

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΕΒ' | ΤΕΥΧ. Α' | ΙΩΑΝ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ 14 - 115 21 ΑΘΗΝΑΙ ΤΗΛ. 72.18.308 | 15 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1985 | ΑΡΙΘ. 4

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΛΟΓΟΣ

Δ'

Ὁ διάλογος, ἐφ' ὅσον ἀποτελεῖ οὐσιώδεις ὄντολογικὸ γνώρισμα τῆς Ἐκκλησίας, πρέπει νὰ χρησιμοποιεῖται ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο μέσα στὰ πλαίσια τοῦ καθ' ὅλου ἀνακαινιστικοῦ τῆς ἔργου. Θὰ ἐπιστήσωμε τὴν προσοχή μας σὲ μερικὰ παραδείγματα:

11. Ὁ διάλογος στὸ σημερινὸ κατηχητικὸ ἢ παιδαγωγικὸ ἔργο τῆς Ἐκκλησίας.

Τὸ ἐκκλησιαστικὸ κατηχητικὸ ἢ παιδαγωγικὸ ἔργο μέσα στὴν οἰκογένεια ὡς «κατ' οἶκον Ἐκκλησιάν», στὸ σχολικὸ Μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν, στὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, στὶς Ἑνοριακὰς Μαθητικὰς Ὁμάδες, στοὺς Ἐκκλησιαστικοὺς Νεανικοὺς ἢ Φοιτητικοὺς Κύκλους ἢ Συλλόγους κ.λπ., πρέπει νὰ στηρίζεται λιγώτερο στὴν ἐξ ἴσου ἀπαραίτητη μονολογικὴ ἢ ἀκροαματικὴ μορφή καὶ πολὺ περισσότερο στὴν διαλογικὴ ἢ ἐρωτηματικὴ ἢ σωκρατικὴ μορφή διδασκαλίας.

Ἡ ἐπικράτησις τοῦ διαλόγου ἔναντι τοῦ μονολόγου εἶναι κατ' ἐξοχὴν ἀναγκαία στὴν χριστιανικὴ διαπαιδαγώγησι τῆς ἐφηβικῆς καὶ ἰδίως τῆς μετεφηβικῆς ἡλικίας, κατὰ τὴν ὁποία ἀναπτύσσεται στοὺς νέους τὸ ὑπερκριτικὸ καὶ σκεπτικιστικὸ πνεῦμα, ὅπως καὶ ἡ ὁρμὴ πρὸς ἀνεξαρτησία, αὐτοκαθορισμὸ, αὐτοδιαμόρφωσι, αὐτοπροσδιορισμὸ καὶ αὐτοκυβέρνησι. Ἐπίσης οἱ νέοι τῆς ἡλικίας

αὐτῆς ζητοῦν ἓνα ἰδεῶδες καὶ μιὰ ἀξία, ποὺ θὰ εἶναι ἀνώτερη ἀπὸ ἅλα τὰ ἄλλα ἰδανικά. Ἀφιερώνονται ὀλόψυχα στὴν ὑπεραξία αὐτὴ καὶ πρὸς χάριν τῆς εἶναι καὶ ἔτοιμοι νὰ θυσιασθοῦν. Ἐπομένως ἡ Ἐκκλησία μὲ τοὺς διαφόρους φορεῖς τοῦ κατηχητικοῦ καὶ παιδαγωγικοῦ τῆς ἔργου πρέπει μὲ διαλογικὴ διδασκαλία ἀφ' ἑνὸς νὰ ἐκριζώσῃ τὶς ἀμβιβολίες τῶν νέων μὲ κατάλληλη ἀπολογητικὴ ὕλη, ἀφ' ἑτέρου νὰ τοὺς βοηθήσῃ νὰ ὑπερνήκῃσιν τὶς ἐσωτερικὰς τοὺς ἀστάθειας καὶ συγκρούσεις καὶ τρίτον νὰ προβάλλῃ σ' αὐτοὺς τὸν Κύριο ὡς τὴν ὑπεραξία ἐκείνη, ἢ ὁποία αἰχμαλωτίζει «πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ Χριστοῦ» (Β' Κορ. ι', 5).

Ἡ χρῆσις τοῦ διαλόγου, ποὺ μεταβάλλει διδάσκοντες καὶ διδασκομένους σὲ δρώντα μαζί «συν-ὑποκείμενα» τοῦ ἔργου τῆς ἀγωγῆς, συντελεῖ, ὥστε ὄχι μόνον νὰ ἀναπτύσσεται ἡ αὐτενέργεια τῶν παιδιῶν καὶ τῶν νέων καὶ νὰ ἱκανοποιοῦνται θεμελιώδεις ψυχολογικὰς τοὺς ἀνάγκες, ἀλλὰ καὶ νὰ γίνεταί συνεχῆς ἀνανέωσις τῶν φορέων τοῦ ἔργου αὐτοῦ, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ ἔχουν ὡς ἰδεῶδες τὸ «μαθητεῦν» μὲ τὴν διπλῆ σημασία του, δηλαδὴ μὲ τὴν σημασία τοῦ «διδάσκειν» καὶ τοῦ «μανθάνειν». Μὲ τὸν διάλογο, ποὺ ὑποβοηθεῖ τὴν κριτικὴν προσαρμογὴ τῆς διδασκαλίας στὶς προσλαμβάνουσες παραστάσεις, στὶς ψυχολογικὰς ἀντιδράσεις καὶ στοὺς ἐκάστοτε προβληματισμοὺς τῆς νεολαίας, ἀποφεύγεται ἡ ἀποτελεμάτωσις

τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ διδακτικοῦ ἔργου στήν ὁμοιομορφία καί στατικότητα· ἀνοίγονται νέοι ὀρίζοντες καί ἀποκαλύπτονται νέες ὀπτικές γωνίες στοὺς φορεῖς τοῦ ἔργου τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἀγωγῆς· ἐκσυγχρονίζονται ἡ θεματολογία καί ἡ προβληματολογία τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος· ἀνανεώνεται ἡ διαλεκτικὴ διαδικασία τῆς ἐκάστοτε χρησιμοποιουμένης παιδαγωγικῆς μεθοδολογίας, στρατηγικῆς καί τακτικῆς· ἀναπτύσσονται κίνητρα γιὰ ἐντατικώτερη ἐνημέρωσι τοῦ διδάσκοντος ἐπὶ τῶν θεμάτων, τὰ ὁποῖα — μέσα στὰ πλαίσια τῶν διανθρωπίνων μικροκοινωνιολογικῶν καί μακροκοινωνιολογικῶν συναρτήσεων — συγκινοῦν καί ἐνδιαφέρουν τοὺς νέους, καί γενικὰ τονώνεται ἡ αὐτοσυνειδησία του καί ἡ συναίσθησις τῆς σπουδαιότητος καί τοῦ δυναμικοῦ χαρακτῆρος τῆς ἀποστολῆς του. Ὁ διάλογος μὲ τὴ νεολαία γενικὰ ἐπαληθεύει τόσον τὸν λόγο τοῦ Hegel, κατὰ τὸν ὁποῖο ὁ διδάσκαλος «μέσα στὸν ἄλλον ἔρχεται στὸν ἴδιο τὸν ἑαυτὸν του» (Im andern zu sich selber kommen), ὅσον καί τὴν γνώμη τοῦ M. Buber, κατὰ τὴν ὁποία «Οἱ μαθητὲς μας μᾶς μορφώνουν» (Unsere Schüler bilden uns).

12. Ὁ διαλογικὸς χαρακτῆρ τοῦ θείου κηρύγματος.

Σήμερα καί τὸ κήρυγμα πρέπει νὰ ἐπακτῆσθαι τὸν παλαιοχριστιανικὸ διαλογικὸ καί προσωπικὸ χαρακτῆρα του. Τὸ κήρυγμα στοὺς πρώτους χριστιανικοὺς αἰῶνες δὲν ἦταν τόσον «λόγος», ὅσον ἦταν «ὁμιλία»· δὲν ἦταν ρητορικὸς μονόλογος, μὰ φιλική, ἀνεπιτήδευτη, ἐποικοδομητικὴ ἐνδιάθετη ἢ πραγματικὴ συνδιάλεξις καί διαλογικὴ νοθεσία καί παραίνεσις, ἡ ὁποία μέσα σὲ οἰκεία καί οἰκογενειακὴ ἀτμόσφαιρα ἀπέβλεπε στὸ νὰ παράσχη δυναμικὰ κίνητρα στὴν προσωπικὴ ὑπαρξί τῶν ἀκροατῶν. Ἔτσι ἐξηγεῖται πῶς ἕως τὸ τέλος τουλάχιστον τοῦ δ' αἰῶνος τὸ διαλογικὸ παραινετικὸ αὐτὸ στοιχεῖο ἐνσαρκωνόταν στὸ γεγονὸς, ὅτι τὸ κήρυγμα συχνὰ δὲν γινόταν ὑπὸ μόνου τοῦ ἐπισκόπου. Τοῦτου προηγούμενο, ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλον, μερικοὶ ἀπ' τοὺς παρισταμένους ἢ συλλειτουργοῦντας πρεσβυτέρους. Στὸ Β' Βιβλίον τῶν

«Ἀποστολικῶν Διαταγῶν» δίδεται ἡ ἐξῆς παραγγελία: «Καὶ ἐξῆς παρακαλείτωσαν οἱ πρεσβύτεροι τὸν λαόν, ὁ καθεὶς αὐτῶν... καὶ τελευταῖος πάντων ὁ ἐπίσκοπος» (Β', 57,9). Ἡ συνήθεια αὐτὴ ἐπιβεβαιώνεται ὄχι μόνον γιὰ τὴν Ἀντιόχεια ἀπ' τὸν Ἰωάννη τὸν Χρυσόστομο, ἀλλὰ καί γιὰ τὰ Ἱεροσόλυμα ἀπ' τὸ Ὀδοιπορικὸ τῆς Αἰθέριας, ἡ ὁποία τὰ τέλη τοῦ δ' αἰῶνος μᾶς βεβαιώνει, ὅτι εἶναι ἐκεῖ «συνήθεια» (consuetudo) νὰ κηρύττουν ἐξ ὅλων τῶν πρεσβυτέρων ὅσοι θέλουν καί στὴ συνέχεια ὁ ἐπίσκοπος («ut de omnibus presbyteris... quanti volunt praedicent et post illos omnes episcopus praedicat») (25,1). Τὸ καθεστῶς τοῦ νὰ κηρύττουν πολλοὶ πρεσβύτεροι πιθανῶς κατάγεται ἀπ' τὴν ἀποστολικὴ ἐποχὴ, κατὰ τὴν ὁποία ὅσοι εἶχαν σχετικὸ χάρισμα μιλοῦσαν ὁ ἕνας μετὰ τὸν ἄλλο (Α' Κορ. ιδ', 27-32).

Τὸ κήρυγμα στὴ σημερινὴ ἐποχὴ θὰ ἔχη τόσον περισσότερο ἐνδιάθετο διαλογικὸ χαρακτῆρα, ὅσον περισσότερο θὰ ἔχη προσωπικὴν ὑφή καί δομὴ. Τὸ κήρυγμα πρέπει νὰ παρουσιάζεται ἀπ' ἑνὸς ὡς προσωπικὴ ὁμολογία καί μαρτυρία ἐκ μέρους τοῦ διακόνου τοῦ ἱεροῦ ἄμβωνος καί ἀπ' ἐτέρου ὡς πνευματικὸ γεγονὸς, πού κινητοποιεῖ τὸν καθένα ἀπ' τοὺς ἀκροατὰς προσωπικῶς καί ἐκφράζει τὴν προσωπικὴ σχέσι μετὰ τοῦ ἱεροκήρυκος καί ἑνὸς ἐκάστου ἀκροατοῦ ὡς διαλεκτικὴ σχέσι τοῦ «ἐγώ» καί τοῦ «σύ».

Ὁ διαλογικὸς χαρακτῆρ τοῦ κηρύγματος, πού ἀποβλέπει στὸ νὰ ἀφυπνίσῃ στίς ψυχὰς τῶν ἀκροατῶν τὸ «Ναί», δηλαδὴ τὴν καταφατικὴ ἀπάντησι στὴν ἐκάστοτε πρόσκλησι τοῦ Θεοῦ, ἐπιτυγχάνεται τόσον μὲ τὸ κατάλληλο ἐποπτικὸ περιεχόμενον, πού ἀφυπνίζει τὸ προσωπικὸ ἐνδιαφέρον ἑνὸς ἐκάστου ἐκ τῶν ἀκροατῶν του, ὅσον καί μὲ τὴν ἀνεπιτήδευτη χρῆσι καταλλήλων μορφολογικῶν σχημάτων, λ. χ. τῆς «ἀποστροφῆς», τὴν ὁποία τόσο συχνὰ χρησιμοποιοῦσαν οἱ Πατέρες τῆς Ἀνατολῆς (Γρηγόριος ὁ Θεολόγος, Χρυσόστομος κ.λπ.), ἢ τῆς «παρακλήσεως» (πρβλ. Ἐφ. δ', 1 ἐξῆς: «Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγὼ ὁ δέσμιος ἐν Κυρίῳ ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως, ἧς ἐκλήθητε...») ἢ συχνότερα τῆς προσωπικῆς «ἐρωτήσεως». Δείγματα τέ-

Ο ΕΥΒΟΙΑΣ ΝΕΟΦΥΤΟΣ

ΚΑΙ ΤΟ «ΛΕΣΒΙΟΝ», ΜΟΥΣΙΚΟΝ ΣΥΣΤΗΜΑ *

Ὡς εἶδομεν ἀνωτέρω, ὁ Εὐβοίας Νεόφυτος ἐκ μικρᾶς εἰσέτι ἡλικίας ἐδιδάχθη εἰς τὴν μονὴν τοῦ «Ἀρμᾶ» τὴν Ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, ἣτο δὲ πεπρωτικῶς ὑπὸ καλλιφωνίας. Ὁ ἐξ Ἀγιάσσου τῆς Μυτιλήνης καταγόμενος ἐκκλησιαστικὸς μουσικὸς Γεώργιος ὁ Λέσβιος, κατὰ τὸ ἔτος 1827 διαμένων εἰς τὴν ἐλευθερωθεῖσαν Αἴγινα, ἐδημοσίευσεν ἰδικόν του «σύστημα μουσικῆς μεθόδου καὶ παρασημαντικῆς, ἔχον ἀμεταδλήτους τοὺς ἐπτά χαρακτῆρας, τοὺς δηλοῦντας τοὺς ἀντιστοιχοῦς ἐπτά φθόγγους καὶ πηγάζοντάς ἐκ τῶν χαρακτῆρων τῆς γῆς ἐν χρήσει παρασημαντικῆς τῆς βυζαντινῆς μουσικῆς» τοῦτο δὲ ἀπεκάλεσε «Λέσβιον σύστημα», προσθέσας εἰς αὐτό, ἐκτὸς τῶν γνωστῶν ὀκτῶ ἤχων τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, καὶ ἄλλους πέντε, ἦτοι: ἕνατον (τὸν παρ' ἡμῶν μέσον τοῦ τετάρτου ἤχου τὸν καὶ λέγετον καλούμενον)· δέκατον (τὸν παρ' ἡμῶν διατονικὸν ἄρῶν τετράφωνον)· ἐνδέκατον (τὸν καθ' ἡμᾶς πρῶτον τετράφωνον)· δωδέκατον (τὸν παρ' ἡμῶν ἐναρμόνιον ἄρῶν ἐπτάφωνον) καὶ δέκατον τρίτον, τὸν διὰ τῆς χροᾶς «ζυγὸς» καλούμενης ψαλλόμενον φθορικὸν μέσον τοῦ τετάρτου ἤχου». Τὸ σύστημα αὐτὸ τοῦ Γεωργίου Λεσβίου ἐδιδάχθησαν πλείστοι μαθηταί, δεδωμένου ὅτι ἡ Κυβέρνησις τῆς ἐλευθερωθείσης Ἑλλάδος, ὅχι μόνον παρεδέχθη τὸ νεωτερικὸν τοῦτο σύστημα, ἀλλὰ προέ-

βη καὶ εἰς τὴν Ἱδρυσιν μουσικῆς ἐν Αἰγίνῃ σχολῆς, εἰς τὴν ὁποίαν ἐδίδαξεν ὁ Γεώργιος Λεσβίος, ἀπὸ τοῦ 1826, μισθοδοτούμενος ὑπὸ τοῦ κράτους. Ἐπὶ τούτοις ὁ κυβερνητικῆς τῆς Ἑλλάδος Ἰωάννης Καποδίστριας (1776 - 1831) εἰσήγαγε τὸ σύστημα τοῦτο εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις Ὀρφανοτροφεῖον. Τὸ «Λέσβιον» ὅμως μουσικὸν σύστημα ἀπεδοκιμάσθη ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας δι' Ἐγκυκλίου τῆς Ἱ. Συνόδου, ἐκδοθείσης ἐν ἔτει 1846, καθ' ὅσον τοῦτο ἦτο σύστημα «τελείως ἀσυαρμολόγητον καὶ ξενίζον», ἦτο δὲ ἐπίσης ὅχι μόνον μεταποίησις τοῦ Ἐκκλησιαστικοῦ μουσικοῦ συστήματος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἀλλὰ, ὡς παρατηρήθη, «παρέφθειρε τὴν τε προφορὰν καὶ ποιότητα πάντων τῶν μελῶν», ἂν καὶ ὁ Γεώργιος Λεσβίος ἐφρόνει: ὅτι ἡ μουσικὴ του αὐτῆ μεταρρυθμισίς θά συντελοῦσεν εἰς τὴν εὐκόλον ἐκμάθησιν τῆς Ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς. Καὶ ἐδημοσίευσεν μὲν ὁ Γεώργιος Λεσβίος, ἐν Ἀθήναις καὶ ἐν ἔτει 1848, ἀναίρεσιν τῆς Ἐγκυκλίου τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διὰ τῆς ὁποίας ἀπεδοκιμάσθη τὸ μουσικὸν τοῦ συστήματος, ἀλλὰ τοῦτο δὲν χρησιμοποιεῖται πλέον ἐν τῇ ψαλμωδίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, εἰ μὴ μόνον εἰς τὴν ἐν Λέσβῳ μονὴν τοῦ Λεμιῶνος. Μουσικὰ βιβλία τοῦ Γεωργίου Λεσβίου ἐδημοσιεύθησαν ὑπὸ τοὺς τίτλους «Θεωρητικόν» καὶ «Ἀναστασιατάριον» κατὰ τὸ ἔτος 1840, ὡς καὶ «Εἰρηολόγιον Καταδυσίων» καὶ «Ἀργὸν καὶ σύνταμον Δοξατάριον» ἐν ἔτει 1856. (Γεωργίου Ἱ. Παπαδοπούλου, Ἱστορικὴ ἐπισκόπησις τῆς Βυ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 73 τοῦ ὑπ' ἀρ. 3 τεύχους.

τοιας ἐρωτήσεως εἶναι π.χ. τὰ ἐξῆς: «Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς;» (Λουκ. στ', 41). «Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; Οἶδα ὅτι πιστεύεις» (Πράξ. κστ', 27). Χαρακτηριστικὴ εἶναι καὶ ἡ ἐξῆς ἐρώτησις τοῦ Μεγάλου Βασιλείου στὴν «Ὁμιλία περὶ πλεονεξίας»: «Τί ἀποκριθήσῃ τῷ Κριτῇ ὁ τοὺς τοίχους ἀμφιεννύς, ἄνθρωπον δὲ οὐκ ἐνδύεις; ὁ τοὺς ἵππους κοσμῶν, τὸν δ' ἀδελφὸν ἀσχημονοῦντα περιορᾷς; ὁ κατασῆπων τὸν σῆτον, τοὺς πεινῶντας δ' οὐ τρέφεις;» (Migne Ἐ.Π. 31, 288).

Εἶναι περιττὸ νὰ ποῦμε, ὅτι τὸ κήρυγμα τῆς Ἐκκλησίας ἀπὸ ἀποψι ἐξωτερικῆς μορφῆς γίνεται πολὺ περισσότερο διαλογικὸ μὲ τὴ μορφή τῆς διαλέξεως, τῆς συνδιαλέξεως,

τῆς συζητήσεως «στρογγυλῆς τραπέζης», τῆς ραδιοφωνικῆς ἢ τηλεοπτικῆς ἐκπομπῆς, τοῦ ἄρθρου εἰς ἐφημερίδες ἢ περιοδικά, τῆς στήλης ἀλληλογραφίας, τῆς ἀπαντήσεως εἰς ἐπιστολὰς ἀναγνωστῶν, ἀκροατῶν, τηλεθεατῶν κ.λπ. Ὅλες οἱ μορφῆς τῆς προσωπικῆς καὶ διαλογικῆς αὐτῆς μορφῆς τῆς ἐπικοινωνίας πρέπει νὰ χρησιμοποιοῦνται ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερο ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία. Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς ἐπιβάλλονται ἡ ἀνάπτυξις καὶ ἡ προβολὴ τῆς Θεωρίας περὶ τῆς ὀρθῆς καὶ ἐνδεδειγμένης χρήσεως τῶν μέσων τούτων, τόσον σὲ εἰδικὰ συνέδρια, σεμινάρια καὶ φροντιστήρια, ὅσον καὶ στὶς Θεολογικὰς καὶ Ἐκκλησιαστικὰς μας Σχολὰς.

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ
Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν

ζαντινής Έκκλησιαστικής Μουσικής από των Άποστολικών χρόνων μέχρι των καθ' ήμας, Άθήνα: 1904, σελ. 161-164. — Μ ε γ ά λ η Έ λ λ η γ : κ ή Έ γ κ υ κ λ ο π α : δ ε ί α, Φοίνικος, τόμος 16, σελ. 11γ' -12α', έν λήμμα Δ έ σ θ : ο ς Γ ε ώ ρ γ : ο ς).

Υπέρ του «Λεσβίου» μουσικού συστήματος ετάχθη και ό μουσοστραφής Εϋδοίος Νεόφυτος και ύπεστήριξεν αυτό, ως έπίσης και τον έφευρέτην αυτού Γεώργιον Λέσβιον, δαπανήσας μάλιστα χρήματα και δια τήν διατροφήν αυτού, έν τή διακρινούσχη αυτόν φιλανθρωπία. Σημειώτεον δέ ότι: τό «Λέσβιον» σύστημα ό Εϋδοίος Νεόφυτος τό έδιδάχθη έν Αίγινή ύπ' αυτού τούτου του Γεωργίου Λεσβίου, γεγονός τό όποιον μαρτυρεί ότι: τό σύστημα απέκτησε τότε όπαδούς.

Τό ύπέρ του «Λεσβίου» μουσικού συστήματος ένδιαφέρον του Εϋδοίος Νεοφύτου έξεδηλώθη, προς τοις άλλοις, και ότε ούτος ήτο πρόεδρος της Έρας Συνόδου και συγκεκριμένως κατά τά έτη 1847 και 1848. Τότε έδραπήνησεν έξ ίδιων δια τήν έκδοσιν της μουσικής διτόμου «Άνθολογίας» του Γεωργίου Λεσβίου, της όποίας έκδόσεως ό ίδιος έπεμελήθη.

Ό Α' τόμος ταύτης έχει τον εξής μακροσκελή τίτλον, ως τότε έσυνηθίζετο: «*Η Μελίφωνος Τεοφρονή ήτοι Άνθολογία των μελωδικωτέρων Έκκλησιαστικων άσμάτων των Άκολουθιων, Έσπερινου, Όρθρου, Δευουργίας, Μ. Τεσσαρακοστής, Πάσχα κ.τ.λ. και Είσιμων τινων καλοφωνικων έν τω τέλει. Μελοποιηθέντων όλων τούτων, κατά διαφόρους καιρούς, υπό διαφόρων παλαιωτέρων Μουσικοδιδασκάλων. Μεταποιηθέντων δέ των έν εκ του της Κωνσταντινουπόλεως, εις τό Λέσβιον καλούμενον Σύστημα της Μουσικής παρά του ίδιου έφευρετού αυτού κ.κ. Γεωργίου του Λεσβίου. Και ήδη τό πρώτον έκδοθέντων έπιμελεία και δαπάνη του Σεβασμιωτάτου Προέδρου της Έρας Συνόδου της Ελλάδος Αγίου Εϋδοίος κ.κ. Νεοφύτου, και του φιλομούσου κ.κ. Σταυράκη Α. Άναγνώστου του Λεσβίου, εις τόμους δύο. Τόμος Α', έν Άθήναις, εκ του Τυπογραφείου Θ. Β. Χ. Παναγιώτου 1847*». Είς τήν έντός ώραιου πλαισίου αφιέρωσιν του τόμου τούτου αναγράφονται ταύτα: «Τή Χριστιανύμφ των Όρθοδόξων Πληρώματα: τήν βίβλον ταύτην ανατιθέασιν οι Έκδοτάι». Ως μαρτυρείται δέ εκ του τίτλου του έργου, συνεπιμελητής και συγχορηγός της έκδόσεως αυτού ήτο, έκτός του Εϋδοίος Νεοφύτου, και ό Λέσβιος Σταυράκης Α. Άναγνώστου.

Είνα χαρακτηριστική ή όνομασία της διτόμου «*Άθολογία ς*» του Γεωργίου Λεσβίου ως «*Μ ε λ : φ ω ν ο υ Τ ε ρ φ : ν ό η ς*», της λέξεως μ ε λ : φ ω ν ο ς σημαίνουσής τήν «Άνθολογία» τήν έχουσαν γλυκείαν ως τό μέλι: φωνήν, της δέ λέξεως τ ε ρ φ : ν ό η ς, ή άκριθέστερον τ ε ρ φ : ν ο ς ς, σημαίνουσής τήν τέρπουσαν ή τήν πληρούσαν τήν καρδίαν τέρψεως. Η λέξις τ ε ρ φ : ν ό η εις τήν Παλατινήν Άνθολογίαν σχετίζεται μετά της λέξεως φ ό ρ μ : γ ξ, αναφερομένης εις είδος αρχαίας κιθάρας. Άρα ή μουσική «Άνθολογία» του Γεωργίου Λεσβίου —κατά τήν ύπ' αυτού όνομασίαν αυτής— είναι τό μουσικόν βιβλίον, τά Έκκλησιαστικά άσματα του όποιου φαλλόμενα τέρπουν έν

άκοήν, ως τό μέλι: τέρπει: τήν γεύσιν, και εκ παραλλήλου γλυκαίνουν τον νουν και τήν καρδίαν του ανθρώπου.

Είς τον προς τους «Φιλομούσους Όμογενείς» π ρ ό λ ο γ ο ν του Α' τόμου της «Μελίφωνος Τεοφρονής ήτοι Άνθολογίας κ.λπ.», όστις έγγραφη έν Άθήναις τή 24 Όκτωβρίου 1847 υπό του «επιθυμητού της Έθνικής προόδου και έφευρετού της Μεθόδου Γεωργίου Λεσβίου του Μουσικοδιδασκάλου», ως ό ίδιος γράφει: περι έαυτου. παρέχονται χρήσιμοι πληροφορία. Κατ' αυτές ό Γεώργιος Λέσβιος, ήδη πρό της Έπαναστάσεως του 1821, έπενόησε τό μουσικόν έπωνυμιον προς αυτόν σύστημα, τό όποιον έδίδαξεν εις τάς Κυθωνίας, τήν Σμύρνην και τό Ίάσιον, από δέ του 1826 έδίδαξεν αυτό εις τήν έν Αίγινή κρατικήν μουσικήν σχολήν, ως είδαμεν άνωτέρω, αλλά και κατ' ίδίαν. Άπέκτησε πολλούς μαθητάς, ή δέ διδασκαλία έγίνετο από χειρογράφου «αναγκαζομένων των μαθητων να χειρογράφωσιν» ένεκα έλλείψεως πόρων προς έκδοσιν της μουσικής ταύτης μεθόδου. Τό ύπ' αυτού έκδοθέν «Άναστασμάτάριον» δέν ήτο έπαρκές προς εκμάθησιν της μεθόδου του. Άλλά και αυτό συνήγερσεν «άντενεργείας πολλάς», έζητείτο δέ έπιμόνως υπό των μαθητων αυτού ή έκδοσις μιας «Μουσικής Άνθολογίας». Η έκδοσις όμως αυτή συναντούσε τό οικονομικόν εμπόδιον, ή άρσις του όποιου έγένετο υπό του Εϋδοίος Νεοφύτου και υπό του Λεσβίου Σταυράκη Α. Άναγνώστου, ένθουσιώδους θιασώτου του μουσικού τούτου συστήματος. Περι της διευκολύνσεως ταύτης ό Γεώργιος Λέσβιος γράφει: ταύτα εις τον ως άνω πρόλογον: «Χάρις όμως εις τήν θείαν Πρόνοιαν, και εις τους φίλους των κοινωφελών όλων πραγμάτων! Τέλος πάντων, μετά τσαύτα έτη, ό Σεβασμιώτατος Πρόεδρος της Έρας Συνόδου της Ελλάδος, ό φίλος των Μουσών και της ανθρωπότητος, λέγω ό άγιος Εϋδοίος κ.κ. Νεόφυτος, ως και ό καλός άγαθός και φίλος μου και συμπατριώτης κ. Σταυράκης Α. Άναγνώστης ό Λέσβιος, και δια λόγων, και δι' έργων, και δια χρημάτων έγκαρδιώσαντές με, μ' έδοθήθησιν εις τήν έκδοσιν της παρούσης Άσματικής Συλλογής...». Άμφότεροι οι ως άνω χορηγοί της έκδόσεως έχρημάτισαν μαθηταί του Γεωργίου Λεσβίου και, άν και έγνώριζον τήν Έκκλησιαστικήν Βυζαντινήν Μουσικήν, ουχ ήττον κατέστησαν ειδήμονες και του «Λεσβίου» συστήματος. Ό Σταυράκης Α. Άναγνώστης μάλιστα ήτο φιλόλογος, πεπαιδευμένος και έλλόγιμος άνήρ, διδάξας τήν Έλληνικήν φιλολογίαν, εις διάφορα μέρη, επί μίαν δεκαεξαετία. Περι του Εϋδοίος Νεοφύτου, ό Γεώργιος Λέσβιος σημειώνει ταύτα: «Η Σεβασμιότης του άνέκαθεν μέχρι σήμερα έδειξε μέγαν και άπαράδειγματιστον ζήλον ύπέρ της μεθόδου μου, φιλοκαλία και φιλανθρωπία κινούμενος, καταδρανήσεν ύπέρ αυτής πολλά, και έμέ τον ίδιον (χρεωστώ να τό διασαλπίσω), διέθρεψε τσαύτα έτη».

Περι του μουσικού του συστήματος ό Γεώργιος Λέσβιος καταχωρίζει εις τον πρόλογον τά εξής: «Τά μέλη είναι: άπαράλλακτα, χωρίς τήν έλαχίστην καινοτομίαν, χωρίς ουδέ τήν παραμικροτέραν διόλου διαφοράν' άλλ' έγώ έξελεξάμην τά μελωδικώτερα έξ αυτών να έκδώσω. Ό τρόπος μου όμως, ή μέθοδος, ή γραφή μου είναι: διάφορος, άλλ' εύκολωτέρα και άπλουτέρα εκείνης της πρώτης της Κωνσταντινουπολίτιδος, και έπιμόνως πρω-

τιμωτέρα, και μάλιστα σήμερα καθ' ὅλα τελειοποιημένη, παρ' ὅτι ἦν ἀλλοτὲ ποτε». Τὸ «Λέσβιον» ἄνωγ τοῦτο μουσικὸν σύστημα, ὡς εἶδομεν, ἀπεδοκιμάσθη, φαίνεται δὲ ὅτι και καταπολεμήθη, ὡς εἰκάζεται ἢ μᾶλλον ἐμφαίνεται ἐκ τοῦ τέλους τοῦ προλόγου ἔχοντος ὡς ἀκολουθως: «Δέχθητε λοιπὸν αὐτὴν — τὴν Ἀσματικὴν Συλλογὴν — και Ὑμεῖς μετ' εὐμενοῦς ὑποδοχῆς, φίλοι Ὀμογενεῖς, θαίνοντες πρὸς τὰ πρόσω τῆς φιλοκαλίας, και κωφεύοντες εἰς τοῦ μισοκάλου φθόνου τὰ θέλη, ὅστις (ἕσως μὲν ἀνωφελῶς θέλει κατακραυγάζειν), ἀλλ' ἐν καιρῷ θέλει καταφάγειν τὴν καρδίαν του μόνος του, τέλος πάντων, ἄνευ τινὸς διαταγμοῦ και ἀμφιβολίας».

Ὁ Α' τόμος τῆς «Μελιφώνου Τερψινόης ἦτοι Ἀνθολογίας κ.λπ.» περιλαμβάνει: Ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ, Ἀκολουθίαν τοῦ Ὁρθρου, Πολυελέους, Πασκαπνοῦρια τοῦ Εὐαγγελίου, Πασκαπνοῦρια τῶν Αἰγῶν («εἰς τρόπον α', β', γ', δ', ε', ς', ζ', η'»), Δοξολογίας («κατὰ τρόπον, συντόμως»), Δοξολογίας («κατὰ τρόπον, εἰς μέλος ἀργόν»), κ.λπ. ὡς και Παράρτημα.

Ὁ Β' τόμος τῆς «Μελιφώνου Τερψινόης ἦτοι Ἀνθολογίας κ.λπ.» ἔχει τὸν ἴδιον, ὡς ὁ Α', μακροσκελὴ τίτλον, ἐξεδόθη και οὗτος ἐν Ἀθήναις τὸ ἐπόμενον ἔτος 1848, και περιλαμβάνει ποικίλην μουσικὴν Ἐκκλησιαστικὴν ὕλην, ἦτοι: Ἀκολουθίαν τῆς Ἱερᾶς Λειτουργίας τοῦ Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, Χερουδικὰ εἰς Στάσεις Α', Β', και Γ' και «εἰς τρόπους Α' - Η'», Κοινωνικὰ εἰς Στάσεις Α', Β', και Γ' και «εἰς τρόπους Α' - Η'», Κοινωνικὰ ἐναύσια, εἰς διαφόρους Δεσποτικο - Θεσηγορικὰς ἐφορτὰς και μνήμας Ἁγίων, ὑπὸ διαφόρων Ποιητῶν», Ἀκολουθίαν τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, Ἀκολουθίαν τοῦ Νημφώνου», Εἰρμούς καλοφωνικούς μετὰ Κρατημάτων αὐτῶν, ὑπὸ διαφόρων Ποιητῶν, και Παράρτημα.

Ὁ Α' τόμος περιλαμβάνει: σελίδας α' - ιε' + 1 - 344. Ὁ Β' τόμος ἔχει: σελίδας 1 - 512, ἐν τέλει δὲ αὐτοῦ, εἰς τὰς σελίδας 509 - 512, ὡς τότε καλῶς ἐσυνηθίζετο διὰ τὴν προεγγραφὴν συνδρομητῶν - ἀγοραστῶν τῶν διδλίων, «Κατάλογον τῶν φιλομύστων και φιλοκάλων συνδρομητῶν τῆς Μελιφώνου Τερψινόης». Γεωγραφικὰ και περριοχὰ τῶν συνδρομητῶν ἀναφέρονται: Ἡ Κωνσταντινούπολις, αἱ Ἀθήναι, τὸ Ἀγιώνυμον ἕρος τοῦ Ἄθω, ὁ νομὸς Εὐδοίας, καχωρισμένως ἢ Καρυστία, ἢ Ἀμφισσα και τὸ Γαλαξείδιον, τὸ Μεσολόγγιον, ὁ Πύργος, ἢ Δρίμεια (Δαδίον), ἢ Πρέβεζα, αἱ Κυθωνίαι και ἢ Ἀγιάστος τῆς Μυτιλήνης. Σημειωτέον ὅτι: τὸ μουσικὸν δῖτομον τοῦτο ἔργον εἶναι σήμερα δυσεύρετον. Εἰδρίσκεται και εἰς τὴν Βιβλιοθήκην τῆς Ἀνδριτσάλης ὑπ' ἀριθμὸν 2752.

Μετὰ τὸν πρόλογον, εἰς τὸν Α' τόμον, δημοσιεύονται, ἐντὸς καλλιτεχνικῶν πλασιῶν, δύο Ὡ δ α ἰ ποιηθεῖσαι ὑπὸ τοῦ προαναφερθέντος Σ τ α υ ρ ἄ κ η Α. Ἄ ν α γ ν ὄ σ τ ο υ, τοῦ Λ ε σ β ῖ ο υ.

Και ἢ μὲν πρώτη Ὡδὴ ἀφορᾷ «Εἰς τὴν Μελιφώνου Τερψινόης», εἰς τὴν μουσικὴν δηλονότι: «Ἀνθολογία» τοῦ Γεωργίου Λεσβίου και εἶναι: χαρακτηριστικὸς ὁ πανηγυρικὸς τόνος ἐπὶ τῇ ἐκδόσει τοῦ ἔργου, ὡς ἐπίσης και ὁ ἄμετρος ἔπαινος αὐτοῦ.

Ἡ δὲ δευτέρᾳ Ὡδὴ ἀφορᾷ εἰς τὸν Εὐδοίας Νεόφυτον και εἶναι: ὕμνος και ἔπαινος και εὐχὴ διὰ τὸν Εὐδοέα

τοῦτον Ἱεράρχην, τὸν «ὑπέριμαχον» θιασώτην τῆς μουσικῆς μεθόδου τοῦ Γεωργίου Λεσβίου και χορηγὸν τῆς ἐκδόσεως τῆς «Μελιφώνου Τερψινόης ἦτοι Ἀνθολογίας κ.λπ.».

Μετὰ τὰς Ὡδὰς αὐτάς δημοσιεύονται Σ τ ἰ χ ο ἰ ἀφορώντας εἰς τὴν νῆσον Μυτιλήνην, τὴν γενέτειραν τοῦ Γεωργίου Λεσβίου, και τοῦ Σταυράκη Α. Ἀναγνώστου.

Εἰς τὴν ἀρχὴν ἐξ ἄλλου τοῦ Β' τόμου δημοσιεύονται, ἀφ' ἐνὸς μὲν «Τετράστιχον εἰς τὴν Μελιφώνου Τερψινόης», ἀφ' ἑτέρου δὲ «Ἐτερον» ποίημα τὸ ὁποῖον ἀπευθύνουν «Οἱ ἐκδόται πρὸς τοὺς Μουσικούς», στιχοτυγμάτα και ταῦτα τοῦ Σταυράκη Α. Ἀναγνώστου.

Ἄπαντα τὰ ἐν τῷ Α' και τῷ Β' τόμῳ στιχοτυγμάτα ταῦτα καταχωρίζονται ἐν συνεχείᾳ, ἀφ' ἐνὸς μὲν διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκδόσεως τῶν παρ' ἡμῖν Ἐκκλησιαστικῶν μουσικῶν διδλίων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τὴν νοοτροπίαν και τὴν συναίσθηματικότητα τῶν ἀνθρώπων τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, τῶν ἀσχοληθέντων με τοιοῦτου εἴδους μουσικὰς ἐκδόσεις, ἀλλ' ἀκόμη και διὰ τὸ γεγονός, ὅτι ἢ ἐκτύπωσης διδλίων και ἢ νοοτροπία αὐτῇ ἢ μετ' αὐτῆς σχετιζομένη, εἶναι πολὺ παλαιότερα τῶν μέσων τοῦ παρελθόντος αἰῶνος, ὡς μαρτυρεῖται ἐκ διδλίων, και δὴ ἐκκλησιαστικῶν, ἐκδοθέντων κατὰ τοὺς χρόνους τῆς τουρκοκρατίας.

1

Ω Δ Η

Εἰς τὴν παροῦσαν Μελιφώνον Τερψινόην.

*Μὲ τὴν χρουσὴν Κυθάραν της, ῥόδα στεφανωμένη,
Ἡ Μοῦσα Μελπομένη,*

*Σ' τοῦ Παρθασσοῦ τὰς κορυφάς,
Πρὸς Μούσας φίλας, κα' ἀδελφάς,
Τὸ πάλαι καθαρίζουσα, τὰ μέλη ἐκελάδει!*

*Διὰ φωνῆς ἀρμονικῆς,
Τὰ πένθημα, και θλιβερά,
Και θελκτικὰ, και ἱλαρά,
Παρφύρων ἐνδυμένη.*

Χωρὶς Κυθάρων, ἢ χορδὰς, καλῶς σνηρομοσμένη,

Κ' ἢ νέα Μελπομένη,

Ἡ Τερψινόη εἰς Νασούς,

Τῶν Ὀρθοδόξων Ἱερῶς,

*Τὴν σήμερα πρὸς τοὺς θνητοὺς, τοὺς θεῖους
[ἕμους ἄδει!]*

*Διὰ φωνῆς ἀγγελικῆς,
Και ἐνθεα, και σοβαρά!
Κ' εὐφρούσυνα και λιγηρά,
Ποικίλως σιφερομένη.*

Λεσβίαν φέρουσα σιολὴν, ς' τὸ σιάδιον ἐμβαίνει,

Θεῶ θιαρονομένη!

Τοὺς ἀπογόνους τῆς Σταυροῦς,

Νέους βλαστοὺς, Λεσβιακοὺς,

Ὡς φύσει καλλιφώνους, τοὺς ἐραστὰς τῆς Μουσικῆς,
 Διὰ γραφῆς μεθοδικῆς,
 Καὶ πάντα ἄλλον προσκαλεῖ,
 Νὰ μὴ διατάξῃ, ἢ ἀμελῇ,
 Λίνος, Ἀρίων, ἢ Ὀρφεύς, ἢ Τέροπανδρος, νὰ γένη!

Σ τ α υ ρ ά κ η ς Α. Ἀ ν α γ ν ώ σ τ η ς
 ὁ Λέσβιος.

2

Ω Δ Η

Εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Πρόεδρον τῆς Ἱερᾶς
 Συνόδου τῆς Ἑλλάδος ἄγιον Εὐθόιας Κ.
 Κ. ΝΕΟΦΥΤΟΝ, ἐκδότην τῆς παρού-
 σης Μελιφώνου Τερψινόης.

Μουσῶν χορός,
 Ἐπὶ τοῦ Ἑλικῶνος,
 Εἰς τὰς σκιὰς
 Πυκνοῦ, τερπνοῦ Δαρφῶνος,
 Ἄδει πορῶς.

Νεόφυτος!
 Τὴν κλῆσιν κεκτημένος,
 Ἄλλ' ὅμως, ἐγνωσμένως,
 Τῷόντι Σὺ, εἰ παλαιός,
 ὡς καὶ σιερός,

Καὶ ζηλατῆς,
 Καὶ λάτρης, καὶ προσιάτης,
 Εὐδέσσης παρσιατῆς,
 Καὶ ἀπασῶν, σὸν τῶν Μουσῶν,
 Θεομὸς προσοπιστῆς.

Τῆς Μουσικῆς,
 Λεσβίου Γεωργίου,
 Ἄνδρός τοῦ σεβασμίτου,
 Βεβαίως σὺ, ἐπέμαχος ἐδείχθης,
 Καὶ νῦν, καὶ ἀπ' ἀρχῆς.

Νέον φυτὸν,
 Φυτεύων Πολυμνίας,
 Μολπῆς τῆς οὐρανίας,
 Ἐν μέσῳ ἐκκλησίας,
 ἀρθεύεις δαρφιῶς.

Οὐδ' τὸν γλυκύν,
 Κασιπὸν θέλει τραγήσειν,
 Καὶ Σὲ θέλ' ἐδλογοῖσιν,
 Τὸ τῶν Ἑλλήνων Ἔθνος,
 Θεὸν ἑμολογόν.

Ὅθεν καὶ ἡμεῖς,
 Αἱ Μοῦσαι Σ' ἐδλογοῦμεν,

Καί, Ζώοις! προσφωνοῦμεν,
 Πρόεδρε τῆς Συνόδου!

Ζώοις! χειραγωγῶν,
 Ἑλληνικόν,
 Τὸ Ἔθνος εἰς τὰ θεῖα,
 Τοὺς Νέους εἰς Μουσεῖα,
 Προσρέπων, ἐμυρνῶν,
 καὶ εἰς τὸν Παρνασσόν!!!—

Τοιαῦτα ἢ χορεία,
 Μουσῶν ἢ συνοδία,
 Ἀρρήτω μελωδία,
 Πλέκουσαι Σοὶ στεφάνους,
 συμράλλουσι τρανῶς,
 Μετὰ πολλοῦ ἀγῶνος,
 Ἀπὸ τοῦ Ἑλικῶνος,
 Ἄπασαι ὁμοφώνως,
 Καὶ μέλπουσιν ἐπαίνους,
 τοὺς σοὺς, σειορηφῶς.

Ἀλλὰ καὶ ἄγῳ,
 Σεπέ μου Ἱερόραχα!
 Ἑλλάδος Ποιμενάραχα!
 Ὁ Λέσβιος Σταυράκης,
 Πιστός σου λατρευτῆς,
 Ἀμικρωνῶ,
 Καὶ τῶν Μουσῶν τό, Ζῆθι!
 Προσέξων Σοὶ μὲ σέβας,
 Κηρύττωμαι συγχρόνως,
 καὶ συναγωνιστῆς.
 Τῆς ὑμετέρας Σεβασμιότητος
 τέκνον ἐν Κυρίῳ,

Σ τ α υ ρ ά κ η ς Α. Ἀ ν α γ ν ώ σ τ η ς
 ὁ Λέσβιος.

3

Σ Τ Ι Χ Ο Ι

Εἰς τὴν νῆσον Μιτυλήνην, γενέτειραν τοῦ
 Μουσικοδιδασκάλου Κ. Κ. Γεωργίου
 τοῦ Λεσβίου.

Χαῖρε! Σὺ, ἡ καλλιφώνος, ἡ εὐφορος ἐκείνη,
 Σὺ, δαρφηφόρος, καὶ τερπνὴ, ὠραία Μιτυλήνη!
 Εἰς τὰς σκιὰς σου ἐλαιῶν, σ' τὰ δάση μυρσινῶνων,
 Εἶδομεν τοὺς Ἀρίωνας, τεχνήντας πρὸ αἰώνων.
 Οἱ κόλποι σου θλασιάνουσι, καὶ νῦν τῆς μελωδίας,
 Τῆς Μουσικῆς διδάκτορας, μολπῆς τῆς οὐρανίας.
 Ὡς δ' Ἀηδόνες εὐφῶνοι, ὡς εὐλαλοὶ Σειοῖνες,
 Μελοσογικῶς συνήρμοσαν, ἐν ταῖς κλειναῖς Ἀθήναις,
 Μέλη οὐρανοσύνθετα, θεῶν, σεπτῶν Πατέρων

ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ

«Έπεγράφημεν οί πιστοί όνόματι θεότητος...» *

ΟΙ ΠΡΩΤΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ

Ίδιον τής φύσεως του ανθρώπου, τής φθαρείσης υπό τής άμαρτίας, είναι γά συνηθίσει και τά ιερώτερα έκ τών γεγονότων και τών καταστάσεων τής ζωής και τής εξέλιξέως τής Ιστορίας, ώστε γά στερηται τής δεούσης ικανότητος, διά τήν ιεράρχησιν, αντικειμενικήν και δικαίαν εκτίμησιν αυτών. Τοϋτο γίνεται περισσότερο αισθητόν εις πάν αγαθόν, υλικόν ή πνευματικόν, τó όποσον κατά: άκόπως και διατηρείται κληρονομικῶ δικίω. Είς τούτας περιπτώσεις στερείται τής ικανότητος γά εκτίμησιν αυτό. Ός έκ τούτου δέν διαθέτει τήν αγωνιστικότητα διά τήν διασφάλισιν και αξιοποίησιν αυτού. Τούτον τι παρατηρείται, δυστυχώς, ως μή ὄφελε, και με τó «πρώτον και εξαίρετον όνομα χριστιανός»⁹⁴. Ένώ διά τούς πρώτους χριστιανούς «ούδέν μείζων ή κάλλιον»⁹⁵ τού

όνόματος τούτου, διά πολλούς έκ τών μετέπειτα πιστών και δὴ τής συγχρόνου εποχής, τών αποκτησάντων τó όνομα χριστιανός άκόπως και άδαπάνως, ούδένά ρόλον διαδραματίζει: εις τόν θίον των και ούδέμιν επίδρασιν άσκει έν τή καθόλου ζωή και πολιτεία των. Δέν τούς συγκινεί. Δέν τούς προβληματίζει. Ούδέν αίσθημα εδθύνης τούς προκαλεί. Έπιβάλλεται, συνεπώς, γά γίνη λόγος περί τού τρόπου και τών διατυπώσεων, τās όποιās ήκολούθουν οί πρώτοι όπαδοί του Θεανθρώπου, διά γά καταστούν μέλη τής πνευματικής Βασιλείας και Πολιτείας αυτού και λάθουν τó όνομα του χριστιανού, ως και περί τών συναισθημάτων τά όποια διακατείχον ίσοθίως τās καρδίας των επί τή σκέψει και τῷ γεγονότι: ότι ήσαν και έλέγοντο χριστιανοί.

Οί πρώτοι πέντε αιώνας τής ζωής τής λυτρωτικής Θρησκείας του Χριστού υπήρξαν οί πλέον ένδοξοί και παραγωγικοί εις θάθος πνευματικόν, αγωνιστικότητα και άγιότητα θίου των πιστών, διακρίνοντα δέ εις δύο περιόδους. Η μὲν πρώτη άρχεται διά τής έμφανίσεως επί τής γῆς του ένανθρωπήσαντος Θεού και φθάνει μέχρι του Μεγάλου Κωνσταντίνου. Η δέ δευτέρα έχει ως σημαντικήν άφετηρίαν τόν Φεβρουάριον του έτους 313, κατά τόν όποιον υπεγράφη υπό του Μ. Κωνσταντίνου και του

* Συνέχεια έκ τής σελ. 76 του ύπ' άριθ. 3 τεύχους.

94. Άρχιμ. Ίερωνόμου Κοτσόνη, Τό ένθουσιαστικόν στοιχείον εις τήν Έκκλησίαν των Μαρτύρων, σελ. 50, Άθήνα 1952.

95. Ένθ' άνωτέρω.

Είς δ' εύκολώτερον ρυθμόν, και τρόπον μεταφέρων,
Ο γηραιός Γεώργιος, ιμά τó Έθνος όλον,
Κ' έξόχως Σέ διασαλπεί, μέχρις αυτών των πόλων.
Ός ος βλαστός δ' έτόλμησα, πρὸς Σέ κοινήν μητέρα,
Και πρὸς τὰ τέκνα σου ήμās, πάντων παιδινότερα,
Νά Σ' άποδώσω άσπασιμόν, από καρδίας χαίρων,
Αιόν μου Ποιημάτιον, και γὰ ήδη προσφέρων.

Έργραφα

Έν Άθήναις τήν 26

Όκτωμ. 1847

Ο έκ Μωνδαμάδου τής
Μιυλήνης

Σ τ α υ ρ ά κ η ς Α. Ά ν α γ ν ώ σ τ η ς

4

Τετραόστιχον εις τήν Μελίφωνον Τερψινόην.

Άπό τó σάμα τής Μελπομένης,

Έτρεχεν άφθονος λιγηρά φωνή·

Κι' από τὰ χείλη τής Τερψινόης,

Ός μέλι ρέει τής μελωδίας ή ήδονή.

Σ τ α υ ρ ά κ η ς Α. Ά ν α γ ν ώ σ τ η ς

ό Λέσβιος.

5

Έ τ ε ρ ο ν .

Οί Έκδόται πρὸς τούς Μουσικούς.

Οί δάκτυλοί μας ήρμωσαν Ψαλτήριον, Κιννύραν,
Κιθάραν δωδεκάχορδον, ή μουσοφόρον Λύραν·

Είς πᾶσαν γῆν τὰ μέλη της, εκχέονται άφθόνως,

Έρουν έκ των χειλέων της, φθόγγαι

[σειρηνοφώνως.

Άπιθοῶσι δι' α ὕ τ ἦ ς, εἰπὸς Ναοῦ άγίου,

Άσμοια λιγηρότατα, πρὸς δόξαν του Κυρίου!

Ω Μουσικοί! διέροχεσθε, κρούοντες τās χορδās της.

Άδετε, διατρέχοντες τās λιγηράς φωνάς της·

Έν κανούξει φίλοι δέ, έν πλήρει εδλαθεία,

Έν ζήλω θείω, εδσεβεί, και μη έν ραθυμεία!

Ψάλλετε ύμνους, ὦ Όρφεΐς! Σειρήνες! κελαιδέιτε,

Άκαταπαύστως τόν Θεόν, θ ε ρ μ ὶ ς δ ο ξ ο -

[λ ο γ ε ἰ τ ε !

Σ τ α υ ρ ά κ η ς Α. Ά ν α γ ν ώ σ τ η ς

ό Λέσβιος.

† Ο Μεσσηγιάς ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Λικινίου τὸ Διάταγμα περὶ «ἀδείας ὑπάρξεως τοῦ Χριστιανισμοῦ», ὡς ἐλευθέρας θρησκείας ἐντὸς τοῦ ἐκτεταμένου χώρου τοῦ ρωμαϊκοῦ Κράτους καὶ ἐκτείνεται μέχρι τὰ μέσα ἢ τὰ τέλη τοῦ Ε' αἰῶνος⁹⁶.

Ἡ πρώτη αὐτῆς περίοδος ἔχει ὡς χαρακτηριστικὸν γνώρισμα τοὺς ἀλλεπαλλήλους διωγμούς, διαφόρου ἐντάσεως καὶ ἐκτάσεως, ἐκ μέρους τῶν Ρωμαίων Αὐτοκρατόρων, κατὰ τῶν ἐμολογούντων πίστιν εἰς τὸν Ναζωραίου Χριστόν, τὰ βασανιστικὰ μαρτύρια αὐτῶν, τὸν ἠρωϊσμόν, τὴν μέχρι θανάτου σταθερότητα των εἰς τὴν χριστιανικὴν πίστιν. Εἰς ἕνδεκα ἑκατομμύρια ἀνέρχονται οἱ γνωστοὶ μάρτυρες τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων⁹⁷. Ἡ ἐποχὴ τῶν διωγμῶν ὑπῆρξεν ἢ πλέον λαμπρὰ καὶ ἐνδοξος περίοδος τῆς Ἐκκλησίας. Περὶ αὐτῆς ἠμίλει προφητικῶς ὁ μέγας μύστης τῶν οὐρανίων ἀληθειῶν, εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης, εἰς τὸ διδόνον τῆς Ἀποκαλύψεως: «Εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ καὶ ἐθαύμασα ἰδὼν θαῦμα μέγα...»⁹⁸. Εἰς αὐτὴν τὴν ἐποχὴν ἀναφέρεται κυρίως καὶ ὁ ὕμνογράφος τοῦ Ἀπολυτικίου τῆς Κυριακῆς τῶν Ἀγίων Πάντων, διὰ τοῦ στίχου, «Τῶν ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ μαρτύρων σου, ὡς προφύραν καὶ θύσον τὰ αἵματα ἢ Ἐκκλησίᾳ σου στολισμένη, δι' αὐτῶν ὁσὰ σοι, Χριστέ ὁ Θεός...»⁹⁹. Ἡ στρατευομένη ἐπὶ τῆς γῆς Ἐκκλησία στέκει συνεχῶς μετὰ πολλοῦ δέους ἐνώπιον τῶν ἀγώνων καὶ τῆς θυσίας τῶν Μαρτύρων, ὄλων τῶν ἐποχῶν καὶ ἰδιαιτέρως τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων. Δὲν παραλείπει καὶ προσφέρει καθ' ἑκάστην ἡμέραν εἰς τὰ τέκνα τῆς, πρὸς παραδειγματισμόν, τὸν βίον καὶ τὸ μαρτύριον ἐνὸς ἢ πολλῶν Μαρτύρων ὡς ἄνημιρπινοα «εἰς ὁμίην εὐωδίας πνευματικῆς». Εἰς πάσας τὰς ἱεράς Ἀκολουθίας κάμει μνείαν τῶν Μαρτύρων διὰ τροπαρίου, «Μαρτυρικά» ὀνομαζομένων¹⁰⁰. Ἐγκωμιάζει δι' αὐτῶν τοὺς αἰμοδότης τοῦ αἰωνοβίου, ἀειθαλοῦς καὶ πολυκάρπου δένδρου, τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ ζητεῖ τὰς πρὸς τὸν ἀγωνοθέτην Χριστόν προσθείας των ὑπὲρ ἐαυτῆς καὶ τῶν ἀγωνιζομένων «τὸν προκειμένον ἡμῖν ἀγῶνα» πιστῶν τέκνων τῆς¹⁰¹.

Ἡ δευτέρα περίοδος χαρακτηρίζεται, ὡς ὁ «χρυσὸς αἶων» τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὸ ἔργον καὶ τὴν μεγίστην προσφορὰν αὐτῆς εἰς τὴν ἀνθρωπότητα, διὰ τῶν μεγάλων Πατέρων καὶ οἰκουμενικῶν Διδασκάλων, τῶν ἀγωνισθέντων διὰ τῶν ἔπλων τῶν πνευματικῶν, ἦτοι τῆς ἀγιότητος τοῦ βίου των, τῆς σοφίας τοῦ πνεύματος των, τῆς ἐν «Χριστῷ» ζωῆς των, τῆς δυνάμεως τοῦ λόγου, καὶ τῶν ἀγώνων ὑπὲρ τῆς ἀληθείας καὶ τοῦ δικαίου¹⁰².

96. Βασ. Στεφανίδου, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σελ. 123, 129, Ἀθήναι 1948.

97. Φιλαρέτου Βαφειδῆ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, τ. Α' σελ. 60-69, ΚΠολις 1884. — Ἀδελφότης Θεολόγων ἢ «Ζωή», Ἡ κοινωμία, ἔκδ. Β' σελ. 15, Ἀθήναι 1950.

98. Ἀποκ. ιζ' 6.

99. Πεντηκοστάριον, Ἑορτὴ τῶν Ἀγίων Πάντων.

100. Λειτουργικὰ Βιβλία τῆς Ἐκκλησίας: Παρακλητικὴ, Τριώδιον, Μηναια, Πεντηκοστάριον.

101. Ἐβρ. ιβ' 1.

102. Ἀπολυτίκιον Ἑορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Ἡ μὲν πρώτη περίοδος, ἦτο κατ' ἐξοχὴν ἐποχὴ θυσίας καὶ αἵματος τῶν ἀγῶν καὶ πιστῶν τέκνων τῆς Ἐκκλησίας, διὰ τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Εὐαγγελίου τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ δὲ δευτέρα, προσφορὰ πνεύματος ἔγαντι τῆς πλάνης καὶ τῶν ποικίλων αἰρέσεων, διὰ τῆς βιώσεως τοῦ εὐαγγελικοῦ λόγου, παρ' ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐδέχοντο τὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ, τὰς χριστιανικὰς ἀληθείας, ἀδιάστως καὶ ἐλευθέρως. Ἡ πρώτη περίοδος, κατὰστασις χριστοῦ ἀμυντικοῦ πολέμου τῶν στρατιωτῶν τῆς ἐπὶ τῆς γῆς στρατευομένης Ἐκκλησίας κατὰ ἐξωτερικῶν πολεμίων τοῦ Εὐαγγελίου. Ἡ δευτέρα, κατὰστασις ἐπιθετικοῦ πολέμου «τῶν θεηγόρων ὀπλιτῶν παρατάξεως Κυρίου» οἵτινες «τοὺς βαρεῖς ἤλασαν καὶ λυμῶδαις λύκουσ τῆ σφαιδρόνῃ τῆ τοῦ πνεύματος ἐκσφαιδρονίσαντες»¹⁰³.

Κατὰ τὰς δύο αὐτὰς περιόδους ἔχομεν τὸ φαινόμενον τῆς προσελεύσεως πλήθους λαοῦ εἰς τὸν Χριστιανισμόν. Τὸ θαῦμα τοῦτο καθίσταται μέγιστον κυρίως καὶ κατ' ἐξοχὴν διὰ τὴν περίοδον τῶν διωγμῶν τῶν χριστιανῶν. Ἄν καὶ κατὰ τοὺς τρεῖς πρώτους αἰῶνας ἐπληροῦντο κατὰ γράμμα τὰ λεχθέντα ὑπὸ τοῦ Κυρίου, περὶ διωγμῶν, θλίψεων, περιφρονήσεων, μαρτυρικοῦ θανάτου καὶ ἄλλων ἐκείνων τῶν μαθητῶν καὶ ὁπαδῶν αὐτοῦ, παρὰ τῶν ἀρχόντων καὶ τοῦ λαοῦ καὶ αὐτῶν τῶν οἰκειῶν των¹⁰⁴, «μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ Κυρίῳ πλήθη ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν»¹⁰⁵. Ἄν καὶ τὸ κήρυγμα περὶ τοῦ Ἐσταυρωμένου Χριστοῦ ἦτο «Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἑλλήσι δὲ μωρία», πλήθος λαοῦ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἀλλὰ καὶ τῶν ἐθνικῶν ἐπίστευον καὶ διὰ τῆς διοτῆς των ὁμολόγουν «τὸν Χριστόν ὡς Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν»¹⁰⁶ καὶ προσέφερον δι' αὐτὸν ὅτι πολυτιμότερον καὶ προσφιλέστερον εἶχον.

Δυσμενεστάτη ἡ περίοδος τῶν τριῶν πρώτων αἰώνων διὰ τοὺς ὁπαδοὺς τοῦ Ναζωραίου Ἰησοῦ. Δὲν ἦσαν μόνον οἱ σκληροὶ διωγμοί, αἱ δημιεύσεις τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν καὶ ὁ διὰ τρομερῶν βασανιστηρίων θάνατος, ἀλλὰ καὶ τρομερὰ συκοφαντία, ὕβρεις καὶ εἰρωνεῖαι, ὑπὸ τῶν κατὰ κόσμον ἰσχυρῶν καὶ σοφῶν.

Ὁ Τάκιτος ὠνόμαζε τὸν Χριστιανισμόν, «φοβεράν δυσειδαμονίαν». Ὁ Πλίνιος ὁ νεότερος «δυσειδῆ καὶ τερατώδη δυσειδαμονίαν, διπλασιαζομένην ὑπὸ τῆς ἰσχυρογνωμοσύνης». Ὁ Σουετώνιος ἀπεκάλεε τὸν Χριστιανισμόν, «γένεα καὶ θλιβεράν δυσειδαμονίαν». Ὁ Ἀριανὸς ἐθεώρει τοὺς χριστιανούς «παράφρονας, μαγικούς». Διάφοροι δὲ ἄλλοι ἐξεφράσθησαν, κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἦττον, δυσμενῶς περὶ τῶν χριστιανῶν¹⁰⁷. Ὁ δὲ διώκτης τοῦ Χριστιανισμοῦ Γαλέριος ὠνόμαζε τοὺς χριστιανούς «δυστυχεῖς ἀνθρώπους»¹⁰⁸. Παρὰ τὴν ἐν γένει δυσμενεστάτην

103. Αἶνοι Κυριακῆς τῶν Πατέρων.

104. Ματθ. ι' 16-39.

105. Πράξ. ε' 14.

106. Α' Κορ. α' 23, 24.

107. Περιοδικὸν Ν. Σιών 1904 σελ. 141.

108. Παν. Κανελλοπούλου, Ὁ Χριστιανισμὸς καὶ ἡ ἐποχὴ μας, σελ. 30.

ταύτην κατάστασιν διὰ τὸν Χριστιανισμόν, προσήρχοντο εἰς αὐτὸν μεμονωμένως καὶ ὁμαδικῶς ἄπιστοι· καὶ εἰδωλολάτραι, Ἰουδαῖοι καὶ Ἕλληνες, ἀξιωματοῦχοι καὶ ἅπλοισι ἄνθρωποι, γέροντες καὶ νέοι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες.

Οὗτοι πάντες, ποθοῦντες τὴν σωτηρίαν καὶ οἰκαιοθελῶς προσερχόμενοι εἰς τὸν Χριστιανισμόν, ἐγένοντο δεκτοὶ κατόπιν πολλῆς πνευματικῆς ἀσκήσεως, ἐκκλησιαστικῆς προπονήσεως καὶ θρησκευτικῆς κατηχήσεως. Ἐκεῖνο δὲ τὸ ὅποιον παρεκίνησε τοὺς εἰδωλολάτραις καὶ πολλοὺς ἐκ τῶν διωκτῶν καὶ δημίων τῶν χριστιανῶν γὰρ ἀσπάζονται τὸν Χριστιανισμόν καὶ γὰρ ἀνταλλάσσουν τὴν θέσιν τοῦ διωκτοῦ μὲ τοῦ διωκμένου, ἦτο κυρίως ἡ σταθερὰ πίστις τῶν χριστιανῶν, ἡ ἀφοσίωσις καὶ μετὰ πολλῆς συνεπειᾶς εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Εὐαγγελίου ἐν ἀρετῶς ζωῆ των, ὡς «ἐπιστολὴ Χριστοῦ γνωστικὴ καὶ ἀναγνωστικὴ ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων»¹⁰⁹ καὶ τέλος ἡ ἔμπρακτος καὶ ἄνευ διακρίσεως ἀγάπη, ὡς εὐστόχως παρατηρεῖ Ἰγνατίος ὁ Θεοφόρος. «Ἡ μὲν πίστις ὑμῶν ἀναγωγὸς ὑμῶν, ἡ δὲ ἀγάπη ὁδὸς ἡ ἀναφέρουσα εἰς Θεόν»¹¹⁰. Τοὺς ἐθνικοὺς ἐξέπληττε ἡ μετὰ τῶν χριστιανῶν βασιλεύουσα ἀγάπη. Οἱ χριστιανοί, τονίζε: ὁ ἐθνικὸς Καικίλιος παρὰ τῷ Μινουκίῳ Φίλικι, «ἡγάπων ἀλλήλους καὶ πρὶν γνωρισθῶσιν»¹¹¹. Ὁ δὲ Τερτυλλιανὸς μαρτυρεῖ, ὅτι οἱ ἐθνικοὶ μετὰ θαυμασμοῦ ἐξεφώνουν περὶ τῶν χριστιανῶν, «ἴδετε πῶς ἀγαπῶσιν ἀλλήλους καὶ πῶς εἶναι ἔτοιμοι ὑπὲρ ἀλλήλων γὰρ ἀποθνήσκουσιν»¹¹². Μαγγήτης, τέλος, ὅστις ἠλέκτριζε τοὺς εἰδωλολάτραις καὶ ἤλκυε αὐτοὺς εἰς τὴν νέαν Ἐρησικίαν τοῦ Ἐσταυρωμένου ἦτο ἀφ' ἐνός μὲν ἡ γενναϊότης τῶν ὁμολογητῶν καὶ μαρτύρων κατὰ τὸν χρόνον τοῦ μαρτυρίου «πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως» θασανίζομένων, ἀφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐκδηλωμένη ἀγάπη αὐτῶν πρὸς τοὺς σκληροὺς τυράννους καὶ θασανιστὰς συμφώνως πρὸς τὸ παράδειγμα τοῦ Σωτῆρος καὶ τῶν Ἀποστόλων¹¹³. Οἱ πρῶτοι χριστιανοὶ «γυμνῶ τῷ σώματι μάχονται· καὶ ἡ νίκη τῶν γυμνῶν, οὐ τῶν καθοπλισμένων τυράννων γίνεται. Τίς οὐκ ἂν ἐκπλαγείη, ὅτι ὁ μαστιζόμενος περιγίνεται (ὑπερσχύει) τοῦ μαστιζόντος, ὁ δεδαιμένος τοῦ λελυμένου, ὁ καιόμενος τοῦ καίοντος, ὁ ἀποθνήσκων τοῦ ἀναρρῶντος»¹¹⁴.

109. Β' Κορ. γ' 2, 3.

110. Ἰγνατίου, Ἐπιστολὴ πρὸς Ἐφεσίους, IX, στ. 21, B.E.II.

111. Καικίλιος, παρὰ Μινουκίῳ Φίλικι, I.

112. Διομήδους Κυριακοῦ, Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία, σελ. 70, Ἀθήναι 1881.

113. Α' Πέτρ. β' 23. Α' Κορ. δ' 12.

114. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, P.E. 50, 708.

Ἡ πύλη, διὰ τῆς ὁποίας εἰσῆρχοντο οἱ ἄνθρωποι· τῶν πρώτων αἰώνων εἰς τὸν Χριστιανισμόν ἦτο πρᾶγμα: «στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἡ ὁδὸς»¹¹⁵. Τὴν στενὴν αὐτὴν πύλην εὗρισκον διὰ τῆς πίστεως εἰς τὸν ἐνανθρωπήσαντα Υἱὸν καὶ Λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ σταθερῶς ἐβάδιζον τὴν ὁδὸν τοῦ μαρτυρίου διὰ τοῦ δυνατοῦ πόνου τῆς ἀπολαύσεως τῆς αἰωνίου ζωῆς, τόσον ὥστε γὰρ λέγουσι οἱ τεσσαράκοντα Μάρτυρες, οἱ μαρτυρήσαντες εἰς τὴν ἐν Σεβαστείᾳ λίμνῃ, «δρομὸς ὁ χειμῶν ἀλλὰ γλυκὺς ὁ παράδεισος»¹¹⁶. Ἐν μέσῳ πολλῶν δοκιμασιῶν διήρχοντο τὴν ζωὴν των τόσον, ὥστε γὰρ ἐπαναλαμβάνοντες τὴν διακλήρουσιν τοῦ Παύλου: «Ἐνεκα σοῦ (Κύριε) θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν: ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς»¹¹⁷. Πάντοτε, μετὰ ἀπὸ κάθε διωγμῶν, τὸν ὅποιον ὑφίστατο ἡ Ἐκκλησία «ἐνεκα τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου»¹¹⁸, οἱ ὁμολογηταὶ ἐπορεύοντο ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου (τῶν τυράννων) χαίροντες... ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ τοῦ Ἰησοῦ κατήχησθησαν ἀτιμασθήναι»¹¹⁹.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Γυθείου καὶ Οἰτύλου ΣΩΤΗΡΙΟΣ

115. Ματθ. ζ' 14.

116. Ἀκολουθία τῆς Ἑορτῆς τῶν Τεσσαράκοντα Μαρτύρων.

117. Ρωμ. η' 36.

118. Μάρκ. η' 38.

119. Πράξ. ε' 41.

ΕΠΙΛΟΓΗΣΙΣ ΗΜΑΡΤΗΜΕΝΟΥ

Ἐκ τυπογραφικῆς ἀδελφείας, εἰς τὴν νεκρολογίαὶν τοῦ Νέου Πελαγονίας Νικολάου (†) δημοσευθεῖσαν εἰς τὸ τεύχος 3) 1.2.85 σελ. 80 - 81 τοῦ περ. «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», παρεσέφρυσεν εἰς στίχος ἀντ' ἄλλου εἰς τὴν προτελευταίαν παράγραφον, μὲ ἀποτέλεσμα τὴν ἀσάφειαν τοῦ κειμένου. Ἀποκαθιστῶντες τὸ πρᾶγμα, καταχωροῦμεν ἐκ νέου τὴν ἐν λόγῳ παράγραφον:

Εἰς τὴν εἰδικωτέραν του δὲ ἀποστολῆν, «ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν», εἰργάζετο μὲ προσοπικὴν καὶ ἰδανικὰ καὶ ζῆλον ἐνθεον, ὅπου ἂν ἔταξεν αὐτὸν ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ στρατεύσις του ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Πολιτείας, πλησίον τοῦ φιλοχρίστου ἡμῶν Στρατοῦ. Α ἰ ω ν ἰ α α ὕ τ ο ὕ ἡ μ ν ἡ μ η.

Ο ΜΕΓΑΣ ΦΩΤΙΟΣ ΜΙΜΗΤΗΣ ΤΟΥ ΑΡΧΙΠΟΙΜΕΝΟΣ ΧΡΙΣΤΟΥ*

«Ο ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθειν ὑπὲρ τῶν προβάτων» (Ίω. ι', 11).

Ὁ λόγος αὐτὸς ἀνήκει στὸν Ἰησοῦ Χριστό. Ἀκούστηκε στὴ σημερινὴ εὐαγγελικὴ περικοπή. Εἶναι μιὰ φραστικὴ σύσπαστη σὲ περιεχόμενο διατύπωση τῆς αὐτοσυνειδησίας τοῦ Χριστοῦ, καὶ τῆς αὐταμαρτυρίας αὐτοῦ, ὡς τοῦ πρώτου καὶ μεγάλου ποιμένος τοῦ κόσμου. Εἶναι ἀκόμη μιὰ προφητεία περὶ τῆς μεγάλης θυσίας τοῦ Ποιμένου Χριστοῦ γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου. Ἄλλ' αὐτὸς ὁ Κύριος, ὁ θεώσας τὸν ἄνθρωπο, ἔδωκε καὶ στοὺς μαθητὰς καὶ ἀποστόλους, καθὼς καὶ στοὺς διαδόχους αὐτῶν, τὸ ἴδιο δικαίωμα, τὸν ἴδιο τίτλο καὶ τὴν ἀντίστοιχη στὴ γνωστὴ ἀναλογία ἀποστολή. Νὰ εἶναι ποιμένες τῶν λογικῶν προβάτων τῆς ἰδικῆς του ποιμνῆς. Νὰ εἶναι ποιμένες ἔτοιμοι γιὰ θυσίες ὑπὲρ τῶν προβάτων. Γι' αὐτὴ τὴν πορεία τῆς ποιμαντικῆς διακονίας συνυφαινομένης πολλὰς φορὰς μὲ τὴν θυσία, ἦτο διαρκὴς ὁ θεϊκὸς λόγος πρὸς τοὺς ἀποστόλους. «Πορεύεσθε πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ» (Ματθ. ι', 6) καὶ θεθαίως πρὸς πᾶν τὸ ἀπολωλός, ἔστω καὶ πρὸς τὸ ἔνα ἕνα τῶν σωτηρίων 99. Ἀλλὰ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ὁμολογεῖ ἀποκαλυπτικῶς, ὅτι αὐτὸς ὁ Χριστὸς ἔδωκε «τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστὰς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους» (Ἐφεσ. δ', 11). Καὶ ὁ Ἀπόστολος Πέτρος συμβουλεύει τοὺς λειτουργοὺς τῆς Ἐκκλησίας: «ποιμάνετε τὸ ἐν ὑμῖν ποιμνιον τοῦ Θεοῦ, ἐπισκοποῦντες μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ' ἐκούσιως, μηδὲ ἀισχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως, μηδ' ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου» (Α' Πέτρου ε', 2). Ἐπὶ πλέον ὁ λόγος τοῦ Κυρίου εἶναι ἐπίκαιρος σήμερα, ἡμέρα κατὰ τὴν ὁποία ἡ Ἐκκλησία τιμᾷ τὴν ἱερὰ μνήμη τοῦ ἐν ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου τοῦ Μεγάλου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως. Ἐνὸς ποιμένου τῆς Ἐκκλησίας, μμητοῦ τοῦ Ἀρχιποιμένου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτὴ ἡ ἱερὰ μνήμη, προσδιοριστικὴ τῆς ἀξίας τῆς σημερινῆς ἡμέρας, μὰς ἔδωκε τὴν εὐκαιρία νὰ τελέσωμε τὸ ὑπερφυῆς μυστήριον τῆς Θείας Εὐχαριστίας καὶ νὰ εἴμεθα ἔδῳ συνηγμένοι, ποιμένες καὶ διδασκαλοὶ ἢ καὶ μέλλοντες ποιμένες καὶ διδασκαλοὶ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

Γι' αὐτὸν τὸν ποιμένα τῆς Ἐκκλησίας, τὸν Πατριάρχην Φώτιον, τὸν «καλὸν διάκονον Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐντραφέντα τοῖς λόγοις τῆς πίστεως καὶ τῆς καλῆς διδασκα-

λίας» (Α' Τιμ. δ', 6) τὸν «μὴ ἀμελήσαντα... τῶν ἐν αὐτῷ χαρισμάτων» «τὸν ἐπισχόντα ἑαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ, τὸν ἐπιμείναντα αὐτοῖς» (Α' Τιμ. δ', 14), ἃς ἐξειδικεύσωμε τὸν λόγο σήμερα μὲ κάθε δυνατὴ συντομία.

Ἡ προσωπικότης καὶ τὸ ἔργο τοῦ Μεγάλου Φωτίου σφραγίζουσι τὸν Θ' αἰῶνα τὴν ἑλληνικὴ παιδεία, τὴν κλασσικὴ καὶ μεταγενέστερη φιλοσοφία, τὴν χριστιανικὴ γραμματεία, τὴν ἐκκλησιαστικὴ ἱστορία, τὴν ὀρθόδοξη Θεολογία, τὴν ἔμπρακτη ποιμαντικὴ μέριμνα, τὴν ἐκκλησιαστικὴ διοίκηση καὶ τὴν νεοφανῆ ἑλληνοορθόδοξη συνείδηση σὰν ἀντιστάθμισμα στὸν ἀπολυταρχισμό, στὶς αὐθαιρεσίες καὶ στὶς ἐπεκτατικὰς δολέψεις τῆς τότε παπικῆς ἐξουσίας τῆς Δύσεως. Ἡ δημιουργία τοῦ Φωτίου εἶναι ἡ μεγάλη κραυγὴ τῆς παρουσίας τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος, ἡ ὁποία συνεκίνησε τοὺς νεκροὺς καλῶν καὶ ἀντήχησε στὰ κενὰ δώματα τῶν βιβλιοθηκῶν κατὰ τὴν μόλις πρὸ αὐτοῦ χαρακτηρηθεῖσα «περίοδος τῆς μεγάλης σιγῆς» καὶ τὴν καταστροφή ἐκ τῆς εἰκονομαχίας. Ὁ Φώτιος ὑπῆρξε Λόγιος, Διδάσκαλος, Κρατικὸς Λειτουργός, Ἱεραπόστολος, πρεσβευτής, ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς, μελετητὴς τῆς θύραθεν παιδείας καὶ πρὸ πάντων ἐπίσκοπος καὶ Πατριάρχης τῆς Ἐκκλησίας.

Γιὰ νὰ ἀναγνώσωμε τὴν ἱστορικὴ μας ἐνημέρωση οἱ παλαιότεροι καὶ μὴ εἰδικοί, καὶ γιὰ νὰ ἐμπεδώσωμε τὰ ἱστορικὰ δεδομένα οἱ νεώτεροι, ὑπενηθμιζόμε τὰ ἐξῆς κυριώτατα χρονολογικὰ στοιχεῖα περὶ τοῦ Φωτίου.

Ἐγεννήθηκε τὸ 820 στὴν Κωνσταντινούπολη. Μέχρι τῆς ἡλικίας τῶν 38 ἐτῶν, ἐπειδὴ ἦταν πλούσιος, εὐρύθου καὶ φιλομαθής, ἐπιδίδετο: στὶς μελέτες, στὴ συγγραφή καὶ στὴ διδασκαλία.

Τὸν χειμῶνα τοῦ 858 μὲ συνοπτικὴ διαδικασία πέντε ἡμερῶν ἀπὸ λαϊκῶς ποῦ ἦτο ὑποδεικνύεται, ἐκλέγεται, χειροτονεῖται καὶ ἐνθρονίζεται πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Ὁ προκατόχος του Ἰγνάτιος, ἄνδρας αὐστηρὸς καὶ ἀσκητικὸς, εἶχε καταβιβασθῆ ἀπὸ τὸν πατριαρχικὸ θρόνον ἄκριτος.

Ὁ Φώτιος ἀρνήθηκε καὶ ἀνωστάθηκε στὴν ἐκλογὴ του ἀλλὰ στὸ τέλος ἐδικάσθη καὶ ἐδέχθη. Γράφει: ὁ ἴδιος «Βίαν ὑπέστημεν... συνσχεθήμεν ἄκοντες... ἐτηρούμεθα φυλασσόμενοι· ἐψηφίσθημεν ἀνανεύοντες· ἐχειροτονήθημεν κλαίοντες, ὀδυρόμενοι, κοπτόμενοι... ἐξέπεσον ἐγὼ εἰρημικῆς ζωῆς, γαλήνης γλυκειάς, δόξης, τῆς φιλῆς ἡσυχίας, τῆς καθαρᾶς ἐκείνης καὶ ἠδίστης μετὰ τῶν πλησίων συνουσίας, τῆς ἀλύπου καὶ ἀδόλου καὶ ἀνεπιλήχτου συναναστροφῆς».

Ἡ παρέμβαση τοῦ πάπα Ρώμης Νικολάου τοῦ Α' στὴ διένεξη Φωτίου καὶ Ἰγνατίου, ἡ ἐπιμονὴ του νὰ λύσῃ δικαιοματικὰ τὶς διαφορὰς τῶν δύο πατριαρχῶν ἀγνωῶντας καὶ τὴν κρατικὴ ἐξουσία, ἐπὶ πλέον δὲ ἡ ἀπροκάλυ-

* Λόγος ποῦ ἐκφωνήθηκα κατὰ τὴ θ. Λειτουργία στὸν Ἱ. Ναὸ Κοιμήσεως Θεοτόκου τῆς Ἱ. Μονῆς Πεντέλης, τὴν Τετάρτη 6 Φεβρουαρίου 1985, ἑορτὴ τοῦ Ἁγίου Φωτίου, πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως.

πη επέμβαση των Λατίνων στην εκχριστιανισθείσα από τους δυζαντινούς Ιεραποστόλους Βουλγαρία, αποκαλύπτει τον Φώτιο ένα αληθινό λέοντα για την προστασία των δικαιοδοσιών των εκκλησιών της ανατολής και για την τήρηση της εκκλησιαστικής τάξεως και θεοντολογίας. Η σύγκρουση υπήρξε δεξιάτη και αποφασιστική.

Το έτος 867 ο Φώτιος καταβιβάζεται από τον θρόνο από τον αυτοκράτορα Βασίλειο τον Μακεδόνα και εξορίζεται. Έπαγηλθε εκ της εξορίας, συναφιλωθή με τον Ίγνάτιο και με τον επισυμβάντα θάνατο αυτού το 878 ανήλθεν εκ νέου στο θρόνο της Κωνσταντινουπόλεως. Η κληρομένη «αγδότη» οικουμενική Σύνοδος 879-880 ανεγώρισεν ως κανονική την πρώτη έκλογή του Φωτίου. Το έργο του μέχρι το 886 υπήρξε σπουδακότατο και σημαντικώτατο σε όλως τους τομείς της εκκλησιαστικής ζωής της Κωνσταντινουπόλεως.

Αυσχυώς ο Λέων ο ΣΤ΄, στην πρόθεσή του να συμπέσουν τα αξιώματα του αυτοκράτορος και του Πατριάρχου σε πρόσωπα της αυτής δυναστείας διέκοψε την δημιουργική πατριαρχία του Φωτίου το 886, ο δε Φώτιος απέθανε στην εξορία την 6η Φεβρουαρίου του 891 ή του 898 κατά τον Άθ. Παπαδόπουλο Κεραμέα. Ο άγιος έκοιμήθη εν Κυρίω. «Ο ποιμήν ο καλός την ψυχήν αυτού έθηκεν υπέρ των προβάτων».

Η άπαρχή της ποιμαντικής διακονίας του, τίθεται από τον ίδιο στον πάπα Νικόλαο «Ποιμένος προς πάντων επιζητούμενου του και τα διεσπασμένα μέλη της Έκκλησίας συνάψαι δυναμένου και την των πραγμάτων κατευνασαι ταραχήν... πάντων προς άλλήλους διαφερομένων και άλλήλων αποτέμεσθαι και απορρήγυσθαι φιλονεικούντων, όμοφροσύνη τις και όμογνωμοσύνη τα διεσκορπισμένα συνήγε και την προτέραν όμόνοιαν έχαρίζετο». Στη Σύνοδο του 878 ο πρωτόθρονος Κιαισαρείας Προκόπιος είπε για τον Φώτιο: «Τοιοῦτον έπρεπε έπ' αληθεία είναι τον του σύμπαντος κόσμου την επιστασίαν λαχόντα, εις τύπον του αρχιποιέμενος Χριστού του Θεού ήμω». Οι δε τοποτηρηται της Ρώμης «και ήμεις οι τα έσχατα της γής κατοικούντες ταῦτα ακούομεν», ολόκληρος δε ή Σύνοδος έδόησε «ότι: Θεός οικει εν αυτώ (τῷ Φωτίῳ) οὐδεις άγνωστὲ» και οι τοποτηρηται πάλιν «Τὸ έλεος του Θεου και ή έμπνευσις αυτού τοιοῦτον φῶς διέδωκεν εις την καθαρὰν ψυχήν του αγιωτάτου Πατριάρχου, ότι λαμπρύνει και φωτίζει πᾶσαν την κτίσιν».

Ο φωτισμένος νους του Πατριάρχου, ο μόχθος, ή επιμέλεια και ο πόθος της γνώσεως, έπλούτισαν την ελληνική γραμματεία με μνημειώδες, πολύπλευρο συγγραφικό έργο, από το όποιο την πιο επιφανή θέση κατέχει ή περιώνυμη Βιβλιοθήκη ή Μυριόβιβλος. Ο άδυσώπητος έχθρός του, ο και διογράφος του Ίγνατίου Νικητάς ο Παφλαγών έγραφε: «Ήν δε οὗτος ο Φώτιος οὗ των άγεωνων τε και άγωνίμων, αλλά και των ευγενων κατά σάρκα και περιφανων σοφία τε κοσμική και συνέσει: των εν τῇ πολιτείᾳ στραφομένων ευδοκιμώτατος πάντων ένομίζετο... Τοιοῦτον έαυτῷ το περιόν, ως μη μόνον σχεδόν φάναι

των κατά την αὐτοῦ γενεάν διενεργεῖν, ήδη δε και προς τους παλαιούς αὐτὸν διαμιλλᾶσθαι».

Τὰ Θεολογικά έργα του Φωτίου, δηλαδή τα Δογματικά, τα Έρμηνευτικά, τα Παραινετικά, τα Άμφιλόχεια, τα Νομοκανονικά, όσα δεν άμφισβητούνται, τα Έρωτήματα και οι Κρίσεις και Έπιλύσεις είναι της Όρθοδόξου Θεολογίας κληρονομία ανεκτίμητη και πλούτος ανυπέροδλητος.

Τὸ κείμενο τέλος, που αναδεικνύει τον Πατριάρχη Φώτιο, της Όρθοδοξίας πρόμαχο και της Έκκλησίας ποιμένα δξυδερχή και άκαταγώνιστο είναι ή ονομαστή Έγκύκλιος «προς τους της Ανατολής Αρχιερατικούς Θρόνους» το 866. Κείμενο πατερικό, εκκλησιαστικό, δογματικό, ποιμαντικό και κανονικό. Τὸ παπικό μοναρχικό πρωτείο εξουσίας εξουδατερόνεται. Τὸ filioque απορρίπτεται. Οι αυθαιρεσίες της Λατινικής προπαγάνδας στη Βουλγαρία αναχαιτίζονται. Η καθολική άγαμία του Κλήρου ματαιώνεται. Ο άναυρισμός καταργείται. Προληπτικώς, με την Έγκύκλιο του Φωτίου όλες οι καινοτομίες της Ρώμης μένουν έξω από τον περίβολο των Έκκλησιών της Ανατολής. Υπήρξεν αληθινή ευλογία Θεού οτι το 1950 ο Τσέχος ρωμαιοκαθολικός κληρικός Fr. Dvornik έδημοσίευσε έκτενη και σπουδαία μελέτη με την όποια αναθεωρεί την στάση του Ρωμαιοκαθολικισμού έναντι του Φωτίου και παραδίδει τουτον άκέραιο στην κοινή Έκκλησία. Τὸ διδλίο του Dvornik έξεδόθη κατόπι έγκρίσεως της Δυτικής Έκκλησίας. Έτσι ο Φώτιος θά ήτο μέγας και μόνον ως εκκλησιαστικός (έάν δεν ήτο συγγραφεύς) και μόνον ως συγγραφεύς (έάν δε ήτο εκκλησιαστικός).

Μακαριώτατε,

Άδελφοί ποιμένες και διδάσκαλοι,

Πιθανόν πολλοί από σας να πήτε. Και το γραφικό χωρίο και όσα μας είπε ο έμιλητής σήμερα ήσαν όλα γνωστά. Ένδεχομένως ναί. Ένα όμως δεν είναι γνωστό. Έάν, πρώτος ο έμιλητής, και ο καθένας από μας, ποιμένος ή διδάσκαλος καθρεψίση την ζωή και το έργο του στο άγιο πρόσωπο και στη γεμάτη θυσίες δημιουργία του αγίου Φωτίου, ποίό θά είναι το αποτέλεσμα από αυτό το καθρέφτισμα; Παρηγορητικό, ευόωνο, ή αποκαρδιωτικό; Εύχαμαι; σάν λειτουργός και μέσα στη γεμάτη χάρη άμύσφαира της Θείας Λειτουργίας, με την δύναμη του Αγίου Θεού και τις ευχές του Μεγάλου Πατρός αγίου Φωτίου, να είναι παρηγορητικό και ευόωνο. Για περισσότερη έλπίδα στην πνευματική μας ζωή και για την δόξαν της Έκκλησίας. ΑΜΗΝ*.

† Ο Άλεξανδρουπόλεως ΑΝΘΙΜΟΣ

* Για την σύνταξη της παρούσης έμιλίας έχρησιμοποίησα ως πηγές, μελέτες περί του Φωτίου των πανεπιστημιακών διδασκάλων μου Νικολάου Τωμιάδακη και Ιωάννου Καρμίρη, καθώς και του Δημητρίου Μπαλάνου.

Η ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΤΗΣ ΧΑΛΚΗΣ (ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ - ΒΙΩΜΑΤΑ - ΟΡΑΜΑΤΙΣΜΟΙ)*

Αί κατά την μακραίωνα αὐτῆς πορείαν μεγάλαι πνευματικαὶ κατακτήσεις καὶ δημιουργίαι ἐντὸς τῆς πολυκυμάντου καὶ ταραχώδους σφαίρας τῆς ἱστορίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τῆς Ρωμηοσύνης, τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν Γένους καὶ ἀπάσης τῆς Χριστιανοσύνης, συνεχῶς θὰ μεταβάλλονται εἰς ἀκατάλυτον, κολοσσιαίαν ἠθικὴν δύναμιν, ὥστε παντοῦ, πάντοτε καὶ εἰς πάντας τὰ ὑπενθυμίζουσι, ἕως ὅτου αὕτη ἐπαναλειτουργήσῃ, τὴν ὑπαρξίν της, τὴν ἀνυπολόγιστον αὐτῆς προσφορὰν εἰς ὀλοκλήρον τὴν Χριστιανοσύνην, καὶ ἰδιαιτέρως εἰς τὴν καθ' Ἀνατολὰς Ὁρθόδοξον Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, τὴν ὡκεάνειον αὐτῆς πνευματικότητα, ὅπως δὲ ἰδιαιτέρως τὸ ἀθάνατον αὐτῆς πνεῦμα, τὸ ὁποῖον, ὡς ἀγὼν καὶ δημιουργία, ὡς ἀσφαλὴς ὁδὸς ἐλπίδος καὶ ἀγάπης πρὸς θεῶσιν, ὡς φῶς καὶ ἱστορικὴ πορεία, δὲν θὰ παύσῃ νὰ καταναζάξῃ τοὺς μακροὺς καὶ ἀτέλειωτους τραχεῖς ἀλλὰ συνάμα καὶ ὀραίους ἀγῶνας τοῦ Πατριαρχείου Κων/πόλεως, τὸ ὁποῖον ὡς ἐντολοδόχος τῆς πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς ζωῆς τοῦ Γένους εἶχεν ὑπὸ τὴν ἀπόλυτον πεφωτισμένην ἐπιστάσιαν του τὴν ἑλληνικὴν παιδείαν τῆς Ὁμογενείας καὶ οὕτως ἠδυνήθη, παρὰ τὰς μεγάλας καὶ ἀνυπερβλήτους δυσκολίας, τὰς ὁποίας συνήνητησε, νὰ προαγάγῃ τὰ Γράμματα διατηρῶν ἀνόθευτα καὶ σφριγαλέα τὰ ἐπιτεύγματα τῆς ἑλληνικῆς διανοήσεως καὶ τοῦ ὀρθοδόξου πνεύματος, τὸ ὁποῖον, διὰ τῆς διαδόσεώς του εἰς τοὺς Σλαῦτους, ἔδωκε νέον προσανατολισμὸν εἰς τὴν γηραιὰν Εὐρώπην καὶ συνετέλεσεν ἄνευ οὐδεμιᾶς ἀμφιβολίας, εἰς τὴν ἡμέρευσιν τῶν ἠθῶν καὶ τῶν ἐθίμων καὶ γενικώτερον εἰς τὴν ὀρίμανσιν τῆς ἀνθρωπότητος, ὀρίμανσιν ἐπιτευχθεῖσαν κυρίως διὰ τῶν μεγάλων καὶ διαχρονικῶν ἀνθρωποκεντρικῶν προεκτάσεων τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος, ὡς εἶναι, ἐπὶ παραδείγματός, ἡ ἰδέα, τὸ καλὸν καὶ τὸ ἀγαθόν, ἡ κοινωνικὴ συνείδησις, ἡ ἐλευθερία, ἡ δημοκρατία, ἡ προσωπικότης καὶ ἡ ἀνύψωσις τοῦ κοινοῦ ἀνθρώπου εἰς κεντρικὴν μορφήν ἀντισταμένην εἰς κάθε εἶδους βίας καὶ δουλείας.

Μὲ τὰς κλειστάς αὐτῆς πύλας θὰ γιγαντοῦται, εἰς τὰς ψυχὰς καὶ τὰς καρδίας οὐ μόνον τοῦ ὀρθοδόξου ποιμνίου ἀλλὰ καὶ ὀλοκλήρου τοῦ πληρώματος τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου τῶν Γραμμάτων, ἡ ζωὴ αὐτῆς ὡς ζωὴ ἀνδρείας καὶ θάρρους, ὡς ἀφθάστου πνευματικοῦ καὶ ἠθικοῦ μεγαλείου, ὡς ζωὴ πόνων καὶ σταυρῶν, ὡς ζωὴ διαρκῶς μαχομένη καὶ ἀενάως σταυρουμένη, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ἀενάως

θριαμβεύουσα. Ἡ πνευματικὴ αὐτῆς ὑπαρξίς, ὡς «πνεῦμα καὶ δημιουργία» τοῦ Θεοῦ, ὡς διορθόδοξος καὶ διαχριστιανικὴ ἰδέα, δὲν πρόκειται νὰ σβύσῃ, ἀλλὰ συνεχῶς θὰ μεταβάλληται εἰς πίστιν, εἰς δημιουργὸν ἄμυναν, εἰς ἀέναον ἀναζήτησιν ὀραιότερων καὶ δικαιότερων μορφῶν τῆς ζωῆς, αἱ ὁποῖαι θὰ ἐπιτρέψουν, ἐν εὐθέτῳ χρόνῳ καὶ θεῖα βουλῇ, τὴν ποθητὴν ἐπαναλειτουργίαν αὐτῆς, ἥτις μὲ τὴν πάροδον τοῦ χρόνου καὶ τὸ ἀνοιγμα τῶν μεγάλων δημιουργηθέντων κενῶν καθίσταται ὅπως ἐπιτακτικὴ.

Πράγματι! Δὲν πρόκειται νὰ σβύσῃ, ἀλλὰ, μὲ τὰς κλειστάς αὐτῆς πύλας, θὰ συνεχίξῃ νὰ προσφέρῃ, ὡς πνεῦμα καὶ «θεανθρώπινος» ὀργανισμὸς τοῦ εἶναι, τὰς πολυτίμους αὐτῆς ὑπηρεσίας, ὥστε νὰ ἐξακολουθῇ νὰ θάλλῃ ἡ πίστις καὶ ἡ ἐλπίς εἰς τὸν γεωγραφικὸν τοῦτον ἥρῳον: ἡ πίστις ὅτι «οἱ πεποιθότες ἐπὶ τὸν Κύριον ἔοικασιν ὄρει τῷ ἁγίῳ», καὶ ἡ ἐλπίς ὅτι «ἡ ὑπομονὴ τῶν πενήτων οὐκ ἀπολείται εἰς τέλος»³⁸⁹. Ὡς αὖρα θείου πνεύματος, ἡ μᾶλλον ὡς «πνεῦμα δρόσου διασυρίζον»³⁹⁰ θὰ δροσίξῃ τὰς φλογισμένας ψυχὰς τῆς σεπτῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου, τοῦ λειμματος τῆς Ρωμηοσύνης καὶ τοῦ ὀρθοδόξου πληρώματος καὶ ὡς ζωηφόρον τοῦ ἀέρος ῥίπισμα θὰ ἐνδυναμώνῃ τὰς ψυχὰς καὶ τὰς καρδίας ὄλων ἡμῶν τῶν ἐγγύς καὶ μακρὰν αὐτῆς εὐρισκομένων Ὁρθοδόξων, οἱ ὁποῖοι γνωρίζομεν καλῶς, ὅτι τὸ διορθόδοξον καὶ διαχριστιανικὸν τοῦτο πνευματικὸν κέντρον δὲν ἔπαυσεν, ὅπως ἰδιαιτέρως κατὰ τοὺς χαλεποὺς χρόνους τῆς Ἐκκλησίας, νὰ προσφέρῃ, ταπεινῶς πάντοτε, τὰς ἀνεκτιμήτους αὐτοῦ ὑπηρεσίας εἰς τὴν καθ' ὅλου Ἐκκλησίαν καθιστάμενον τὸ καθ' ἑξοχὴν ἐπίκεντρον τῆς ζωῆς αὐτῆς καὶ ὡς τοιοῦτον διαδραματίζον, κατὰ τὴν ὥραν τῆς ὑπερτάτης αὐτῆς θυσίας, ρόλον ἡγετικὸν εἰς τὴν πορείαν τῶν θεολογικῶν γραμμάτων, εἰς τὴν ἐπιμόρφωσιν τοῦ ἱ. κλήρου, εἰς τὴν πνευματικὴν καὶ ψυχικὴν καλλιέργειαν τῆς Ὁμογενείας καὶ τοῦ Γένους, τέλος δὲ εἰς τὴν πρωτοβουλίαν συλλήψεως καὶ κατευθύνσεως τῆς πορείας τῶν ἐκκλησιαστικῶν γεγονότων τῶν μεταγενεστέρων χρόνων. Ἡ μακρὰ αὐτῆς πορεία καὶ ζωὴ κατεγράφησαν κατὰ τρόπον ἀνεξίτηλον εἰς τὸ πνεῦμα, τὴν ψυχὴν καὶ εἰς τὴν μνήμην ὀλοκλήρου τῆς χριστιανοσύνης, εἰδικώτερον δὲ εἰς τὴν βαθεῖαν θρησκευομένην ψυχὴν τοῦ Ρωμηοῦ τῆς Πόλεως, ὁ ὁποῖος ἔχει ἀμετάκλητα νομιμοποιήσει τὴν ἀπόφασίν του νὰ ἀνταλλάξῃ τὴν πρόσκαιρον

389. Ψαλμ., 9, 19.

390. Δαν., 3,50.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 86 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τεύχους.

κοσμοκρατορίαν με την πνευματική αιωνιότητα της Ὁρθοδοξίας, της οποίας τὸ κέντρον, τ.ε. τὸ Οἰκουμηνικὸν Πατριαρχεῖον, διαθέτει μοναδικήν ἠθικὴν δύναμιν καὶ ἀποτελεῖ ζῶσαν πραγματικότητα μετὰ παν-ορθόδοξον καὶ παγκριστιανικὸν κύρος ὡς καὶ μετὰ παγκόσμιον πνευματικὴν ἀκτινοβολίαν.

Ὡς πνεῦμα καὶ ὡς ἰδέα, ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, θὰ συνεχίζη νὰ μεταδίδῃ, σιωπηλῶς καὶ μυστικῶς, ἀπὸ στόματος εἰς στόμα, ἀπὸ πνεύματος εἰς πνεῦμα, ἀπὸ ψυχῆς εἰς ψυχὴν, ἀπὸ γενεᾶς εἰς γενεάν, ἀπὸ χρόνου εἰς χρόνον, ἀπὸ δεκαετηρίδος εἰς δεκαετηρίδας, τοὺς πολμούς καὶ τοὺς χρηστοὺς ὀραματισμούς τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Γένους, τοῦ ὁποίου οἱ ἀθάνατοι θεοὶ καὶ ἡμίθεοι ἐμοίραζον ἰσοτίμως μετὰ τοὺς θνητοὺς τὸ νέκταρ καὶ τὴν περιπέτειαν. Παρὰ τὸ κλείσιμον τῶν πυλῶν αὐτῆς, θὰ παραμένῃ πάντοτε ζωντανὴ πνευματικὴ κληρονομία, πηγὴ ἐμπνεύσεων καὶ ἐγκραυχῆσεων, πορεία ἀγῶνος καὶ δόξης, νίκης καὶ τιμῆς, ἔτι δὲ ἀσφαλῆς καὶ στιβαρὸς ποδηγέτης τοῦ Νεοελληνισμοῦ, τοῦ ὁποίου τὰ θεμέλια ἀλύπητα καὶ βάνουσα ἐκτύπησαν, διὰ πρώτην φοράν, οἱ Βαυαροὶ ἐπιχειρήσαντες νὰ ἐξασθενήσουν καὶ εἰς τὴν συνέχειαν νὰ ἐξαφανίσουν κάθε θρησκευτικόν, ἐκκλησιαστικόν καὶ ἐθνικὸν παραδοσιακὸν στοιχεῖον, τὸ ὁποῖον, παρὰ τὴν μακροαἰώνα δουλείαν, ἐξησφάλισεν εἰς τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν Γένος ἀξιοθαύμαστον ἐνότητα, σφριγηλότητα, τόλμην, γενναιότητα καὶ ἐλπίδα διὰ μίαν καλυτέραν αὐρίον. Ὡς Σχολὴ τοῦ Θρόνου τοῦ Ἀποστόλου Ἀνδρέου δὲν θὰ παύσῃ, ὡς χρηστὴ πάντοτε ἐλπίς καὶ προσδοκία, νὰ ἀγκαλιάζη τὴν οἰκουμένην, νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν οἰκουμένην καὶ μετὰ τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου νὰ προωθῆ, ὡς πνεῦμα πάντοτε, τὴν ἐνωτικὴν ἰδέαν τῆς οἰκουμένης, ἡ ὁποία ἔχει σαφῆ συνείδησιν «ὅτι δὲν ὑπάρχει τίποτε εἰς τὸν ἐλληνικὸν πολιτισμὸν, τὸ ὁποῖον νὰ μὴ φωτίζη τὸν ἰδικὸν τῆς σημερινῆς πολιτισμὸν» (Οὐὶλ Ντυράν).

Ἐπὶ ἕνα καὶ πλέον αἰὼνα ἔσπειρεν «ἐπ' εὐλογίαις» διὰ νὰ θερίσῃ, κατὰ τὸ προσωρινὸν διάστημα τῆς διακοπῆς τῆς λειτουργίας αὐτῆς, «ἐπ' εὐλογίαις»³⁹¹. Ἐσπειρεν εἰς τὸ πνεῦμα «διὰ νὰ θερίσῃ» ἐκ τοῦ πνεύματος³⁹². Ἐπὶ 130 καὶ πλέον ἔτη ἔσπειρε τὸν εὐλογημένον αὐτῆς σπῆρον εἰς τὴν «ἀγαθὴν γῆν»³⁹³, μίαν γῆν διψασμένην ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἀλήθειαν, ἀπὸ ἱεραποστολήν καὶ ἐπανευαγγελισμόν, ἀπὸ εἰρήνην καὶ δικαιοσύνην, ἀπὸ ἰσότητά καὶ ἐλευθερίαν, ἀπὸ πνεῦμα Χριστοῦ καὶ θυσίαν τοῦ Γολγοθᾶ, ἀπὸ κατανόησιν καὶ ἀγάπην, ἀπὸ κοινὴν ἀνθρωπιὰν καὶ αὐτοθυσίαν, ἔτι δὲ καὶ ἀπὸ ἀπλότητα πνεύματος καὶ ψυχῆς, τῆς ὁποίας ἡ διαφθορὰ εἶναι πολὺ περισσότερον πανώλης παρὰ αὐτὴ ἡ μόλυνσις καὶ ἡ ἀποσύνθεσις τοῦ περιβάλλοντος ἡμᾶς ἀέρος.

391. Α' Κορ., 1,30.

392. Πρβλ. Ρωμ., 14,7.

393. Ἐφεσ., 3,10· Α' Κορ., 2,7.

Ὡς λίκνον τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἡμῶν προσδοκιῶν καὶ ὡς ἄδυτον πνευματικὸν Ἴδρυμα τῆς βασιλίδος τῶν Πόλεων καὶ τῶν λοιπῶν ἀληθινῶν χαμένων μικρασιατικῶν πατρίδων, ἂν καὶ εἰς τὴν πραγματικότητα «χαμένες πατρίδες δὲν ὑπάρχουν, χαμένες γενιές μονάχα», δὲν θὰ παύσῃ αὐτὴ νὰ σκορπίζη τὸ ἀνέσπερον φῶς τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς φαναριωτικῆς παραδόσεως εἰς τὴν Ἀνατολήν καὶ τὴν Δύσιν, ὅπως ἄλλωστε καὶ τὰ λοιπὰ πνευματικὰ Ἴδρυματα τῆς πόλεως τοῦ Μ. Κωνσταντίου, ὅπου ἀκόμη ἔχει ἀὸ Φοῖβος καλύβαν καὶ παγὰν λαλέουσιν», Ἴδρυματα τὰ ὁποῖα καίτοι, ὡς ἐκ τῶν πραγμάτων, ἠναγκάσθησαν, ἄλλα μὲν πρὸ αἰῶνων, ἕτερα δὲ πρὸ τινῶν δεκαετηρίδων, νὰ κλείσουν τὰς ἱστορικὰς αὐτῶν πύλας, ἐν τούτοις δὲν ἔπαυσαν νὰ φωτίζουν πάντα ἀνθρωπὸν ἐρχόμενον εἰς ἐπαφήν μετὰ τὰ Γράμματα καὶ τὸν καθόλου πολιτισμὸν τῆς Βυζαντινῆς Αὐτοκρατορίας, πολιτισμὸν τείνοντα κυρίως πρὸς τὸ ἀπόλυτον ἰδεώδες τοῦ προορισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου, τ.ε. πρὸς τὸ ὑπατον ἀγαθόν, τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος προτρέπει ἡμᾶς ὄχι ἀπλῶς νὰ συζητῶμεν περὶ τοῦ τί σημαίνει καλὸς ἀνθρώπος, ἀλλὰ νὰ εἴμεθα τοιοῦτοι. Καὶ ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, χρηματίσασα κάτω ἀπὸ τὰς πτέρυγας τοῦ Οἰκουμηνικοῦ Πατριαρχείου πάντοτε θεότευκτος κιβωτὸς καὶ διασώσασα, κατὰ τὴν διάρκειαν χαλεπῶν καὶ ἀντιξῶν καιρῶν, τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς Φυλῆς μας, προστίθεται εἰς τὴν χορείαν τῶν περιφημῶν Σχολῶν Ἐμπορικῆς καὶ Ναυτικῆς τῆς αὐτῆς πάντοτε ἀλλὰ καὶ κατ' ἐξοχὴν Πλωτῆς Πανεπιστημίου πύργου τοῦ Γένους, τ.ε. τῆς Νήσου Χάλκης, ὡς καὶ τῶν λοιπῶν ὡς ἄνω πνευματικῶν Ἰδρυμάτων τῆς ΚΠόλεως, τὰ ὁποῖα ἔδωσαν εἰς τοὺς τότε ἐπισθοδρομικοὺς λαοὺς τὴν εὐκαιρίαν νὰ γαλουχηθοῦν καὶ νὰ ἀνδρωθοῦν πνευματικῶς καὶ κοινωνικῶς ἀναγνωρίζοντες, διὰ στόματος τοῦ Νίτσε, ὅτι καὶ «Ἕλληνας», οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς δυνάμεως τῆς ποιήσεως καὶ τῆς φιλοσοφίας προσήγγισαν τὴν πύλην τοῦ θανάτου, τὸν θρόνον τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν ἀσύγκριτον κόσμον τῶν μεταφυσικῶν ἐνοράσεων, «κρατοῦν στὰ χέρια τους τὰ ἥλια τῆς τέχνης μας, ἢ μᾶλλον κάθε τέχνης», ἢ, διὰ στόματος τοῦ ὄντως μεγάλου γερμανοῦ φιλοσόφου Γκαίτε, ὅτι «μόνον ὅσα ἐδημιούργησε τὸ ἀρχαῖον ἐλληνικὸν πνεῦμα ἔχουν ἀξίαν».

* * *

«Τὸ νὰ ζῆ κανεὶς χωρὶς ἰδέαν εἶναι ὁ ἀσφαλέστερος θάνατος· τὸ νὰ πεθαινῇ ὁμοῦς μετὰ μίαν ἰδέαν εἶναι ἡ ἀσφαλεστέρα ζωὴ»³⁹⁴. Αὐτὴ ἡ παρατήρησις ἰσχύει καὶ διὰ τὴν Τροφὸν Θεολογικὴν Σχολὴν. Τὸ πνεῦμα δὲν ἐκβιάζεται, δὲν ἐξαφανίζεται, δὲν χερσοῦται, δὲν ἀποθνήσκει, ἀλλ' ὡς πνεῦμα παραμένει πάντοτε ἀναστημένον εἰς τὰς ψυχὰς καὶ τὰς διανοίας τῶν ἀνθρώπων, δροσερὸν καὶ καρποφόρον εἰς τὸν νοῦν τῶν

394. Π. ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ, Σιδηρᾶ Διαθήκη.

ΛΟΓΟΣ ΕΝΘΡΟΝΙΣΤΗΡΙΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΠΟΛΕΩΣ Κ. ΕΥΔΟΚΙΜΟΥ*

«Ἴδου οἶκω τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά Σου ὁ
Θεὸς» (Ψαλ. 39,8 κ.εξ.).

Μακαριώτατε,

Σεβασμιώτατοι,

Τίμιον Προσβυτέριον καὶ ἅπας ὁ Ἱερός Κλήρος,
οἱ εὐλαβεῖς μονάζοντες καὶ ὁ τίμιος Λαὸς τῆς Θεό-
θεν λαχούσης μοι Θεοσώστου Μητροπόλεως καὶ Ἐ-

* Λεχθεῖς τὴν Κυριακὴν 11ην Νοεμβρίου 1984.

πνευματικῶν σκαπανέων τῆς ἀνθρωπότητος, φῶς καὶ
ζωὴ εἰς τοὺς ἡγέτας αὐτῆς. Γολγοθᾶς καὶ ἀνάστασις
εἰς τοὺς ἀναζητοῦντας τὸ ἀφθαρτον καὶ αἰώνιον, ἀνε-
ξάντλητος πηγὴ ἠρωϊσμοῦ καὶ αὐτοθυσίας εἰς τοὺς
Κυρηναίους τῆς καθημερινῆς ζωῆς καὶ πάλης, βάλ-
σαμον παρηγορίας εἰς τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ
τῶν ἰσχυρῶν τῆς γῆς, ὄπλον ἀναφαίρετον καὶ ἀκατα-
νίκητον εἰς τοὺς ὁπαδοὺς τῶν πνευματικῶν ἀγώνων
καὶ διώξεων «κατὰ τοῦ κοσμοκράτορος τοῦ αἰῶνος
τούτου», ὡς καὶ κατὰ «τῶν πνευματικῶν τῆς πονη-
ρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις»³⁹⁵, «πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου
εἰς ζωὴν αἰώνιον»³⁹⁶ εἰς τοὺς διψασμένους ἀπὸ καθα-
ρότητα, ἀγιότητα, ἀφθαρσίαν καὶ αἰωνιότητα, ἀφθο-
νος πνευματικὴ τροφή εἰς τοὺς πεινῶντας ἀπὸ δι-
καιοσύνην καὶ εἰρήνην, ἀπὸ ἰσότητα καὶ ἐλευθερίαν,
σύμβολον νίκης εἰς τοὺς φανεροὺς καὶ ἀφανεῖς χρη-
στοὺς ἀγωνιστὰς τῆς ζωῆς, ἀκατάλυτος δύναμις καὶ
ἐλπιδοφόρος προσδοκία εἰς τοὺς πιστεύοντας εἰς τὴν
ἀφθαρσίαν καὶ τελειότητα αὐτοῦ. Οἱ ἄνθρωποι ἔρ-
χονται καὶ παρέρχονται ὁ εἰς κατόπιν τοῦ ἄλλου. Ἀπ'
ἐναντίας, αἱ ἰδέαι δὲν ἀποθνήσκουν, ἀλλὰ, παραδιδό-
μεναι ὑπὸ τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἄλλην γενεάν καὶ καθι-
στάμεναι πανανθρώπινος πείρα, εἰσέρχονται εἰς τὸν
κόσμον τῆς ἀθανασίας καὶ τῆς αἰωνιότητος. Ἡ Θεο-
λογικὴ Σχολὴ τῆς Χάλκης, ὡς μία κατ' ἐξοχὴν ἰδέα,
ὡς διορθόδοξος καὶ διαχριστιανικὴ σκέψις καὶ πρα-
γματικότης, ὡς ἀκαταγώνιστος ὑπέρμαχος τῆς Ὀρ-
θοδοξίας, ὡς ἀκριβής, μετὰ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ
Ἐκκλησίας, καὶ ἀπαράτρεπτος φύλαξ τῶν ἡθῶν καὶ
ἐθίμων τῆς Ἀγιοτάτης ἡμῶν κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκ-
κλησίας, δὲν πρόκειται, ὡς ἄλλωστε συνέβη καὶ με-
τὰς ἀρχαίας Κατηχητικὰς Σχολὰς τοῦ χρυσοῦ αἰῶνος
τῆς Ἐκκλησίας, νὰ ἀποθάνῃ, ἀλλὰ μετὰ τὸν Γολ-
γοθᾶν, ἐπὶ τοῦ ὁποίου τώρα εὐρίσκεται ἐσταυρωμένη,
θὰ ὀδηγηθῆ, μέσω τῶν παθημάτων αὐτῆς, εἰς τὴν λαμ-
προφόρον αὐτῆς ἀνάστασιν. Μέχρι δὲ τῆς ἡμέρας ταύτης
δὲν θὰ παύσῃ ἡ φωνὴ τῆς, κατὰ τὸν ἴδιον αὐτῆς τρόπον,
νὰ ἀντηχῆ καὶ νὰ δονῆ διὰ τῶν λαμπαδηφόρων αὐτῆς

παροχίας Ἐλευθεροπόλεως: «Εἰρήνη ὑμῖν» (Ἰωάν.
20,20). Ἡ χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ
καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ Κοινωνία
τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἴη μετὰ πάντων ὑμῶν.

Ἐξ ὅλης μου τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας, θέλω
νὰ σὰς διαβεβαιώσω, ὅτι, ἐὰν τὴν στιγμὴν αὐτὴν εὐ-
ρίσκομαι ἐπὶ τοῦ ἱστορικοῦ τούτου Μητροπολιτικοῦ
Θρόνου, ὡς Πατὴρ καὶ Ποιμενάρχης σας εὐλογῶν ὑ-
μᾶς, τοῦτο ἀποτελεῖ ἐξαφανικὴν καὶ ἀπροσδόκητον ἐκ-
δήλωσιν τοῦ θελήματος τοῦ Τρισοῦτου Θεοῦ, ὁ Ὁ-
ποῖος ἐποπιεῖ ἐπὶ τοῦ σύμπαντος καὶ ἐπὶ τῆς Θεο-

μαθητῶν, τοὺς ἀντιλάλους τοῦ ψυχικοῦ, πνευματικοῦ,
ἐκκλησιαστικοῦ καὶ θεολογικοῦ χριστιανικοῦ κόσμου.
Δὲν θὰ παύσῃ, ἐπαναλαμβάνω, νὰ τρέφῃ, μετὰ τὸν ἴδιον
αὐτῆς τρόπον, τὴν Ρωμηοσύνην, ἡ ὁποία, παρὰ τὰς
μεγάλας καὶ ἀνυπερβλήτους ἐνίοτε δυσκολίας καὶ
ἀντιξοότητας, ἠδυνήθη τελικῶς νὰ διατηρήσῃ, μετ'
ἀποκλειστικὸν ἀντάλλαγμα τὴν θυσίαν τοῦ ἑαυτοῦ
τῆς, τὸ ἐθνικὸν φρόνημα, τὴν ὑπερφάνειαν, τὸ ἰдео-
λογικὸν τῆς ὑπόβαθρον, ὡς ἐπίσης τὴν ἐθνικὴν, πολι-
τικὴν καὶ ἐκπολιτιστικὴν τῆς συνειδήσιν, ὡς προκύ-
πτει ἐκ τῆς πνευματικῆς πορείας τοῦ Γένους μας, τοῦ
ὁποίου τὸ κατ' ἐξοχὴν βίωμα ἐσφυρηλατήθη διὰ πολλῶν
καὶ ἀνηκούστων περιπετειῶν, πόνων καὶ δικαιοῦσεων
ὡς καὶ διὰ πανανθρώπινων πνευματικῶν ἀνατάσεων
καὶ κοινωνικῶν κατακτήσεων. Ἡ ἰδέα τῆς ἐπαναλει-
τουργίας τῆς Σχολῆς θὰ παραμένῃ ἀκοίμητος φρο-
ντίδα, ἀνεραία ἐπίκλησις, ὀλβθεροὺς λαχτᾶρα καὶ
μεγάλῃ ἀγωνίᾳ, ἄσβεστος πόθος καὶ παντοτεινὸ —
ἴσως πάντοτε μακρυνὸ καὶ ἄπιαστο ἀλλὰ καὶ πάντα
νέο — ὄραμα ὀλοκλήρου τῆς Ρωμηοσύνης καὶ τῆς κατ'
Ἀνατολὰς Ὀρθοδόξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Εἰς
τὴν πολιτικὴν οὐδέποτε πρέπει νὰ λέγωμεν «ποτέ»,
δεδομένου ὅτι αἱ μεγάλαὶ λέξεις εἶναι περισσότερον
ἐπικίνδυνοι καὶ ἀπὸ αὐτὰ ἐπὶ τὰ ἀτομικὰ ὄπλα. Με-
τὰς κλειστὰς αὐτῆς πύλας καὶ μετ' ἐρημωμένον πλέον
τὸν Λόγον τῆς Ἐλπίδος θὰ συνεχίξῃ νὰ προσκαλῆ
καὶ νὰ ἐλκύῃ κάθε ἐπισκέπτην ἐκπροσωποῦντα ὀλό-
κληρον τὴν Ρωμηοσύνην, ὀλόκληρον τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν
Γένος, ἅπασαν τὴν Θεολογικὴν Ἐπιστήμην καὶ τὴν Κα-
θολικὴν Ἐκκλησίαν, νὰ δροσίξῃ αὐτὸν καὶ μαζί με τοὺς
νεκροὺς τῆς, οἱ ὁποῖοι ἀναπαύονται ἄλλοι εἰς τὸ προαύ-
λιον καὶ ἄλλοι ἔξω ἀπὸ τὸ τεῖχος αὐτῆς, νὰ ἐξιστορῆ
μετὰ πόνον, δάκρυα καὶ βαθεῖς ἀναστεναγμοὺς τὸ ἐν-
δοξον αὐτῆς παρελθὸν λέγουσα εἰς αὐτόν:

(Συνεχίζεται)

† Ὁ Μητροπολίτης Περιστερίου

ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ (ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ) ΖΑΦΕΙΡΗΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου

395. Πρβλ. Ἐφεσ., 6,12.

396. Ἰωάν., 4,14.

ουσιότατον Ἐκκλησίας Του, τὴν ὁποῖαν ἐστειρώσε ἐπὶ τοῦ Παναγίου Αἵματος τοῦ Μονογενοῦς Θεανθρώπου Υἱοῦ Του, (αὐτοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ τελειωτοῦ τῆς Πίστεως ἡμῶν) (Ἐβρ. 2,10 καὶ 12,2) καὶ «Κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας» (Ἐφεσ. 1,22 καὶ 4,15). Καὶ διὰ τοῦτο εἶμαι ὑποχρεωμένος καὶ ἐγὼ νὰ εἶπω εἰς τὸν ρυθμίζοντα τὰ πάντα ἐν τῇ ἱστορίᾳ Θεοῦ, «Ἴδου οἶκον τοῦ ποιῆσαι τὸ θέλημά Σου ὁ Θεός».

Οὔτε ἠθέλησα, οὔτε ἔτριξα διὰ νὰ ἀρπάσω τὴν Ἐπισκοπὴν. Καθ' ὅλην τὴν μακρὰν διακονίαν τῆς ἐκ παιδῶν ἀφιερώσεώς μου εἰς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν, ἀπολύτως πιστεύων εἰς τὸ οὐρανοθάμιον Ἀποστόλου καὶ Ἰδρυτοῦ τῆς Ἐκκλησίας, δολκλήρου τῆς Ἑλληνικῆς Μακεδονικῆς καὶ Εὐρωπαϊκῆς περιοχῆς ταύτης, ἀποκαλύπτοντος μουσικῶς, (οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ ποὺ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεούντος Θεοῦ) (Ρωμ. 9,14). Πάντοτε ἀρῆκα τὸν ἐαυτὸν μου καὶ τὴν τύχην μου ὡς Ἐκείνος θέλει.

Ὅμως (αἶψ Θεῷ δόξα), δὲν μὲ ἀπέλειπε οὔτε ἡ συνείδησις, οὔτε ἡ συναίσθησις τοῦ πόσον βαρὺ καὶ δυσβάστακτον φορτίον ἐπέθηκεν ἡ ἀγιοτάτη Διοικήσασα Μήτηρ Ἐκκλησία ἐπὶ τῶν ὤμων μου, ἐγκαθιστώσα με κατὰ τὴν εὐσημον ταύτην τῆς ζωῆς μου καὶ τῆς ζωῆς σας ἡμέραν, ἐπὶ τῶν ἀκριτικῶν τούτων ἐπάλλεξων. Ὅπου: ἡ φωνὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ τῆς Ὁρθοδοξίας, ἀδιάλειπτος καὶ σιεντορία ἀκουομένη, δέον νὰ διατηρῆ εἰς διαρκῆ ἐργήγορον τὸν θεόκλητον Ἱερὸν Κλήρον καὶ τὸν τίμιον Ἑλληνορθόδοξον λαόν, πρὸς φύλαξιν τῆς τρισοκλιοῦς Παρακαταθήκης, πρὸς φύλαξιν καὶ περιποίησιν τῶν ὁσίων καὶ ἱερῶν τῆς φυλῆς καὶ τοῦ γένους ἡμῶν, ὡς περιουσίον λαοῦ τοῦ Θεοῦ, προσορισμένον νὰ κρατῆ ἐν μέσῳ τῶν Ἑθνῶν καὶ τῶν Λαῶν, ἄσβεστον τὴν δάδα τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τοῦ ὑγιούς Πολιτισμοῦ.

Εἴκοσιν αἰῶνες τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς μας Ἱστορίας διακηρύττου, ὅτι ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς δὲν ζῆ χωρὶς τὴν Ἐκκλησίαν Του, χωρὶς τὸν Ποιμενάρχην του, χωρὶς τοὺς ἱερεῖς του, οὔτινες ὑποδεχόμενοι τὸν κάθε Ἑλληνα ἀπὸ τῆς εἰσόδου του εἰς τὴν παροῦσαν ζωὴν, τοῦ συμπαρίστανται πατρικῶς καθ' ὅλας αὐτῆς τὰς φάσεις καὶ τὸν προσανατολιζοῦν καὶ τὸν οὐρανοδρομοῦν πρὸς τὴν ζωὴν τῆς αἰωνιότητος, τὴν ἀπόκτησιν τῆς μακαριότητος ἢ ὅποια ἀποτελεῖ τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀποστολὴν καὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τῶν βοηθῶν καὶ συνεργῶν αὐτοῦ, εἰς τὴν διαποίμανσιν καὶ συμπαράστασιν τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ, Πρεσβυτέρων καὶ Διακόνων, τῆς Ἱερουσύνης, δηλαδή, ἐν τῷ κόσμῳ, ἢ ὅποια ἐκφράζει καὶ πραγματοποιεῖ τὴν βούλησιν καὶ τὴν διαβεβαίωσιν τοῦ Ἀρχηγοῦ καὶ Σωτῆρος μας Ἰησοῦ Χριστοῦ (Καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἶμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος) (Ματθ. 28,20).

Χαίρω, ὅτι μὲ ἠλέησεν, ἢ τὰ πάντα διέποισα θεῖα Πρόνοια, νὰ παραλάβω μίαν Μητρόπολιν ἀκριτικὴν μὲν καὶ μικρὰν, νοικοκυρεμένην ὅμως καὶ ἀρτίως λειτουργοῦσαν, τὸ ὅποσον δημιουργεῖ εἰς τὴν συνείδησίν μου, εἰς τὴν φιλότιμον ὑπενθιγνότητά μου, καὶ εἰς τὴν Κορηκίην μου εὐθιξίαν δύο ὑποχρεώσεις: Πρῶτον

μὲν εὐγνωμότως νὰ ἐνθυμοῦμαι πάντοτε καὶ νὰ μνημονεύω εὐλαβῶς ἐν πάσαις μου ταῖς Ἱερουργίαις, τὸν ἀείμνηστον Προκάτοχόν μου Μητροπολίτην Ἐλευθερουπόλεως Κυρὸν Ἀμβρόσιον. Δεύτερον δὲ νὰ προσπαθῶ καὶ ἐγὼ, ὅλαις μου ταῖς δυνάμειν, νὰ προσθέσω εὐχρηστους δομικούς λίθους εἰς τὸ Θεόκτιστον καὶ εὐαγγέσιον τοῦτο οἰκοδόμημα, τὸ ὅποσον λέγεται τοπικῆ Ἐκκλησία Παγγαίου, Ἱερὰ Μητρόπολις καὶ Ἐπαρχία Ἐλευθερουπόλεως.

Πιστεύων ἀκραδάντως καὶ ἀμεικνήτως εἰς τὸ τριπίτυχον, Θρησκεία, Πατρις, Οἰκογένεια, μὲ τὸ ὅποσον ἔζησαν, ἐμεγαλοῦρησαν καὶ ἔγραψαν χρυσὰς ἀνεξιτήλους σελίδας ὑψηλοῦ πολιτισμοῦ καὶ χριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ οἱ Πρόγονοι καὶ Πατέρες μας, εἰς τὰς δέλτους τῆς Ἱστορίας, θεωρῶ ἐμαυτὸν ὑποχρεωμένον νὰ ἀργυρῶ, ὅσας ἡμέρας μου ἐπιφυλάσσει ὁ ρυθμίζων τὴν ζωὴν μας καὶ τὴν τύχην μας Παντοκράτωρ Θεός, νὰ ὑπηρετήσω μὲ ὅλας μου τὰς ψυχασωματικὰς δυνάμεις, τὸ ἱερὸν αὐτὸ τριπίτυχον, τὸ ὅποσον συγκροτεῖ τὴν φυλὴν καὶ τὸ γένος μας, καὶ τὴν ἱστορίαν μας, καὶ τὸ ὅποσον διειτήρησε καὶ διατηρεῖ ἀναιτελὲς καὶ ἀνεξάρτητον τὸ Ἔθνος μας, μέσα εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν πεπολιτισμένων Ἑθνῶν καὶ Λαῶν, μετὰ ἀπὸ τόσας ἐπιδρομὰς καὶ ἐπιβουλάς ποῦ ἐδοκίμασε κατὰ τὴν τρισχιλιετῆ ἱστορίαν του.

Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, μὲ τὴν οἰκοδομοῦσαν ἀγάπην καὶ τὴν καλοπροαίρετον προσέγγισιν καὶ συνεργασίαν ὅλων τῶν παραγωγικῶν τάξεων τοῦ τόπου, δὲν θὰ παραλείψωμιν, εὐκαίρως ἀκαιρως νὰ ἐνισχύωμιν καὶ προστατεύωμιν τὸν θεοῖδρον θεομὸν τῆς οἰκογενείας, ἐκ τῆς ὁποίας καὶ μόνον, ὡς ἐκ τοῦ μόνου ὑγιούς κοινωνικοῦ κυττάρου, δύναται νὰ ἀναμένῃ καὶ ἡ Πατρις καὶ ἡ Θρησκεία ὅ,τι ὑγιές, ὅ,τι χρήσιμον, ὅ,τι ἐκλεκτόν, ὅ,τι ἀφθαρτόν.

Ἡ Ὁρθόδοξος λατρεία μὲ τὴν πατροπαράδοτον Βυζαντινὴν Μουσικὴν, ἐκράτησαν ἐπὶ πέντε ὄλους αἰῶνας τὸ ὑπόδουλον γένος ψυχικῶς ἀδούλωτον, Ἑλληνικὸν καὶ Ὁρθόδοξον. Βασίζουσαν, λοιπόν, καὶ πρωτίστην σημασίαν καλούμεθα νὰ δώσωμιν εἰς τὴν διοργάνωσιν τῆς παραδοσιακῆς Ὁρθόδοξου νυχθημέρου λατρείας καὶ εἰς τὴν κατάρτισιν τῶν Ἱεροσηλικῶν Βυζαντινῶν χορῶν, στόχος εἰς τὸν ὅποιον, οἱ Αἰδεσιμώτατοι ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ ἐν Χριστῷ καὶ οἱ ἐλλογιμώτατοι ἐκπαιδευτικοὶ καὶ διδάσκαλοι τῶν τέκνων τοῦ λαοῦ, παρακαλῶ θεομῶς, φιλοτίμως καὶ προθύμως νὰ μὲ βοηθήσουν.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων καὶ ἀείποτε, ἡ λατρεία τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Κοινότητος συνοδεύετο ἀπὸ τὸ Ὁρθόδοξον ἐποικοδομητικὸν θεῖον κήρυγμα καὶ τὴν δργάνωσιν τῶν ἔργων τῆς ἐμπράκτου ἀγάπης πρὸς τοὺς πάσχοντας καὶ δοκιμαζομένους ἀδελφούς. Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον, τὸ Θεῖον Κήρυγμα, μετὰ χαρᾶς διαπιστώνω, ὅτι, πλὴν τοῦ ἐπισήμου τακτικοῦ Ἱεροκήρυκος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως, ὑπάρχον καὶ δέκα, ἐπὶ συνόλου 42, ἱερεῖς πνευματικοὶ Θεολογικῶν Πανεπιστημιακῶν Σχολῶν, οὔτινες δύναται, μετ' ἐμοῦ, περιορχόμενοι ἐκ περιουσίας τὰς 40 ἐνορίας μετὰ ζήλου, ἀλλὰ καὶ μετὰ φόβου Θεοῦ, πύ-

σιεως και αγάπης να ευαγγελίζονται εις τον αγχόμενον σύγχρονον άνθρωπον την εν Χριστώ ελπίδα και σωτηρίαν, εις εκπλήρωσιν του Προφητικού λογίου: «ὡς ὠραίοι οἱ πόδες τῶν ευαγγελιζομένων την εἰρήνην, τῶν ευαγγελιζομένων τὰ ἀγαθὰ» (Ήσ. 52,7).

Ἡ διοργάνωσις τῆς ἐμπροσθίου αγάπης και χριστιανικῆς ἀλληλεγγύης δέον να ἀποτελῆ τὸ νυχθημέρον μέλημα του Ἐπισκόπου, τῶν Προσβυτέρων και ὄλων τῶν εἰδικῶν συνεργατῶν των, ὥστε κληρος και λαός να μὴ εἴμεθα χριστιανοὶ τῶν λόγων μόνον, ἀλλὰ χριστιανοὶ και τῶν ἔργων, τῶν ἔργων τῆς συμπαθείας και συμπαραστάσεως παντός ἀνεξαιρέτως δοκιμαζομένου τέκνου τῆς Ἐκκλησίας. Διότι «οἰαύταις δυσίαις εὐαρεστεῖται ὁ Θεός» (Ἐβρ. 13,16) και θεν θὰ εὗρουν ἔλεος ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, οἱ ἄπονοι, οἱ ἄσπλαχνοι, οἱ ἀδιάφοροι και ἀνελεήμονες (Ίακ. 2, 13). Καὶ τὸ «παρόν» εις πᾶσαν ἐξόμοησιν ἀδελφικῆς αγάπης και συνδρομῆς εις τοὺς πάσχοντας, χρεός ἔχομεν να τὸ δίδωμεν πρῶτοι ἡμεῖς, οἵτινες εἴμεθα ὑπερέται του ἐνανθρωπήσαντος Θεοῦ τῆς αγάπης.

Και πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἀπὸ σήμερον ἰδούμεν, ἐκ παραλλήλου πρὸς τὸ ὑπάρχον Γενικὸν Φιλόπρωχον και τὰ Ἐνοριακὰ Ταμεῖα Ἀγάπης και Ὁρθόδοξου Ἀλληλεγγύης, εις τὸ ὅποιον πρῶτος ἐγὼ ἐγγράφομαι τακτικὸς μνηστὸς συνδρομητῆς και του ὁποίου την σύνθεσιν και διαχείρισιν θὰ ἐμπιστευθῶ εις τοὺς Ἐπιστήμονας, Ἐμπόρους, Τεχνικοὺς και λοιποὺς ἐπιχειρηματίας και παραγωγούς τῆς Θεοσῶσιου ἡμῶν Ἐπαρχίας, μετὰ τῶν ὁποίων συνεδριάζοντες και συσκεπιόμενοι, θὰ ἀγωνπνῶμεν διὰ την κατὰ δύναμιν ἀνακούφισιν τῆς ἐκάστοτε παρουσιαζομένης δυστυχίας.

Τὸ ἦθος και τὸ ὑψηλὸν Ἑλληνοχριστιανικὸν φρόνημα τῆς σπουδαζούσης και τῆς ἐργαζομένης νεολαίας, τῆς χρυσῆς αὐτῆς ἐλπίδος τῆς Πατριδος και τῆς Ἐκκλησίας και τῆς Κοινωνίας μας, εἶναι ἐκ τῶν πρωτίστων ἀντικειμένων προσευχῆς και νυχθημέρου μερομηνίας τῆς Ἐκκλησίας, του Ἐπισκόπου, τῆς οἰκογενείας, του Ἱεροῦ Κλήρου, τῶν Σχολείων και τῶν Ἐργοδοτῶν, διὰ να διαφυλάξωμεν, ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ, τὰ παιδιὰ και τὰ ἐγγόνια μας, ἀπὸ τὸν λευκὸν θάνατον τῶν ναρκωτικῶν, και ἀπὸ την ἐξαχρείωσιν του χαρακτῆρος των, διὰ να τὰ καμαρώσωμεν εὐνχεῖς και καταξιωμένους οἰκογενειάρχους ἐκ τῶν ὁποίων και ἡ Ἐκκλησία και ἡ Πολιτεία και ὁ φιλόχριστος κατὰ ξηράν, θάλασσαν και ἀέρα σιγατός, θὰ ἐπιλέξουν τὰ χρησιτὰ και ἄριστα στελέχη των.

Ὁ ἀργυρικὸς κόσμος και ὁ ἀστικὸς κόσμος τῶν μικρῶν και τῶν μεγάλων ἐπιχειρήσεων, βιοτεχνιῶν και βιομηχανιῶν και ἡ ἀριστοκρατία του πνεύματος, οἱ ἐπιστήμονες, οἱ δικαστικοὶ και δικηγόροι - και δημοσιογράφοι μαζί με τοὺς ἀόκνως ἐργαζομένους εις την κρατικὴν μηχανὴν τῆς ὑπαλληλίας και τοὺς ἀγρόπνους φρουρούς τῆς τάξεως και τῆς ἀσφαλείας μας, ἀποτελοῦν ἐπίσης ἀντικείμενον τῶν προσευχῶν μας και καύχησιν και ὑπερηφάνειάν μας. Διότι ἐδῶ ἐπάνω εις τὸ σύνορα, ὅπου κατ' ἐξοχὴν πάλλει τῆς αἰωνίας Ἑλλάδος ἡ καρδία, ἐκτὸς του ὅτι συντελοῦν

εις τὸ να κυμαίξει ὑπερήφανος ἡ γαλανόλευκος σημαία μας, ἔχουσα εις την καρδίαν της τὸν σταυρὸν τῆς Ὁρθοδοξίας μας, συντελοῦν εις την ἐμπέδωσιν του πολιτισμένου Ἑλληνικοῦ και Ἐυρωπαϊκοῦ περιβάλλοντος.

Δὲν ἔχω ἀμφιβολίαν, ἀποβλέπων εις τὸ ἀναμφισβήτητον «Ρωμαῖκο Φιλιτισμὸ» και εις τὰς βαθεῖας θρησκευτικὰς ρίζας και πεπονηθείς, πὸν ὄλοι ἐθυλάσατε μαζί με τὸ γάλα τῆς μάνας σας, διὸ Κληρος και λαός, μικροὶ και μεγάλοι, ἐπίσημοι και ταπεινοί, οἱ πάντες ἀνεξαιρέτως, θὰ αἰσθανθῆτε τὸν πόνον μου, την εὐθύνην μου, την λαχίρα μου, τὸ καρδιοχτύπι μου, την φιλοδοξίαν μου, να με βοηθήσετε να φθάσωμεν να γίνωμεν ἀληθινοὶ χριστιανοὶ και μέλιστα Ὁρθόδοξοι. Να φιλοτιμηθῶμε να θυμηθῶμε μαζί με τὸν χριστιανὸν ποιητῆν, διὸ «δὲν ζοῦμε μεῖς μέσα στὸ φέμμα και την ἀπάτην τῶν ὄνειρων, μέσα μας τρέχει Ἡρώων αἷμα εἴμασι' ἀπόγονοι μαρτύρων». Καὶ θὰ παρουσιάσωμεν σὸν Ἐκκλησία και λαός, σὸν Ἱερὰ Μητροπόλιν και Ἐπαρχία Ἐλευθερονπόλεως, μίαν ζωντανὴν χριστιανικὴν ζωὴν και ἀδελφοσύνην, μίαν Κοινωνίαν εις την ὁποίαν βαθεῖα Ὁρθόδοξος Πίστις και εὐλάβεια, εὐλικρινὴς και ἀνυπόκριτος ἀγάπη, σεμνότης τρόπων και ἀγνότης ἡθῶν και συμπεριφορᾶς, ἐν λόγῳ και ἔργῳ και κατὰ πάσας τὰς ἐκδηλώσεις, θὰ ἐφελέχη πλουσίως την χάριν του «ἐπιαναπαυομένου ἐν τοῖς Ἀγίοις Θεοῦ» και θὰ ἐξυψώση τὸ πνευματικὸν, κοινωνικὸν, δημιουργικὸν ἐπίπεδον τῆς Ἐπαρχίας μας εις Βασιλείαν του Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, προσφέρονσαν την καθημερινὴν ζωὴν της «ὡς εὐωδίαν πνευματικὴν» (Ἐφεσ. 5,2) ἵνα δοξάζηται ὁ Πατὴρ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς (Ματθ. 5,16). Οἱ ἁμαρτωλοὶ να μετανοῦν και να ἀνανήψουν, οἱ ἄπιστοι να ἐπιστρέψουν εις την Πίστιν και οἱ πεπλανημένοι εις τὰς αἰρέσεις να ἐπανέρχονται εις την μάνδραν τῶν λογικῶν προβάτων του Χριστοῦ (Ἰωάν. 10,16). Ἐπιτρέπατέ μου να σὰς προσφωνήσω, τὸν κληρον και τὸν λαὸν και τοὺς μονάζοντας, τέκνα μου, παιδιὰ μου ἀγαπημένα.

Ὁ Θεὸς πὸν ρυθμίζει τὰ πάντα, ἠθέλησεν ἀπὸ σήμερον να εἶμαι ὁ Πατέρας σας να εἶσθε τὰ παιδιὰ μου, πάντες ἀνεξαιρέτως, πάντες ἀδιακρίτως, πάντες ἀμερολήπιως. Ἀκόμη με κλανθιδὸν ψυχῆς και με αἵματωμα τῆς καρδιάς μου θέλω να ἀκουσθῆ ἡ παιρικὴ μου φωνὴ και ἀπὸ τὰ παιδιὰ μου ἐκεῖνα, τὰ τέκνα τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως μας, πὸν παρεπλάνησαν οἱ αἰρετικοὶ και κρατοῦν αἰχμάλωτα μέσα στὰ νοσογῶνα τέλματα τῶν αἰρέσεων. Καὶ διὰ την ἐπιστροφὴν τῶν ὁποίων, ἀπὸ θεολόγους ἱερεῖς και λαϊκοὺς θεολόγους θὰ νοστήσωμεν ἐσπερινὰ κηρύγματα, πρὸς ἐμπέδωσιν τῆς Ὁρθόδοξου πίστεως και πρὸς διαφώτισιν τῶν πλανῶν και ψευδῶν τῶν ἀντιχριστιαν αἰρέσεων. Ἐπιτρέπατέ τέκνα μου εις την Μητέρα Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ὅπου ἐβαπτίσθητε και ἐνωρώθητε με τὸ Μῦρον τῶν Μαρτύρων και τῶν Ἡρώων.

Τὸν πατρικὸν μου ἀσπασμὸν και την πατρικὴν μου εὐλογίαν, ἀπὸ του Θρόνου τουτοῦ, την ἱερωτάτην ταύτην στιγμήν, ἀποπέλλω και εις ὅλα τὰ τέκνα τῆς

ΣΧΕΣΙΣ ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ*

Ὁδχ ἤττον ἀμέσως ἐνδιαφέρουσιν ἡμᾶς ἐνταῦθα αἱ Πνευματικαὶ Ἐπιστῆμαι, αἱ θέτουσαι πρὸς ἔρευναν καὶ σπουδὴν τὰς πνευματικὰς ἐκείνας δυνάμεις τοῦ πνεύματος καὶ τῆς καρδίας, τὰς ὁποίας ὁ φυσικὸς δὲν δύναται γ' ἀναλύσει καὶ γνωρίσει διὰ τῶν μεθόδων τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν ἤτοι: τῆς αὐτοψίας καὶ ἀπλῆς παρατηρήσεως καὶ τοῦ πειράματος. «Ἡ ἐγνοία τοῦ πνεύματος δὲν δύναται γὰρ καθορισθῆ ψυχολογικῶς, ἐπειδὴ εἶναι: τοῦτο ὑπερατομικὸν καὶ κατὰ τὴν φύσιν αὐτοῦ εὐρύτερον τῆς ψυχῆς τοῦ ἀτόμου. Διὰ τοῦτο ἡ ἀτομικὴ ψυχολογία ἡγα-

κάσθη γὰρ παραιτηθῆ τοῦ ἐγγειρήματος. Ἄλλ' οὕτε αἱ ἀπόπειραι τῆς κοινωνικῆς ψυχολογίας ὠδήγησαν εἰς τὴν σύλληψιν τῆς ἐγνοίας τοῦ πνεύματος. Ἰσως μόνον ἡ ψυχολογία τῆς ἱστορίας θὰ ἠδύνατο γὰρ φθάσει εἰς τὸν σκοπὸν, ἐπειδὴ τὸ δι' αὐτῆς ἐμφανιζόμενον πνεῦμα εἶναι: ἡ μόνη μορφή αὐτοῦ, τὴν ὁποίαν εἴμεθα εἰς θέσιν γὰρ ἐρευνῆσωμεν ἐπιστημονικῶς. Γενικῶς ὑπὸ τὸν ὄρον πνεῦμα νοοῦμεν: Τὸ ψυχικὸν καθόλου ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν ὕλην, πρὸς τὸ σωματικόν. Ἐπειτα τὴν νόησιν, τὸν λόγον, τὸ κεφάλαιον τῶν ἀνωτέρων λειτουργιῶν τῆς ψυχῆς κατ' ἀντιδιαστολὴν πρὸς τὸν ἀπλῶς ψυχικὸν βίον. Τρίτον, ἐν μεταφυσικῇ ἐγνοίᾳ, ἄυλον οὐσίαν ἢ ἄυλον δύναν. Τέ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 89 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τεύχους.

Ἱερῶς Μητροπόλεως Ἐλευθερουπόλεως, τὰ ὁποία εὐδοκιοῦνται εἰς τὰ Βαλκάνια, εἰς τὴν λοιπὴν Εὐρώπην, εἰς τὴν Ἀμερικὴν, τὸν Καναδᾶν, τὴν Αὐστραλίαν καὶ εἰς ὅλας τὰς Ἠπείρους καὶ παρακαλῶ νὰ μὲ τιμῆσουν μὲ τὰς ἐπιστολάς των.

Θ ε ε μ ο υ!!! Πόσον εἶναι τρομερὰ βαρὺ νὰ εἶσαι Ἐπίσκοπος, ὅταν ὁ Ἅγιος Ἱερομόνιος Κυπριανός, μὲ ὄλον τὸ κύρος τοῦ Ἀποστολικοῦ Πατρὸς δογματίζει (Δὲν δύναται νὰ ἔχη Πατέρα τὸν ἐν Οὐρανοῖς Θεόν, ὅστις δὲν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς πνευματικὸν Πατέρα του τὸν Ἐπίσκοπον. Καὶ δὲν δύναται νὰ ἔχη ἐν οὐρανοῖς Πατέρα, ὁποῖος δὲν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς τὴν Ἐκκλησίαν Μητέρα). Καὶ ἕτερος Ἀποστολικὸς Πατήρ καὶ Ἱερομόνιος, ὁ Θεοφόρος Ἰγνάτιος νομοθετεῖ θεοπνεύστως (ὅπου ὁ Ἐπίσκοπος ἐκεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησία), καὶ «Δίχα τοῦ Ἐπισκόπου μηδὲν γινέσθω».

Ἁγίασόν με, λοιπόν, Κύριε ὀλοκληρωτικῶς, ἵνα δύναμαι μιμούμενός Σε νὰ λέγω καὶ ἐγὼ (Καὶ ὑπερ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἑμαυτὸν) (Ἰωάν. 17,19).

Τέκνα μου ἀγαπητὰ καὶ περιπόθητα. Ὅταν ὁ Ἐπίσκοπος τῆς Νεοκαισαρείας Γρηγόριος ὁ θαυματουργός, ἐνεθρονίζετο εἰς τὴν Ἐπισκοπὴν του εἰς τὴν Νεοκαισαρείαν τοῦ Πόντου, εὗρε μόνον 17 χριστιανούς. Καὶ ὅταν ἐκοιμήθη, εἰς τὴν Ἐπαρχίαν τῆς Μητροπόλεώς του εἶχον ἀπομείνει μόνον 17 ἄπιστοι, διότι ὅλοι οἱ ἄλλοι εἶχον γίνει πιστοί.

Σήμερον ἐκτύπησαν οἱ καμπάνες διὰ τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ νέου Ἐπισκόπου σας, τοῦ Μητροπολίτου σας. Κάποιες ἄλλες καμπάνες θὰ κτυπήσουν, μετὰ ὅσα χρόνια θέλει ὁ Θεός, διὰ νὰ σᾶς ἀναγγείλουν τὴν κοίμησιν τοῦ Ἐπισκόπου σας. Δώσατέ μου τὴν πίστιν σας, τὴν ἀγάπην σας καὶ τὰς προσευχὰς σας, τὴν συμπαραστάσιν καὶ τὴν συνεργασίαν σας, ὥστε ποῖν κτυπήσουν αὐτὲς οἱ δευτέρες καμπάνες νὰ ἔχω πράξει εἰς τὸ ἀκέραιον τὸ καθήκον μου, τὸ ἔργον μου, τὴν ἀποστολήν μου, ὥστε καὶ σεῖς καὶ ἐγὼ καὶ οἱ ἀδελφοὶ καὶ συλλειτουργοὶ μου Πατέρες, νὰ ἔχωμεν κερδίσει τὴν αἰώνιον ἐν Χριστῷ σωτηρίαν τῆς ἀθανάτου ψυχῆς μας, καὶ νὰ μὴ μείνωμεν ἔξω (αὐτοῦ Νυμφῶνος Χριστοῦ), ἔξω τῆς σωτηρίας.

Κύριε, Κύριε, ἐπίβλεπον ἐξ οὐρανοῦ καὶ ἴδε καὶ ἐπίσκεψαι τὴν ἀμπελον ταύτην καὶ κατάρισε αὐτήν, ἢν ἐφύτευσεν ἡ δεξιὰ σου.

Ἀλλὰ δὲν πρέπει νὰ κλείσω μὲ αὐτὰ τὰ βαρύνυμα καὶ κατασκευαστικὰ τὴν ἐνθρονιστήριον προσομιλίαν μου. Δικαιοῦσθε νὰ ἀπέλθετε εἰς τοὺς οἴκους σας χαίροντες καὶ ἀγαλλόμενοι, διὰ τὸν νέον σας Ἐπίσκοπον καὶ Πνευματικὸν σας Πατέρα.

Αὕτη ἡ ἡμέρα ἦν ἐποίησεν ὁ Κύριος ἀγαλλιασώμεθα καὶ εὐφρανθώμεν ἐν αὐτῇ (Ψαλ. 117,24) καὶ διὰ νὰ ὀλοκληρωθῆ ἡ χαρὰ σας καὶ ἡ χαρὰ μου κατὰ τὸ πνευματικὸ τοῦτο Ἰωβηλαῖον, μὲ τὴν ἐξουσίαν ποῦ ἔδωκεν ὁ Κύριός μας εἰς τοὺς Μαθητὰς καὶ Ἀποστόλους Του (αὐτοῦ δεομῆν καὶ λύειν τὰ ἐν τῷ λαῷ συμβαίνοντα), λύω ἀπὸ τὰ ἐπιτίμια ὅλους τοὺς εὐρισκομένους ὑπὸ Κανόνα καὶ μὴ μεταλαμβάνοντες τῶν Ἀρχόντων Μυστηρίων καὶ τοὺς καλῶ μὲ ἐπιτακτικὴν ἐτοιμασίαν ἀπὸ τῆς ὥρας αὐτῆς νὰ προσέλθουν τὸ προσεχὲς Σάββατον, ὅπου θὰ τελέσωμεν εἰδικὴν Θ. Λειτουργίαν μὲ συλλειτουργούντας ἅπαντας τοὺς Ἱεροεὶς τῆς Ἱερῶς Μητροπόλεως ἐν τῷ ἱερῷ ταύτῃ Ναῷ μὲ κοινήν χορωδίαν ἁπάντων τῶν Ἱεροφαιτῶν τῆς Ἱερῶς Μητροπόλεως, νὰ προσέλθουν εἰς τὰ Ἀρχοντα Μυστήρια ἀπὸ τῶν ὁποίων σιεροῦνται, ἄλλοι πέντε, ἄλλοι ἐπὶ καὶ ἄλλοι δέκα εἴη.

Ὅτιω θὰ δοξασθῆ ὁ ἐν Τριᾷδι Θεός. Θὰ εὐφρανθοῦν τὰ πνεύματα τῶν πατέρων μας τῶν δικαίων τὰ τετελειωμένα, θὰ ὁμονόησιν ὁ λαός. Θὰ ἐξυψωθῆ ὁ κλήρος. Θὰ οσοφισθῶν οἱ ἄγιοι καὶ ἄρρητοι δεσμοὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἀδελφότητος. Θὰ ὠφελθῆ ἡ Πατρίς. Θὰ διδαχθῆ ἡ νεότης. Θὰ στηριχθῆ τὸ γῆρας. Θὰ ἀνακουφισθοῦν οἱ ἀσθενεῖς καὶ οἱ πάσχοντες. Θὰ συμπασιτωθοῦν οἱ διαλελυμένοι οἰκογένειαι. Θὰ συμφιλιωθοῦν οἱ ἐχθροί. Καὶ παρὰ πάντων, ὡς ἐξ ἐνός στόματος καὶ μιᾶς καρδίας θὰ τονισθῆ ὁ ὕμνος ὁ Δοξολογικὸς Εἰς Ἅγιος, εἰς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός, εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς Ἀμήν.

Εἴη τὸ ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ ἕως τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν.

† Ὁ Ἐλευθερουπόλεως ΕΥΔΟΚΙΜΟΣ

λος τὸ πνεῦμα ὡς πνευματικὸν δίον, ὡς θούλησιν πρὸς ἀποπνευματώσιν τῆς πραγματικότητος καὶ κατ' ἀκολουθίαν ὡς ἀγῶνα ἐναντίον τῶν φυσικῶν δυνάμεων καὶ δυνάμεων, ὡς ἐμφανίζεται οὗτος ἐν τῇ ἱστορίᾳ ὑπὸ τὴν γενικωτάτην σημασίαν τῆς λέξεως. Ὡς πνευματικὸς δίος εἶναι τότε τὸ πνεῦμα ἢ σύνολος ἀλληλουχία τῶν ἀνωτέρων ἐνεργημάτων τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καὶ τῶν προϊόντων αὐτῆς, τὸ κεφάλαιον τῶν πνευματικῶν δημιουργημάτων ἐνδὸς πολιτισμοῦ, ἐνδὸς πολιτιστικοῦ κύκλου, τοῦ ὅλου πολιτισμοῦ ἐν τῇ ἱστορικῇ αὐτοῦ συνεχείᾳ, ἢ μυστηριώδους δυνάμεις ἢ ὅποια πραγματοποιεῖ ἀξίας καὶ ἰδέας, ἢ ὅποια ἀντικειμενικοποιεῖται διὰ τῶν πλάσμάτων τοῦ πολιτισμοῦ, ἐκφράζει ἐαυτὴν συμβολικῶς διὰ τῶν ποικίλων μορφῶν, καὶ διὰ τῶν κανονιστικῶν αὐτῆς ἀξιών ἐξαίρει ὑπεράνω τῆς φύσεως»¹³.

Ὡς δὲ αἱ Φυσικαὶ Ἐπιστήμαι προήχθησαν κατὰ τοὺς συγχρόνους καιροὺς, προσενεγκοῦσαι σπουδαιότητας ὑπηρεσίας εἰς τὴν καθόλου Ἐπιστήμην, τὴν Μηχανικὴν καὶ τὴν Τεχνολογίαν διὰ τῶν ἐπιτευγμάτων καὶ ἐφευρέσεων αὐτῶν ἐν τῷ φυσικῷ κόσμῳ, οὕτω καὶ αἱ Πνευματικαὶ Ἐπιστήμαι ἤρξαντο παραλλήλως ἀναπτυσσόμεναι, ῥαγδαίως μάλιστα κατὰ τὰς τελευταίας δεκαετηρίδας, ἀναχαιτίζουσαι τὸ ἀνθρώπινον γένος ἐκ τοῦ κατηφόρου εἰς τὸν ὅποιον μετὰ κλιμασμοῦ ἐφέρετο κατὰ τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἐκ τοῦ ἐπιπλευσαντος συστήματος τοῦ ὕλισμου (MATERIALISMUS) καὶ τῆς θετικῆς φιλοσοφίας, ἰδίᾳ δὲ τοῦ ὀρθολογισμοῦ (RATIONALISMUS), Δαρβινισμοῦ καὶ Μαρξισμοῦ¹⁴. Ἐφαίνεται μάλιστα μέχρι πρότινος ἐπικρατῶν ὁ ὕλισμος, ἀλλ' εὐτυχῶς κατενοήθη πλήρως κατόπιν τῶν γένων κατευθύνσεων τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν καὶ τῶν διαφωτιστικῶν ἐρευνῶν τῆς Πειραματικῆς Βιολογίας, ὅτι εἶναι λογικῶς ἀδύνατος ἢ προαγωγή τῆς καθόλου Ἐπιστήμης καὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος, καθ' ἣν στήμην ἠθέλωμεν ἐπιχειρήσει γὰ ἐπιφέρωμεν χειρουργικῆς ἐπέμβασις εἰς τὸ πολυσύνθετον σῶμα τῆς Ἐπιστήμης, ἀποκόπτοντες καθ' ὅσον μάλιστα τρόπον οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ὕλισμου, τὰς Πνευματικὰς Ἐπιστήμας. Γνωρίζοντες οἱ ὀπαδοὶ τοῦ ὕλισμου, ὅτι ἡ ἀποδοχὴ τῶν Πνευματικῶν Ἐπιστημῶν, ὡς δημιουργήματα τοῦ πνεύματος ὁδηγεῖ πρὸς τὴν Μεταφυσικὴν καὶ τὴν Θρησκείαν, πειρῶνται παντοστρόπως γὰ θέσωσι καὶ ἐπ' αὐτῶν τὸν χαρακτήρα τῆς ὕλιστικῆς ἐνεργείας καὶ προελεύσεως καὶ διὰ τοῦ τρόπου τούτου γὰ διαρρήξωσι τοὺς ἀρρήκτους δεσμοὺς τῶν Πνευματικῶν Ἐπιστημῶν μετὰ τῆς Θρησκείας»¹⁵.

13. Νικολάου Λούβαρη. Αἱ Πνευματικαὶ Ἐπιστήμαι. Ἐν Ἀθήναις 1935, σελ. 4 ἔ.

14. Χρήστου Ἀνδρούτσου. Λεξικὸν τῆς Φιλοσοφίας. Ἀθήναι, 1929, 343-346. 261-263. 90-91.

15. Εἰρήσθω δ' ὅτι ταῦτα ἐγράφοντο πρὸ τῆς ἐνάρξεως τοῦ δευτέρου παγκοσμίου πολέμου. Ἐν ᾧ δὲ καὶ μετ' αὐτὸν πειράται καὶ πάλιν ἐπικράτησις καὶ ἐπέκτασις τοῦ ὕλισμου καὶ τῆς ἀθεΐας, παρὰ ταῦτα ἢ δυνάμεις τῆς θρησκείας παραμένει ἀκατάλυτος, ἐπειδὴ αὕτη ἐδράζεται ἐπὶ τοῦ ἀνθρωπίνου διώματος. Ἡ σχετικὴ περὶ αὐτοῦ βιβλιογραφία εἶναι εὐρυτάτη τόσοσιν παρ' ἡμῖν, ὅσον καὶ ἐν ἀλλοδαπή. Βλ. Γρηγορίου Παπαμιχαήλ. Ἀπολογητικὴ. Ἐν Ἀθήναις, 1928, σελ. 25 ἔ. 34-38. Θεοφίλου Βορέα. Λογική. Ἐν Ἀθήναις,

Κατὰ πόσον ὁμοῦς ἄστοχοι καὶ ἀτελέσφοροι εἶναι οἱ ἰσχυρισμοὶ τῶν ὕλιστῶν, λέγει αὐτὸς οὗτος ὁ καθηγητῆς τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Βερολίνου MAX PLANCK ἐν τῇ διαλέξει αὐτοῦ, ἐν ἣ μεταξὺ ἄλλων γράφει: ταῦτα: «Ἐπῆρξεν ἐποχὴ κατὰ τὴν ὅποιαν ἡ Φιλοσοφία ἐναμιζέτο ἐχθρὰ τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν. Ἀλλ' οἱ φιλόσοφοι ἠγνόησαν, ὅτι πολλάκις ἔχουν ἀνάγκη τῶν μεθόδων τῶν φυσικῶν, ὅπως ἐπίσης καὶ οἱ φυσικοὶ ἐπέσθησαν, ὅτι ἡ ἀφετηρία τῶν ἐρευνῶν τῶν δὲν κείται μόνον εἰς τὰς διὰ τῶν αἰσθήσεων παρατηρήσεις καὶ ὅτι αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι δὲν δύνανται γ' ἀνταπεξέβηθαι ἄνευ ὀρισμένης δόσεως μεταφυσικῆς. Ἡ νεωτέρα Φυσικὴ ἔχει περὶ πολλοῦ ταύτην τὴν ἀλήθειαν. Ὑπάρχουν πραγματικότητες, αἱ ὅποια εἶναι ἀνεξάρτητοι τοῦ ἡμετέρου αἰσθητοῦ κόσμου καὶ ὑπάρχουν προβλήματα καὶ ἐπίμαχα ζητήματα διὰ τὰ ὅποια αἱ πραγματικότητες αὐταὶ κέκτηνται δι' ἡμᾶς μίαν ἀξίαν πολὺ ἀνωτέραν παρ' ὅτι ἔχει πλουσιώτατος θησαυρὸς σύμπαντος τοῦ ἡμετέρου αἰσθητοῦ κόσμου».

«Αἱ τὸ πνεῦμα ἐρευνῶσαι ἐπιστήμαι καλοῦνται, κατ' ἀντιδιαστολήν πρὸς τὰς ἀσχολουμένας περὶ τὴν ἐρευναν τῆς φύσεως, πνευματικαὶ ἐπιστήμαι ἢ ἐπιστήμαι τοῦ πολιτισμοῦ ἢ ἱστορικαὶ ἐπιστήμαι ἢ ἀξιολογικαί»¹⁶. Κατὰ τὸν DILTHEY, «Πνευματικὰς Ἐπιστήμας καλοῦμεν τὸ σύνολον τῶν ἐπιστημῶν, αἵτινες ἐρευνῶσιν τὴν ἱστορικὴν καὶ κοινωνικὴν πραγματικότητα, τὸ μὲν βιοῦσαι, τὸ δὲ διὰ τῆς νοήσεως ἐρμηνεύουσαι τὰς ἐκδηλώσεις τῆς πραγματικότητος ταύτης»¹⁷.

Τὸ ὑποκειμενὸν τῶν Πνευματικῶν Ἐπιστημῶν εἶναι αὐτὴ αὕτη ἢ πρὸ ἡμῶν πραγματικότης, ἣτις διακρίνεται εἰς δύο διαφοροὺς ἀλλήλων πλευράς, τὴν φύσιν καὶ τὸ πνεῦμα, τὸν φυσικὸν κόσμον καὶ τὸν πνευματικὸν κόσμον. Ἐὰν αἱ δύο αὗται πλευραὶ εἶναι κατ' οὐσίαν διαφοροὶ ὅλως ἀλλήλων, ἐὰν ἐν ἀνωτέρῳ τῶν ἐνότητι ἀποτελοῦσιν ἐν καὶ τὸ αὐτὸ, ἐὰν βαίνωσι παράλληλως πρὸς ἀλλήλας ἢ ἐὰν τελοῦν εἰς ἀμοιβαίαν ἀπ' ἀλλήλων ἐξάρτησιν, πάντα ταῦτα εἶναι προβλήματα τῆς Φιλοσοφίας. Βέβαιον ὁμοῦς εἶναι, ὅτι πρὸ ἡμῶν ἔχομεν δύο διακεκριμένας πλευράς τῆς πραγματικότητος, αἵτινες κατ' οὐδένα τρόπον δύναται γὰ ἐρμηνευθεῖν κεχωρισμένως ἀπ' ἀλλήλων, πολλῶ δὲ μάλλον γὰ ταυτισθεῖν.

Ὀλόκληρον τὸ πεδῖον τῶν Πνευματικῶν Ἐπιστημῶν περιστρέφεται περὶ ἀξίας, ἰδανικά καὶ σκοπούς, αἵτινες ἀναβλύζουσιν ἐκ τῆς ψυχῆς τοῦ ὑποκειμένου καὶ κατευθύνουσιν τὸν ἄνθρωπον εἰς πραγματοποίησιν τῶν πνευματικῶν ἐκείνων ἔργων, τῶν ὁποίων ἀπόροια εἶναι ἡ δημιουργία τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Τὸ πνεῦμα παρὰ γὰρ ἐκ τῶν δημιουργικῶν δαθῶν, ἢ φύσεως ἀπειναντίας εἶναι ἐμπειρική, γνωρίζομένη διὰ τῶν αἰσθήσεων καὶ

1932, σελ. 1-2. Τοῦ Αὐτοῦ. Εἰσαγωγή εἰς τὴν Φιλοσοφίαν, Ἐν Ἀθήναις, 1935, σελ. 128 ἔ. Τοῦ Αὐτοῦ. Ψυχολογία. Ἐκδόσις Δευτέρη. Ἐν Ἀθήναις, 1949, σελ. 71 κ.ἔ. 358 ἔ. Παν. Ν. Τρεμπέλα, Ὁ ἱστορικὸς ὕλισμος ἐξ ἐπόψεως φιλοσοφικῆς. Ἀθήναι, 1925.

16. Νικολάου Λούβαρη. Αἱ Πνευματικαὶ Ἐπιστήμαι. Ἐν Ἀθήναις 1935, σελ. 8 ἔ.

17. Ἐνθ. ἀν., σελ. 9.

ἀναγκαζόμενη εἰς τὸν γενικὸν φυσικὸν νόμον. Αἱ πνευματικαὶ Ἐπιστήμαι καίτοι διαφέρουσαι τῶν Φυσικῶν Ἐπιστημῶν, ὡς πρὸς τὸ ὑποκειμένον τῆς ἐρεύνης καὶ τὰς ἐπιστημονικὰς μεθόδους, ἐν τούτοις οὐδόλως ἔρχονται εἰς σύγκρουσιν, περιοριζόμεναι εἰς τὸν κύκλον αὐτῶν, συντελοῦσαι δὲ ἀμφοτέραι πρὸς προαγωγὴν καὶ ἀνάπτυξιν τῆς ὅλης Ἐπιστήμης. Ἐπ' αὐτῶν μεγάλως ἐπιδρᾷ ἡ Ἐπιστήμη τῆς Φιλοσοφίας, ἥτις ἐπὶ τῇ βάσει τῶν πορισμάτων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐπιστημῶν ὀδηγεῖ τὸν ἀπροκατάληπτον ἐρευνητὴν τῆς ἀληθείας πρὸς ἀπόκτησιν ἀκριβοῦς γνώσεως καὶ ἀντιλήψεως τῶν βασικῶν ἐκείνων θεμάτων, ἐπὶ τῶν ὁποίων κατόπιν ἐδράζεται ἡ κοσμοθεωρία τῶν ὄντων καὶ λογικῶς σκεπταμένων ἐρευνητῶν. Οἷκοθεν βιωματικῶς ἐννοεῖται, ὅτι ἡ γνῶσις τὴν ὁποίαν ἀποκαμίζει πᾶς τις ἐρευνητὴς τοῦ τε φυσικοῦ καὶ πνευματικοῦ κόσμου δὲν εἶναι ποτὲ πλήρης κατάληψις, ἀλλ' ἀντιλήψις κατ' ἐπαγωγὴν τῶν ἐνδείξεων, καθ' ὅτι ἐν ἐναντίᾳ περιπτώσει: ἔδει ὁ ἄνθρωπος γὰρ ἦτο ἄπειρος καὶ οὐχὶ πεπερασμένος. Αὐτὸ δὲ εἶναι καὶ τὸ βασικὸν μεθοδολογικὸν σφάλμα τοῦ ῥαθολογισμοῦ (RATIONALISMUS), τοῦ περιωμένου γὰρ ἐξηγήσῃ τὰ πάντα βάσει τῆς ὀρθῆς λογικῆς, ὁποῦτε μετατρέπεται εἰς κριτικὴν τῆς ἀληθείας, ὑπερ ἄστοχον. Τὸ ῥῆμα λοιπὸν «ἐνωῶ» καὶ οὐχὶ «καταλαμβάνω» χρησιμοποιεῖται εἰς τὴν σπουδὴν τῶν φυσικῶν φαινομένων καὶ τῶν νόμων, τοὺς ὁποίους ἔθεσεν ὁ Δημιουργὸς Θεός. Ὅτι δὲ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εἶναι πεπερασμένος ἀποδεικνύεται περιτρώως καὶ δὲν χρήζει ἐνταῦθα περαιτέρω ἀναπτύξεως. Καὶ πανεπιστημίων ἂν εἶναι τις οὐδέποτε εἶναι δυνατόν γ' ἀντικαταστήσῃ τὸν Ἄπειρον καὶ Πάνσοφον Θεόν. Μόνον ἡ ἡμμάθειαι καὶ ἡ ἔμμονος προκατάληψις, ὡς καὶ ἡ παντελής παραθεώρησις τῶν πορισμάτων τῆς ὄντως Ἐπιστήμης καὶ τῆς Φιλοσοφίας ἄγει εἰς ἐσφαλμένους καὶ πεπλανημένους θεωρίας. Παρὰ πλείστον δὲ σοφῶν καὶ ἐπιφανῶν ἐπιστημῶν τῶν θετικῶν καὶ θεωρητικῶν Ἐπιστημῶν μυριάκις ἐλέγχθη, ὅτι ἡ πολλὴ ἐπιστήμη ἄγει εἰς τὴν πίστιν πρὸς τὸν Δημιουργόν, Ἄπειρον, Αἰώνιον, Πάνσοφον, Παντοδύναμον καὶ Προνοητὴν Θεόν, ἡ δὲ ὀλίγη καὶ μάλιστα τὰ στενὰ ὅρια τῶν ἐιδικοτήτων καὶ ἡ ἔλλειψις ἐπιστημονικοῦ διαφέροντος περὶ τὴν καθόλου Ἐπιστήμην, ἀπαμαρτύνει: ἐκ τῆς ἀγνωριότητος καὶ πίστεως εἰς Αὐτὸν, ἀντικαθίστωσα Αὐτὸν μὲ τὸν πεπερασμένον ἄνθρωπον, ἀξιοῦντα ὅπως γίνῃ κριτικὴ τῆς ἀληθείας καὶ τῶν πάντων. Πλείστα ὅσα ἀξιόλογα συγγράμματα ἐγράφησαν παρὰ πολλῶν ἐπιστημόνων ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Ἄλλ' εἶναι ἐντελῶς ἀστείον, γὰρ φρονῆ τις, ὅτι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ὁποῖος εἶναι: σχετικὸς καὶ ἔξ ἑντὸς ὁρισμένων ὁρίων τόπου καὶ χρόνου, δύναται: γὰρ μεταδληθῆ εἰς ἄπειρον καὶ τέλειον καὶ κάτοχον τῆς ἀληθείας. Ἔνεκα τούτου πολὺ ὀρθῶς εἶπεν ὁ G O E T H E, ὅτι: «ὁ ἄνθρωπος, ὅσον καὶ ἂν σύρῃ πρὸς τὰ κάτω ἢ γῆ, ὄψωνε: μολτατα γοσταλγικά τὸ δλέμμα πρὸς τὸν οὐρανόν, διότι: αἰσθάνεται: θαθεῖα καὶ καθαρά μέσα του, ὅτι: εἶναι: πολίτης τοῦ κόσμου ἐκείνου τοῦ πνεύματος, τὴν εἰς τὸν ὁποῖον πίστιν δὲν δυνάμεθα οὔτε γὰρ ἐγκαταλείψωμεν, οὔτε γ' ἀργηθῶμεν»¹⁸.

18. Χρήστου Ἀνδρούτσου. Δεξικὸν τῆς Φιλοσοφίας. Ἀθήναι, 1929, σελ. 261-262. 344-345.

Αἱ Πνευματικαὶ Ἐπιστήμαι παρέχουσι τὰς πρώτας ἐνδείξεις τῆς δικαιοσύνης τῶν ἀληθειῶν τῆς Θρησκείας, ὅταν ποιῶνται: εὐρύτατον λόγον περὶ αἰτίων καὶ αἰτιῶν, τῶν ὁποίων ἄμεσος προϋπόθεσις εἶναι ἡ ὑπαρξίς τῆς πρώτης αἰτίας τῶν ὄντων, οὔσης αὐτοκινήτου καὶ οὐχὶ ἑτεροκινήτου. Τὴν πρώτην αἰτίαν τῶν ὄντων τῆς περιβαλλούσης ἡμᾶς φύσεως καλοῦμεν «Θ ε ὁ γ» τέλειον καὶ αἰώνιον. Ἡ μεταφυσικὴ εἶναι προέκτασις τῆς φυσικῆς ἀποκαλύψεως Αὐτοῦ. Ἐὰν δὲ ἐνίοτε ἐμφανίζηται ἡ Ἐπιστήμη ἀντίθετος πρὸς τὰς θεμελιώδεις ἀληθείας τῆς τελείας θρησκείας, τῆς ἐξ Ὑπερφυσικῆς Ἀποκαλύψεως δοθείσης τῷ ἀνθρωπίνῳ γένει, τοῦτο ὀφείλεται: εἰς μεθοδολογικὸν σφάλμα ἐνίων ἐπιστημῶν, ἀποφαινομένων ὡς ἐκπροσώπων δῆθεν αὐτῆς. Ἡ στενότης τῶν ὁρίων τῆς γνώσεως καὶ τῶν ἐιδικοτήτων ἄγουν, ὡς προείπομεν, εἰς τοιαύτας πεπλανημένας ἀντιλήψεις. Ὁ μέγας τοῦ παρόντος αἰῶνος φυσιοδίφης καὶ καθηγητῆς τῆς Φιλοσοφίας Γερμανὸς H. D R I E S H περὶ τῆς ἀληθοῦς ἐπιστήμης εἶπε: «προσανατολίζει: τὴν ἐπιστήμην εἰς τὰς θείας ἀποκαλύψεις τῆς Θρησκείας, κατόπιν μάλιστα τῶν πλουσίων πορισμάτων τῆς συγχρόνου Πειραματικῆς Βιολογίας (ὄντολογικῆς τε καὶ φυλογονικῆς) καὶ τῆς συγχρόνου Ψυχολογίας καὶ δὴ τῆς Παθολογικῆς» χωρὶς γὰρ ὑπάρχει οὐδ' ὁ ἐλάχιστος κίνδυνος γὰρ συγκρουσθῆ ὁ κύκλος τῆς γνώσεως μετὰ τῶν θέσεων τῆς θρησκευτικῆς πίστεως: φθάσει: μάλιστα μέχρι: τοῦ σημείου γὰρ λέγει, ὅτι: «τὸ ἀνώτατον εἶδος τοῦ ὑπὸ τῆς ἐπιστήμης διαφωτισμοῦ εἶναι ὁ διαφωτισμὸς ὁ ἄγων εἰς τὴν Θρησκείαν»¹⁹.

Αἱ χαρακτηριστικαὶ αὐταὶ ἐκφράσεις εἶναι θαυμάσιαι: διότι: ἐξηγγέλησαν ἐκ τοῦ στόματος καὶ τῆς γραφίδος τοῦ διασημοτέρου συγχρόνου ἐπιφανοῦς ἐκπροσώπου τῶν τε Φυσικῶν καὶ Πνευματικῶν Ἐπιστημῶν, κατόπιν μάλιστα τῶν ἐπισταμένων μελετῶν τούτου εἰς τὴν Πειραματικὴν Ἐμβρυολογίαν καὶ τῶν σπουδαϊσάτων συμπερασμάτων αὐτοῦ, τῶν ἀποδείξαντων, ὅτι: ἐν τῷ ὠρίῳ, ἐκ τοῦ ὁποῦ γονάται: ἄταμόν τι, δρᾷ ἄλλος φυσικὸς παράγων, ὁ ὁποῖος ῥυθμίζει: τὴν ἐνέργειαν τῶν ἐν αὐτῷ φυσικοχημικῶν παραγόντων οὕτως, ὥστε γὰρ προκύπτει κατὰ σχέδιον ὁργανισμὸς σκοπίμως διατεταγμένος. Ὁ DRIESH κατέστη διάσημος εἰς τὸν ἐπιστημονικὸν κόσμον τῆς ὕψηλιος διὰ τῆς ἀναπτύξεως τῆς θεωρίας αὐτοῦ περὶ τῆς «ζ ω τ ι κ η ς ἀ ρ χ η ς» (NEOVITALI-

19. HANS DRIESH. Θεμελιώδη προβλήματα τῆς ψυχολογίας. Μετάφρασις Σπυρ. Καλλιᾶφα. Ἀθήναι, 1948. Θ ρ α σ. Σ τ. Β λ η σ ί δ ο υ. Ὁ ἄνθρωπος, ὁ κόσμος καὶ ὁ Θεός. Ἀθήναι, 1957, σελ. 184-209 καὶ 211-230, ἐν αἷς ὁ λόγος περὶ τῶν βιολογικῶν φαινομένων καὶ τῶν ἐξηγήσεων αὐτῶν. Τ ο Ὡ Α ὁ τ ο Ὡ. Ὁ Κομμουνισμὸς, ὁ Δαρβινισμὸς καὶ ὁ Ἡθικὸς Νόμος. Ἀθήναι, 1934. Τ ο Ὡ Α ὁ τ ο Ὡ. Βιολογία καὶ Φιλοσοφία, ἐν περιοδικῷ «Ἐκκλησία». Ἀθήναι, 1934. Γ ρ η γ ο ρ ί ο υ Π α π α μ ι χ α ῆ λ. Ὁ PASCAL ὡς ἀπολογητὴς τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἐν Ἀθήναις, 1925, σελ. 23-25. Τ ο Ὡ Α ὁ τ ο Ὡ. Ἀπολογητικὴ. Ἐν Ἀθήναις, 1928, σελ. 165. Θ ε ο φ ί λ ο υ Β ο ρ έ α. Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Φιλοσοφίαν. Ἐν Ἀθήναις, 1935, σελ. 415 κ.ε. Ν. Α ο Ὡ β α ρ η, Εἰσαγωγὴ εἰς τὸ ὑπ' αὐτοῦ μεταφρασθὲν διβλίον τοῦ E I V I D B E R G G R A V, Ἡ ψυχικὴ πηγὴ τῆς Θρησκείας. Ἀθήναι, 1946, σελ. 1. Χ ρ ή σ τ ο υ Ἀ ν δ ρ ο ὗ τ σ ο υ. Γενικὴ ψυχολογία. Ἐν Ἀθήναις, 1934, σελ. 316 ε. Τ ί τ ο υ Ἐ μ μ. Μ α τ θ α ἰ ᾶ κ η. Ἐξομολογητικὴ Ἐκδοσις Δευτέρα ἐπισημμένη. Ἀθήναι, 1976, σελ. 437-466.

Ο ΑΥΛΩΝΟΣ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ (†)

Μακαριώτατε πάτερ και Δέσποτα,

Σεπτή των Ἀγίων Ἱεραρχῶν χορεία,

Εὐλαδέστατοι Ἱερεῖς και Διάκονοι,

Εὐλογημένοι χριστιανοί,

Μετά ἀπό μίαν πολυκύμαντον και καρποφόρον ἐν γῆ ζωὴν και διακονίαν, ἐπείγεται εἰς φυγὴν ἀπό τοῦ «ἀπατεῶνος» «παρόντος αἰῶνος» εἰς τὴν ἀγήρω ζωὴν, ὁ Μακαριστός τιτουλάριος Ἐπίσκοπος Αὐλώνος, Παντελεήμων. Καὶ οὗτος μὲν παραμυθεῖται ἡμᾶς πιστεύων ὡς ὁ θεὸς λόγος διαγορεύει ὅτι «ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἅπασ ἀποθανεῖν» (Ἑβρ. 9,27), ἡμεῖς δὲ ἰδοὺ πενθοῦμεν και κλαίμεν, παραδλέοντες ὅτι τοῦ κανόνος τούτου οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν τοῦ ὄψους τοῦ κεκοιμημένου Ἱεράρχου θά προσέτιμα τὴν ἐξαιρέσει, διότι: «διὰ τοῦ θανάτου» εἰσέρχεται τις «εἰς τὴν ζωὴν», και γενόμενος ἐπιλήσιμος τοῦ κειροῦ κατὰ τὸν ὅποιον μετά χαρᾶς ἀνακίμεναι «τὴν μακαρίαν ἐλπίδα και ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου Θεοῦ και Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ» (Τίτ. 2,13). Ἀποτελεῖ ἀναντίρρητον γεγονός ὅτι: ἡ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ζωὴ και διακονία αὐτοῦ, κοσμεῖται ἀπό θαφίλειαν εὐλογιῶν. Ὁρθοδόξως ἀνετράφη, ὀρθοδόξως ἔζη, και ὀρθοδόξως ἀπέρχεται: ὁ αἰδύμιος ἐκκλησιαστικός ἀνὴρ. Ἐμαθῆτευσε τὴν ἐκκλησιαστικὴν ζωὴν παρά τοὺς πόδας τοῦ πατρὸς του Ἱερέως Ἀντωνίου Πετρίδη και ἀνετράφη εὐλαδῶς ὑπὸ τῆς Πρεσβυτέρας μητέρας του Μαρίας. Εἶνα: ὄντως «πλήμυρα εὐλαδείας» ὁ ὄντως ἀρμόζων χαρακτηρισμός τῆς ζωῆς του και «πέλαγος χαρᾶς» και εὐδαιμονίας χριστιανικῆς τὸ ἰδιόζον γνώρισμα τῆς προσωπικότητός του. «Ἐν πέλαγος, ὡς αὐτὸ τὸ περιπλέον τὴν

εὐάνδρον και μυροδόλον ἰδικιτέραν πατρίδα του. Εἶνα: δίδαγμα μεστόν ἢ ἐν γῆ ζωὴ τοῦ κοιμηθέντος ἐκκλησιαστικοῦ ἀνδρός και εἶνα: ἀξιολίμητον τὸ παράδειγμα του. Ὁ Μακαριστός Ἱεράρχης, «εὐκλεῆς καρπός, ἀγαθῶν δένδρων» (Σοφ. Σολ. γ' 15). Εἶδεν τὸ φῶς, τὸ ἔτος 1924 εἰς τὸ χωρίον Βασιλεῶνακον Χίου. Αἱ πρώται του ἐμπειρία: ἦσαν αἱ «διέδοξοι τῶν ὑδάτων» παρά τὰς ὁποίας πεφυτευμένος, «ἐν κειρῷ αὐτοῦ», ἔδωκεν ὄντως «τοὺς καρποὺς αὐτοῦ» (Ψαλμ. 1,3).

Αἱ διέδοξοι τῶν ὑδάτων δι' αὐτὸν ἦσαν ἢ ἐν περιβάλλοντι: θεῖω και ἱεροπρεπεῖ ἀνατροφή του. Αἱ πρώται: του ἐμπειρία: ἦσαν και αἱ ἄριστα ἐκκλησιαστικά του σπουδαί. Εἰς τὰς Λειτουργίας, εἰς τὰς ἀγρυπνίας, εἰς τὰς πανηγύρεις, εἰς τὰ Ἀπόδειπνα, και τὰς παρακλήσεις, εἰς τὴν ἐνοριακὴν ζωὴν και κίνησαν ἔλαβε τὸ πρῶτον ἀριστεῖον και ἐδέχθη τὴν καλὴν μαθησίαν. Μετά τοῦ πλοῦτου αὐτῶν τῶν ἐμπειριῶν και ἐμπλεως δραματισμῶν θεῖω, ἔφθασεν εἰς τὴν γλυκείαν και εὐαίσθητον ἡλικίαν τῆς νεότητος, κατὰ τὴν ὅποιαν ὁ μέλλων νὰ ἱερωθῆ ζῆ ὄντως κοσμογονικὰς ἀναστατώσεις μέχρις ὅτου ἀποκατασταθεῖ εἰς τὴν θέσει εἰς τὴν ὅποιαν ἢ χάρις τοῦ Θεοῦ τὸν ἔχει: ὄρισε. Ὁ Γεώργιος Πετρίδης, ἐτελείωσεν τὸ Δημοτικὸν Σχολεῖον και τὸ Γυμνάσιον εἰς τὴν Χίον, καθ' ἣν ἐποχὴν ὁ Μητροπολίτης Χίου Παντελεήμων Φωστίνης διέπρεπον ἐν τῇ ποιμαντορίᾳ, ἐν τῇ λατρευτικῇ ζωῇ, ἐν τοῖς κηρύγμασι. Αὐτὰ ἀπετέλεσαν τὸ ἔγκλημα ἵνα ἀναζωπυρηθῶσιν τὰ θεῖα ὄνειρα και οἱ εὐλαδεῖς πόθοι τοῦ νέου τότε Γεωργίου Πετρίδη. Εὐθὺς ἀμέσως, μετά τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν στρατιωτικῶν του ὑποχρεώσεων, κείρεται μοναχός, εἰς τὴν Ἱ. Μοῆν Πεντέλης. Τὸ ἔτος 1947 εἰς ἡλικίαν 23 ἐτῶν, χειροτονεῖται Διάκονος ὑπὸ τοῦ Μητροπολίτου Χίου Παντελεήμονος

SMUS), τῆς ποιούσης λόγον περὶ τῆς ἐντελεχείας τοῦ Ἀριστοτέλους, τῆς ἀνατρεφάσης ἄρδην τὰς ἀρχὰς τῆς μηχανικῆς και ὀλιστικῆς ἐξελίξεως τοῦ φαινόμενου τῆς ζωῆς. «Κατὰ τὴν περὶ ζωτικῆς ἀρχῆς λοιπὸν σύγχρονον ἐπιστημονικὴν θεωρίαν μόνοι: οἱ φυσικοὶ παράγοντες δὲν δύνανται: οὔτε νὰ ἐξηγήσωσι, πολλῶ δ' ἤττον νὰ δημιουργήσωσι: τὸ φαινόμενον τῆς ζωῆς, ἀδιαιφισθήτητα δὲ γεγονότα, ἐν οἷς ἰδίᾳ αἱ ἐξεργασίαι: τῆς ἀναπτύξεως, τοῦ πολλαπλασιασμοῦ και τῆς ὀλοκληρώσεως τῶν ὀργανισμῶν, μάλιστα δὲ τὸ φαινόμενον τῆς κληρονομικότητος, πείθουσιν ὅτι: τοὺς φυσικοχημικοὺς νόμους χρησιμοποιοῦσι και κατευθύνει: κανονιστικὴ τις ἀρχὴ ἐν τοῖς ζῶσι ὀργανισμοῖς, ἀγνωστός τις Χ διαφοροποιῶν τὸ ζῶν ἀπὸ τοῦ νεκροῦ και ἀνοργάνου. Ἐκ τῆς ὀαυτέρας σπουδῆς τῶν ζωικῶν φαινομένων ὀσημέραι: μάλλον κρατύνεται: ἢ πε-

ποίθηται, ὅτι: ἡ ἀρχὴ αὐτὴ εἶνα: ἄυλος, τούτου δ' ἔνεκα πολλοὶ τῶν ἐπιστημόνων ἤθησαν εἰς θεῖστικὴν ἐξήγησιν τοῦ μυστηρίου τῆς ζωῆς»²⁰.

(Συνεχίζεται.)

ΤΙΤΟΣ ΕΜΜ. ΜΑΤΘΑΙΑΚΗΣ

Μητροπολίτης πρ. Παραμυθίας,

Φιλιατῶν και Γηρομερίου

20. Γρηγορίου Παπαμιχαήλ. Ἀπολογητικὴ. Ἐν Ἀθήναις, 1928, σελ. 164-165. Χρήστου Ἀνδρότσου. Ἀξιολόγος τῆς Φιλοσοφίας. Ἀθήναι, 1928, σελ. 143.

Φωστήγη εις τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῆς Χίου. Ἀκολούθως ἔρχεται εἰς Ἀθήνας, ἵνα σπουδάσῃ τὴν ἀγίαν ἐπιστήμην, καὶ τὸ ἔτος 1952 λαμβάνει τὸν δευτέρου τῆς Ἱερωσύνης βαθμὸν χειροτονούμενος πρεσβύτερος, ὑπὸ διαπρεποῦς καὶ πάλιν Ἱεράρχου, τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Μεσσηνίας Χρυσοστόμου Δισκαλάκη, καὶ προχειρίζεται ἅμια Ἀρχιμανδρίτης. Ἀρχιμανδρίτης ὢν διορίζεται Ἱεροκῆρυξ τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος, παρὰ τῷ ἀειμνήστῳ Μητροπολίτῳ τότε Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Ἰακώβῳ Βαδωνάτῳ, τὸ ἔτος 1959. Ἐπὶ 17 ὀλόκληρα ἔτη ἐργάζεται ἀκόπως καὶ εὐσυνειδήτως ὡς Ἱεροκῆρυξ. Κηρύσσει, ἐξομολογεῖ, κατηχεῖ, νοθεύει, διδάσκει. Εἰς τὸ διάστημα αὐτὸ ἀποκομίζει τὸν ἐξῆς χαρακτηρισμὸν ἀπὸ τὴν προϋσταμένῳ του Ἀρχηγῶν, τὸν ὅποιον εὐρίσκει τις ἀναγεγραμμένον ὅταν ἀναδιφήσῃ εἰς τὰ γραπτὰ τὰ ὅποια ὡς εὐφυῶς ἔχει λεχθεὶ παραμένουν, τὰ ἀφορῶντα εἰς τὸν προκείμενον νεκρὸν ἄνδρα:

«Ὁ Ἀρχιμανδρίτης Παντελεήμων Πετριδῆς εἶναι κληρικὸς μὲ ἥθος καὶ ἔχει πολλὰς ἱκανότητας. Εἶναι θαυμάσιος Ἱεροκῆρυξ, δραστήριος καὶ φιλόπονος. Τυγχάνει ἐξαίρετος ἐξομολόγος καὶ κατηχητής. Ἔχει πολλὰς γνώσεις καὶ ὁμιλεῖ τὴν ἀγγλικὴν γλῶσσαν, γνωρίζει δὲ ἐπαρκῶς καὶ τὴν γερμανικὴν. Τυγχάνει ὡσαύτως ἐξαίρετος συγγραφεὺς θρησκευτικῶν βιβλίων, καὶ ἄρθρων εἰς διάφορα θρησκευτικὰ περιοδικὰ. Εἶναι ἀφιλόργυρος καὶ ἐλεήμων, ἔχει εὐσέβειαν, πειθαρχίαν καὶ ἀρίστην συμπεριφορὰν. Εἶναι ἱκανὸς συνεργάτης καὶ ἀποδίδει ποιοτικῶς καὶ ποσοτικῶς. Ἔχει μεγάλην διοικητικὴν ἱκανότητα».

Ταῦτα ἰδούσα ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος κατὰ τὴν Συνεδρίαν αὐτῆς, τῆς 13ης Αὐγούστου τοῦ 1976 ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. Σαραφίμ, ἐκλέγει τοῦτον Ἱεροκῆρυξ Ἐπίσκοπον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Αὐλώνας. Τὴν ἐπαύριον τῆς ἐκλογῆς του, 14ην Αὐγούστου ἀνέρχεται τὴν ὑπάτην ἐκκλησιαστικὴν διακονίαν, χειροτονούμενος Ἐπίσκοπος ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐκτοτε ἀρχίζει ἕνα νέον ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὁδοπορικόν. Ἐδῶ θὰ ἐπιδείξῃ τὰς ἱκανότητάς του, καὶ πρὸ πάντων τὸ ἐκκλησιαστικόν του φρόνημα καὶ τὴν ὑποταγὴν του εἰς τὴν Μητέρα καὶ τροφὸν Ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας ὑποταγῆς, ἐμφανίζεται ἐραστῆς ἀλλὰ καὶ διδάσκαλος.

Παρὰ τῷ Μακαριωτάτῳ ὡς δογηθὲς αὐτοῦ, ἐν τῷ περιβάλλοντι τῆς Ἱεράς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ὅπου διηθῶνε καὶ τὴν Χριστιανικὴν Ἀλληλεγγύην αὐτῆς, ἐπέδειξεν τὴν πραότητα ἧτις νῦν κατατάσσει αὐτὸν εἰς τὴν μακαρίαν γῆν τῶν πραέων, τὴν εὐγένειαν τῶν τρόπων ἧτις κατέστη ἐνδεικτικὴ τῆς πνευματικῆς του ὀριμότητος καὶ καλλιέργειας, τὴν ταπεινοφροσύνην του, ἧτις

μαρτυρεῖται εὐρύτατα, καὶ τέλος ὄλων, τὴν προσήγειαν, τὴν ἐγκαρδιότητα, τὴν γλυκύτητα, χαρίσματα ἅτινα δι' ἡμᾶς μὲν μεταποιοῦν τὴν πικρὰν ταύτην στιγμὴν εἰς πικροτέραν, αὐτὸν δὲ μεταθέτου ἐκεί ὅπου «οὐκ ἔστι θάνατος ἐκδημούντων ἡμῶν ἀπὸ τοῦ σώματος καὶ πρὸς τὸν Θεὸν ἐνδημούντων, ἀλλὰ μετástasis ἀπὸ τῶν λυπηροτέρων ἐπὶ τὰ χρηστότερα καὶ θυμηδέστερα καὶ ἀνάπαυσις καὶ χαρὰ» (εὐχὴ γονυκλ. Πεντηκοστῆς).

Εἰς τὰ νεανικὰ αὐτοῦ ὄνειρα, ὁ Ἐπίσκοπος Αὐλώνας Παντελεήμων ὀπωσθήποτε θὰ ἔλεγε — ὅπως ἐξ ἄλλου πάντες ἡμεῖς — ὅτι: τὸ πᾶν θὰ κατορθώσω, τοὺς πάντας θὰ μεταβάλλω, τὸν κόσμον ὅλον θὰ διορθώσω, κατὰ τὸ Πατερικὸν λόγον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου «ἀρκεῖ εἰς ἄνθρωπος θείῳ ζήλῳ πυρούμενος τὸν κόσμον ὅλον μεταλλάξαι». Ἡ νεανικὴ ἡμῶς ὁρμὴ παρέρχεται καὶ ὁ ἀπολογισμὸς εἶναι ὅτι πολλὰ μὲν ποιοῦμεν ἐπὶ τῆς γῆς καὶ εἰς πολλὰ μεταποιεῖ ἕκαστος ἐξ ἡμῶν καὶ τὴν ὑστάτην ἱκανὰ δυνάμει, ὅταν ἔχη ἀγάπην πρὸς τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ἀλλὰ «περιλειπόμενοι» σήμερον αὐτοῦ δυνάμει νὰ εἴπωμεν ὅτι πολλὰ ὄντως ἐπραξεν, πολλὰ προσέφερεν, ἀλλὰ εἰς τὰ νεανικὰ αὐτοῦ ὄνειρα δὲν εἰσπηδήσαμεν διὰ νὰ ἔχωμεν τώρα τὴν δέουσαν σύγκρισιν. Διὰ πάντας γνωρίζομεν ὅτι τὸ αὐτὸ ἰσχύει. Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν κληρικὸς διὰ τῶν δυνάμεων του συνθέτει εἰς τὸ Ἅγιον Ἔργον τῆς Ἐκκλησίας.

Μακαριώτατε πάτερ καὶ Δέσποτα,

Ἐκεῖ ὅπου εὐρίσκονται «οἱ τηροῦντες τὰς ἐντολάς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν πίστιν τοῦ Ἰησοῦ» (Ἀποκ. ιδ' 12) περὶ τῶν ὁποίων ὁ Εὐαγγελιστῆς Ἰωάννης ἤκουσεν τὴν φωνὴν «μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν Κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ' ἄρτι... ἵνα ἀναπαύσωνται ἀπὸ τῶν κόπων αὐτῶν» (Ἀποκ. ιδ' 13), ἐκεῖ δεηθῆτε, ἵνα ἀναπαυθῆ καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ πνευματικοῦ Ὑμῶν τέκνου καὶ στενοῦ συνεργάτου Ἐπισκόπου Αὐλώνας Παντελεήμονος.

Διέγραψεν μίαν τροχίαν, ὡς διαγράφη ἕκαστος ἐξ ἡμῶν ἐν τῇ Στρατευομένῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ νῦν «ἠρπάγη» καὶ «μετετέθη» (Σοφ. Σολ. δ' 10,11) καὶ εἰς «πᾶν τὸ πλῆθος τῆς συναγωγῆς υἱῶν Ἰσραὴλ ἤδη προσέθεται καὶ τὸν πασχάλιον ἄμνον» «μετὰ τῶν ἁγίων» «μετὰ σπουδῆς» θὰ γεύεται ἔσται ἐκεῖ ἔπου «πάσχα ἔστι Κυρίου» (Ἐξόδου ιδ' 6-11).

Καὶ ἡμεῖς πάντες ὁμοῦ,

εὐλογῆς καὶ πενθοῦσα Ὁμήγουρις, ὡς εἴπωμεν εὐφημιον κύκνειον ἄσμα τῷ ἀπερχομένῳ πατρὶ: Παντελεήμονος τοῦ Θεοφιλεστάτου καὶ Θεοπροδότητου Ἐπισκόπου Αὐλώνας, αἰωνία ἡ Μνήμη.

Ἀρχιμ. ΓΙΝΑΤΙΟΣ ΛΑΠΠΑΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Η ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Άριθ. { Πρωτ. 312
 { Διεκπ. 159

Άθήνησι τῆ 23-1-1985

Έχοντας ὑπ' ὄψει τὴν παράγρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 19 τοῦ Ν. 590) 1977 «Περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», δημοσιεύομεν κατωτέρω «Προκαταρκτικὸν Πίνακα» κληρικῶν προταθέντων διὰ τὴν ἐγγραφήν των εἰς τὸν Κατάλογον τῶν πρὸς Ἀρχιερατείαν Ἐκλογίμων καὶ ἐχόντων τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα προσόντα.

Συμφώνως πρὸς τὴν παράγρ. 2 τοῦ ἀρθροῦ 20 τοῦ Ν. 590) 1977, κατὰ τῆς ἐγγραφῆς ὑποψηφίου τινὸς ἐκ τῶν κατωτέρω προτεινομένων, δύναται νὰ ἀσκηθῆ παρ' οἰουδήποτε κληρικοῦ ἢ λαϊκοῦ, ἔνστασις, ἐντὸς δύο μηνῶν ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, ἐπὶ τῷ λόγῳ, ὅτι ὁ προτεινόμενος δὲν διαθέτει τὰ πρὸς Ἀρχιερατείαν οὐσιαστικὰ ἢ τυπικὰ προσόντα.

Ἡ ἔνστασις αὕτη δύναται νὰ ὑποβληθῆ εἴτε πρὸς τὸν οἰκείον Μητροπολίτην, εἴτε πρὸς τὴν Ἀρχιερατείαν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου διὰ τὰ περαιτέρω.

ΠΡΟΚΑΤΑΡΚΤΙΚΟΣ ΠΙΝΑΞ

ΤΩΝ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΠΡΟΣ ΕΓΓΡΑΦΗΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΚΑΤΑΛΟΓΟΝ

ΤΩΝ ΠΡΟΣ ΑΡΧΙΕΡΑΤΕΙΑΝ ΕΚΛΟΓΙΜΩΝ

α/α	ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟΝ	ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ ΕΙΣ ΗΝ ΑΝΗΚΕΙ
1.	Άρχ.μ. ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ Ἰωσήφ	Φιλίππων
2.	» ΑΡΑΜΠΙΑΤΖΑΚΗΣ Τιμόθεος	Φιλίππων
3.	» ΖΑΡΚΑΝΙΤΗΣ Γαβριήλ	Πειραιῶς
4.	» ΚΑΝΕΛΛΟΣ Δοσίθεος	Καρπενησίου
5.	» ΚΟΥΤΣΟΥΡΑΣ Γερόσιμος	Κίτρους
6.	» ΚΥΡΙΑΚΟΥ Μεθόδιος	Πειραιῶς
7.	» ΜΑΛΛΟΥΡΗΣ Ἰωάννης	Καλαμαριᾶς
8.	» ΠΙΣΤΟΛΗΣ Εὐσέβιος	Πειραιῶς
9.	» ΣΚΟΥΡΤΑΣ Νεκτάριος	Μεγάρων
10.	» ΤΣΑΡΚΝΙΑΣ Νικόδημος	Κιλκισίου

Ἐντολῆ καὶ ἐξουσιοδοτήσε: τῆς Ἱερᾶς Συνόδου

Ὁ Ἀρχιερατάρχης

Άρχ.μ. ΙΑΚΩΒΟΣ ΠΑΠΑΘΑΝΑΣΙΟΥ - ΓΚΙΝΗΣ

ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΗΣ ΒΟΡΕΙΟΥ ΚΑΙ ΝΟΤΙΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ

(Στά πλαίσια τής ΚΖ' Κληρικολαϊκής Συνελεύσεως)*

Ἡ συνέχεια τῆς θαυμασίας ὁμιλίας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Σταυρουπόλεως κ. Μαξίμου κατὰ τὴν τελευταία ἡμέρα τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκῆς ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, ὡσαύτως συγκαίρει καὶ ἐκφράζει τὴν ἱκανοποίησιν αὐτῆς, πρὸς τὸ τίμιον σῶμα τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων τῆς Ἱερῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, διὰ τὴν συμπλοκάσασιν αὐτῶν καὶ συμβολὴν εἰς τὸν ἱερὸν ἀγῶνα, πρὸς προώθησιν τῶν εὐγενῶν ἐπιδιώξεων, τῆς μεγάλης εὐθύνης, εἰς τὸ δύσκολον ἔργον τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸν σύγχρονον κόσμον. Ὡς ποιμένες καὶ διδάσκαλοι μετέχουν τῆς μεγάλης εὐθύνης ὡς συνυπεύθυνοι. Τὸ ἔργον αὐτῶν εἰς τοὺς τομείς τῆς ἐκκλησιαστικῆς δράσεως καὶ διοικήσεως, αἱ πολλαπλῆ φροντίδες καὶ ἀγῶνες διὰ τὴν εὐρυνθμον διαποικίωσιν τοῦ ποιμνίου αὐτῶν καὶ τὸ ἐνουνεΐδῃτον καὶ εὐσυνεΐδῃτον αὐτῶν ἐνδιαφέρον, διὰ τὰ ἐν τῇ περιφερείᾳ αὐτῶν πολλαπλᾶ ἰδρύματα, ἀλλὰ καὶ ἡ ἀφοσίωσις καὶ ὁ σεβασμὸς πρὸς τὸν πνευματικὸν αὐτῶν Πατέρα Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς, ἐκτιμᾶται ἰδιαίτερος ἀπὸ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου, τοῦ ὁποίου τὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας εὐχαρίστως μεταφέρω καὶ διαβιβάζω.

Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία συγκαίρει καὶ τὸ πολυπληθὲς σῶμα τοῦ τίμιου προεδυτηρίου, τὸ ὁποῖον ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος καὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἐνίοτε καὶ ἀπὸ τῆς ἔδρας, ὑπηρετεῖ πιστῶς καὶ εὐόρκως τὸν ἄνθρωπον, ὡς ὑπηρετής καὶ οἰκονόμος τοῦ Θεοῦ καὶ ἐρημνότης τῆς θείας ἀποκαλύψεως καὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Θεοῦ. Τὸ ἔργον τῶν λειτουργῶν τῆς πίστεως, εἶναι δύσκολον σήμερον, διότι ἡμεῖς οἱ ἀπολύτως ὑπεύθυνοι, Ἐπίσκοποι καὶ Προσβύτεροι, φέρομεν τὴν εὐθύνην ἡμῶν τῶν ἰδίων, τὴν εὐθύνην τῶν ὑπευθύνων καὶ ἰδιαίτερος τὴν εὐθύνην τῶν ἀνευθύνων.

Εἶναι γνωστὴ ἡ κρίσις, τὴν ὁποῖαν διέρχεται σήμερον ὁ κόσμος. Δὲν εἶναι κρίσις ἀπλῶς ἱστορικῆ, ἀλλὰ κρίσις αὐτῆς τῆς ἱστορίας. Ἡ τεχνολογία τῆς ζωῆς καὶ ἡ ὑποβίβασις αὐτῆς, εἰς τὴν ὑλικὴν καὶ βιολογικὴν ἐπιβίωσιν, ἀπεμάκρυνεν τὰς ἠθικὰς καὶ πνευματικὰς ἀξίας, ἀπὸ τοὺς ἰδανικοὺς στόχους τοῦ ἀνθρώπου. Ἐντεῦθεν καὶ ἡ σύγχρονος κατὰ πτωσις καὶ ἡ ἠθικὴ ἐξαθλίωσις, ἡ ὁποία δὲν συνοδεύεται ἀπλῶς ἀπὸ μίαν ἠδξημένην ἀμαρτωλότητα, ἀλλὰ χειρότερον τοῦτου, ἀπὸ μίαν μειωμένην αἴσθησιν τῆς ἀμαρτίας.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰάκωβος κατὰ τὴν ἀντιφώνησιν τοῦ στοῦ μεγάλο δεῖπνο γιὰ τὴ λήξιν τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκῆς.

Ἡ ζωὴ λέγουσιν, δὲν ἔχει νόημα, ὅπερ σημαίνει, δὲν ὑπάρχει πληρότης τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, διότι μόνον ἐκεῖ, ὅπου ὑπάρχει ὀλοκληρωμένη ὑπαρξις, ὑπάρχει πραγματικὴ ταυτότης. Ἡ σύγχρονος συνείδησις, ἀπώλεσε τὴν δυνατὴτητα τοῦ ἁγίου καὶ ἱεροῦ, ἐξηφάνισε τὸν Θεὸν καὶ θέτει ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν ὑπαρξιν καὶ ἀθανασίαν τῆς ψυχῆς. Ἡ οὐσία ὅμως τοῦ ὄντος, τροφοδοτεῖται ἀπὸ τὴν πηγὴν τοῦ ἁγίου καὶ ἱεροῦ. Χωρὶς τὴν διάστασιν αὐτῆν, χωρὶς τὴν παρουσίαν τοῦ ἁγίου, τὸ πᾶν ἀποθαίνει ἕνα φυτόδες καὶ ἀπατηλὸν διανοητικὸν κατασκεύασμα, τὸ ὁποῖον συναφρᾶνίζει, πᾶν ὅ,τι συνιστᾷ τὸν κόσμον τοῦ ἐπέκεινα, τὴν ὑπέροχασιν, δηλαδὴ πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ τὴν θεϊαν διάστασιν.

Εἶναι δύσκολον τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καὶ οἱ λειτουργοὶ καὶ κήρυκες τῆς ἀληθείας, ἀντιμετωπίζουν ἀσχηματιστὴ καὶ ἀγωνίζονται ἐναντίον αὐτῆς. Τὸ νόημα τῆς ζωῆς ταυτίζεται πρὸς τὴν μέριμναν, λέγει ὁ Heidegger. Δὲν συνεπλήρωσεν ὅμως, ὅτι καὶ τὸ θαυότερον νόημα τῆς ζωῆς, ταυτίζεται πρὸς τὴν μέριμναν τοῦ ὑπερφυσικοῦ, τὴν ὑπέροχασιν τοῦ ἀνθρώπου πρὸς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος διὰ πολλοὺς κατήνησεν σήμερον, ἀπλοῦν διακοσμητικὸν κατασκεύασμα, ἀφοῦ ὠμίλησαν ἀγάμη καὶ διὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοῦ καὶ ἐκάλεσαν τοὺς ἀνθρώπους νὰ γονυπετήσουν πρὸ τοῦ ἱερέως, ὁ ὁποῖος μετέφερε τὰ ἄχραντα μυστήρια εἰς τὸν Θεὸν ποῦ ἀπέθνησκεν. Εἶναι δύσκολον τὸ ἔργον τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἀλλοίωμον δι' αὐτὴν, ἐὰν δὲν ἀγωνισθῇ εἰς τὰς ἐπάλξεις τῆς εὐθύνης καὶ δὲν προ-

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 108 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 3 τεύχους.

βάλη τὴν ἀλήθειαν, ὡς ἔχει αὐτὴ καθ' ἑαυτήν, μακρὰν πάσης ἐκκοσμικεύσεως, τροποποιήσεως καὶ παντὸς συμβιβασμοῦ. Ἡ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς καὶ τὰ πνευματικὰ ἐπιτελεῖα αὐτῆς, γνωρίζουν τὴν ἄρνησιν καὶ τὰ πολύμορφα ρεύματα τῆς ἐποχῆς καὶ ἀγωνίζονται διὰ τὴν προφύλαξιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως, ἀπὸ τὰ κηθήνια τὴν ἀκοήν, μιάσματα τῶν συγχρόνων σειρήνων, αἱ ὁποῖαι ὀδηγοῦν εἰς τὰ νανάγια τῆς Σκύλλης, τὰ συντριμματα τῆς Χαροῦθδεως καὶ τὰς ἐκβολὰς τῆς Μαλέας. Παρὰ τὸ πλευρὸν τῆς Ἐκκλησίας προσφέρει τὴν πολῦτιμον αὐτοῦ συμβολήν, τὸ καθηγητικὸν σῶμα τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Βοσιώνης, πρόθυμον πάντοτε ὅπως μεταφέρει τὴν δάδα τῆς ἀληθείας, ἐκεῖ ὅπου αὐτὴ, διαστρέφεται καὶ καταπατεῖται.

Γνωρίζει ἡ Ἐκκλησία, ὅτι ἔργον αὐτῆς δὲν εἶναι ἡ προσαρμογὴ τῆς φωνῆς τοῦ μωστηρίου τῆς ἀποκαλύψεως, πρὸς τὴν δεκτικότητα τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου, ἀλλὰ ἡ ἐνίσχυσις τοῦ αἰσθητηρίου τῆς ἀκοῆς, πρὸς λήψιν τῆς φωνῆς τοῦ μωστηρίου. Δὲν ἀποχρωματίζεται, ἡ χριστιανικὴ πραγματικότητα, ἀναλόγως τῆς ἰκανότητος τοῦ ὀπτικοῦ νεύρου, ἀλλὰ ἐνισχύεται, τὸ αἰσθητήριον τῆς ὁράσεως, διὰ τὴν ἀνένισχον χρωμὰ τῆς πραγματικότητος. Ἀπογύμνωσις τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἀπὸ παντὸς ὑπερβατικοῦ καὶ ὑπερφυσικοῦ στοιχείου, τὴν ὁποῖαν ἐπιχειροῦν, οἱ αὐτοαποκαλούμενοι ὑπερ-προσοδευτικοί, ἀποδεικνύει ἀπλῶς, ὅτι αὐτοὶ δὲν κατενόησαν τὴν οὐσίαν καὶ τὴν ἀλήθειαν τῆς ἀποκαλύψεως. Ἀποδεικνύει ἀκόμη, ὅτι αὐτοὶ ζοῦν, εἰς τὸ μονοδιάστατον πεδίου τῆς ὕλης καὶ κινουῦνται εἰς τὰ ἀγελαία καὶ βοσκηματώδη σκιρτήματα τῆς ζωῆς, μακρὰν τῆς βιαίας προῆς τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ ἐντὸς τοῦ πλητοῦ τῆς ἱστορίας, ὁ ὁποῖος ἐμύλωνε τὴν ἀρχέγονον καθαρότητα τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον χαίρει ὀλοφύχως καὶ συγκαίρει πάντας τοὺς ἀγωνιζομένους, ὑπὲρ τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας γενικῶς καὶ τῆς ἰεραῆς ὀρθοδόξου παρακαταθήκης εἰδικώτερον. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ἐξάγει ὅλους τοὺς διοικητικούς παρῶντας τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Τὸ Ἀρχιεπισκοπικὸν Συμβούλιον καὶ τὰ ἐπὶ μέρους διοικητικὰ Συμβούλια, διὰ τὴν θετικὴν αὐτῶν συμβολήν καὶ συνεργασίαν, πρὸς προαγωγὴν τοῦ ὅλου ἔργου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς. Πρόθυμοι εἰς ἔργα εὐποιίας καὶ κοινωνικῆς ἀλληλεγγύης, τίμοι καὶ ἰδεολόγοι ἀγωνισταί, ἀπέβησαν στυλοὶ καὶ ἐδραϊώματα, τῆς ὅλης οἰκοδομῆς, ἡ ὁποία ἐκφραίνει μεγαλοπρεπῆ εἰκόνα, ἐν τῇ μεγάλῃ χώρᾳ τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ χαρὰ τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας εἶναι μεγάλη καὶ δεδικοιολογημένη καὶ διὰ τὴν πλουσίαν παρουσίαν, τῶν ὡς ἄνω σημείων εἰς τὴν Κληροικολαϊκὴν ταύτην Συνέλευσιν. Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία, συγκαίρει ἀκόμη τὸ πολυπληθὲς σῶμα, τῶν τετιμημένων ὀφφικιάλων καὶ ἀρχόντων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, τὸ Τάγμα τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, τὴν χορείαν τῶν κοινωνικῶν παγῶν καὶ παραγόντων καὶ τῶν λοιπῶν ὑπε-

θύνων, ἐν τῇ διοικήσει τῶν Ναῶν καὶ τῶν λοιπῶν Ἱδρυμάτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς. Ἡ προσφορὰ καὶ συμβολὴ τῶν Φιλοπιώων Ἀδελφοτήτων, ἰδιαίτερος ἀξιολογεῖται καὶ ἐκτιμᾶται, ἀπὸ μέρους τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας. Σπογγίζον δάκρυα, ἀπαλύνουν τὸν ἀνθρώπινον πόνον, παραινωθῶν ὀλιγοπύχους, σιγηρίζουν τὸ γῆρας καὶ συνάγουν τὰ ἐσκορπισμένα. Λειτουργοὶ πιστοὶ καὶ ἀφροσιωμένοι εἰς τὴν ἀποστολήν καὶ διακονίαν τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον συγκαίρει καὶ ὑπερηφανεύεται, διὰ τὸ ἔργον τῶν Φιλοπιώων Ἀδελφοτήτων. Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία, ἰδιαίτερος σιγᾶται τὸ πνεῦμα καὶ τὴν στοργὴν αὐτῆς, πρὸς τὴν νεότητα, τὴν ὀργάνωσιν τῆς νεολαίας GOYA. Δὲν ἀντιζεῖ τὴν νεότητα μόνον, ὡς τὴν ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν τοῦ μέλλοντος, ἀλλὰ καὶ ὡς μίαν παρουσίαν τοῦ παρόντος. Τὸ μέλλον εἶναι ἐντὸς τοῦ παρόντος, πραγματοποιεῖ, δηλαδὴ σφρηγηλατεῖ καὶ χαλκεύει, ἐντὸς τοῦ μέλλοντος τὰς ἰδέας τὰς ὁποίας συλλαμβάνει, ἐντὸς τοῦ παρόντος. Τὸ μέλλον εἶναι αὐτὸ πὸν κτίζεται ἰώρα, τὰ θεμέλια τοῦ μέλλοντος τίθενται εἰς τὸν παρόντα χρόνον. Τὸ ὕψος τῆς οἰκοδομῆς, ἐξαεῖται ἀπὸ τὸ βάθος καὶ τὴν στερεότητα τῶν θεμελίων καὶ ὁ πλοῦσιος θεορισμός, προῦποθέτει, καλὴν σποράν καὶ εὐνοϊκὰς κλιματολογικὰς συνθήκας.

Λέγει ὁ ποιητής: «Ἐσὺ τῆς νιότης σου καὶ τοῦ καὶ χέρια νὰ τῆς δώσεις νὰ χτίσει γερὸ σπίτι». «Μοῦσα σὺς μοῦσες ἢ ἀρετὴ». Μὴ παρασύρῃσαι, ἀγαπητή μου νεολαία, ἀπὸ δημαγωγικὰς θεωρήσεις καὶ τεχνικὰς ἐπιτηδεύσεις. Τὸ δηλητήριον προσφέρεται σήμερον εἰς χροσοῦν περιθλῆμα. «Μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης». «Τὴν παρακαταθήκην φύλαξον, ἐκτεροπόμενος τὰς βεδήλους κενοφωνίας».

Στιγμαῖοι ἀγασμοὶ καὶ φωτειναὶ λάμπεις, εἰς τὸν καθαρὸν οὐρανόν, προμηνύουν πολλάκις τὴν σκοτεινὴν καταιγίδα. Ἡ σκληρότης καὶ ἀναρχία καὶ τὸ πνεῦμα τῆς διαιρέσεως, κοσμεῖται μὲ τὸν φωτιστέφανον τοῦ ἡρωϊσμοῦ. Ὁ ἐκφυλισμὸς καὶ ἡ ἠθικὴ κατὰ λίσθησις, χαρακτηρίζεται, ὡς χειροφείτοις καὶ ἀνεξαρτησία καὶ τὸ αἶσθημα τῆς ἠθικῆς συμπαθείας καὶ ἀγάπης, θεωρεῖται ἀδυναμία καὶ ἠτιοπάθεια. Πρόσεχε μὴν ἀπομακρύνῃσαι ἀπὸ τὰς τιμίας παραδόσεις τοῦ εὐσεβοῦς καὶ ἱστορικοῦ μας γένους. Μὴν ἀπομακρύνῃσαι ἀπὸ τὰς ρίζας σου. Μένε πλησίον τῶν μεγάλων προγόνων σου. Λέγει ὁ ποιητής:

«Ἄδραξε τὰ γόνατά του

τὰ ροζωμένα τὰ χέρια του φίλησι, εἰν' ὁ γενάρχης ἀπ' τὸ χροσοῦ τοῦ σπιτιοῦ μας βιβλίον, τ' ἀνοικμένον

[μπροστά του

τὰ ἱστορικὰ θὰ σοῦ πῆ τῆς γενεᾶς μας, πὸν ἡ

[μοῖρα τὴν ἔχει

μὲ χωριστὴ σφραγίδα βαθεῖα σφραγιστὴ νὰ δου-

[λεύει

σὰ γιατροδότανο, μάρμαρο, μέλι, μαχαίρι, τὸ

[Λόγον».

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰάκωβος καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμος τῆ στιγμῆ, κατὰ τὴν ὁποία ὁ δευτέρως ἀπευθύνει χαιρετισμὸ κατὰ τὸ μεγάλο δεῖπνο.

Πρόσεχε, «ὡ ἀρχαία ψυχὴ ζεῖ μέσα μας ἀδέλφια κρυμμένη».

Ἐμβλημα σου ἡ ἀρχαία σφραγὶς: «Ἄμες δὲ γ' ἐσόμεθα πολλῶ κάρονες».

Λέγει ὁ ποιητὴς διὰ τὸν νέον, ὁ ὁποῖος εἶναι ἀποφασισμένος νὰ δημιουργήσει: «Ἦρθα νὰ ὑψώσω τὸν πύργο, νὰ χτίσω ἦρθα, νὰ τὸ γιοφύρι. Ἀψηφητὴς ποταμῶν ἢ γκρεμῶν ἢ κυμάτων ἢ ἀέρων».

Ὅταν ἡ Κίρκη μὲ τὴν μαγικὴν τῆς ράβδου, μετέτρεψε τοὺς συντρόφους τοῦ Ὀδυσσεύς, εἰς χοίρους, ὁ Ὀδυσσεὺς ἐσώθη, διότι εἶχε εἰς τὸν νοῦν του, τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὴν πατρίδα του, τὴν Ἰθάκην. Εἶχε νοσταλγίαν, δηλαδὴ τὸ ἄλλος τοῦ νότου, τῆς ἐπιστροφῆς. Προσέξατε νέοι καὶ νέαι εἰς τὸ ὀντολογικὸν βάθος, τὴν ὑπαρξιακὴν ἀγωνίαν καὶ τὴν μεταφυσικὴν προσδοκίαν τῆς διηγήσεως.

Συμπαθὴς καὶ ἀγαπητὴ νεολαία. Διὰ σὲ πάλλει ἡ καρδιά τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου καὶ στοχάζεται τὸ πνεῦμα Του. Ζεῖ τοὺς δραματισμούς, τὴν ἀγωνίαν καὶ ἰδιαιτέρως τοὺς κινδύνους σου. Διὰ σὲ καὶ τὴν ἐπιτυχίαν σου εὐχεται καὶ προσεύχεται.

Τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον συγχαίρει ἀκόμη, ὅλους τοὺς λειτουργοὺς τῆς παιδείας καὶ τῶν γραμμάτων. Ἀνεφέσθη ἤδη εἰς τὸ ἐν τῇ Θεολογικῇ Σχολῇ τοῦ Τιμίου Σταυροῦ, ἐπιτελούμενον ἔργον, τὸ πολυλαπλῶς ἄλλωστε ἐπιτιμώμενον. Συγχαίρει ἐπίσης τὸ Ἑλληνικὸν Κολλέγιον καὶ τὴν Παιδαγωγικὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου, τὰ ἡμερήσια καὶ ἀπογευματινὰ σχολεῖα τῆς δημοτικῆς καὶ μέσης ἐκπαίδευσως, ὅπου διδάσκεται ἡ γλῶσσα τῆς προγονικῆς σοφίας, τοῦ ἱεροῦ Ἐδαγγελίου, τὰ στελέχη τῶν Κατηχητικῶν καὶ Κυριακῶν Σχολείων, ὅπου ἀναλύεται τὸ περιοχόμενον τῆς πίστεως καὶ τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς, τὰς χορωδίας, αἱ ὁποῖαι μὲ τὴν ἁρμονικὴν τῶν ὕμνων κατανύγουν τὴν ψυχὴν καὶ μεταφέρουν αὐτὴν εἰς τὸν Θεόν. Τέλος συγχαίρει πάντας, τοὺς

ἀνωνύμους, ἀγνώστους καὶ ἀφανεῖς ἦρωας, οἱ ὁποῖοι ἀπὸ διαφόρων θέσεων καὶ ἀνωνύμως, εἰργάσθησαν καὶ ἐργάζονται ὑπὲρ εὐδοξίας τῶν ὑψηλῶν σκοπῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ εὐσεβοῦς ἡμῶν γένους.

Ἡ ἀπεριόριστος ἀγάπη τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου, πρὸς ὅλους σας, ἐβράδυνε τὸν χρόνον τῆς κοινωνίας μαζί σας. Αὐτὴν τὴν ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν, ἐμπιστοσύνην καὶ ἀφοσίωσιν τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχοῦ καὶ τῆς Ἁγίας καὶ Ἱεροῦς Συνόδου ἐκόμισε σήμερον, μὲ πολλὴν ἀγάπην πρὸς ὅλους σας, ὁ ταπεινὸς ἐκπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τὸ μήνυμα τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας μετέφερε ὁ λαλῶν. Μήνυμα ἀγάπης καὶ ἐμπιστοσύνης, ἀντίδοσις καὶ περιχώρησις αἰσθημάτων, συναισθημάτων καὶ βιωμάτων. Κοινωνία πνεύματος καὶ βουλήσεως. Ἐν σῶμα, μία ψυχὴ. Πιστεύετε εἰς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, ὅπως πιστεύομεν εἰς τὴν Ὁρθόδοξον Ἀρχιεπισκοπὴν Ἀμερικῆς.

Ὁ ταπεινὸς ἐκπρόσωπος τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπεστάλη Συνοδικῇ ἀποφασίᾳ, διὰ νὰ παραστῇ εἰς τὴν ΚΖ' Κληροικολαϊκὴν Συνέλευσιν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς. Ὁ ἐκπρόσωπος ἦλθε, εἶδε, ἤκουσε καὶ ἐπιστρέφει εἰς τὴν εὐθύνην του διὰ νὰ μεταφέρει εὐλαβῶς εἰς τὴν Ἱερὰν Σύνοδον «ὃ ἀκήκοε, ὃ ἐώρακε τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ, ὃ ἐθέασατο καὶ αἱ χεῖρες αὐτοῦ ἐρηλάφησαν» κατὰ τὸν Ἐδαγγελιστὴν Ἰωάννην (Α' Ἰωάν. 1,1) θὰ μεταφέρω μὲ πολλὴν χαρὰν καὶ ἱκανοποίησιν, τὴν πλουσίαν καὶ θαυμάσιαν ἐμπειρίαν, τὴν ὁποῖαν ἀπέκτησα δι' αὐτοφίας, ἀτηκοῖας καὶ ἰδίας ψηλαφίσεως, διὰ νὰ καταστήσω μέτοχον τῆς χαρᾶς καὶ τὴν ἐστιαρωμένην Μητέρα Ἐκκλησίαν, διὰ τὴν πρόοδον καὶ πνευματικὴν εὐεξίαν τῆς προσφιλοῦς Αὐτῆς θυγατρὸς, τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς πρὸς τὴν ὁποῖαν θεϊκὴ καὶ μεγάλῃ πάντοτε ἡ συμβολὴ καὶ ἡ προσφορὰ τοῦ κατὰ πάντα ἀξίου αὐτῆς προκαθημένου, Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς πρὸς τὸν ὁποῖον καὶ ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης ἐκφράζω ὑπευθύνως τὴν πολλὴν ἀγάπην, ἐκ-

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰάκωβος μὲ τὸν γερουσιαστὴ κ. BILL BRADLEY, μὲ τὸν συμποσιάρχην κ. PETER JENNINGS, μὲ τὸν Σεβ. Μητροπολίτη Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμο καὶ μὲ τὸν γερουσιαστὴ κ. PAUL SARBANES.

ΕΙΣ ΜΝΗΜΟΣΥΝΟΝ

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Κ. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΑΡΧΩΝ ΠΡΩΤΟΨΑΛΤΗΣ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΜΕΓΑΛΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

(1915 - 1985)

Τὴν 4ην Ἰανουαρίου 1985 ἐξεδήμησεν εἰς Κύριον ὁ Ἄρχων Πρωτοψάλτης τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας Βασίλειος Νικολαΐδης.

Ὁ μακαριστὸς ἐγεννήθη τὴν 8ην Νοεμβρίου 1915 εἰς τὴν Κοινότητα τῶν Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν Βαλατά τῆς Πόλεως ἀπὸ εὐσεβεῖς γονεῖς, τὸν ἀείμνηστον κληρικὸν τῆς Ἀγιοτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικον Νικολαΐδην καὶ τὴν Σουλτάναν Κωτόγλου.

Ἐσπούδασε εἰς τὴν ἐν Φαναρίῳ Πατριαρχικὴν Με-

τήμοιον καὶ ἐμπιστοσύνην τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Εὐλαβεότατε Κλήρε καὶ Λαὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς, ἀνατέλλουν καλύτεραι ἡμέραι διὰ τὸν Χριστιανισμόν καὶ τὴν μεταφυσικὴν ἐλπίδα καὶ προσδοκίαν. Τεκμήριον τῆς ἀληθείας αὐτῆς ἡ σύγχρονος φιλοσοφία, ἡ ποίησις καὶ ἡ τέχνη τοῦ λόγου.

Προμηθευθεῖτε πλούσιοι καὶ δροσερὸ νερὸ διὰ τὰ ἀντιμετωπίσετε τὴν ξηρασίαν τῶν ἡμερῶν μας. Τὸ φῶς γεννᾶται ἀπὸ τὴν σμύκνην τοῦ σκότους. Τὸ κρῖον δυναμώνει διὰ πληριάσει τὸ ξημέρωμα. Ἔχει καὶ ἡ νύκτις τοὺς ἀστερισμοὺς τῆς.

«Ὁ Θεὸς ποιήσει καινὰ... ποιήσει ἐν τῇ ἐρήμῳ ὁδὸν καὶ ἐν τῇ ἀνύδρῳ ποταμοὺς» (Ἐφ. 43,19). «Ἰδοὺ καινὰ ποιῶ πάντα» (Ἀποκ. 21,25). «Ἐγὼ πνεῦμα καιρῶν δώσω ἐν αὐτοῖς» (Ἰεζ. 11,19).

Ναί. «Καινοὺς οὐρανούς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ» (Β' Πέτρ. 3,13).

«Ἐγγίξει ταχὺ ἡ δικαιοσύνη μου καὶ ἐξελεύσεται ὡς φῶς τὸ σωτήριόν μου» (Μκ. 51,2). «Ἐτιομοὶ διὰ τὰ ἀτενίσωμεν τὸ φῶς τῆς καινῆς κτίσεως», ἀκούσωμεν τὰ ἐσθινὰ κελadhήματα καὶ παρασιῶμεν μάριτρος εἰς τὸν ὄρθρον τῆς Ἀναστάσεως διὰ μίαν καλύτεραν αὔριον διὰ τὸν ἀνθρώπον καὶ τὴν ἀνθρωπότητα.

Τὴν ἑσπέρα τῆς 5ης Ἰουλίου 1985 ἡ ΚΖ' Κληρικολαϊκὴ ἔληξε τυπικὰ μετὰ τὸ μεγάλο δεῖπνο, τὸ ὁποῖο ἔγινε στὴ μεγάλη αἴθουσα δεξιῶσεων τοῦ ξενοδοχείου Hilton τῆς Ν. Ὑόρκης. Στὸ δεῖπνο αὐτὸ συμποσιάρχης (Toastmaster) ἦταν ὁ κ. Peter Jennings, γνωστὸς ἐκ τοῦ προγράμματος «World News Tonight» τῆς τηλεοράσεως ABC. Κύριος ὁμιλητὴς στὸ

γάλην τοῦ Γένους Σχολὴν ἀπὸ τὴν ὁποίαν ἀπεφοίτησε τὸ ἔτος 1934. Ἀπὸ τῆς παιδικῆς του σχεδὸν ἡλικίας, πιστὸς εἰς τὴν ἐμψυτον κλήσιν του πρὸς τὴν πατρῶαν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, προσηρτήθη εἰς τοὺς μουσικούς κύκλους τοῦ Φαναρίου, καὶ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1924 ἤρχισε νὰ συνδέεται μετὰ τοὺς χοροὺς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας. Διετέλεσε κανονάρχης τῶν Πατριαρχικῶν ἀναλογίων ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ Ἰακώβου Ναυπλιώτου καὶ μαθητὴς τοῦ Κωνσταντίνου Πρίγγου. Ἀπὸ τοῦ ἔτους 1929 ἤρχισε ὡς τακτικὸς ἱεροψάλτης νὰ διακονῇ τοὺς ἱερούς

δεῖπνο ἦταν ὁ ἐκ New Jersey γερουσιαστὴς τῶν ΗΠΑ κ. Bill Bradley. Χαιρετισμοὺς ἐπίσης ἀπηύθυναν ὁ Διευθυντὴς τῶν διεθνῶν ὑποθέσεων τῆς American Jewish Committee διακεκριμένος Rabbi Marc Tanenbaum, ὁ πρέσβυς τῆς Ἑλλάδος στὶς ΗΠΑ κ. Γεώργιος Παπούλιας, ὁ πρέσβυς τῆς Κύπρου στὶς ΗΠΑ κ. Ἀνδρέας Ἰακωβίδης, ἡ ἐκ Ν. Ὑόρκης Congresswoman τῶν ΗΠΑ κ. Geraldine Ferraro, ὁ ἐκ Maryland γερουσιαστὴς τῶν ΗΠΑ κ. Paul Sarbanes, ὁ ὑπατος Πρόεδρος τῆς ΑΗΕΡΑ κ. Peter Cardiges καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Σταυρουπόλεως κ. Μάξιμος. Εὐσύνοπτη ὑπῆρξεν ἡ σχετικὴ γλαφυρὴ ἀντιφώνησις τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Ἰακώβου. Τὸ δεῖπνο ἐπισφραγίσθη μετὰ τὴν προβολὴ τῆς σκηνοθετημένης ἀπ' τὸν Πατέρα Νικόλαο Τριανταφύλλου ταινίας «A Servant of God», ποὺ παρουσίαζε πτυχῆς ἀπ' τὴ θαυμαστὴ ζωὴ καὶ δρᾶσι τοῦ Προκαθημένου τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἀμερικῆς.

Ἡ λῆξις τῶν ἐργασιῶν τῆς ΚΖ' Κληρικολαϊκῆς συνοδευόταν ἀπὸ τὸ βίωμα ὅλων τῶν συμμετασχόντων σ' αὐτὴ, ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ ἓνα μεγάλο σταθμὸ στὴν Ἱστορία τῆς Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Β. καὶ Ν. Ἀμερικῆς. Τῇ συνισταμένῃ τῶν ἐντυπώσεων τοὺς ἐξέφρασεν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Ἰακώβος, ὁ ὁποῖος ἔκαμε τὴν ἐξῆς δήλωσι:

«Χάρηκα, διότι οἱ κληρικολαϊκοὶ καὶ οἱ λαϊκοὶ ἀντιπρόσωποι ἐπέδειξαν μιὰ ὠριμότητα, ποὺ ἦταν ἀποτέλεσμα μακροχρονίου προσπαιδείας καὶ ἐκπαιδεύσεως. Ἐπομένως, ὡς μιὰ ἀρχὴ σὲ μιὰ καινούρια περίοδο, ποὺ μορφεῖ νὰ μᾶς ὁδηγήσῃ σὲ μιὰ ἐπεύθυνη ἀντιμετώπισι τῶν προβλημάτων τοῦ κόσμου μας, μοῦ ἔφερε πολλὴ εὐχαρίστησι νὰ ἰδῶ, διὸ ὑπῆρξε τόση ὠριμότητα καὶ τόση ἀντικειμενικότητα στὴν ἐξέτασι τῶν προβλημάτων».

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

ναούς τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ νὰ ἀσχολῆται ἀνελλιπῶς μὲ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μουσικὴν, ἢ ὅποια ἀπετέλεσε ἐπὶ 60 ἀκριβῶς ἔτη τὴν πρώτην ἀπασχόλησίν του. Εἰς αὐτὴν ἀφιερῶθη ψυχῇ τε καὶ σώματι· καὶ αὐτὴ ἀπέτέλεσε τὸ ἐπίκεντρον ὄλων τῶν δραστηριοτήτων τῆς ζωῆς του.

Ἐπὶ ἔτη δλόκληρα, πιστὸς πάντοτε εἰς τὴν παράδοσιν καὶ εἰς τὰ καλεῖσμάτα τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς τιμὰς πεποιθήσεις του διὰ τὴν συνέχισιν τῆς Κωνσταντινουπολίτιδος μουσικῆς παραδόσεως εἰργάσθη πάντοτε, ὅπου καὶ ἂν εὐρέθη, ἀόκνως καὶ λίαν ἀποδοτικῶς.

Μεταξὺ τῶν ἐτῶν 1949 - 1957 καὶ πρὸς περαιτέρω μουσικὴν κατάρτισιν καὶ ἐμβάθυνσιν, ἐπορεύσατο εἰς τὸ κρατικὸν ὠδεῖον τῆς Πόλεως καὶ ἀπεφοίτησεν ἀριστοῦχος ἐκ τῶν δύο τμημάτων αὐτοῦ, τῆς τουρκικῆς καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς. Ἐπὶ 27 δὲ συνεπῆ σχολικὰ ἔτη ἐδίδασκεν ὡς καθηγητῆς τῆς μουσικῆς εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Μεγάλην τοῦ Γένους Σχολὴν καὶ εἰς τὸ Ζωγράφειον Γυμνάσιον τῆς Πόλεως, εἰς δὲ τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης ὡς Διδάσκαλος τῆς πατρῴας ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς.

Ἐξ οὗ καὶ ὁ ἀοίδιμος Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης Ἀθηναγόρας, «τιμῆσαι βουλόμενος κατ' ἰδίαν Πατριαρχικὴν αὐτοῦ φιλοτιμίαν καὶ προαίρεσιν» τὸν ἀείμνηστον μουσικοδιδάσκαλον Βασίλειον Νικολαΐδην, προσέλαθε αὐτόν, κατὰ τὸ ἔτος 1965, εἰς τὸ μουσικὸν δυναμικὸν τοῦ Πανσέπτου Πατριαρχικοῦ Ναοῦ, «εἰς διαδοχὴν τοῦ Ἀρχοντος Πρωτοφάλτου τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας κ. Θρασυδούλου Στανίτσα, καὶ τὴν 2αν Ἀπριλίου 1966, κατὰ τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ἑσπερινοῦ τῶν Βαῶν, ἐχειροθέτησεν αὐτόν εἰς τὸ τοῦ Ἀρχοντος Πρωτοφάλτου τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας ὀφφίκιον.

Ὁ ἀείμνηστος Πρωτοφάλης ἐπὶ δεκαοκταετίαν ὄλην, ὡς γνήσιος φορεὺς τῆς μουσικῆς παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας Κωνσταντινουπόλεως, ἐτίμησε κυριολεκτικῶς τὴν μεγάλην ταύτην ἐκκλησιαστικὴν διάκρισιν, ἀποσπᾶσας καθ' ὄλην τὴν διάρκειαν τῆς ἐπισκοπίας του τὴν ἀναγνώρισιν, τὴν μεγάλην ἐκτίμησιν καὶ τὸν θαυμασμόν πάντων.

Ὡς Ἀρχων Πρωτοφάλης τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὁ Νικολαΐδης ἀνεγνωρίσθη πλέον περισσότερον εὐρέως. Συνέγραψε ἀξιόλογα ἔργα, ἐδίδασκε καὶ διηύθυνε εἰς πλείστας ἕσας ἐμφανίσεις τὴν μεγάλην Χορωδίαν τοῦ Συνδέσμου τῶν Μουσικοφίλων, μελοποιῆσας ὁ ἴδιος, κατὰ διαστήματα, ἐπ' εὐκαιρίᾳ ἐκτάκτων γεγονότων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διαφόρους περιστατικὸς ψαλμοὺς καὶ ὕμνους.

Διαρκούσης τῆς θητείας του ὡς Ἀρχων Πρωτοφάλτου ἐγένετο, ἐπιμελείᾳ τοῦ Μουσικολ. Καθηγητοῦ κ. Γρηγορίου Στάθη, καὶ ἡ ἤχογράφησις τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν τῆς Μεγάλης Ἐβδομάδος τοῦ ἔτους 1981, τοῦ ἁγίου Δωδεκαημέρου 1982 καὶ τῶν Χαριετισμῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τοῦ ἔτους 1982, ἐπὶ τῇ σκοπῇ ὅπως ἀπαθανατισθῇ καὶ διαδοθῇ εὐρύτερον ἢ μουσικὴ παράδοσις τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας.

Ἡ μεγάλη ἀφοσίωσις τοῦ Πρωτοφάλτου Νικολαΐδου εἰς τὰ ἱερά καὶ ὑπεύθυνα καθήκοντά του, προσέδωκε τὴν

ὕθειαν του ἀπὸ τὰ μέσα τοῦ ἔτους 1983. Ἡ κατάσταση τοῦ ἐπεδεινούτο συνεχῶς μέχρι τὰς ἀρχὰς τοῦ νέου ἔτους 1985, κατὰ τὴν τετάρτην ἡμέραν τοῦ ὁποίου ἀπεδίωσε.

Ὁ θάνατός του προήλθεν κατόπιν καρδιακῆς προσβολῆς. Ἡ κηδεία του ἐφάλη ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, τὴν 7ην Ἰανουαρίου, τῆς Α. Θ. Πανακρότητος, τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Δημητρίου, συμπροσευχομένου ἀπὸ τοῦ Ἱεροῦ Βήματος καὶ ἐκπροσωπούμενου ἐν τῷ Σωλῆα ὑπὸ τοῦ Πανοσιολ. Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου κ. Κυρίλλου. Εἰς τὸ τέλος τῆς ἀκολουθίας, ὁ Πατριάρχης ἠλόγησε τὸν νεκρὸν ἀπὸ τῆς Ὁραίας Πύλης, εὐχήθη εἰς αἰωνίαν τὴν μνήμην τοῦ «ἀφωσιωμένου καὶ πιστοῦ τούτου τέκνου τῆς Μητρὸς Ἐκκλησίας καὶ ἁγίου καὶ τιμημένου ὀφφικίου αὐτῆς».

Τῆς κηδείας τοῦ μεταστάτου προέστη ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόσταμος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Κολωνίας κ. Γαβριήλ καὶ Πέργης κ. Εὐαγγέλου.

Ἐπικήδειον ἐξεφώνησεν, κατὰ τὴν κρατούσαν ἐν τοῖς Πατριαρχείαις τάξιν, ὁ χειράσων τὰς πενήκτας ταύτας γραμμὰς, τὸ πλήρες δὲ κείμενον τούτου ἔχει ὡς ἑξῆς:

«Εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστὸς ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου σου» (Ματθ. 25,21).

Σεβασμιώτατοι Ἱερόδοχοι,

ἀγαπητοὶ μου ἀδελφοί,

Ἀπὸ τὰς προωινὰς ὥρας τῆς παρελθούσης Παρασκευῆς, 4ης Ἰανουαρίου, πιστεύομεν, ὅτι δοκιμάζει εἰς τοὺς οὐρανοὺς τὴν χαρὰν τοῦ Κυρίου του ὁ ἐραστὴς καὶ πολυέκανος ἐκφοραστὴς τῆς μουσικῆς τέχνης καὶ ἐπὶ εἰκοσαετίαν περίου Ἀρχων Πρωτοφάλης τῆς Ἁγίας τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἀείμνηστος Διδάσκαλος Βασίλειος Νικολαΐδης.

Εἰς τὴν κλίβην ἐνὸς κρατικοῦ νοσοκομείου, γιὰ λίγες μέρες μακρὰ ἀπὸ τὰς ἱεράς ἀκολουθίας τῆς Ἐκκλησίας, ἐντὸς τῶν ὁποίων καὶ ὑπὸ τὴν ἱεράν ἐπίδρασιν τῶν ὁποίων καιρηλάωσε σχεδὸν τὴν ζωὴν του, ἔκλεισε τὰ μάτια του ὁ ἀλήστου μνήμης Πρῶτος - Ψάλης, ὁ «ἀγαθὸς καὶ πιστὸς» Νικολαΐδης, ἀφοῦ διήνυσε ἐπιὰ δεκαετίας ἐμποράκιον χριστιανικῆς ζωῆς καὶ πενήνταπέντε ἀκριβῶς χρόνια τιμωπότητος καὶ λίαν ἐπιτυχῶς ἱεροφαιτικῆς διακονίας.

Ὁ μακαριστὸς ἐγεννήθη τὸ ἔτος 1915 εἰς τὴν Κοινότητα Ταξιαρχῶν Βαλατιᾶ τῆς Πόλεώς μας καὶ ἔμαθε ἀπὸ πολλὴ νεαρὰ ἡλικία, νὰ πιστεύῃ εἰς τὸν Θεόν, νὰ λατρεύῃ τὸν Θεόν, καὶ νὰ ἀγαπᾷ βαθειὰ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν ἄνθρωπον. Δι' αὐτὸ καὶ ἐξηλιθῆ κυριολεκτικῶς, ὡς ἱεροφάλης καὶ ἐκπαιδευτικὸς, ἐν τῇ πιστῇ διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἀνθρώπου.

Εἶναι ὁμιος σκληρὰ καὶ πένθιμος ἡ ὥρα αὐτή, κατὰ τὴν ὁποία ἡ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ προσπέμπει εἰς τὴν αἰωνιότητα τὸν μεγάλως τιμῶσαν τὸ Πρῶτον Ἀναδελγιόν της. Γι' αὐτὸ καὶ θὰ ἀποφύγω τὴν μακρογορίαν διὰ νὰ μὴ παρατείνω τὴν λύπη ὄλων μας. Θὰ

περιοριστῶ εἰς ἓνα μόνον τρίπτυχο ἀρετῶν τοῦ θρη-
νουμένου νεκροῦ, τοῦ μεγάλου ἀλλὰ ἀθροῦθου τοῦτου
μουσικοῦ ταλάτου, τοῦ Ἄρχοντος Νικολαΐδη, ὁ ὁ-
ποῖος ὡς ὑπέροχος μουσικός, ὡς πραγματικὰ ταπει-
νὸς ἄνθρωπος καὶ ὡς πιστὸς χριστιανὸς καὶ ἀφωσιω-
μένος Προτοπάλτης ἀπέσπασε δικαίως τὴν ἐκτίμησι
τῆς κοινωρίας καὶ κατέκτησε τὶς καρδιὰς ὄλων μας.

Ἀδελφοί μου,

Ἀπὸ μικρὸ παιδὶ ὁ ἀείμνηστος ἐκινεῖτο ἐντὸς τῆς
ιεράς αὐτῆς τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ κυρίως
ἐκινεῖτο ἐπὶ τοῦ Πανσέπιου τοῦτου Πατριαρχικοῦ
Ναοῦ, ἀπὸ τὸν ὁποῖον σήμερον νεκρὸς πλέον προπέμ-
πεται γιὰ τελευταία φορὰ.

Ἀρχισε σὰν κανονάρχης τοῦ Ἰακώβου Ναυπλιώ-
του καὶ συνέχισε σὰν μαθητῆς τοῦ Κωνσταντίνου
Πρίγγου. Ἀπὸ τοὺς μεγάλους αὐτοὺς Μουσικοδιδα-
σκάτους - Προτοπάλτας καὶ φορεῖς τῆς αἰωνοβίου
μουσικῆς παραδόσεως καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ὕφους
τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας ἐγνώρισε ὁ Νικολαΐδης τὴν
ἐπιστήμη τοῦ ἀναλογίου. Ἀκούοντας ὁμως καὶ τὴν
καλλιτεχνικὴν φωνὴν του, πὸν τοῦ ἐπανελάμβανε πάν-
τοτε τὸ «σῆκρε καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις... ἃ δὲ
ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἠκούσατε καὶ ἴδετε...
ταῦτα πράσσετε» (Β' Θεσ. 2,15 καὶ Φιλίπ. 4,9), προσ-
επάθησε πολὺ καὶ ἐπέτυχε μέχρι τελευτίας του πνοῆς
νὰ κινῆται ἐντὸς τῶν πλαισίων τῆς μεγάλης παραδό-
σεως καὶ νὰ χαρακτηρίζεται ὡς γνήσιος φορεὺς αὐ-
τῆς.

Τὸ ἀναλόγιον ἀπετέλεσε τὴν πρώτη ἀπασχόλησι
τῆς ζωῆς του, ἡ δὲ Θεία Δειπουργία ἦτο ἡ ἴδια ἡ
ζωὴ του. Ξεχωριστὴ ἰδιωτικὴ ζωὴ δὲν εἶχε, διότι
ἡ κάθε ἡμέρα τοῦ κατ' οἶκον βίου του ἦτο μία κατ'
ἰδίαν μωσαγωγία, γεμάτη πάντοτε ἀπὸ μουσικὴ ἐμ-
βάθυνσι καὶ προσφορὰ. Ἀλλὰ καὶ αἱ πολυετεῖς συ-
στηματικαὶ σπουδαὶ του εἰς τὰ μῆματα τουρκικῆς καὶ
εὐρωπαϊκῆς μουσικῆς τοῦ Κρατικοῦ Ὀδείου τῆς Πό-
λεως μας καὶ αἱ συνεχεῖς κατ' ἰδίαν μελέται του, τὸν
κατέστησαν πολὺπλευρον γνώστην τῆς ἐπιστήμης τῆς
μουσικῆς.

Καὶ ἔτσι, τὸ μουσικὸ αὐτὸ ἀνάστημα, ὁ ἐπὶλεκτιος
μαθητῆς μεγάλων ἱεροσολιτικῶν ὀνομάτων, ὁ ἀπὸ τοῦ
ἔτους 1929 ἱερογάλτης διαφόρου Ἱερῶν Ναῶν τῆς
Πόλεως καὶ ἀπὸ τῆς 2ας Ἀπριλίου 1966 Ἄρχων
Προτοπάλτης τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας,
καθίσταται καὶ ὁ ἴδιος, κατὰ κοινὴν ὁμολογίαν, μεγά-
λο ὄνομα, γίνεται ὁ καταξιωμένος καὶ ἀναγνωρισμέ-
νος κτὸ Βασιλέως Νικολαΐδης, ὁ κάτοχος ἱκανοῦ
ἀριθμοῦ ἱεροσολιτικῶν μαθητῶν ἀνὰ πᾶν κόσμον καὶ
συγγραφεὺς σημαντικῶν μουσικῶν ἔργων.

Τί εἶδους ὁμως ἄνθρωπος ἦτο ὁ μακαριστὸς Προ-
τοπάλτης; Ἦτο, ὅπως καὶ προσηγομένως τὸν ἐχα-
ρακτήρισεν ὁ ἱερός Ἄμβων, ταπεινὸς καὶ πιστός. Δὲν
ἦτο ἀπλῶς ταπεινόφρων, ἦτο ταπεινὸς μὲ ὄλο τὸ με-
γαλεῖο καὶ τὴν σημασίαν τοῦ χαρακτηρητισμοῦ τοῦτου.
Ταπεινὸς μέχρι σημείου πολλάκις νὰ παρεξηγεῖται,
καὶ εὐθὺς ἀμέσως νὰ θανατίζεται. Εἶναι κοινὸ πι-
στεύω τὸ γεγονός δι, ἄνθρωπος τῆς καταρτίσεως, τοῦ

τίλου καὶ τῆς μεγάλης φήμης τοῦ Νικολαΐδη, τόσον
ταπεινός, δυσκόλως συναντᾶται εἰς τὴν κοινωρίαν.

Ὁ Βασίλειος Νικολαΐδης ὑπῆρξε ἀπὸ τοὺς ἐλα-
χίστους μουσικούς, τοὺς πραγματικὰ διακόνους τοῦ
ιεροῦ ἀναλογίου. Ὑπῆρξε κατ' ὄλην τὴν διάρκειαν
τῆς ζωῆς του πρώτα ἀπόδειγμα ἀνθρωπιᾶς καὶ με-
τά, πολὺ μετὰ, μουσικός ὑψηλοῦ ἐπιπέδου καὶ χορᾶρ-
χης καὶ καθηγητῆς καὶ προτοπάλτης.

Μία ἀπλὴ ἐρώτησις εἰς οἰονδήποτε ἀπὸ τοὺς πλεί-
στους ὄσους μαθητᾶς του, ἀλλὰ καὶ τοὺς συναδέλφους
του, ἀπὸ τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν τῆς Χάλκης
καὶ τὰ λοιπὰ ἀνώτερα ἐκπαιδευτήρια τῆς Πόλεως,
θὰ βεβαιώσῃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμήν τοῦ λόγου τὸ ἀληθές.

Καὶ ἔρχομαι εἰς τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν
του. Μία πίστις καὶ ἀφοσίωσις ὑποδειγματικὴ, προ-
καλοῦσα, δίχως ὑπεροχὴν, εἰς αὐτοὺς πὸν λίγο ἢ
πολὺ τὴν ἐγνώριαν συγκίνησιν καὶ προβληματισμούς.
Τὴν ζήσαμε ἰδιαιτέρως κατὰ τὰ δύο κυρίως τελευ-
ταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του, κατὰ τὰ ὁποῖα ἐκδηλᾶ ἐ-
ταλαιπωρήθη ἀπὸ τὸ καταλαθὸν αὐτὸν καρδιακὸ νό-
σημα, ἀπὸ τὸ ὁποῖο καὶ ὑπέφερε. Ὑπέφερε, ἀλλὰ πάλ-
ιν προσήρχετο καὶ ἐπαλλε εἰς τὰς ἱεράς ἀκοινοθίας
ἐντὸς καὶ ἐκτὸς Φαναρίου. Καὶ προσέφερεν εἰς αὐ-
τὰς ὄλον του τὸν ἑαυτόν, δίχως τὴν παραμικρὰν πα-
ράλειπν καὶ τὴν παραμικρὰν τάσιν ἐλαφροῦς ἔστοι ἀ-
πλοποιήσεως τοῦ μαθήματος πὸν ἠρομήνευε μὲ μονα-
δικὸν σκοπὸν νὰ προκαλέσῃ κατάνυξιν καὶ συντριβὴν
τῶν καρδιῶν τῶν ἐκκλησιαζομένων καὶ νὰ ἐκφράσῃ
τὴν προσωπικὴν λατρευτικὴν του διάθεσιν.

Μὲ πολλὴν εὐλάβειαν ἐδέχετο τὰς πρὸς ἀπλοποίη-
σιν ἐνίων μαθημάτων εὐγενεῖς παρατηρήσεις τῶν ὑπ-
ευθύνων, κάποτε δὲ καὶ αὐτοῦ τοῦτου τοῦ χοροστα-
τοῦντος Πατριαρχου, ἀλλὰ συνέχιζε ἐκεῖνος τὴν πα-
ράδοσιν. Εἰς περιπτώσεις δὲ πὸν ἠθάνειτο ἀνησυ-
χίαν τινὰ προτιμοῦσε νὰ λαμβάνῃ λίγο ἄγισμα, τὸ
ὁποῖον ἔφερε πάντοτε μαζί του, καὶ ἔπινε καὶ πάλιν
συνέχιζε, ὡσὰν μὲ τὴν πιστὴν αὐτὴ προσήλωσιν του
εἰς τὰ ἱερά του καθήκοντα νὰ ἔλεγε «ὡς πάθω ψάλ-
λοντας».

Καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἤκουσε. Ἐπαθε ψάλλοντας. Τὴν
20ὴν Μαΐου 1983, κατὰ τὸν πανηγυρικὸν ἐσπερινὸν
τῆς ἐορτῆς τῶν Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης,
καὶ ἐν τῇ ἐξασκήσει τῶν καθηκόντων του ἐν τῷ φε-
ρωνύμῳ Ἱεροῦ Ναοῦ τοῦ Σταυροδρομίου, ἔπεσε. Ἐ-
πεσε τὴν στιγμήν πὸν ἐπαλλε εἰς τὸν Πατριαρχὸν του,
τὸ «Εἰς πολλὰ ἔτη...». Μεταφερόμενος δὲ πόρρω εἰς
νοσοκομεῖον ἔλεγε συνέχεια ἐντὸς τοῦ ἀσθενοφόρου
εἰς τοὺς δύο συνοδοὺς μαθητᾶς του, «Δόξα σοι ὁ
Θεός». Ἡ ἐν πιστότητι εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὰς
ἀνεξερευνήτους βουλὰς Του ταλαιπωρία του αὐτὴ
συνεχίσθη κατὰ διαστήματα μέχρι τοῦ θανάτου του.

Ἀδελφοί μου,

Ἡ συμπαθὴς φροσιγονωμία τοῦ ἀειμνήστου Προ-
τοπάλτου δὲν εὐρίσκειται πλέον πλησίον μας καὶ μᾶς
θλίβει πολὺ τὸ γεγονός.

Ἐξῆντα χρόνια ὁμως ἐπαλλε τῷ Θεῷ του πιστὰ

ΤΟ ΠΟΙΜΑΝΤΙΚΟΝ ΕΡΓΟΝ ΣΗΜΕΡΟΝ

(Χρονικόν, εισηγήσεις, πορίσματα Ίερατικού Συνεδρίου τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δράμας) *

Γενικά, ἂν προσπαθήσουμε νὰ δώσουμε τὴν εἰκόνα τῆς συγχρόνου ἐποχῆς καὶ νὰ παρουσιάσουμε τὴν ἀτιμωμένη αἰχμή μέσα στὴν ὁποία καλεῖται νὰ ἐκπληρώσει ἡ Ἐκκλησία τὸ ποιμαντορικὸ τῆς ἔργο, πρέπει νὰ ἐπαναλάβουμε τὰ ὅσα εἶπε ὁ Ἀπόστολος Παῦλος, ὁ μέγας ἀνατόμος ὄλων τῶν ἐποχῶν: Οἱ σύγχρονοι ἄνθρωποι, «ἀστόχησαν περὶ τὴν πίστιν», εἶναι νκνάγια σχεδὸν στὸ σύνολό τους, «ἄνομοι, ἀσεβεῖς, ἀνόμοιοι, ἄπειροχοι, πατροκτόνοι καὶ μητροκτόνοι, πόρνοι, ἀρσενοκοῦται, ψεῦται, ἐπίσκοποι». Σήμερα βασίλευε ὁ φθόγος, ἡ ἔρις, ἡ δολοφονία. «Ἐν ἐσχάτοις χρόνοις ἀναστήσονται καιροὶ χαλεποί. Ἔσονται γὰρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, ἄστοργοι, προδοταί, κυθάδες, ἄσπονδοι, διάβολοι, ἄκρατοι, ἀνήμεροι, φιλάργυροι, φιλήδονοι: μάλλον ἢ φιλόθεοι. Ἄνθρωποι καταφθαριμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν».

Πράγματι: ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος λησιμόνησε τὴν θεία καταγωγή του καὶ τὸν μοναδικὸ του προορισμὸ καὶ στράφηκε ὀλότρελα στὸν κόσμὸ τῆς ὕλης, ἀδιαφορώντας γιὰ τίς ἠθικὰς ἀξίες. Ἄγνοε τὴν ψυχὴν του καὶ τίς ἀνάγκας τῆς. Τοῦ εἶναι ἄγνωστο τὸ «ἐνδον σκάπτε». Ἔνεκα δὲ τῆς ἀποστασίας του ἐγένετο σκυθρωπός, εὐερέθιστος, δύσ-

τροπος, ἀνήσυχος, ὑπερόπτης. Παραμορφώθηκε τὸ κατ' εἰκόνα Θεοῦ. Πίστεψε πῶς ἐγένετο πακτοδύναμος. Θεοποίησε τὸ χρῆμα, τὸν ἔρωτα, τὴν δόξα, τὴν ἀδίκη. Ἐγένετο οὐσιαστικὰ δυστυχῆς, παρ' ὅλο πὺ ἔχει: τὴν διάθεσή του ὅλα τὰ σύγχρονα κομφορ. Ἄν καὶ ἔχει: τὴν διάθεσή του τὴν ψυχαγωγία, ἀισθάνεται μπουχτισμένος καὶ τσακισμένος, ὥστε νὰ μὴ διστάζει νὰ βάλει: τέρμα στὴ ζωὴ του. Οἱ αὐτοκτονίες εἶναι συνηθισμένο φαινόμενο, ἀλλὰ καὶ οἱ νευρολογικὰς κλινικὰς πληθύνονται.

Ἡ ἐποχὴ μας εἶναι: ἐποχὴ παρακμῆς, καὶ διανύουμε σήμερα μιὰ κρίσιμη περίοδο τῆς ἱστορίας. Ἐκδηλῆ εἶναι ἡ ἀνισορροπία τῶν ψυχικῶν λειτουργιῶν. Ἀφοῦ ἀπωθήσαμε στὸ ἀσυνείδητο τὴν ἀγάπη καὶ τὴν θρησκευτικότητά. Οὐδέποτε ὁ κόσμος ἦταν φτωχότερος σὲ ἀγάπη καὶ ἀγαθότητα. Ἔτσι εἶναι. Ὅταν ἀπομακρύνουμε τὸ Θεὸ ἀπὸ τὴν κοινωνία μας, ἀναπόφευκτα παίρνει: τὴ θέση του ὁ δαίμονας τοῦ τρόμου καὶ τῆς ἀγωνίας. Σήμερα τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου ἔπαθε μιὰ πραγματικὴ ἀβιταμίνωση. Ἐπαυσε νὰ ζητᾷ «τὴν Βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ» καὶ ἐνδιαφέρεται: μόνον «τί θὰ πεῖ ὁ κόσμος». Θαμνώθηκε ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὰ διαστημικὰ ταξίδια του καὶ λησιμόνησε: ἡ εὐτυχία του εἶναι: ἀπλή ὑπόθεση. Προσπάθησε νὰ μεταβάλλει: τὴ γῆ σὲ παράδεισο, χωρὶς τὸ Θεὸ. Λησιμόνησε τὸ «χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδὲν» τοῦ Κυρίου.

* Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 104 τοῦ ὑπ' ἀρ. 3 τεύχους.

καὶ εὐλαβικά, ἀκόμη καὶ κατὰ τὰ τελευταῖα Χριστογεννα ἀπὸ τὸ ἀναλόγιον τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου τῆς ἀγαπημένης του Κοινότητος τῶν Ταταούλων, καὶ τώρα μετέβη πλοῖον τοῦ Θεοῦ διὰ νὰ συνεχίσῃ τὴν ψαλμοῦδία τοῦ Τρισαγίου Ὑμνου. Ἡ ἀλήθεια αὐτὴ μειώνει τὴν πικρία μας καὶ ἡ σκέψις ὅτι ὁ Θεὸς ποὺ ἐδέχθη χρόνια ἰώρα τοὺς ψαλμοὺς καὶ τοὺς αἴνους του, θὰ δεχθῆ καὶ τὴν ψυχὴν του εἰς τὰς ἀγκάλας του, μᾶς παρηγορεῖ καὶ μᾶς παρωτοῦναι νὰ ἀναλυθοῦμε εἰς προσευχὴν ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς του.

Αἰωνία σου ἡ μνήμη, ἀλησιμόνητε καὶ σεβαστὴ Διδάσκαλε!

Αἰωνία σου ἡ μνήμη. Ἀμήν.

Ὁ μακαριστὸς Πρωτοψάλτης ἐνεταφιάσθη εἰς τὸ νεκροταφεῖον τοῦ Ἁγίου Ἐλευθερίου τῆς Κοινότητος Ταταούλων.

Ἐκ τῶν ἐκδοθέντων μουσικῶν ἔργων τοῦ ἀειμνήστου, σημειοῦμεν τὰ ἀκόλουθα: Λειτουργικὰ (Πόλις 1961), Ἐπίσκοπον ἀναστασιατάρων τοῦ Ὁρθρου (Πόλις 1966), Τὰ ἔνδεκα ἑωθινὰ (Πόλις 1966), Ἀνθολογία λειτουργικῶν (Πόλις 1967), ὁ Κατακτικὸς ἑσπερινός (Πόλις 1968), τὸ Μέγα ἀπόδειπνον — ἡ Θεία Λειτουργία τῶν προηγουμένων — ὁ Ἀκάθιστος Ὑμνος (Πόλις 1968), Σύνταγμα: καταβάσια (Πόλις 1969), Ἀναστασιατάρων τοῦ Ἑσπερινοῦ (Πόλις 1971), Μεγάλῃ Ἐδομῇ (Πό-

λις 1971), Κοινωνικὰ (Πόλις 1973), ὁ Ἑσπερινός (Πόλις 1980) καὶ Ψαλμοὶ (Πόλις 1982).

Σημειώθητω ὅτι: ὁ ἀειμνήστος Βασίλειος Νικολαΐδης ὑπῆρξε εἰς ἕκ τῶν καλύτερων διδασκάλων καὶ ἐρμηνευτῶν τῆς ὀρθοδόξου ἐκκλησιαστικῆς ἡμῶν μουσικῆς, ἐκ παραλλήλου δὲ ὑπῆρξε καὶ μία συμπαιθεστάτη φυσιογνωμία, γαιμάτη ἀπὸ ταπεινῶς καὶ εὐσέβεια. Διὰ τοῦτο κοινῶς πιστεύεται: ὅτι ὁ θάνατός του θὰ προκαλέσῃ βαθεῖαν θλίψιν εἰς ὅλους τοὺς ἐγγύς καὶ τοὺς μακρὰν πολυπληθεῖς συναδέλφους, μαθητὰς καὶ φίλους του.

Μὲ τὸν θάνατον τοῦ Βασιλείου Νικολαΐδου κλείει ἕνα χρυσοῦν κεφάλαιον εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς παραδόσεως τῆς Μεγάλῃς τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας, ἕνα κεφάλαιον συντεταγμένον μὲ τὰς θαυμασίας καὶ ἀνεπαναλήπτους προσφορὰς τῶν μεγάλων μουσικοδιδασκάλων - Πρωτοψαλτῶν τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Δικαίως, λοιπόν, ὁ δὲ μόγλωσσος Τύπος τῆς Πόλεως εἰς νεκρολογίαν ἐπὶ τῇ τελευταίῃ του ἐξαρχακήρισε αὐτὸν ὡς «μοναδικὴν μορφήν τῆς Ὁμογενείας τῆς Πόλεως, μεγάλῃν μορφήν τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας μουσικῆς καὶ εἰς τὴν ἀλυσίδα τῶν μεγάλων πρωτοψαλτῶν πάγχρυσον κρίνον».

Εἶη ἡ μνήμη αὐτοῦ αἰωνία.

† Ὁ Δευτερεύων ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ

Και το χειρότερο. Ο σημερινός άνθρωπος έγινε εχθρός του Θεού, πολέμιος της Θρησκείας. Νεώτεροι: Ιουδαίοι και Διοκλητιανοί ζητούν να συντρίψουν την Έκκλησία του Χριστού, άσχετο αν «λακτίζουν προς κέντρα». Πάντως οι σατανάδες ανέδθηκαν στα κεραμίδια μας, στη μάντρα μας, στα δένδρα του κήπου μας. Κρυφουκτυτούν από την κλειδαρότρυπα της πόρτας, από τις γρίλλες των παραθύρων. Μας παρακολούθουν στο δρόμο, στα σοκάκια, στην Έκκλησία, παντού, για να μάξέφουν δίκιο και να μάς γκρεμίσουν στη συνείδηση του ποιμνίου μας.

Μά τί συμβαίνει λοιπόν; θά με ρωτήσετε. Μήπως η Έκκλησία δρίσκειτα: σέ διωγμό; Μήπως μάς περιμένει φυλακή ή κραμάλα; Όχι, αυτή ήταν ή μέθοδος του Νέρωνα, πού έχει πιά άχρηστευθεί. Τώρα οι εχθροί της Έκκλησίας ενεργούν διακριτικά, σύγχρονα, με τη διάβρωση. Προσπαθούν να την άπωθήσουν στο περιθώριο, έξω από τον κοινωνικό στίβο, στην άδράνεια. Νά την περιορίσουν στους τέσσερις τοίχους του Ναού.

Η Έκκλησία δέν καταδιώκεται φανερά, μόνον πού δέν υπάρχει θέση γι' αυτήν. Σάν τον Χριστό, τον Ίδρυτή της, την παγωμένη νύχτα της γεννήσεώς του, «ούκ ήν τόπος έν τή καταλύματι». Η ιστορία του αιώνα μας δέν είναι παρά ένας προοδευτικός άποχωρισμός από τον Χριστό. Η εποχή μας κάρφωσε τά δλέμματά της και τό ένδιαφέρον της στη γή. Ο μεσαίωνας πίστευε ότι ή γή είναι τό κέντρο του κόσμου και όμως ήξερε να άτενίξει στον ούρανό. Η εποχή μας αντίθετα γνωρίζει: ότι ή γή δέν είναι παρά μιá κουκίδα μέσα στο σύμπαν, και όμως όλες οι επιθυμίες του ανθρώπου είναι προσηλωμένες σ' αυτή τη γή. Εσχάσαμε ότι υπάρχει ούρανός, δέν μάς άπασχολεί.

Ο Τόθ στο δίδυμο του «Ο Χριστός και τά σύγχρονα προσλήματα», ρωτά, «πού θά μπορούσε να γεννηθεί σήμερα ο Χριστός;». Ο Άγιος Ίωσήφ χτυπά την πόρτα των σπιτιών. Ο οικογενειάρχης άφού ρίξει μιá ματιά, λέει: «Άδύνατον, όλα τά δωμάτιά μου είναι γεμάτα». Χτυπά την πόρτα των ήθελών. «Όχι, του άπαντα, ο ήθελός δέν ξέρει τί πράγμα είναι ή άγνότητα των ήθελών». Χτυπά στα γραφεία των εφημερίδων και των περιοδικών, αλλά του άπαγορεύουν την είσοδο. Έχουν άλλους θεούς και τους προσκυνούν. Χτυπά την πόρτα των έργοστασίων, αλλά τον ρωτούν αν είναι μέλος του συνδικάτου, και όταν ακούσουν τό «όχι», μά «τότε τί θέλεις έδώ;», είναι ή άπάντηση. Αυτός ο φόγος του Χριστού, ξεπερνά τον φόγο του Γολγοθά. Ζητούν να διώξουν τον Χριστό από τον κόσμο μας».

Και ή έγκατάλειψη αυτή του Χριστού συνεχίζεται στις συνομιλίες μεταξύ των ανθρώπων. Όμιλούν εύχαρίστως για ότιδήποτε, μόνον για τον Χριστό και τό Νάμο του δέν γίνεται λόγος. Για κούρσες, για παραθερισμούς, για χορούς, για μόδες, για καμώσεις, για τον καιρό, για την πολιτική, για την γεωργία, για τό δολάριο, για τό συνάλλαγμα, για τό νοκοκυρίο, για όλα. Επί ώρες φλυαρούν για τά πιο άσήμαντα θέματα. Προκειμένου όμως να μιλήσουν για τον Χριστό, αισθάνονται ντροπή, δοκιμάζουν κάποια στενοχώρια.

Φτωχέ, έξόριστε Χριστέ! Οι πολιτικοί είπαν, και τί έχει να χάσει ο Χριστός; Οι έμποροι είπαν, οι δοσολη-

φίες μας άγνοούν την ήθική του Χριστού. Οι τραπεζίτες είπαν, πήγαγε, δέν υπάρχει τίποτε για σένα στα ταμεία μας. Οι επιστήμονες είπαν, πίστη και επιστήμη άποκλείουν ή μιá την άλλη. Και έτσι δημιουργήθηκε ή σύγχρονη κατάσταση.

Η Έκκλησία όμως επιμένει, ότι ο Χριστός έχει δικαίωμα άπόλυτο πάνω σ' όλους τους ανθρώπους. Τά πάντα πρέπει να είναι υποταγμένα στο Χριστό. Τό άτομο, ή κοινωνία, τό Κράτος, ή επιστήμη, τό έμπόριο, ή τέχνη, ή οικογένεια, ο άθλητισμός, ή γεολογία οι εργαζόμενοι, οι δικαστές, ο στρατός, οι πάντες και τά πάντα. Η σημαία του Χριστού πρέπει να κυματίζει παντού.

Στο στόμα ενός δημοσιογράφου, πού κουδενιόζει: μ' έναν Κληρικό, ένω θαδίζουν στο δρόμο, την ώρα πού χιονίζει, θά μπορούσαν να μπουν τά έξής λόγια: «Έσείς οι παπάδες διαρκώς παραπονείστε, ότι έμείς πολειούμε την Έκκλησία. Σε ποιά πράγμα; Δέν της κάνουμε κανένα κακό. Δέν υπάρχει άλλωστε άνάγκη να της επιτεθούμε. Κύτταξε αυτό τό Σταυρό στην άκρη του δρόμου. Βλέπεις πώς τό χιόνι πέφτει επάνω του και σε λίγο θά τον σκεπάσει; ολότελα; Και οι διαβάτες τον αντιπαρέρχονται, πηγαίνοντας ο καθένας στη δουλειά του. Πιός φροντίζει για τον σκεπασμένο άπ' τό χιόνι; Σταυρό; Τόν σκεπάζει τό χιόνι: σιγά - σιγά και σε λίγο πιά δέν θά τον δλέψεις. Αυτό άκριθώς θά συμβεί και με την Έκκλησία». Και ετομαζόταν να θγάλε: τό συμπέρασμα άπ' τη σύγκριση πού έκανε. Άλλά τη στιγμή εκείνη ένας δυνατός άνεμοστρόβιλος φύσηξε ξαφνικά, άρπαξε τό καπέλο του δημοσιογράφου πού σκέπασε τό πρόσωπό του με παγωμένο χιόνι. Όταν πέρασε ο άνεμοστρόβιλος, ξαναφάνηκε ή συμπαθητική μορφή του Χριστού, πού δρίσκόταν καθηλωμένος στο Σταυρό, να άτενίξει τους δύο όδοπόρους.

«Ναι!», είπε ο Κληρικός. «Η σκόνη και ή λάσπη, πού ρίχνετε έσείς οι δημοσιογράφοι, μπορεί να σκεπάσει τό πρόσωπο της Έκκλησίας και να την έκθέσει σε μερικές άδύνατες ψυχές. Άλλά θά έρθει ή στιγμή πού κάποια δοκιμασία θά έρθει: με πάταγο, και τότε θά άποκαλυφθεί τό πρόσωπο της Έκκλησίας, και τό πρόσωπο τό δικό σας και τό έργο καθενός». «Η Έκκλησία πολειομένη για».

Άδελφοί μου, όσοι φορούμε τό τιμημένο ράσο, ξέρουμε τους έμπαθείς και εχθρικούς χαρακτηρισμούς, πού ακούγονται σε θάρος μας, όπου κι αν βρεθούμε. Δέν μιλω για τις άνόητες εκείνες δεισιδαιμονίες και προλήψεις, πού τόσο έχουν δανειστεί από τους εχθρούς της πίστεώς μας. Έχω υπόψη μου τά δλοσυρά εκείνα δλέμματα, τις ερωγείες, τά μειδιάματα, τις φιλοκουδέντες, τις χειρονομίες, τό φτύσιμο κατά γής και τις έκπαμπές άπό την τηλεόραση, πού αναφέρονται στο Ίερατείο, άκόμη και στις διαφημίσεις. «Σερενάτα και πάσης Έλλάδος άμα λάχει να πούμε». «Ο Βέγγος τρελλός και πάσης Έλλάδος». Και ο Βουρνάς έρμηνευτής του άρνητικού έργου των Ίερωμένων στον άγώνα του 1821. Και τί θγήκε σαν ντοκουμέντο από την «ΝΟΜΑΡΧΙΑ», ότι κάποιος δεσπότης της Άρτας έγραψε έναντίον του Ρήγα Φεραίου. Τί να σου πω, βρε άπιστόρητε. Άς μήν ήταν ή Έκκλησία με τό κρυφό σχολειό και τους λογίους της να άφυπνίσει: πνευματικά τό λαό, και να ιδούμε πώς θά γινότανε ο ξεση-

κωμός. Μεμέτης θά ἦταν τώρα αὐτός πού τά λέει: αὐτά μ' ἔνα σαρίκι στό κεφάλι: καί θά μιλοῦσε τούρκι-κα. Ἔτσι: εἴμαστε δυστυχῶς, ἀχάριστοι. Στίς δύσκολες μέρες, μέσα Παναγιά. Καί στίς εὐκολες μέρες, ἔξω Παναγιά.

Καί τί γὰ πῶ γιά τίς ἀσχήμες, πού παρουσιάσαν Δῆμο: καί Κοινοτήτες στό φετινὸ Καρναβάλι, γιά νά γελοιοποιήσουν τὸ Ἱερατεῖο. Στῆ Θεσσαλονίκη, πάνω στό ἄρμα, ὁ Πρεβέζης νά διαδίδει τὴν «ἐρωτική ἀρμονία», καί ἐδῶ στὴν Χωριστὴ τῆς Δράμας, πάνω στό ἄρμα ραζοφόροι: νά παίξουν χαρτιά καί νά διαδίδουν πορνό. Ἄκουσα ὅτι: δόθηκε ἐντολή ἀνωθεν νά γίνει: σεβαστὴ ἡ Ἐκκλησία. Καί ἰδοὺ τὸ ἀποτέλεσμα.

Συχνὰ ἡ κατάσταση γίνεται: τόσο ἀνυπόφορη, ὥστε θά μπορούσε κανεὶς νά πιστέψει, ὅτι οἱ Κληρικοί ἔχουν τὴν υποχρέωση νά υποκλιθοῦν ταπεινὰ καί νά ζητήσουν συγγνώμη, γιὰ τὸν τοῖμον ἀνάμνη νά ζοῦν σ' αὐτὴ τὴν δυστυχισμένη γῆ καί νά ἀναπνεύουν τὸν ἐλεύθερο ἀέρα.

Καί ὅταν αὐτὴ εἶναι ἡ κατάσταση τῆς κοινωνίας μας, καί αὐτὴ εἶναι ἡ ἰδεολογικὴ τοποθέτηση τῶν ἀνθρώπων τῆς, καί αὐτὴ εἶναι ἡ ἐχθρική στάση τους ἀπέναντι τοῦ Ἱερατεῖου καί ἰδιαίτερα τοῦ Ἐπισκοπάτου, ἔλατε νά σὰς πῶ πόσο δύσκολο εἶναι: τὸ ποιμαντικὸ ἔργο στίς μέρες μας καί πόσο πιὸ δύσκολο θά γίνει: προσεχῶς, ἰδιαίτερα στίς πόλεις, ὅπου τὸ κακὸ πικρὸν: διόξανα πελώριες διαστάσεις. Ποιὸς δὲν τὸ ἀντιλαμβάνεται: ὅτι οἱ νέοι Ποιμένες πρέπει: νά ὀπισθοῦν μὲ μεγάλη δύναμη καί νά εἶναι: καταρτισμένοι: καί ἀποφασιστικοί: μέσα στὴ ζούγκλα τοῦ κόσμου τούτου, σὰν ὑποψήφιοι: μάρτυρες;

Βέβαια αὐτὴ εἶναι ἡ θλιθερὴ εἰκόνα, ἡ μιὰ μεριὰ τοῦ νομίσματος. Ἐπάρχει: εὐτυχῶς καί ἡ ἄλλη, ἡ φωτεινή. Ἐπάρχουν δηλαδὴ καί τὰ ὑγιᾶ στοιχεία μέσα στὴν κοινωνία. Σ' ὅλα τὰ κοινωνικὰ στρώματα ὑπάρχουν ἔντιμοι: καί ἠθικοὶ ἄνθρωποι, «οἷτινες οὐκ ἔκλιναν γόνυ τῆ Βάβαλ». Εἶναι: οἱ ἐκλεκτοί, τὸ «λεῖμμα, τὸ κατ' ἐκλογὴν χάριτος». Καί τὸ εὐχάριστο εἶναι, ὅτι: ὅχι: μόνον αὐτοὶ οἱ ἐκλεκτοί, ἀλλὰ καί πολλοὶ ἄλλοι: καλοπροαίρετοι: νοσταλγοὶ τὴν λύτρωση. Ἡ γενεὰ μας κατὰ δάθος εἶναι: μιὰ γενεὰ «ζητούντων τὸν Κύριον».

Καί στό σημεῖο αὐτὸ προβάλλει ἡ δικὴ μας υποχρέωση καί τὸ δικὸ μας ποιμαντικὸ καθήκον. Τί πρέπει: νά κάνε: ἡ Ἐκκλησία; Τί πρέπει: νά κάνε: ὁ καθένας μας; Πῶς καί μὲ ποιά μέθοδο καί μὲ ποιά μέσα θά ἐργασθῶμε ποιμαντορικά; Λεπτομέρειες γιά τὴν ἐργασία μας στόν κάθε τομέα ποιμαντικής, θά μᾶς δώσουν οἱ εἰσηγητὲς τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων.

Ἐγὼ στό σημεῖο αὐτὸ θά ἤθελα νά τονίσω, ὅτι: ὁ Ἱερεὺς μέσα στόν κόσμον αὐτὸ τῶν ἀντιξοσιῶν, πρέπει: νά δράσει: δυναμικὰ καί μεθοδικὰ. Καί ἀτομικὰ σὰν ἐλεύθερος σκοπευτής, μὲ ἐπισκέψεις, μὲ ὀμιλίες, μὲ συμβουλές, μὲ τὴν Ἐξομολόγηση, μὲ τὰ Μυστήρια καί τίς ἀγαστικὲς πράξεις, μὲ τὴν κάθε εἶδους συμπράσταση. Ἀλλὰ καί συλλογικὰ μὲ τὴν οργανωμένη φιλανθρωπία, μὲ συνεργάτες καί βοηθοὺς καί ἀπὸ τὰ δύο φύλα. Μὲ οἰκοτροφεία, γηροκομεία, ὀρφανοτροφεία, κατηχητικὰ σχολεῖα, μὲ δανειστικὲς βιβλιοθήκες καί κέντρα νεότητος, μὲ κατασκηνώσεις, μὲ βιβλία καί περιοδικὰ, μὲ τὰ μέσα ἐνημε-

ρώσεως καί μὲ κάθε ἄλλο πρόσφορο καί σύγχρονο ἐποπτικὸ τρόπο, ἐννοεῖται: πάντα κάτω ἀπὸ τὴν καθοδήγηση τοῦ Μητροπολίτου καί μέσα στὰ πλαίσια τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς καί θεολογίας.

Καί σὲ ὅλη του αὐτὴ τὴν ποιμαντορικὴ προσπάθεια ὁ Ἱερεὺς δὲν πρέπει: νά λησμονεῖ τὸ «χαίρειν μετὰ χαίρωντων καί κλαίειν μετὰ κλαίωντων». Ὅτι: πρέπει: «νὰ κλαίει κατ' ὄνομα τὰ ἴδια πρόβληματα καί ἐμπροσθεν αὐτῶν νὰ πορεύεται». Νὰ προσεύχεται: γιά ὅλα καί γιά τὸ καθένα χωριστὰ. Νὰ τὰ θεολογῆ: ὅτι: ἔχει: καί ἡ γῆ τίς ὁμορφιές τῆς καί τίς χάρες τῆς, ἀλλὰ αὐτὰ πρέπει: νὰ τὰ βλέπουν μέσα ἀπὸ τὸ φακὸ τῆς αἰωνιότητος, γιὰτὶ ἡ μάχη τοῦ οὐρανοῦ κερδίζεται: στὴ γῆ.

Εὐτυχισμένες οἱ ψυχές, πού ἔχουν τὸ προνόμιο νὰ βρίσκουν ρωμαλέους, ἀγίους καί ψυχωμένους ὁδηγούς. Χωρὶς κλονισμούς, χωρὶς μεταπτώσεις, χωρὶς ἀκρότητες. Πολλοὶ ἀπὸ μᾶς τὸ ὅτι: σήμερον εἴμαστε Κληρικοί, ὁδηγοὶ ψυχῶν, τὸ ὀφείλομε σ' αὐτὴ τὴν πραγματικότητά. Στὴν συγκινητικὴ συνάντησή μὲ κάποιον ἄξιο Λειτουργό, πού στὰ πλαίσια τοῦ ποιμαντικοῦ τοῦ ἔργου καί τῆς πνευματικῆς του μέριμνας, μᾶς γαλούχησε ἐν Χριστῷ.

Σεβασμιώτατε, ἀδελφοὶ καί πατέρες, τὸ εἶπαμε, γομίζω, καθαρὰ καί ξάστερα, ὅτι: ἡ θέση μας σήμερον δὲν εἶναι: ἄνετη καί τὸ ἔργο μας δὲν εἶναι: εὐκόλο. Ἄς ὁμολογήσουμε εὐλαχρῶς, ὅτι: αὐτὸ κάπου - κάπου μᾶς κλονίζει: καί ὅτι: τείνομε σὲ μιὰ ζωὴ ὅχι: στερήσεων, ἀγώνων, ἀβεβαιότητος, διωγμῶν, συκοφαντιῶν κ.λπ., ἀλλὰ σὲ μιὰ ζωὴ ἡρεμίας καί ἡσυχίας. Δὲν λέγω μάλιστα καί ἐκείνο, πού εἶναι: καί βλαστημία, καί πού ἀκούγεται: καμιά φορὰ ἀπὸ ἀγάμους Κληρικούς, ὅτι: «ἐγὼ κουράστηκα ἀρκετὰ, πρέπει: τώρα νά προαχθῶ γιά νά ἡσυχάσω»!

Ὁ καλὸς Κληρικὸς ἀναπαύεται: στό καρποφόρο ποιμαντικὸ τοῦ ἔργο. Ἀναπαύεται: στόν τάφο σωματικὰ καί στόν παράδεισον ψυχικὰ. Τώρα ὅχι: ἀνάπαυση, ἀλλὰ δραστηριοποίηση καί ζωὴ ὑποδειγματικὴ χρειάζεται, γιά νά μὴ εἴμαστε ἀντιφατικοὶ ἄνθρωποι, διεσπασμένοι: καί ἐπομένως ἄκαρποι. Γιά τοὺς ἄκαρπους σημεῖώνει: ὁ ὁσος τῶν Ἀποστόλων. «Ἐπίσκοπος ἢ πρεσβύτερος ἀμελῶν τὰ τοῦ Κλήρου καί τοῦ λαοῦ καί μὴ παιδεύων αὐτοὺς εἰς τὴν εὐσέβειαν, ἀφοριζέσθω. Ἐπιμένων δὲ τῆ ἀμελείᾳ καί ραθυμίᾳ, καθαιρείσθω». Καί ὁ Παῦλος λέει: «Προσέχετε ἑαυτοῖς καί παντὶ τῷ ποιμνίῳ ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ, ἦν περιποιήσατο διὰ τοῦ ἰδίου αἵματος. Καί ἐπικατάρτατος, πᾶς ὁ ποιῶν τὰ ἔργα Κυρίου ἀμελῶς».

Μακάρι: κανένας ἀπὸ μᾶς νά μὴ βρεθεῖ ἀναπολόγητος τὴν ἡμέρα ἐκείνη, ἀλλὰ ὅλοι: ἀνεξαρτέτως νά εἴμαστε ἀνάμεσα στους πιστοὺς καί φρονίμους οἰκονόμους, πού ἀναδείχτηκαν φύλακες ἄγρυπνοι: στὴν σκοπιά, ὅπου τοὺς ἔταξε ἡ Ἐκκλησία.

Ἀγαπητοί μου συμπρεσβύτεροι. «Ἐσχάτη ὥρα ἐστὶ». Θά δώσουμε λόγο. Ἡ καρδιά μας ἄς γίνει: καρδιά ὄλων τῶν ἀνθρώπων. Ἄς γίνει: γέφυρα, πού θά ἐνώσει: τοὺς διηρημένους ἀνθρώπους μὲ τὸ Θεό. Ἄς σκύψουμε σὰν καλοὶ Σαμαρείτες: στὰ ἀνεπούλωτα τραύματα τῆς συγχρόνου κοινωνίας, γιά νά ἐπιχύσουμε «ἐλαίον καί οἶνον». Ἄς ἐπιδέσουμε τίς πληγές. Ἄς τὴν βοηθήσουμε νά ση-

Ο ΕΙΔΙΚΟΣ ΝΟΜΙΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Γ Ν Ω Μ Ο Λ Ο Τ Η Σ Ι Σ

ΟΙ ΚΛΗΡΙΚΟΙ ΚΑΙ ΜΟΝΑΧΟΙ

ΚΑΙ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 14 ΠΑΡ. 1 ΚΑΙ 5 ΠΑΡ. 1

ΤΟΥ ΙΣΧΥΟΝΤΟΣ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

Ἡ Διοικήσις τῆς Ἱερᾶ Σύνοδος τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἡ ὁποία «κατὰ τὸ μεσολαβοῦν μέχρι συγκλήσεως τῆς Ι.Σ.Ι. χρονικὸν διάστημα ἀσκήσει πᾶσαν ἐκκλησιαστικὴν διοικητικὴν ἐξουσίαν κατὰ τοὺς ἰε ρ ο ὺ ς κ α ν ο ν α ς, τὰ ς ἰ ε ρ ᾶ ς Π α ρ α δ ὶ σ ε ι ς καὶ τοὺς νόμους...» (ἄρθρα 4 καὶ 9 τοῦ νόμου 590) 1977) στὴ συνεδρία Δ' τῆς 9.9.1983 ἀπεφάσισε:

«... Ἐξ ἀφορμῆς ὁρισμένων περιστατικῶν, κατὰ τὰ ὁποία κληρικοί οἰουδήποτε βαθμοῦ, ἐμφανίζονται εἰς τὰ ραδιοτηλεοπτικὰ μέσα καὶ ἐκφράζουν ἐ κ κ λ η σ ι α σ τ ι κ ᾶ ς θ ἔ σ ε ι ς χωρὶς καμμίαν ἐξουσιοδότησιν. Κατόπιν τῶν ἀνωτέρω ἀποφασίζεσθαι ὅπως Κληρικός, οἰουδήποτε βαθμοῦ, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ γὰρ ἑμιλήσῃ ἀπὸ τῆς ραδιοτηλεοπτικῆς ἀφῆλει: γὰρ λαμβάνη προηγουμένως ἀδειαν παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἢ τοῦ Μακ. Προέδρου Αὐτῆς. Ἡ ἀνωτέρω ἀπόφασις, ἐν συνδυασμῷ καὶ πρὸς τὴν ἰσχύουσαν 2195) 8.8.1975 σχετικὴν ἐγκύκλιον, γὰρ γνωστοποιήθη διὰ νεωτέρας ἐγκυκλίου πρὸς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας, καθὼς καὶ πρὸς τὰς διευθύνσεις τῶν ΕΡΤ 1 καὶ ΕΡΤ 2».

Ἡ Συνοδικὴ ἀπόφασις γνωστοποιήθηκε μὲ τὴν ὑπ' ἀρ.θ. 2365) 3.10.1983 Συνοδικὴ ἐγκύκλιος μὲ τὴν ὁποία ἀποσαφηνίζεται ὅτι: «Τὸ μέτρον τοῦτο λαμβάνει ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ὅχι διότι θέλει γὰρ στερέσῃ τὴν ἐλευθερίαν τῆς γνώμης καὶ τῆς ἐκφράσεως τῶν κληρικῶν, ἀλλὰ διότι ἡ διὰ τῶν μέσων ἐνημερώσεως διατύπωσις τῆς γνώμης ἐνὸς κληρικοῦ ἐ κ λ α μ β ᾶ ν ε τ α ἰ κατὰ κανόνα ὑπὸ τοῦ κοινῶ ὅτι εἶναι ἡ ἐπίσημος γνώμη τῆς Ἐκκλησίας...» Εἰς ὅλας τὰς ἀνωτέρω ἐμφανίσεις οἱ ἐνδιαφερόμενοι, παντὸς βαθμοῦ κληρικοί, πρέπει γὰρ π ρ ο σ δ ῖ ο ρ ῖ ξ ο υ ν ἐπακριδῶς τὸ θέμα αὐτῶν, ὡς καὶ τὰς ἐνδεχομένως θέσεις, τὰς ὁποίας πρόκειται γὰρ υποστηρίξουν καὶ αἱ ὁποῖαι δέον, ὅπως ἀπηχοῦν τὰς ἐπιστήμους θέσεις

κωθεὶ καὶ ἄς τὴν ὁδηγήσομεν στὸ μοναδικὸ πανδοχεῖο, στὴν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ. Καὶ ὕστερα, ἀφοῦ ἐπιτελέσομεν στὸ ἀκέραιο τὸ χρέος ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, ἄς παραδώσομεν τὸ πνεῦμα μας ἐν εἰρήνῃ, λέγοντας μαζί μὲ τὸν Παῦλο: «Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν ἠγωνισαίμεν, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· λοιπὸν ἀπόκειται μοι: ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι Κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὃ δίκαιος Κριτής».

(Συνεχίζεται)

καὶ γνώμην ἐν γένει: τῆς Ἐκκλησίας». «Εἶναι εὐνόητον ὅτι ἡ Ἱερὰ Σύνοδος προβαίνει εἰς τὴν λήψιν τῶν ἀνωτέρω προληπτικῶν μέτρων, ἀποβλέπουσα εἰς τὴν προστασίαν καὶ περιφρούρησιν τοῦ κύρους τῶν ἑμιλητῶν κληρικῶν καὶ ἐπιθυμοῦσα ὅπως ὁ Ἑλληνικὸς λαὸς πληροφορηθεῖται κατὰ ἀθηναικὸν τρόπον περὶ τῶν θέσεων τῆς Ἐκκλησίας ἐπὶ τῶν ὑπὸ τῶν ραδιοτηλεοπτικῶν μέσων προβαλλομένων πρὸς ἔρευναν ἢ συζήτησιν θεμάτων». «Οἱ ἀπὸ τηλεοράσεως ἑμιλοῦντες δέον ὅπως φέρωσιν φράσιν καὶ καλυμμαύχιον, οἱ δὲ Ἀρχιερεῖς καὶ τὸ ἐγκόλπιον αὐτῶν» (ἴδετε Συνοδικὴ ἐγκύκλιος).

Κατὰ τῆς Συνοδικῆς ἀποφάσεως ἀσκήθηκε ἀπὸ δύο Κληρικούς αἰτήσεις ἀκυρώσεως ἐνώπιον τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας. Προβάλλεται ὅτι, τόσο ἡ ἀπὸ 9.9.83 Συνοδικὴ ἀπόφασις, ὅσο καὶ ἡ ὑπ' ἀριθμ. 2365) 3387) 3.10.1983 Συνοδικὴ ἐγκύκλιος, πρέπει γὰρ ἀκυρωθῶν διότι ἔρχονται σὲ ἀντίθεσιν μὲ τὰ ἄρθρα 14 παρ. 1 καὶ 5 παρ. 1 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος.

Τὰ ζητήματα τοῦ ἀνακύπτου ἀπὸ τὴν αἴτησι ἀκυρώσεως εἶναι: Ἄν ἡ αἴτησι ἀκυρώσεως ἀσκήται: παραδεκτῶς καὶ ἂν οἱ προβαλλόμενοι λόγοι ἀκυρώσεως εἶναι πράγματι δάσμοι.

Κατ' ἀρχὴν ὑπάρχει ἀμφισβήτησις: ἂν ἡ προσβαλλομένη Συνοδικὴ ἐγκύκλιος εἶναι πράξις τῆς Διοικήσεως ἐκτελεστικῆς, ὅπως τὴν ἐννοιά τῆς ἔχει διαμορφώσει ἡ νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας γὰρ γὰρ εἶναι προσδλητὴ μὲ αἴτησι ἀκυρώσεως.

Α'. Ἡ αἴτησι ἀσκήται ἀπαραδέκτως. Διὰ τῆς προσβαλλομένης πράξεως τῆς ΔΙΣ δὲν ἀσκήται διοίκησι κατ' ἐφαρμογὴν καὶ ἐπίκλησι διατάξεων «κειμένης νομοθεσίας» καὶ οὕτε ἀφορᾷ θέμα καθαρῶς διοικητικῶν.

Ἡ νομολογία τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας εἶναι γνωστὴ, παλαιὰ καὶ παγία. Δέχεται ὅτι: στὸν ἀκυρωτικὸν ἔλεγχο ὑπάγονται «πᾶσαι αἱ πράξεις τῶν ὀργάνων εἰς τὰ ὁποία εἶναι διαπεπιστευμένη ὑπὸ τῆς Πολιτείας ἢ διοικήσεως τῆς Ἑλληνικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, καθ' ὃ μέρος καλοῦνται ταῦτα γὰρ ἐφαρμοσθῶν διατάξεις τῆς κειμένης νομοθεσίας, ἀναφερομένης εἰς θέματα καθαρῶς διοικητικὰ καὶ μὴ ἀναφερομένης κατὰ τὸ περιεχόμενον αὐτῶν εἰς θρησκευτικὰ ἢ δογματικὰ ζητήματα» (ΣτΕ 317) 37, 334, 936) 38, 386) 42, 585) 43, 219) 44).

Ἐκτὸς τῶν πράξεων τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ὁργάνων διὰ τῶν ὁποίων ἀσκήται διοίκησι καὶ ὑπάγονται στὸν ἀκυρωτικὸν ἔλεγχο (ἴδετε νομολογία ΣτΕ) ἡ νομολογία δέχεται ὅτι «δὲν ὑπόκεινται εἰς τὸν ἀκυρωτικὸν ἔλεγχο αἱ πράξεις τῶν Ἐκκλησιαστικῶν ἀρχῶν, αἱ ὁποῖαι: ἀ ν ἄ γ ο ν τ α ἰ εἰ ς τὰ ἔ σ ω τ ε ρ ι κ ᾶ τ ῆ ς Ἐ κ κ λ η σ ι α ς, περὶ ὧν αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ ἀρχαὶ ἐνεργοῦσι κυριαρχικῶς ἀνεξαρτήτως πάσης πολιτικῆς ἐξου-

σίας» (ΣτΕ 456) 39, 297) 42, 2210) 51 δλ. και ΣτΕ 491, 583) 40).

Είναι γνωστό ότι το κριτήριο της ως άνω διακρίσεως δεν είναι πάντοτε ευδιάκριτο και διαμορφώνεται και από την εξέλιξη των σχέσεων Κράτους και Εκκλησίας.

Κατά την νομολογία, διά να υπάγεται η πράξις Εκκλησιαστικής αρχής στον άκυρωτικό έλεγχο, πρέπει να συγκεντρώνεται τρία θετικά και ένα άρνητικό κριτήρια:

α) Να είναι πράξις όργανου στο όποιο ή Πολιτεία έχει αναθέσει τή διοίκηση της Εκκλησίας, β) Να εκδίδεται ή πράξις κατ' έφαρμογή των διατάξεων της κειμένης νομοθεσίας, γ) Να αποτελεί ή πράξις άσκηση διοικήσεως και δ) Να μη ρυθμίζεται με την πράξις θέμα θρησκευτικό ή δογματικό, (βλ. Μαρίνου, Σχέσεις Εκκλησίας και Πολιτείας, Αθήνα: 1984, σελ. 150 έπ. «Πράξεις των Εκκλησιαστικών αρχών», όπου και νομολογία).

Εγγύτερη θεώρηση του περιεχομένου της προσβαλλομένης Συνοδικής Πράξεως πείθει ότι ή Δ.Ι.Σ. έρ ύθμισε ζήτημα, τό όποιο άπασχολούσε και άπασχολεί τήν έσωτερική τάξι της Εκκλησίας.

Αναφέρεται μάλιστα στή Συνοδική απόφασι και ή ύπ' αριθμ. 2195) 8.8.1978 Συνοδική έγκύκλιος διά τό αυτό ζήτημα, ή όποια και ισχύει.

Η προσβαλλομένη Συνοδική πράξις ούδέ αναφέρεται στην κειμένη νομοθεσία. Με την έγκύκλιο μάλιστα με την όποια έγνωστοποιήθη, άποσαφηνίζονται οι λόγοι οι όποιοι τήν επέβαλαν. Μεταξύ των λόγων και ή περιφρούρησι του κύρους των κληρικών, και ή έπιθυμία (πρό-δλεψι) να πληροφορηθείς ό Έλληνας λαός «κατά τρόπον άθθεντικόν περί των θέσεων της Εκκλησίας επί των υπό των ραδιοτηλεοπτικών μέσων προσβαλλομένων προς έρευναν ή συζήτησιν θεμάτων».

Ταύτα δέ, ένώ με την αυτή έγκύκλιο άποσαφηνίζονται: ότι σκοπός της Συνοδικής πράξεως υπήρξε όχι ή θέλησι να στερηθεί ή Σύνοδος τήν έλευθερία της γνώμης και της έκφράσεως των κληρικών, αλλά διότι: «ή διά των μέσων ένημερώσεως διατύπωσις της γνώμης ενός κληρικού έκλαμβάται: κατ' άνογον ύπό το ύ κοινού ότι είναι ή έπίσημος γνώμη της Εκκλησίας».

Οά μπορούσε κανείς ένδεικτικά να αναφερθή σε θέματα σχετιζόμενα με τό δόγμα ή κοινωνικο - εκκλησιαστικά ζητήματα, όπως ό πολιτικός γάμος, οι άμβλώσεις, ή δάπτισι από άνάδοχο που έχει κάνει πολιτικό γάμο, ή ύποχρέωσι για τήν πνευματική λύσι του γάμου κ.λπ. (βλ. ΣτΕ 2635) 80 (Ολομ.) για τά όποια ή Εκκλησία, έχει ύστερα από μελέτη και έκτίμησι: των πραγμάτων και συνεννοήσεσι με τήν υπεύθυνη Πολιτεία, υπεύθυνη θέσι με άποφάσεις της Ι. Συνόδου της Ιεραρχίας ή της Διαρκούς Ιεράς Συνόδου. Υπάρχουν θέματα κληρικοί οι όποιοι έχουν γνώμη. Δέν διασφαλίζεται όμως ή έσωτερική τάξι: και πειθαρχία της Εκκλησίας με τήν ά ν έλεγχεται διατύπωσι: γνώμων κληρικών και μάλιστα από τά μέσα μαζικής ένημερώσεως. Οι κίνδυνοι είναι προφανείς και αυτούς

θέλησε ή ΔΙΣ να αποκλείσει, όχι άπαγορεύουσα τήν έκφρασι γνώμης αλλά δίδοντας άδεια. Και πρό και μετά τήν προσβαλλομένη Συνοδική απόφασι: οι Κληρικοί παντός βαθμού είναι έλεύθεροι να διατυπώνουν τή γνώμη τους έγγραφως και προς τήν Δ.Ι.Σ.

Οι δλέποντες και άκούοντες δέν διακρίνουν, ούτε μπορούν να διακρίνουν, άν όσα δλέπουν και άκούουν άποτελούν γνώμες, πολλές φορές μάλιστα όχι όρθές, των άμλητών ή της υπεύθυνης Εκκλησίας.

Τό ίδιο συμβαίνει με τους υπαλλήλους του Κράτους, τους δικαστικούς και τους αξιωματικούς των ένόπλων δυνάμεων, (βλ. Αριστ. Μάνεση, Συνταγματικά δικαιώματα, άτομικές έλευθερίες, έκδ. Σάκκουλα, Θεσ) νίκη 81). Ειδικότερα τόσο οι κληρικοί όσο και οι μοναχοί έλεύθερα έστρατεύθησαν στην εκκλησία και με τήν θέλησί των και άδίαστα και εκ των προτέρων, έδέχθησαν τους Κανόνας και έθεσαν έαυτούς ύπό τό σύστημα της Εκκλησιαστικής πειθαρχίας. Και όχι μόνον αυτά αλλά και ότι προς διατήρησιν της Εκκλ. πειθαρχίας και τήν τιμωρίαν των ύποπεσόντων εις παράπτωμα ως προς τά χρέη και τά καθήκοντα της έπαγγελίας αυτών κληρικών και μοναχών (βλ. άρθρο 1 του νόμου 5383) 32) προαναγγώρισαν ότι υπάγονται εις τά Εκκλ. Δικαστήρια. Συνεπώς άνεγνώρισαν τά όποια και τό δικαίωμα της Εκκλησίας να έπιβάλλει, εις περιπτώσεις παρεκτροπών, άκόμη και ποινας σωματικού περιορισμού από Όργανα τά όποια, κατ' τήν παγία νομολογία του ΣτΕ, δέν έχουν καμιά άμοιότητα με τά Δικαστήρια τά όποια προδλέπονται από τό Σύνταγμα.

Πρώτη απόφασι του ΣτΕ, ή όποια άνεγνώρισε τά άνωτέρω είναι ή ύπ' αριθμ. 830) 1940. Έάν μετέγνωσαν είναι στην θέλησί τους να αποβάλουν τό σχήμα, χωρίς να λησμονούν ότι ή έκουσία άποβολή του σχήματος έχει κανονικές συνέπειες. Τό ΣτΕ με τήν ύπ' αριθμ. 2800) 1972 απόφασι έχει δεχθή ότι οι Εκκλησιαστικοί πονοί εις κληρικούς και μοναχούς επιβάλλονται: «έφ' όσον χρόνον φέρουν ούτοι εις ιδιότητας ταύτας».

Υπό τά δεδομένα αυτά τό ληφθέν μέτρον αναφέρεται ρυθμιστικώς εις τήν ιδιότητα του κληρικών και είναι: πνευματικό και όχι διοικητικό μέτρο και άφορά τους Κληρικούς και μοναχούς, οι όποιοι ύπόκεινται στην πειθαρχική έξουσία της Εκκλησίας και έχουν ύποσχεθή ύπακοήν.

Στό συμπέρασμα αυτό άγουν και τά κατωτέρω:

α) Με τό άρθρο 10 της διακηρύξεως «περί της άνεξαρτησίας της Έλληνικής Εκκλησίας» (ΦΕΚ 33) 1.8.1833) προσδιορίζονται ειδικότερα ποια είναι τά «έσωτερικά» ζητήματα της Εκκλησίας. Μεταξύ αυτών είναι ό προσδιορισμός των καθηκόντων εκάστης τάξεως του Κλήρου, ή επέκτασις αυτών, ή θρησκευτική διδασκαλία του λαού, ή Εκκλησιαστική πειθαρχία κ.λπ.

Με τὸ ἄρθρο 9 τοῦ ΣΑ νόμου «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἑκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» (ΦΕΚ 28) 24.7.1982) ἐτέθη καὶ ρητὰ ἡ ἀρχὴ ὅτι ἡ Ἑκκλησία «ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν αὐτῆς ζητημάτων ἐνεργεῖ ἀνεξαρτήτως ἀπὸ πάσης κοσμικῆς ἐξουσίας». Ἡ ἀρχὴ αὕτη, ἀν καὶ δὲν ἐπαναλαμβάνεται ρητὰ εἰς τοὺς νεωτέρους Καταστατικούς Χάρτας τῆς Ἑκκλησίας, ἐξακολουθεῖ νὰ ἰσχύει ὡς αὐτονόητος (βλ. ΣτΕ 456) 39, 297) 42).

6) Μετὰ τὴν ἐξέλιξι τῶν σχέσεων Κράτους καὶ Ἑκκλησίας καὶ τὸ ἄρθρο 3 τοῦ ἰσχύοντος Συντάγματος, παρυσιάζεται τὰς ἀμοιβαίας ἀπαγκιστρώσεως.

Β' 1. Μετὰ τὸ ἄρθρο 14 τοῦ Συντάγματος θεσπίζεται ἡ ἐλευθερία ἐκφράσεως τῶν στοχασμῶν ὡς ἰδιαίτερο ἀτομικὸ δικαίωμα τῶν πολιτῶν ὑπὸ τὴν γενικὴ ἑμὴς ἐπιφύλαξι: «τῆς τηρήσεως τῶν νόμων τοῦ Κράτους». Ἐχει γίνεαι δεκτὸ στὴν ἐπιστήμη καὶ τὴ νομολογία ὅτι, ἐκτὸς τῶν γινόμενων περιορισμῶν τοῦ δικαιώματος πού ἐπιβάλλονται οἱ νόμοι: (ὡς λ.χ. δ Π.ν. Κώδ.ξ), εἶναι συνταγματικὰ ἀνεκτοὶ καὶ εἰς τὸ π.ρ.ο.ι. π.ρ.ο.ι. σ.μ.ο.ί, πού δικαιοδογοῦνται ἀπὸ τὴν ἰδιότητα τοῦ φορέα τοῦ δικαιώματος. Χαρακτηριστικὸ παράδειγμα οἱ δημόσιοι ὑπάλληλοι: γὰρ τοὺς ὁποίους, στὴν ἄσκησι τοῦ συνταγματικοῦ δικαιώματος τοῦ ἀρθροῦ 14 παρ. 1, ἔχουν θεσπισθεῖ καὶ ὑφίστανται περιορισμοὶ πειθαρχικῆς καὶ δεοντολογικῆς φύσεως γὰρ τὴν μεμετρομημένη καὶ εὐπρεπῆ ἄσκησι τοῦ δικαιώματος. Οἱ περιορισμοὶ δὲν θεωροῦνται συνταγματικὰ ἀνεπίτρεπτοι ἀρκεῖ νὰ μὴ καταλήγουν στὴν ἀναίρεσι τοῦ δικαιώματος τούτου καὶ στὴν ἀδριανοποίηση τῆς ἀτομικῆς ἐλευθερίας.

Εἶναι γνωστὸ ὅτι, κατὰ τὴν ἀλλοδαπὴν διδασκαλία καὶ πρακτικὴ, δικαιοδογοῦνται οἱ θεσπιζόμενοι σὲ θάρος τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων περιορισμοὶ τοῦ δικαιώματος τούτου, (πάντοτε ἑμὴς ὑπὸ τὸν ὄρο τῆς μὴ ἀδριανοποίησης ἢ μὴ «ἐκηνηδενίσεως» αὐτοῦ (ANNULATION) λόγῳ τῆς, ἐκ τοῦ δημοσίου δικαίου, ἰδρυομένης ὡς ἐκ τῆς ὑπαλληλικῆς ἰδιότητος σχέσεως ἢ θ.ε.λ.η.μ.έ.ν.η.ς ὕ.π.ο.τ.α.γ.ῆ.ς (SOUMISSION VOLONTAIRE), ἄλλως «ἠθελημένης εἰδικῆς σχέσεως ἐξουσίας», ἢ εἰδικώτερα ὡς πρὸς τοὺς στρατιωτικὸς ὑπαλλήλους, εἰδικῶν καθεστώτος πειθαρχίας. Πάντως κατὰ τὴν σχετικὴν διδασκαλία, οἱ περιορισμοὶ (RESTRICTIONS), οἱ ὁποῖοι ἀποσπελοῦν θέδαια «σχετικοποίηση» τοῦ συνταγματικοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος, χωρὶς νὰ ἐπιφέρουν ἀλλοίωσι τῆς οὐσίας τούτου, ἀποτελοῦν κατὰ κανόνα «ἐξεδικασμένας ρυθμίσεις ἐν ὄψει τῶν ἰδικτέρων συνθηκῶν» τοῦ φορέα τοῦ δικαιώματος (βλ. πρόχειρα εἰς J. RIVERO «LIBERTES PUBLIQUES» τόμ. 2 σελ. 154 καὶ σελ. 157 γὰρ τοὺς ἀνωτέρους ὑπαλλήλους καὶ τοὺς στρατιωτικὸς ὑπαλλήλους). Ἐπίσης J. ROBERT εἰς L.P. σελ. 459-463 καὶ C. COLLIARD εἰς L.P. σελ. 327 ἐπ. Τέλος καὶ καθ. Γ. ΒΛΑΧΟΥ, Ἐπίμετρο στὸ Σύνταγμα κ.λπ. σελ. 82 ἐπ.).

Πρέπει νὰ παρατηρηθεῖ ὅτι: τὰ ἀνωτέρω γίνονται δεκτὰ κατ' ἐφαρμογὴν διαφόρων συνταγματικῶν διατάξεων καὶ συγκεκριμένα διατάξεων οἱ ὁποῖες δὲν κατοχυρώνουν συγκεκριμέ-

νη θρησκεία ὡς ἐπικρατοῦσα, ὅπως μετὰ τὸ ἄρθρο 3 τοῦ Ἑλληνικοῦ Συντάγματος τὸ ὁποῖο ἰσχύει.

Στὴν Ἑλλάδα ἡ ἐπικρατοῦσα θρησκεία ἔχει συνταγματικὰ κατοχυρωμένα δικαιώματα καὶ μάλιστα ὅσον ἀφορᾷ τὴν ρύθμισι τῶν ἐσωτερικῶν τῆς.

Ἡ διαφορὰ μετὰ τὴν ἀλλοδαπὴ εἶναι ὅτι, ἐκεῖ ἡ ἐπέμβασι τῆς διοικήσεως σὲ θάρος τοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος στήριζεται σὲ ἀπλὸ νόμο, ἐνῶ στὴν Ἑλλάδα ἡ ἐπέμβασι τῆς ἐπικρατοῦσης θρησκείας σὲ θάρος τοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος στήριζεται στὴν συνταγματικὴ διάταξι τοῦ ἀρθροῦ 3. Αὕτη ἡ ἰδιομορφία καθιστᾷ ἀναγκαῖα τὴν ὀριοθέτησι τῶν δύο δικαιωμάτων (ἴδετε καὶ εἰς τὸ τέλος).

2. α. Τὸ ληφθὲν μέτρον τῆς ἀδείας τῶν κληρικῶν οἱ ὁποῖοι ἐπιθυμοῦν νὰ ἐμφανισθοῦν στὰ ραδιοτηλεοπτικὰ μέσα καὶ νὰ ἐκφράσουν, ἐκτὸς ἄλλων, καὶ θέσεις τῆς Ἑκκλησίας κ.λπ. δ.ε.ν.ἀ.π.ο.τ.ε.λ.ε.ἰ.ἀ.π.α.γ.ο.ρ.ε.υ.τ.ἰ.κ.ὀ.μ.ε.τ.ρ.ο. τὸ ὁποῖο καθιστᾷ ἀνενεργὸ τὸ συνταγματικὸ δικαίωμα, ἀφοῦ οὔτε ἀπαγορεύει οὔτε ἀποστερεῖ τούτο, οὔτε καὶ καθιστᾷ ἀνεφικτη τὴν ἄσκησι αὐτοῦ, ὅπως δεδωκέναι: καὶ ἀπὸ τῆς Συνοδικῆς ἐγκύκλιου, ἀλλὰ ρυθμίζει τὴν ἄσκησι τοῦ IN BONAM PARTEM καὶ γὰρ τοὺς ΚΛΗΡΙΚΟΥΣ ἀποκλειστικὰ καὶ μόνο. Δικαιοδογεῖται δὲ καὶ νομιμοποιεῖται στὴ ρύθμισι αὕτη ἡ ΔΙΣ λόγῳ τῆς ἰδιαζούσης σχέσεως ΗΘΕΛΗΜΕΝΗΣ ΥΠΟΤΑΓΗΣ τῶν φορέων τοῦ δικαιώματος —Κληρικῶν καὶ μοναχῶν, οἱ ὁποῖοι: τελοῦν ὑπὸ τὴν πνευματικὴν - πειθαρχικὴν ἐξουσία καὶ δικαιοδοσία τῆς ΔΙΣ, καὶ μάλιστα ἐκείνων πού ἐπιθυμοῦν νὰ ἐκφράσουν «θέσεις» τῆς Ἑκκλησίας ἐπὶ ζητημάτων ἐξόχως λεπτῶν μετὰ κινδύνου, ἀκόμη καὶ ἀπὸ τὸν τρόπο ἐκφράσεως, δημοσιογίας παρανοήσεων.

Ἰπὸ τὰ δεδωμένα αὐτὰ ἡ ρυθμιστικὴ ἐπέμβασι τῆς ΔΙΣ εἶναι συνταγματικὰ ἀνεκτὴ, ἀφοῦ ρυθμίζει: χωρὶς νὰ ἀπαγορεύει ἢ ἀποστερεῖ τὸ ἐκ τοῦ Συντάγματος δικαίωμα.

Ὅχι: λοιπὸν ἡ θέσπισις «ἀδείας» ἀλλὰ ἡ τυχὸν ἄρνησις ἀδείας θὰ ἦτο ἀντικείμενο ἀκυρωτικῶν ἐλέγχου διὰ τὸ τυχὸν συνταγματικὰ ἀνεπίτρεπτο αὐτῆς ἐὰν ἐφθαιε σὲ ἀποστέρησι τοῦ δικαιώματος, τὸ ὁποῖο δὲν μπορεῖ νὰ ἀσκειτο «κατὰ κατάχρησιν».

6. Τὸ ληφθὲν μέτρον «προηγουμένης ἀναφορᾶς εἰς τὴν Ἑκκλησιαστικὴν ἀρχὴν» δὲν ἀντιτίθεται στὸ δικαίωμα ἐλευθερίας ἐκφράσεως στοχασμῶν κ.λπ. Τούτο γὰρ ἡ συνταγματικὴ κατοχύρωσι τοῦ δικαιώματος ὑπάρχει μόνο κατ' ἐναντι τῆς Κρατικῆς αὐθαρεσίας, καὶ μετὰ τὴ ρυθμιστικὴ ἐπιφύλαξι τῆς τηρήσεως, κατὰ τὴν ἄσκησι τούτου, τῶν «νόμων τοῦ Κράτους» κατὰ τὰ ἐξῆς εἰδικώτερα:

α. Κατὰ τὴ διδασκαλία καὶ νομολογία ὁ Συνταγματικὸς Νομοθέτης θέσπισε τὴν ἀκόλυτη ἀπόλαυσι τῶν ἀτομικῶν (ἢ δημοσίων) ἐλευθεριῶν, συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἀτομικοῦ δικαιώματος τῆς ἐλευθερίας ἐκφράσεως τῆς γνώμης κ.λπ., κατ' ἐναντι τῆς Κρατικῆς ἐξουσίας ὥστε νὰ μὴ εἶναι ἀνεκτὴ ἢ φαλκιδεῦσι διὰ τῶν συνήθων νομοθετικῶν ἢ διοικητικῶν μέτρων (βλ. Α. Μάγνησι, ἀτομ. ἐλευθερίες α, σελ. 33 ἐπ. καὶ Γ. Βλάχου, Ἐπίμετρο σελ. 62).

Επομένως, κατέναντι άλλων Όργανισμών ή κοινοτικών συνόλων που δεν διαθέτουν τὰ άνωτέρω μέσα του Κρατικού έξαναγκασμού, δεν ύφίσταται ή RATIO LEGIS τής ρηθείσης διατάξεως άρα και τής συνταγματικής κατοχυρώσεως. Με άλλους λόγους δεν εύρίσκει έδαφος ή έφαρμογή άναφορικάς προς μέτρο και μάλιστα ρυθμιστικό, τὸ όποιο έλήφθη άχ: από τὸ Κράτος αλλά από τήν αὐτοδικοιουμένη Έκκλησία και μάλιστα άχι κατά τήν άσκηση δημοσίας έξουσίας αλλά στα πλαίσια τής έλευθέρως πνευματικής - πειθαρχικής δικαιοδοσίας της κατά τὰ προαναφερόμενα, όπου δεν νοείται άλλωστε «έξαναγκασμός».

66. Έξ άλλου τὸ συνταγματικό δικαίωμα νοείται πάντοτε άσχοιμένο έντός των όρίων των νόμων, οί όποιοι δεν δύναται: μέν γὰ τὸ άπαγορεύσουν ή γὰ τὸ καταστήσουν άνεργό, δύναται άμως γὰ τὸ ύποβάλλουν σέ συνταγματικά έπιτροπείους «περιορισμούς» ύπό τήν προεκτεθείσα έννοια των «ρυθμιστικών έπεμδάσεων» γενικωτέρας ή ειδικωτέρας φύσεως και έκτάσεως και μάλιστα έν όνόματι συμφερόντων τὰ όποια προστατεύει: είτε ό κοινός νόμος είτε τὸ Σύνταγμα.

Υπό τήν έννοια αὐτή πρέπει γὰ θεωρηθῆ ώς συνταγματικά άνεκτὸ τὸ ληφθέν μέτρον, δεθέντος άτι:

Π ρ ῶ τ ο γ: Τὸ μέτρον έλήφθη ύπό τής ιεραρχικώς Άνωτάτης Άρχῆς τής Έκκλησίας τής Έλλάδος, έν άφει των συνταγματικά κατοχυρωμένων θέσεων και δικαιωμάτων της ως «ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΗΣ» θρησκείας μέσα στα πλαίσια των διατάξεων του άρθρου 3 σέ συνδυασμό προς τὸ άρθρο 13 του Συντάγματος. Υπό τή συνταγματική προστασία του «αὐτοδικοιουμένου» αὐτῆς ή Έκκλησία, διά των άρμοδίων Όργάνων αὐτῆς, έχει λυτάς χειρας διά τὰ του Οίκου της προς ρύθμισι των έσωτερικών ζητημάτων εις τήν διοίκηση αὐτῆς άπως όρίζει τὸ Σύνταγμα (6λ. γενικώτερα Ά. Μαρίνου, Η θρησκευτική έλευθερία σελ. 92 έπ...).

Άς προστεθῆ ότι, ύπάρχοντας του συνταγματικού «αὐτοδικοιουμένου» τής Έκκλησίας, δεν είναι συνταγματικά έπιτροπεί ή επέμδασι: τής κασμικής έξουσίας διά νομοθετικού ή διοικητικού μέτρον προς μεταβολή «θ α σ ι κ ῶ ν δ ι ο ι κ η τ ι κ ῶ ν θ ε σ μ ῶ ν καθιερωμένων παγίως από μακροῦ έντός τής Όρθοδόξου Έκκλησίας...» (6λ. ΣτΕ 945) 80).

Δ ε ύ τ ε ρ ο γ: Στα πλαίσια τής Έρατικής έξουσίας θὰ πρέπει γὰ θεωρηθῆ ότι άποτελεῖ «θασικό διοικητικό - πνευματικό θεσμό, έκτός άλλων, και ή καλουμένη ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΥΠΑΚΟΗ (OBEDIENTIA CANONICA) των κληρικών παντός βαθμού προς τόν φορέα τής συμπάσης κανονικής ιερατικής έξουσίας άπως ή ΙΣΙ, σέ τρόπο ώστε αί, εκ μέρους του φορέα αὐτῆς, έντολὰ προς ρύθμισιν των έκδηλώσεων αὐτῆς (δηλ. τής κανονικής ύποταγῆς) γὰ θεωροῦνται «έγκείμενα» στους κανόνες που έκπηγάζουν και εκπορεύονται από τήν ιερατική έξουσία και κατά συνέπεια «έντασσόμενα» στη γενική συνταγματική κατοχύρωσι: και προστασία του άρθρου 3 του Συντάγματος.

Περὶ του θεσμοῦ τής «Κανονικής ύπακοῆς» και των έν γένει: έκδηλώσεων και ρυθμίσεων αὐτῆς από τόν φορέα τής ιερατικής έξουσίας μαρτυροῦνται: τὰ δέοντα και έν έκτάσει: εις Ν. ΜΙΛΑΣ, Τὸ δίκαιον τής άνατολικῆς Έκκλησίας σελ. 398 και έπ., όπου γίνεται άνάπτυξι: τής κανονικής ύποταγῆς κατά τή βαθμολογική αὐτῆς κλίμακα από διακόνου και άνω, με άναφορά και έπίκλησι: των έρωδων κανόνων ΙΓ, ΙΔ και ΙΕ τής Θ' Τοπικής Συνοδου ως και του Η' Κανόνος τής Δ' Οίκ. Συνοδου.

2. Τέλος, πρέπει γὰ προστεθῆ ότι: από τις αιτήσεις άκυρώσεως άνακύπτει: ζήτημα έξετάσεως τής «όρισθετήσεως» τής έλευθερίας έκφράσεως γνώμης κ.λπ. προς τήν συνταγματικά έπίσης προστατευομένη δικαιοδοσία τής «έπικρατούσης» θρησκείας κατά τήν άσκηση: τής πνευματικής - πειθαρχικής έξουσίας επί των, με τήν θέλησί των, «ε ι σ χ ε σ ι ν ή θ ε λ η μ ε γ η ς ύ π ο τ α γ ῆ ς τ ε λ ο υ γ τ ω γ κ λ η ρ ι κ ῶ ν τ η ς π α ν τ ὸ ς β α θ μ ο ῦ».

Διά τήν «όρισθετήσιν» αὐτή, ύστερα από στάθμισι: των έκατέρωθεν προστατευτέων άξιών και συμφερόντων, δύναται γὰ γίνη π ρ ο σ φ υ γ ῆ στη διάταξι: του άρθρου 25 παρ. 3 του Συν) τος που άπαγορεύει: τήν καταχρηστική άσκηση: του άτομικού δικαιώματος και μάλιστα, έν άφει: όλων των προεκτεθέντων και καλυπτομένων από τή συνταγματική προστασία έκδηλώσεων τής ιερατικής και πειθαρχικής έξουσίας τής Έκκλησίας και των ρυθμιστικών περιορισμών λόγω ιδιόττος και «ιδιαιζούσης σχέσεως ύπαταγῆς των κληρικών και μοναχών παντός βαθμού».

Όλα αὐτά μέσα στα πλαίσια των κατευθυντηρίων άρχών του συνταγματικού νομοθέτου, άπως έκφράζονται: ιδιαιτέρα στη διάταξι: του άρθρου 25 παρ. 2 Συν) τος κατά τήν όποια ή άναγνώρισι: και προστασία των θεμελιωδών και άπαραγράπτων δικαιωμάτων του ανθρώπου ύπό τής Πολιτείας άποδλέπει: «εις τήν πραγματοποίησιν κοινωνικής προόδου έν έλευθερία και δικαιοσύνη».

ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΝΙΚ. ΛΙΑΛΙΟΣ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

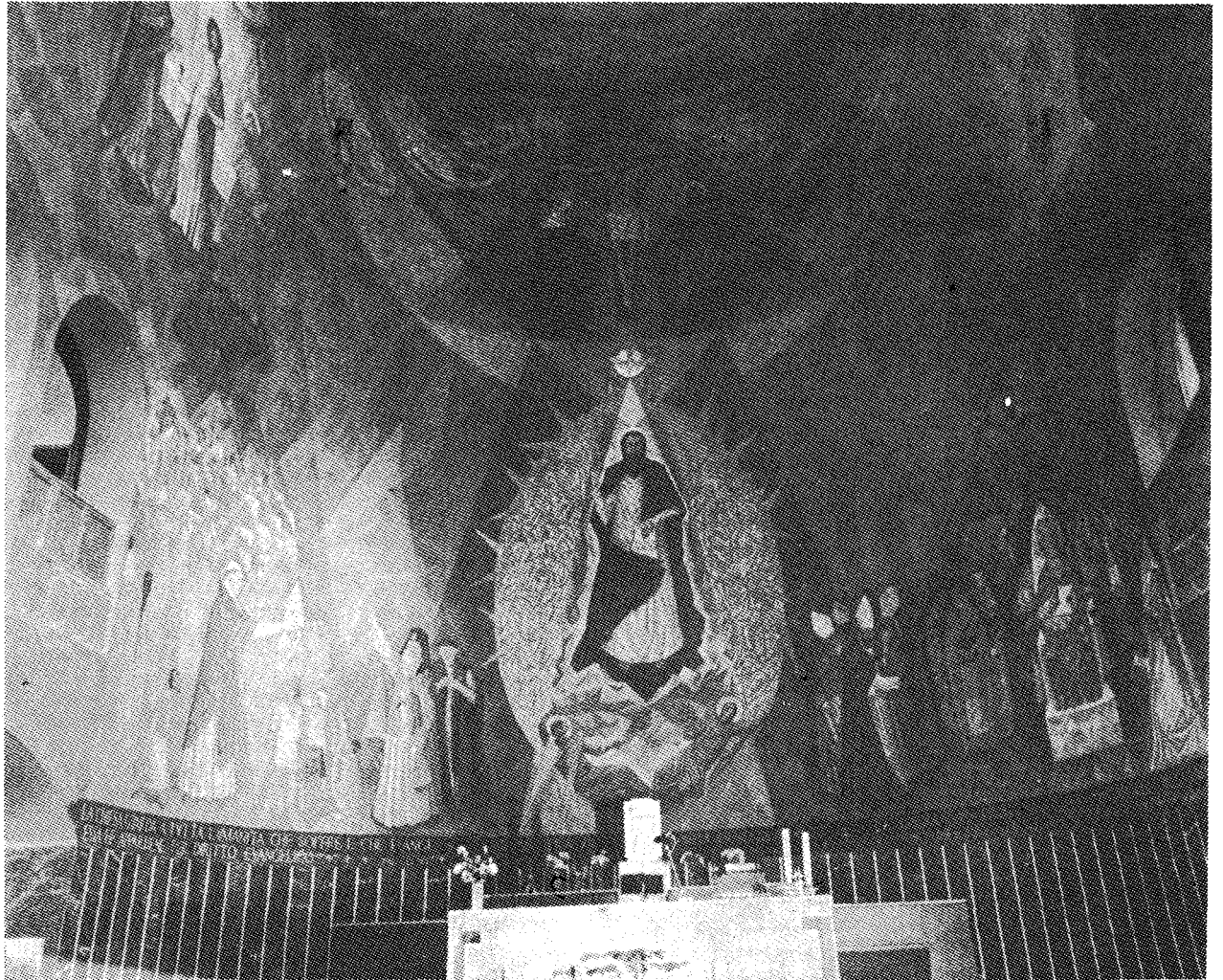
Παρακαλοῦνται οί συνδρομητές των περιοδικών «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», «ΕΦΗΜΕΡΙΟΣ» και «ΘΕΟΛΟΓΙΑ», κάθε άλλαγή τής διευθύνσεώς τους γὰ τή γνωρίζουν άμέσως στα Γραφεία των Περιδικών, Ιωάννου Γενναδίου 14, 115 21 Άθήνα, άναφέροντας άπαραίτητα και τήν παλαιά τους διεύθυνση, γὰ γὰ γίνεται κανονικά ή άποστολή των Περιδικών.

ΔΥΟ ΛΠΕΙΚΟΝΙΣΕΙΣ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑ ΣΕ ΝΑΟ ΤΗΣ ΡΩΜΗΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΜΠΑΡΙ*

Στήν τρίκλιτη βασιλική του Άγιου Βαρνάβα στή Ρώμη βρίσκεται μιὰ πολύ ενδιαφέρουσα τοιχογραφία, έργο του Άταλου ζωγράφου Jgino Cupelloni, όπου απεικονίζεται, μεταξύ των άλλων, και ο Πατριάρχης Άθηναγόρας. Ο ναός αυτός θεμελιώθηκε τὸ 1932 και

οικοδομήθηκε τὸ 1957. Μπαίνοντας μέσα στήν εκκλησία αντικρύζουμε απέναντί μας, στήν άψίδα, τή μεγαλειώδη σύνθεση. Άκριθῶς πάνω από τήν Άγία Τράπεζα ξεχωρίζει: γιγάντια ή μορφή του Άγιου Βαρνάβα σέ δόξα που τήν ανυψώνει: πλήθος άγγελων. Ψηλότερα κυριαρχεί ο Έσταυρωμένος, που περιβάλλεται: από τήν Θεοτόκο και τόν Άπόστολο Ιωάννη, ενώ περιίπτανται: οκτώ άγγελοι. Άπό τόν Ίησοῦ, και συγκεκριμένα από τὸ κάτω μέρος στοῦ σταυροῦ, κατέρχεται: τὸ Άγιο Πνεῦμα πρὸς τόν Άγιο Βαρνάβα ὡς περιστέρα. Έπάνω στήν κόγχη τῆς άψίδας εικονίζονται: τέσσερις άγγελοι: σέ κύκλο. Ο ένας από αυτούς που φέρει: σταυρὸ ὑπευθυμίζει: τόν Ίησοῦ. Έναν Ίησοῦ που άνήκει: σέ τύπο άνάμεσα στον άναπεσόντα Χριστὸ τῆς βυζαντινῆς παραδόσεως και στο Χριστὸ ὡς Μεγάλης Βουλῆς Άγγελο. Τέλος, επάνω στοῦ μέτωπο του

* Σημ. Δ/σεως: Τὸ παρὸν άρθρον δημοσιεύεται σὰ πλαίσια τῆς ενημερώσεως, τὴν ὁποία πρέπει νὰ προσφέρει τὸ παρὸν περιοδικόν. Άνεξαρτήτως τῆς δεοντολογίας τῶν διεκκλησιαστικῶν σχέσεων, οἱ άναγνώστες τῆς «Εκκλησίας» πρέπει νὰ ενημερώνονται αντικειμενικῶς διὰ τὰ διαδραματιζόμενα στή Χριστιανική Οἰκουμένη. Γι' αὐτὸ κρίνουμε, ὅτι πρέπει νὰ γνωρίζουν τὰ περιγραφόμενα σὰ παρὸν άρθρον.

Γενική άποψη του Ιεροῦ δήματος τῆς βασιλικῆς του Άγιου Βαρνάβα (Ρώμη).

Λεπτομέρεια της τοιχογραφίας με τον Πατριάρχη Άθηναγόρα στην ίδια βασιλική του Άγίου Βαρνάβα.

τόξου της άψίδας διακρίνεται ο Θεός Πατήρ ένθρονος σε δύοξα.

Αυτά στο κέντρο της κόγχης στο δεξιό τοίχο του ίερου άπεικονίζονται, στο άνω μέρος, ή Άνάσταση του Χριστού, ένω στο κάτω ή Β' Οίκουμενική Σύνοδος του Βατικανού με επικεφαλής τον Πάπα Ιωάννη ΚΓ', καρδινάλιους και ούνιτες επισκόπους (Ιανουάριος 1959). Στόν άριστερό τοίχο ψηλά άπεικονίζονται ή συνάντηση εις Έμμανούλ, ένω κάτω ο Παύλος ΣΤ' προσφέρει στους φτωχούς Ένδους ως δώρο τήν παπική τιάρα. Έτσι φθάγουμε στο πιό ένδιαφέρον σημείο της συνθέσεως: πίσω από τους Ένδους ξεχωρίζει ή σεβάσιμη μορφή του Πατριάρχη Κωνσταντινουπόλεως Άθηναγόρα με τό δεξιό χέρι ύψωμένο γά χειροτείζει τον Ποντίφηκα, ένω πίσω του έχει τον Αρχιεπίσκοπο της Κανταβρυγίας Ramsey. Η συναπεικόνηση του Παύλου ΣΤ' με τους Ένδους και τους δύο Ιεράρχες, άρα γε είναι έκφραση του παλαιού αιτήματός της Αυτικής Έκκλησίας γά τήν «έπιστροφή εις τήν μάγδρα του Άποστόλου Πέτρου»;

Τό ύφος του προσώπου του Αρχηγού της Όρθοδόξου Άνατολικής Έκκλησίας είναι γλυκό και φιλικό. Η έκφρασή του φανερώνει συγκίνηση και χαρά και ή κλίση του σώματός του δείχνει άνωπιμονησία γά έναγκαλισθεί τον Προκαθήμενο της Ρωμαιοκαθολικής Έκκλησίας. Ο

Πάπας από τήν πλευρά του είναι πιό στατικός, ίσιος σαν κολώνη, με δλέμια διαπεραστικό. Ένώ με τά χέρια του προσφέρει τήν τιάρα στα τρία παιδιά που βρίσκονται μπροστά του, τά μάτια του είναι καρφωμένα στόν Άθηναγόρα και ένα έλαφρό μειδίαμα που μόλις ξεχωρίζει στα χείλη του άσφαλώς άπευθύνεται στόν Πατριάρχη. Οι μορφές τους δημιουργούν μεταξύ τους μιá έντονη αντίθεση, που πάντως δένει άρμονικά. Ο λευκός καταρακτής που γαμίζει τό πρόσωπο του Άθηναγόρα αντίπαράτίθεται στο πρόσωπο του Παύλου ΣΤ', που μένει γυμνό με λίγα κοντά γκριζόμαυρα μαλλιά. Η κατάλευκη γενιάδα του Πατριάρχη τονίζεται ακόμα περισσότερο από τό μαύρο καλικάμι: που τήν περιβάλλει σαν πλαίσιο. Άντίθετα ή λευκή παπαλίνα του Ποντίφηκα φέγγει, λαμπυρίζει μάλλον, έχοντας σαν υπόδαθρο τό σκούρο χρώμα των μαλλιών του. Οι πτυχώσεις των άμφίων τους είναι ιδιαίτερα πλούσιες γιγαντώνοντας ακόμα πιό πολύ τις μορφές τους. Είναι τό μόνο κοινό σημείο τους. Άντίθετα, οι μορφές των Ένδων είναι ίσχνές, γά γά τονισθεί περισσότερο τό μέγεθος των δύο Ιεραρχών. Άκόμα και ο Αρχιεπίσκοπος Ramsey περνάει σε δεύτερη μοίρα, άφου

Λεπτομέρεια από τήν τοιχογραφία της βασιλικής του Άγίου Νικολάου (Μπάρι).

Ο ΕΟΡΤΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΦΩΤΙΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΦΩΤΙΣΤΑΙ ΤΩΝ ΣΛΑΒΩΝ

Με την καθιερωμένη λαμπρότητα έγινε κι έφετος ο εορτασμός της μνήμης του Μεγάλου Φωτίου (6η Φεβρουαρίου) στο Διορθόδοξο Κέντρο της Εκκλησίας της Ελλάδος (Ι. Μονή Πεντέλης). Κατά την ημέρα αυτή η Ίερά Σύνοδος προσκαλεί τιμητικώς τους Καθηγητάς, το Εκπαιδευτικό Διδακτικό Προσωπικό και τους φοιτητάς της Θεολογικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, για τον από κοινού εορτασμό της μνήμης του Μεγάλου Πατρός.

Συμφώνως προς το πρόγραμμα έτελέσθη θεία Λειτουργία στο Καθολικό της Ι. Μονής Πεντέλης, χοροστατούντος του Συνοδικού Μητροπολίτου Σεβ. Άλεξανδρουπόλεως κ. Ανθίμου, τον όποιον πλαισίωσαν κληρικοί - Γραμματείς της Ι. Συνόδου και της Ι. Μονής, ενώ καλλίφωνος χορός ιεροσπουδαστών της Ριζαρείου Μέσης Εκκλησιαστικής Σχολής, υπό την διεύθυνση του καθηγητού της κ. Ιωάννου Σίμου, έψαλε τους ύμνους. Παρέστησαν συμπροσευχόμενοι ο Μακ. Άρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος κ. Σεραφείμ, που άπήγγειλε και το Σύμβολον της Πίστεως, οι Συνοδικοί και άλλοι Μητροπολίτες, Επίσκοποι, όμότεμοι, τακτικοί και επίκουροι καθηγηταί, λέκτορες, πλήθος φοιτητών κ.ά. Τελετάρχης ήταν ο Θεοφ. Επίσκοπος Λαδώνης κ. Χρυσόστομος, ήγούμενος της Ι. Μονής.

Τόν θείο λόγον έκήρυξε ο Σεβ. Άλεξανδρουπόλεως

κ. Άνθιμος, με βάση το ευαγγελικό χωρίο: «έγώ είμι ό ποιμήν ό καλός. ό ποιμήν ό καλός την ψυχήν αυτού τίθησιν ύπερ των προβάτων» (Ίω. 10,11). [ΊΟ λόγος δημοσιεύεται στη σελ. 122 του παρόντος].

Μετά τη θ. Λειτουργία προσφέρθηκε ρόφημα στο άρχονταρίκι της Ι. Μονής και άκολούθησε ή κοινή Σύσκεψη της Ίερας Συνόδου με τους καθηγητές, ύφηγητές και φοιτητές στην αίθουσα του Διορθόδοξου Κέντρου, υπό την προεδρία του Άρχιεπισκόπου. Άφου όλοι μαζί έψαλαν το «Εύλογητός εί Χριστέ ό Θεός ήμών. . .», ο Μακ. κ. Σεραφείμ κάλεσε τον όμιλητή της ημέρας, επίκ. καθηγητή της Θεολογικής Σχολής κ. Δημ. Γόνη να ανέλθει στο βήμα.

Ό καθηγητής κ. Δημ. Γόνης διαπραγματεύθηκε με σαφήνεια, πληρότητα και έπιστημοσύνη τό θέμα «Ό Φώτιος και οι ιεραπόστολοι Κύριλλος και Μεθόδιος», διατρέσας τότο σε τρία μέρη: α) ΊΗ διάδοση του Χριστιανισμού στους Ρώσους· β) ΊΗ διάδοση του Χριστιανισμού στους Βουλγάρους· και γ) Φώτιος και ιεραποστολή στους Δυτικούς Σλαύους, άποδείξας με ιστορικώς έξακριβωμένα στοιχεία, ότι παρά την σιωπή των πηγών, τό έργο των ιεραποστόλων Κυρίλλου και Μεθόδίου είχε την εύλογία και ύποστηρίξη του Πατριάρχου Φωτίου, ήταν έντεταγμένο στην Όρθόδοξη Εκκλησία, δέν άποτελοΰσε προσπάθεια του αυτοκράτορα, ή του πατριάρχου ή δύο προσώπων άνεπιθυμητών στην Κων-

ο μισός κρύβεται πίσω από τό σώμα του Άθηναγόρα και τό ύφος του είναι ιδιαίτερα συσσωμαμένο και καρτερικό.

Με ά παραπλήσια τοιχογραφία με συναπεικόνιση του Πατριάρχου Άθηναγόρα και του Πάπα Παύλου ΣΤ΄ εύρίσκεται στο δεξιό πικρεκλήσιο της κρύπτης της βασιλικής του Άγίου Νικολάου του Μπάρι. Είναι έργο του γνωστου καλλιτέχνη Τορίνο Μπούξ, ό όποιος τό ζωγράφισε τό 1981, με την εύκαιρία της άνακηρύξεως των άδελφών Άγίων Κυρίλλου και Μεθόδίου συμπροστατών της Εύρώπης. Στο έπάνω μέρος της σύνθεσης, τό όποιο καταλαμβάνει τον μεγαλύτερο χώρο, διακρίνεται στα μόν άριστερά ο Άγιος Βενέδικτος, ενώ στα δεξιά οι Άγιοι Κύριλλος και Μεθόδιος. Στο κάτω μέρος της τοιχογραφίας εικονίζεται άριστερά ο Πάπας Ιωάννης - Παύλος Β΄, ό όποιος με την «άποστολική» έγκύκλιο της 31ης Δεκεμβρίου 1980 άνακήρυξε τους άδελφούς Άγίους συμπροστάτας της Εύρώπης (μαζί με τον Άγιο Βενέδικτο). Στα δεξιά διακρίνονται: ο Πάπας Παύλος ΣΤ΄ και ο Πατριάρχης Άθηναγόρας κατά τη συνάντηση του 1964. Ό Πάπας δίδει στον Πατριάρχη τό «άποστολικό» γράμμα τό σχετικό με την άνακήρυξη του Άγίου Βενέδικτου προστάτου της Εύρώπης. Ό Άθηναγόρας ντυμένος με μαύρα

ζαφια και καθισμένος σε μαύρο θρόνο θυζαντινού σχήματος άμέσως έλκύει την προσοχή του θεατή. Άλλά και ή μορφή του με την κατάλευκη γενειάδα ξεχωρίζει από τις μορφές των δύο Παπών και όμοιάζει περισσότερο με εκείνες τις γιγάντιες των Άγίων.

Τό γεγονός ότι Όρθόδοξος Πατριάρχης άπεικονίσθηκε σε δυτικές εκκλησίες, χωρίς να έχει κηρυχθεί άγιος, και ενώ άκόμη ζούσε, άποτελεί μοναδικό φαινόμενο, που χρήζει προσοχής. Εάν λάδουμε δε ύπ' όψη ότι: ό ίδιος ο Πάπας Παύλος ΣΤ΄ έπισκέφθηκε τό 1966 τον γάτο του Άγίου Βαρνάβα για να θαυμάσει τη σύνθεση, στην όποία άπεικονίζόταν και ό ίδιος, έγνωσμε την σοβαρότητα που ή Δυτική Εκκλησία άποδίδει στις συναντήσεις των δύο ιεραρχών (στην Ίερουσαλήμ, στη Ρώμη και στην Κωνσταντινούπολη). Άσχετα όμως από τά όποιάδήποτε φιλενωτικά μηνύματα της συνθέσεως, τό γεγονός αυτό καθ' έαυτό της άπεικόνισεως του Άθηναγόρα είναι δίχως άλλο σοβαρό και άξιο μεγάλου ενδιαφέροντος και για την Όρθοδοξία.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ Γ. ΖΩΡΑΣ

Φιλόλογος

σταντινούπολη, λόγω της βασιλικής καταγωγής των. Κάλεσε δὲ τὴν ὁμίληση νὰ μὴ ἐνθυμῆται τοὺς ἱεραποστόλους μόνον δσάκις τοὺς ἀμφισβητοῦν οἱ βόρειοι γείτονές μας.

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος συνεχάρη καὶ εὐχαρίστησε τὸν ὁμιλητὴ καὶ παρεκάλεσε τοὺς βουλομένους νὰ λάβουν τὸν λόγο. Παραθέτουμε, στὴ συνέχεια, μὲ κάθε δυνατὴ συντομία, τὰ κύρια σημεῖα τῆς συζητήσεως, μὲ τὴ σειρά πὺ ἀνέβηκαν στὸ βῆμα οἱ ὁμιλητές:

ΗΛΙΑΣ ΒΟΥΤΑΓΑΡΑΚΗΣ, Καθηγητής: Στέρεα καὶ πειστικὰ τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ κ. Γόνη. Ἐπιθυμῶ νὰ κάνω ἓνα σχόλιο: Κανεὶς δὲν θὰ ἤμποροῦσε νὰ φαντασθεῖ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ποιά θὰ ἦταν ἡ σημασία τῆς τότε ἱεραποστολῆς. Διότι μετέπειτα ἡ Ρωσία μεταλαμπάδευσε τὸν Χριστιανισμὸ στὰ τετραπέρατα τοῦ κόσμου μέχρι Σιβηρία καὶ Ἀλάσκα. Σήμερα μᾶς κατηγοροῦν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία δὲν ἔκανε ἱεραποστολή. Κι ὅμως ἰδοὺ τί πρόσφερε ἡ Ἐκκλησία μας. Τώρα τὰ παλαίφατα ὀρθόδοξα Πατριαρχεῖα μας ἀσφυκτιοῦν ὑπὸ τὴν πίεση τῶν μουσουλμάνων. Τὸ καθῆκον μας εἶναι νὰ στραφοῦμε πρὸς τοὺς ἀφρικανικοὺς λαούς, στοὺς ὁποίους εἴτε μᾶς περιμένουν εἴτε τὸ ἀγνοοῦν, ὀφειλοῦμε νὰ μεταδώσουμε τὸ Εὐαγγέλιο. Καὶ κανεὶς δὲν ἔμπορεῖ νὰ ξέρει τί θὰ σημαίνει αὐτὸ αὔριο, ἄσχετα ἂν τὸ αὔριο εἶναι λίγα χρόνια ἢ δύο αἰῶνες. Ἄς ἐνισχύσουμε, λοιπὸν, μὲ κάθε τρόπο τὴν ἱεραποστολικὴ ἐργασία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος στὴν Ἀφρική.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ: Εὐχαριστοῦμε τὸν ὁμιλητὴ πὺ κυριολεκτικὰ μᾶς συνεπῆρε. Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ διευρύνω τὴν πρότασή του νὰ μὴ ἐνθυμούμεθα τοὺς Φωτιστὲς τῶν Σλαύων μόνον ὅταν ἀμφισβητοῦνται. Διότι, δυστυχῶς, τὸ ἴδιο πράττουμε καὶ γιὰ ἄλλα θέματα, ὅπως π.χ. γιὰ τὴ Μακεδονία, ὅπου ἦρθαν στὸ φῶς τὰ εὐρήματα τῆς Βεργίνας, ἀποδεικνύοντας τὴν ἀδιαμφισβήτητη ἐλληνικότητά της. Ἀμφισβητήσεις γίνονται πολλὲς φορὲς καὶ ἀπὸ ἄγνοια, ἴσως καὶ ἀπὸ καλὴ πίστη. Δὲν εἶναι καθόλου δύσκολο στὴν Ἐκκλησία μας νὰ προκηρῦξει πανελλήνιο διαγωνισμὸ γιὰ τὴ συγγραφή μελετῶν περὶ Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου. Ὡς πρὸς τὴν ἱεραποστολὴ τῶν Ρώσων σημειῶνω ὅτι ὄντως εἶχαν τὰ γνωρίσματα τῆς ὀρθόδοξης ἱεραποστολῆς, σὲ ἀντίθεση μὲ τὴν ἱεραποστολὴ τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας στὴ Λατινικὴ Ἀμερική καὶ τὴν Ἀφρική, ὅπου ἐπεβλήθη τὸ Εὐαγγέλιο πολλὲς φορὲς μὲ τὴ βία, μὲ κοσμικὰ —ἀποικιοκρατικὰ— κίνητρα καὶ μὲ τὰ γνωστὰ ἀποτελέσματα. Ἐχομε ἀνάγκη γιὰ ὄντως ὀρθόδοξη ἐξωτερικὴ ἱεραποστολή καὶ στὴν Ἀφρική καὶ σὲ ἄλλα σημεῖα τοῦ κόσμου, ἀλλ' ἔχομε ἐπίσης σοβαρὴ ἀνάγκη καὶ γιὰ ὀρθόδοξη ἐσωτερικὴ ἱεραποστολή. Ποῦ εἶναι τὸ θάρρος μας γιὰ ὁμολογία τῆς Πίστεώς μας, ἔστω καὶ μὲ προσωπικὸ κίνδυνο;

ΔΑΜΑΣΚΗΝΟΣ ΒΡΑΚΑΣ, ἀρχιμανδρίτης: Ἐνας ἔμπρακτος τρόπος νὰ τιμηθοῦν οἱ ἱεραποστολὸι Κύριλλος καὶ Μεθόδιος εἶναι νὰ ἀφιερωθεῖ ἓνας, τοῦ-

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ, μετὰ τὴν εἰσήγηση, διευθύνει τὴν συζήτηση.

λάχιστον, ἱερὸς Ναὸς στὸ ὄνομά τους στὸ Λεκανοπέδιο τῆς Ἀττικῆς.

ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΥΤΡΑΚΗΣ, Ὁμ. Καθηγητής: Συνεχάρη τὸν ὁμιλητὴ, γιατί μὲ πειστικότητα ἀπέδειξε, πλὴν τῶν ἄλλων, ὅτι πίσω ἀπὸ τοὺς Κύριλλο καὶ Μεθόδιο εὗρισκετο ἡ μορφὴ τοῦ ἱεροῦ Φωτίου. Στὸ ἐρώτημα τοῦ ὁμιλητοῦ, τί κάνουμε γιὰ νὰ τιμηθεῖ ἡ προσφορά τους, ἀπαντῶ ὅτι —δυστυχῶς— δὲν προβάλλουμε ποτὲ τὰ ἐπιτεύγματα τῆς Παραδόσεώς μας. Π.χ. στὰ σχολεῖα διδάσκουν ὅτι ἀπὸ τὸν Λιβάνιο φθάνουμε στὸν Σολωμό, ἀγνοώντας ἔτσι τὴ Βυζαντινὴ Γραμματεία. Παρερμηνεύεται ἡ σημασία τῆς νίκης τῆς Ὁρθοδοξίας κατὰ τῆς εἰκονομαχίας, ὅπως καὶ τοῦ ἐκχριστιανισμοῦ τῶν Σλαύων.

ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΚΟΝΙΔΑΡΗΣ, Ὁμ. Καθηγητής: Ἡ λαμπρὰ εἰσήγηση τοῦ παλαιοῦ μαθητοῦ καὶ βοηθοῦ μου, μὲ εὐχαρίστησε. Ἔθιξε πολλὰ προβλήματα. Κι ἐγὼ πιστεύω ὅτι ὀπισθεν τῆς ἱεραποστολῆς τῶν Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου κρύπτεται ὁ Φώτιος. Χωρὶς τὴν δύναμη τοῦ πνεύματος καὶ τὴν συγκρότηση τῆς μεγάλης μορφῆς του, δὲν εἶναι δυνατό νὰ ἐξηγηθεῖ τὸ ἔργο τῶν δύο ἱεραποστόλων.

ΕΤΑΓΓΕΛΟΣ ΘΕΟΔΩΡΟΥ, Καθηγητής: Ἐκφράζω τὴν αἰσιοδοξία ὅτι τὸ μέλλον τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς εἶναι εὐδαίμων, μὲ τέτοιους νέους συναδέλφους. Ἐπισημαίνω ἰδιαίτερα τὸ σημεῖο τῆς ὁμιλίας τοῦ κ. Γόνη, ὅτι οἱ ἱεραποστολὸι ἐξέφρασαν καὶ μεταλαμπάδευσαν τὸ πνεῦμα τῆς λειτουργικῆς Παραδόσεως τοῦ Βυζαντίου. Ἀνεξάρτητα ἀπὸ ὅλα τὰ σχετικὰ προβλήματα, τίς ἀμφισβητήσεις κ.λπ., κανένας δὲν ἀμφισβήτησε ποτὲ, ὅτι πίσω τους βρισκόταν ἡ ὀρθόδοξη βυζαντινὴ Ἐκκλησία καὶ Παράδοση. Στὴς μεταφράσεις τῶν ἐλληνικῶν λειτουργικῶν βιβλίων ἔδωσαν ἐλληνικοὺς τίτλους: Ὁρθρος, Ἐσπερινὸς κ.λπ. Τὸ αὐτὸ συνέβη καὶ μὲ τίς περικοπὲς τοῦ Εὐαγγελίου κατὰ τὸ βυζαντινὸ τυπικὸ, τὸ ἑορτολόγιο, τίς νηστείες. Μετέφρασαν τίς Πατερικὲς περικοπὲς ὅπως ἦταν ἐν χρήσει στὸ Βυζάντιο. Τὸ κήρυγμα στοὺς Σλαύους —κατὰ τὰ βυζαντινὰ πρότυπα— εἶχε χαρακτῆρα ἑορτολογικὸ καὶ ἐγκωμιαστικὸ (ἔτσι προήλθαν καὶ τὰ συναξάρια). Αὐτὴ τὴν παράδοση μετέφρασαν καὶ μετέδωσαν ἀπόδειξη

ὅτι πίσω ἀπὸ τοὺς Κύριλλο καὶ Μεθόδιο βρισκόταν ἡ ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία. Καὶ τὸ παλαιόν, ἐξ ἄλλου, γλωσσολογικὸ κείμενο τοῦ «Συναϊτικοῦ Εὐχολογίου» εἶναι κατὰ μετάφραση τοῦ Βυζαντινοῦ. Δικαίως, λοιπόν, ἀνακηρύχθηκαν οἱ δύο ἀδελφοὶ ἱεραπόστολοι ἀπὸ τὸν Πάπα «προστάτες τῆς Εὐρώπης», ἀλλ' ἄς μὴ λημονῆται ὅτι στοὺς Σλαῦους μετέδωκαν τὴν Ἑλληνικὴ Ὁρθοδοξία.

ΗΛΙΑΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, Καθηγητής: Ἀπὸ τὸ μέγεθος τῆς προσφοράς τῶν ἱεραποστόλων Κυρίλλου καὶ Μεθοδίου, δὲν ὑπογραμμίζεται ὅσον πρέπει τὸ γεγονός ὅτι ἐπενόησαν τὴν γλώσσα γιὰ τοὺς Σλαῦους. Τὸ ὅτι δηλ. ὄχι μόνο τοὺς ἔκαναν χριστιανούς, ἀλλὰ δημιούργησαν καὶ ἓνα νέο πολιτισμό. Χρειαζέται καὶ σήμερα νὰ προσεχθεῖ τὸ θέμα τῆς γλωσσολογίας ἐκ μέρους τῶν κληρικῶν μας, ὥστε νὰ εἶναι σὲ θέση νὰ προσφέρουν κάτι πνευματικὸ στοὺς πολυπληθεῖς ξένους ἐπικέπτες τῆς χώρας μας.

ΕΜΜΑΝΟΥΗΛ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Καθηγητής: Ὡς πρὸς τὸ filioque, πρέπει νὰ διευκρινισθεῖ ὅτι δὲν τὸ εἰσήγαγον στὴ Βουλγαρία οἱ Λατῖνοι ἀλλ' οἱ Φράγκοι, γι' αὐτὸ καὶ ὁ πάπας Λέων Γ' ἀναγκάσθηκε νὰ χαράξει τὸ «Πιστεύω» σὲ πλάκες, ἑλληνιστὶ καὶ λατινιστὶ, χωρὶς τὴν προσθήκη τοῦ filioque. Προτείνω νὰ ἐπιδιωχθεῖ ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία μας ἡ σύσταση ἐνὸς Ἰνστιτούτου, τὸ ὁποῖο, κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ I.M.X.A. καὶ σὲ συνεργασία μὲ τὴν Ἱ. Μητρόπολη Θεσσαλονίκης, νὰ μελετήσει τὰ τῆς ἱεραποστολῆς καὶ ὅλα τὰ σχετικὰ μὲ τοὺς δύο ἀδελφούς ἱεραποστόλους.

ΣΤΥΛΙΑΝΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ, Καθηγητής: Ὡς πρὸς τὸ filioque, ὄντως δὲν τὸ εἰσήγαγον οἱ Λατῖνοι, ἀλλὰ οἱ Φράγκοι μαθήτευσαν παρὰ τοῖς Λατῖνοις... Σήμερα συνειδητοποιήσαμε γιὰ τὴν οἱ πηγὲς σιωπῶν περὶ τῆς σχέσεως Φωτίου καὶ Κυρίλλου - Μεθοδίου. Στὴν ἱστορικὴ ἀπάντηση πού ἔδωσε ὁ κ. Γόνης, προσθέτω καὶ τὴ θεολογική: Ἄν δὲν ὑπῆρχε οὐσιαστικὸς σύνδεσμος τῆς ἱεραποστολῆς μὲ τὴν Ἐκκλησία, δὲν θὰ καρποφοροῦσε ἡ προσπάθεια. Αὐτὸ συνέβη γιὰ τὸ λόγο καὶ μόνο ὅτι ἡ ἱεραποστολή ἦταν τῆς Ἐκκλησίας ἔργο.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΠΕΡΙΣΤΕΡΙΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ: Ὡς ζῶσα Ἐκκλησία ἔχουμε σήμερα ἀνάγκη ἱεραποστολῆς. Γιὰ τὴν ἐπίτευξη τούτου, πρέπει νὰ καθιερώσουμε ὀρισμένα κίνητρα, ὅπως: α) μετὰ τὴ βασικὴ τους ἐκπαίδευση, ἀντὶ γιὰ στρατιωτικὴ θητεία, οἱ θεολόγοι πού ἐπιθυμοῦν, νὰ μεταβαίνουν στὶς ἱεραποστολικὰς χώρες γιὰ προσφορά ἔργου· β) ἀπαραίτητο προσὸν τῶν ὑποψηφίων γιὰ ἀρχιερατεία νὰ θεωρεῖται ἡ ἐργασία τῶν σὲ ἱεραποστολικά κλιμάκια· γ) τὰ ἀναφερθέντα ἀπὸ τὸν ὀμιλητὴ στοιχεῖα ἀπέδειξαν ὅτι δασκίς ἢ Πολιτεία συνεργάζεται μὲ τὴν Ἐκκλησία, γράφονται χροσὲς σελίδες στὴν ἱστορία ἀμφοτέρων. Ἄντιθέτως τὸ Κράτος θερίζει θύελλες καὶ συσσωρεύει συντριμμιά δταν μάχεται τὴν Ἐκκλησία. Ἡ συνεργασία τῶν φέρει πάντοτε ἀγαθὰ ἀποτελέσματα. Δὲν πρέπει, ἐπομένως, νὰ δεχθῶμε τὴν ἀποχριστιανοποίηση τοῦ λαοῦ.

Ἄν τὸ Κράτος δὲν θέλει συνεργασία καὶ βάλλει κατὰ τῆς Ἐκκλησίας, αὐτὴ ν' ἀκολουθήσει τὸν δρόμον τῆς.

π. ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΜΕΤΑΛΛΗΝΟΣ, Ἐπίκ. Καθηγητής: Νὰ ληφθεῖ ὑπόψη στὶς δυτικὰς ἐξελίξεις καὶ στὸ χῶρο τῆς ἱεραποστολῆς ἢ κατὰκτηση τοῦ παπικοῦ θρόνου ἀπὸ τοὺς Φράγκους. Δημιουργεῖται τὸ πνεῦμα τῆς ἀποικιοκρατίας πού διαφοροποιεῖ διαμετρικὰ τὴ νέα δυτικὴ ἀπὸ τὴν παλαιοεκκλησιαστικὴ καὶ τὴν ἱεραποστολή τῆς ἑλληνορθόδοξης Ρωμανίας (Βυζαντίου). Τὶς ἐπιπτώσεις αὐτῆς τῆς τακτικῆς τὶς ἔζησε καὶ ἡ Ἄνατολή μὲ τοὺς Δυτικούς μισσιοναρίους κατὰ τὸν 19' αἰῶνα, ὅταν ἀγγλοαμερικανοὶ ἱεραπόστολοι, ἐργαζόμενοι γιὰ τὴ βουλγαρικὴ ἀναγέννηση (μετάφραση Ἁγίας Γραφῆς στὴ βουλγαρικὴ), ἐνίσχυσαν καὶ τὸ ἀντιρωμαϊκὸ — ἀνθελληνικὸ πνεῦμα. Οἱ μεταγενέστερες διαβαλκανικὲς συγκρούσεις δὲν εἶναι ἄσχετες καὶ πρὸς αὐτὴ τὴ δραστηριότητα τῶν Δυτικῶν ἱεραποστόλων. Σκόπιμον εἶναι νὰ προβάλλονται τὰ θετικὰ τῆς συνεργασίας Πολιτείας στὰ θέματα ἱεραποστολῆς. Τὸ ὅτι μὲ τὴν συνεργασίαν αὐτὴν μεταδίδεται ὁ πολιτισμὸς καὶ ἡ γλώσσα, εἶναι κάτι πού πρέπει νὰ ὑπογραμμίζεται.

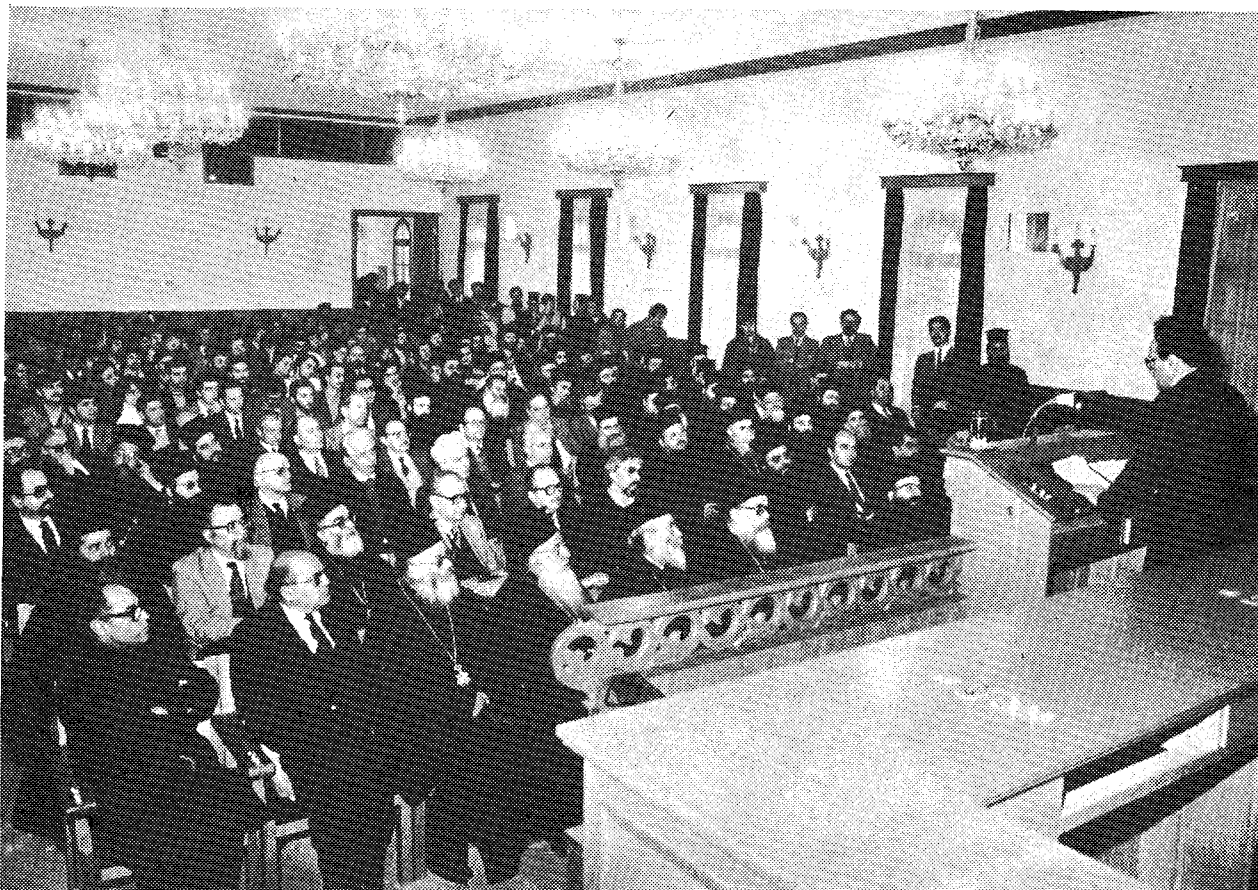
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ Ν. ΣΜΥΡΝΗΣ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ: Νὰ φροντίσουμε νὰ ἀξιοποιήσουμε καὶ τὸ Διορθόδοξο Κέντρο τῆς Ἐκκλησίας σὲ θέματα ἐξωτερικῆς, ἀλλὰ καὶ ἐσωτερικῆς ἱεραποστολῆς. Καὶ νὰ μὴ κάνουμε κάθε χρόνο μόνο προτάσεις, πού μένουν προτάσεις...

ΑΝΔΡΕΑΣ ΦΥΤΡΑΚΗΣ, Ὁμῶτ. Καθηγητής: Ὁ φωτισμὸς τῶν Σλαῦων δὲν ἦταν ἔργο ὀλίγων δεκαετιῶν ἢ ὀλίγων προσώπων, ἀλλὰ ἔργο αἰώνων. Καὶ μόνο γιὰ τὴν προφορά του αὐτὴ καταξιώνεται τὸ Βυζάντιο, πού ἀδίκως κατηγορεῖται ἀπὸ μερικοὺς ἀνιστόρητους.

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΡΙΣΤΙΝΑΚΗΣ, Ἐπίκ. Καθηγητής: Οἱ Σλαῦοι τιμοῦν πολὺ τοὺς Κύριλλο καὶ Μεθόδιο. Ἔτυχε σὲ κάποια ἐπίσκεψή μου σὲ βόρεια χώρα νὰ ἀντικρύσω, στὴ διάρκεια παρελάσεως, μετὰ τὶς φωτογραφίες τῶν κομματικῶν ἡγετῶν, τὶς εἰκόνες τῶν δύο φωτιστῶν. Σημειῶνω, ὅτι ἐκτὸς τῶν ὄσων ἐλέχθησαν, οἱ δύο ἱεραπόστολοι εἰσήγαγον στοὺς Σλαῦους καὶ τὸ Κανονικὸ Δίκαιο τῆς Ἐκκλησίας μας. Προτείνω τὴ σύσταση ὁμάδος ἐργασίας ἢ ὁποῖα νὰ μελετήσει ἐπισταμένως ὅλα τὰ συναφῆ θέματα καὶ νὰ ξεκαθαρίσει ὀριστικῶς τὰ ἀμφισβητούμενα σημεῖα.

ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ ΚΟΡΙΝΘΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΩΝ: Οἱ Κύριλλο καὶ Μεθόδιο φρονῶ ὅτι διὰ τοῦ σλαβικοῦ ἀλφαβήτου τὸ ὁποῖον ἐπενόησαν θὰ σώσουν κυριολεκτικὰ τὸ ἑλληνικὸ, πού κινδυνεύει νὰ χαθεῖ σταδιακά...

Μετὰ ταῦτα, ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σεραφεῖμ ἐξέφρασε συγχαρητήρια πρὸς ὄλους ὅσοι ἔλαβαν μέρος στὴ συζήτηση καὶ εἶπε:

Μέρος του ακροατηρίου στη μεγάλη Αίθουσα του Ορθόδοξου Κέντρου της Έκκλησίας της Ελλάδος. Στο θήμα (δεξιά) ο εισηγητής, Έπίκ. Καθηγητής κ. Δημ. Γόνης.

—Και τώρα γεννάται τὸ εἴλογο ἐρώτημα: Τί γίνεται, λοιπόν; Θὰ ἀπαντήσω μὲ δυὸ λόγια:

α) Γιὰ νὰ γίνει σήμερα ἱεραποστολή, χρειάζεται συνεννόηση μὲ τὰ ἀρμόδια Πατριαρχεῖα, σὴν κανονικὴ δικαιοδοσία τῶν ὁποίων ὑπάγονται οἱ περιοχὲς ὅπου ἀσκεῖται ἱεραποστολικὸν ἔργο. Δυστυχῶς τοῦτο γίνεται ἀσυντόνιστα καὶ ὄχι πάντοτε μὲ τὴν εὐλογία τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ ἰδιωτικὸν συλλόγους...

β) Ἡ πρόταση τοῦ Σεβ. Περιστερίου, ἐγείρει ἓνα ἐρώτημα: Πόσοι κληρικοὶ ἢ λαϊκοὶ θεολόγοι, ὅταν κληθῶν νὰ μεταβῶν γιὰ ἱεραποστολή, θὰ τὸ δεχθῶν; Δυστυχῶς ἐλάχιστοι ἢ κανεῖς. Ἀλλὰ ἱεραποστολή διὰ τῆς βίας δὲν γίνεται.

γ) Ἐλέχθη ὅτι ἡ συνεργασία Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας στὸ Βυζάντιο εἶχε ἀγαθὰ ἀποτελέσματα στὸ θέμα τῆς ἱεραποστολῆς. Αὐτὴ εἶναι ἡ ἀλήθεια. Καὶ σήμερα χρειάζεται ἀναμφιβόλως ἡ συνεργασία αὐτὴ. Ἀλλιῶς, —πρόσθεσε χαριτολογώντας— δὲν θὰ εἶναι δυνατὴ οὔτε ἡ μετάβαση τῶν ἱεραποστόλων σὲς χώρες προορισμοῦ, ἂν ἡ Πολιτεία δὲν χορηγήσει διαβατήριον...

δ) Στὸ θέμα αὐτὸ ἀπαιτεῖται σωφροσύνη καὶ συνεισφορὴ χειρισμοῦ. Ἄλλ' ἂν παραστῆ ἀνάγκη, ἡ Ἐκκλησία θὰ πράξει, ὅπως πάντοτε, τὸ καθήκον τῆς. Ἐπέζησε καὶ ἐν μέσῳ φοβερῶν διωγμῶν. Καὶ τώρα θὰ ἐπιβιώσει.

ε) Στὴν παρατήρηση ὅτι οἱ προτάσεις ποὺ διατυπώνονται μένου ἀπλῶς προτάσεις, ἐπιθυμῶ νὰ ἀνακινώσω ὅτι ἡ πρόταση ποὺ ἐγίνε σὴν αἴθουσα αὐτὴ πρὸς διετίαν, νὰ συγγραφῆ βιβλίον γιὰ τὴν προσφορά τῆς Ἐκκλησίας στὸν Ἀγῶνα τοῦ 1821, ἤδη ὑλοποιήθηκε: Σὲ λίγες ἡμέρες κυκλοφορεῖ σχετικὴ μελέτη τοῦ Καθηγητοῦ Ἡλία Οἰκονόμου.

στ) Τέλος, ὅσοι ἐργάζονται ἱεραποστολικά καὶ ἀνήκουν σὲ συλλόγους καὶ ἀδελφότητες, ἂς μὴ λησμονοῦν ὅτι παρόμοια ἔργα εἶναι εὐάρεστα στὸ Θεὸ καὶ φέρουν καρπὸν, μόνον ἐφ' ὅσον εὐλογοῦνται ἀπὸ τὴν Ἐκκλησία.

Ἡ συζήτηση ἔκλεισε μὲ τὸ «Δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων Πατέρων...».

* * *

Ἐπηκολούθησε τὸ γεῦμα, σὴν διάρκεια τοῦ ὁποίου ὁ Θεοφ. Ἐπίσκοπος Ἀνδρουσῆς Καθηγητὴς κ. Ἀναστάσιος Γιαννουλάτος, ὡς Κοσμητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, εὐχαρίστησε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον κ. Σεραφεῖμ καὶ τὴν περὶ αὐτὸν Ἱερά Σύνοδον γιὰ τὴν ὀργάνωση τῆς ἐκδηλώσεως αὐτῆς πρὸς τιμὴν τῶν διδασκόντων καὶ διδασκομένων τῆς Σχολῆς.

ΕΤΑΓΓΕΛΟΣ Π. ΛΕΚΚΟΣ

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΧΟΛΙΑ

Ἐπὶ τῆς πέτρας τῆς πίστεως.

Ἐπὶ παρουσίᾳ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Σεραφεῖμ, τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν καὶ πολλῶν ἄλλων Ἀρχιερέων, πολλῶν ἐκπροσώπων τῶν Καθηγητῶν, τοῦ λοιποῦ Διδακτικοῦ Ἐπιστημονικοῦ Προσωπικοῦ καὶ τῶν φοιτητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν καὶ πλήθους κλήρου καὶ λαοῦ ἐγένετο καὶ κατὰ τὸ ἰσχύον ἔτος ὁ καθιερωμένος ἐορτασμός τῆς μνήμης τοῦ ἱεροῦ Φωτίου εἰς τὴν Ἱερὰν Μοῆν Πενιέλης καὶ εἰς τὸ Διορθόδοξον Κέντρον αὐτῆς.

Ἡ δημοσιευομένη εἰς ἄλλας σελίδας τοῦ παρόντος τεύχους ὁμιλία τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἀλεξανδρουπόλεως κ. Ἀνθίμου καὶ αἱ λοιπαὶ ἐκδηλώσεις συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ φέρωμεν εἰς τὴν μνήμην μας τοὺς ἐπικοὺς ἀγῶνας τοῦ ἱεροῦ Φωτίου τοῦ Μεγάλου πρὸς περιφρούρησιν τῆς ὀρθοδόξου πίστεως.

Δι' αὐτὴν τὴν πίσιν διεκλήρυνεν ὁ Μέγας Πατριάρχης: «Σιγῆτι στεροῶς» ἐπὶ τῆς πέτρας αὐτῆς. (Ἐπιστολὴ η'). Μόνον «τὸ τῆς γνώμης ἡρωιστικὸς καὶ ἀσιγήτικος» ὁδηγεῖ «ταῖς καινοτομίαις τε καὶ ταῖς νεωτεροποιίαις» καὶ προκαλεῖ, ὡς ἐτόνιζεν, «τὴν σχισματικὴν σηπεδῶνα», ἣτις ἀποκόπτει ἐκ τῆς «ὀλίγιος τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ σώματος» (Ἐπιστολὴ ο').

Ὅθεν ἐπιβάλλεται προσήλωσις εἰς τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐπιτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, διὰ τῆς ὁποίας «πᾶσα καινοτομία καὶ αἵρεσις ἀπελάνεται τὸ δὲ τῆς Ὄρθοδοξίας ἀκέραιον καὶ ἀσφαλισμένον φρόνημα ταῖς εὐσεβούντων ψυχαῖς εἰς ἀδίστακτον σεβασμιότητα καθιδρύεται» (Ἐπιστολὴ η').

Προβάλλει

τὴν Ἑλληνικὴν Βυζαντινὴν Ὄρθοδοξίαν.

Ἐν συνεχείᾳ δέον νὰ ἐξαρθῇ τὸ γεγονός, ὅτι ἡ κατὰ τὸν ἐορτασμόν τῆς μνήμης τοῦ ἱ. Φωτίου ὁμιλία τοῦ Ἐπιτ. Καθηγητοῦ κ. Δημ. Γόνη καὶ ἡ ἐπακολουθήσασα συζήτησις ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τὸ νὰ τονισθῇ, ὅτι οἱ Θεσσαλονικεῖς ἅγιοι φωτισταὶ τῶν Σλαβῶν Κύριλλος καὶ Μεθόδιος ἀνέπτυξαν λαμπρὸν ἱεραποστολικὸν ἔργον, ὅπερ ἐνοσφάζει τὸ πνεῦμα τοῦ ἱεροῦ Φωτίου καὶ προβάλλει τὴν Ἑλληνικὴν Βυζαντινὴν Ὄρθοδοξίαν.

Ὡς ἐτονίσθη ἰδιαίτερος, αἱ νεώτεροι ἔρευναι ἀπέδειξαν ὅτι οἱ δύο ἅγιοι ἐνεφοροῦντο ὑπὸ τοῦ ἑλληνορθόδοξου ἀνθρωπιστικοῦ πνεύματος, ὅπερ, ὡς λέγει ὁ Ντορνικ, εἶναι «δημοκρατικὸν καὶ φιλελεύθερον» καὶ «σέβεται τὴν ὄντοτητα ἀτόμων καὶ ἐθνῶν». Ἐπὶ πλέον οὗτοι διέδωκαν τὸν βυζαντινὸν λειτουργικὸν τύπον, ἐχρησιμοποίησαν, κατὰ τὴν εὐστοχον ἔκφρασιν τοῦ F. Grines, λειτουργικὴν ὀρολογία «ἐμφανῶς βυζαντινὴν» (sicillich byzantinisch), εἰσάγοντες εἰς τὴν ὀρθόδοξον λειτουργικὴν ἄσπιν, τὸ ἑλληνορθόδοξον σύστημα νηστείας καὶ τὰ κατὰ τὸ βυζαντινὸν λειτουργικὸν ἔθος ἀναγνωσόμενα κατὰ τὴν ὥραν τῆς λατρείας ἑλληνικὰ πατερικὰ κείμενα. Τοῦτων οὕτως ἐχόντων, ὁ P. Dutheil de la Rochette ὁμολογεῖ ὅτι ὁ «Κωνσταντῖνος (= Κύριλλος) καὶ ὁ Μεθόδιος εἶναι βυζαντινοὶ ἐξ ὅλης τῆς καρδίας».

Εἶναι καιρὸς, ἵνα οἱ κατὰ τὸ ἰσχύον ἔτος ἐορτασμοὶ, οἵτινες θὰ οργανωθοῦν πρὸς τιμὴν των, δώσουν ἀφορμὴν, ἵνα οἱ δύο Ἑλληνες Θεσσαλονικεῖς αὐτάδελφοι τιμῶνται ἐν Ἑλλάδι σὺν ἀπλῶς ὡς τοπικοὶ ἅγιοι τῆς Συμπρωτεύουσος, ἀλλ' ὡς μεγάλοι μορφαὶ τῆς καθ' ὅλον Ὄρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας. Τὸ ὅτι ἐξ ἄλλου ἔχουν ἀνακηρυχθῆ ὑπὸ τοῦ Πάπα «προστάται τῆς Ἐυρώπης», αὐτὸ ἀποτελεῖ ἐμμέσως προβολὴν τοῦ ἑλληνορθόδοξου πνεύματος, τὸ ὅποιον ἐνεργῶναι τοὺς ἀντιτιθεμένους εἰς τὴν λαϊνοκρατίαν δύο ἀδελφούς καὶ τὸ ὅποιον πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐμπνευστα πᾶσαν προσπάθειαν πρὸς ἐνοποίηση τῆς Ἐυρώπης ἐπιτελέχεια.

Ἐὐχὴ καὶ παράκλησις.

Ἐγκλοφόρησε προσφάτως τὸ τέταρτον τεύχος τῆς ὡς παράρτημα τοῦ περιοδικοῦ «Θεολογία» ἐκδιδομένης «Ἑλληνικῆς Θεολογικῆς Βιβλιογραφίας». Τὸ τεύχος τοῦτο ἀναφέρεται εἰς τὸ ἔτος 1980, ἐνῶ ἐξ ἄλλου ἐπίκειται ἡ ὀλοκλήρωσις καὶ ἐκδοσις τοῦ πέμπτου τεύχους, τὸ ὅποιον θὰ παρουσιάσῃ τὴν Ἑλληνικὴν Θεολογικὴν Βιβλιογραφίαν τοῦ ἔτους 1981.

Αἱ τυχὸν ἐλλείψεις καὶ ἀτέλειαι ὀφείονται εἰς τὰς ἐγγενεῖς εἰς ἐν τοιοῦτον ἔργον δυσκολίας. Πάντως πρέπει νὰ τονισθῇ, ὅτι καιεβλήθη προσπάθεια ὑπὸ τοῦ ἔχοντος τὴν ἐπιμέλειαν τῆς ἐκδόσεως κ. Ἀδ. Ἀρσετίδη πρὸς ὑπερονίκησιν μερικῶν ἐκ τῶν ἐπιπροσδούτων εἰς τὴν ἐπίτευξιν τῆς σχετικῆς πληρότητος ἐμποδίων. Ἰδίως ἐπεδιώχθη ἡ ἀποδελτίωσις μεγαλύτερου ἀριθμοῦ Περιοδικῶν καὶ τῶν τόμων, οἱ ὅποιοι εἶναι ἀφιερωμένοι εἰς τιμώμενα πρόσωπα καὶ εἰς πρακτικὰ συνεδρίων καὶ συμπόσιων.

Ἐὐκταῖον εἶναι, ὅπως ἀποσιέλονται εἰς τὴν Διεύθυνσιν τῆς Συντάξεως τῆς Ἑλληνικῆς Θεολογικῆς Βιβλιογραφίας πάντα, εἰ δυνατόν, τὰ σχετιζόμενα πρὸς τὴν βιβλιογραφίαν ταύτην δημοσιεύματα. Ἡ εὐχὴ αὕτη εἶναι συγχρόνως καὶ θεομὴ παράκλησις, ἣτις ἀπευθύνεται πρὸς τοὺς συγγραφεῖς καὶ ἐκδότας.

«Ἐκκλησιαστικὴ Ναῦς».

Μὲ χαρὰν τὸ Χριστιανικὸν πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὑποδέχεται τὸ ὑπὸ τοῦ Σεβ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΑΝΑΚΟΙΝΩΘΕΝ

Ἡ Διαρκὴς Ἱερά Σύνοδος, κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 7.2.85 ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ, λαθοῦσα ὑπ' ὄψιν τὰς ἐξαιρετικὰς ἀνάγκας τοῦ ὀρθοδόξου ἱεραποστολικοῦ ἔργου εἰς Ἀφρικὴν, καθὼς καὶ τὴν πολλαπλῶς ἐκφρασθεῖσαν παράκλησιν τοῦ Μακαριωτάτου Πάππα, Πατριάρχου Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Ἀφρικῆς Κυρίου ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΤ', ἀνεπέωσαν παλαιότεραν ἀπόφασίν τῆς καὶ ὁμοφώνως ἀπεφάσισεν τὴν εἰς τὸ ἱεραποστολικὸν ἔργον τοῦ Πατριαρχείου Ἀλεξανδρείας ἀπόσπασιν, ἄχρι καιροῦ, τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀνδρούσης κ. Ἀναστασίου, εἰδικοῦ εἰς τὰ ἀφρικανικὰ προβλήματα καὶ γενικότερον τῆς ὀρθοδόξου ἱεραποστολῆς, διακονούντος ἤδη ἐν Ἀφρικῇ. Ἐκφράσασα δὲ ἡ Δ.Ι.Σ. εἰς αὐτὸν ἔκθυμον εὐχὴν ὑπὲρ πλουσίας καρποφορίας, τὸν διεβεβαίωσεν περὶ τῆς ὀλοψύχου συμπαραστάσεως τῆς Ἑλλαδικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὰς προσπάθειάς του.

Ἐκ τοῦ Γραφείου Τύπου τῆς Ἱεράς Συνόδου

ομοιότητων Μητροπολίτου Ναυπλίου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἀλεξάνδρου ἐκδοθὲν πρῶτον τεύχος ἐκκλησιαστικοῦ περιοδικοῦ, ὅπερ φέρει τὸν ὠραῖον συμβολικὸν τίτλον «Ἐκκλησιαστικὴ Ναῦς», κοσμεῖται ὑπὸ σχετικῆς καλλιτεχνικῆς παραστάσεως, ἔχει σεμνὴν καὶ λιτὴν μορφήν καὶ περιέχει ἐκλεκτὴν ἐποικοδομητικὴν ὕλην.

Ὁ ὠραῖος τίτλος τοῦ περιοδικοῦ ἀνταποκρίνεται οὐχὶ μόνον εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Ναύπακτος εἶναι παραθαλασσία καὶ ἡ ὅλη Ἑλλάς περιθρέχεται ὑπὸ τῆς θαλάσσης καὶ εἶναι χώρα ναυτική, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ ὅτι ἡ ναῦς, ὡς ἐπὶ τὸν ὄντων ἁεὶ μνηστὸς Καθηγητῆς καὶ Ἀκαδημαϊκοῦ Γεώργιος Σωτηρίου, «ἔλαβεν παρὰ τοῖς Χριστιανοῖς εὐρύτατον συμβολισμόν. Οὐροδοξομοῦσα μὲ κυβερνήτην τὸν Χριστὸν ὁδηγεῖ εἰς τὸν ἀσφαλῆ λιμένα τοῦ Παραδείσου... Ὁμοίως ἡ ναῦς θεωρεῖται σύμβολον τῆς Ἐκκλησίας μὲ κυβερνήτην τὸν ἐπίσκοπον καὶ ναῦτας τοὺς ἱερεῖς».

Συγχαίρομεν τὸν Ἁγιὸν Ναυπάκτιον διὰ τὴν πρωτοβουλίαν του καὶ εὐχόμεθα, ὅπως τὸ νέον ἐκκλησιαστικὸν περιοδικὸν γνωρίσῃ λαμπρὰν σταδιοδρομίαν πρὸς οἰκοδομὴν τῶν ἀναγνωστῶν του καὶ πρὸς δόξαν τῆς Ἐκκλησίας μας.

Ἀνοίγει τὸν δρόμον εἰς τὴν πίστιν.

Ὁ Καθηγητῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεώργιος Κοιτόπουλος ἐν προσφάτῳ μελέτῃ αὐτοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Οἱ φυσικοὶ νόμοι στὸ σύμπαν» (Ἀθήνα, 1984) τονίζει, ὅτι ἀπὸ γεγονὸς ὅτι τὸ Σύμπαν εἶναι κατανοητὸ δείχνει ὅτι ὑπάρχει μιὰ βαθύτατη σχέση ἀνάμεσα στὸ ἀνθρώπινο πνεῦμα, στὸν ἀνθρώπινο νόον καὶ στὸ ὅλο Σύμπαν. Αὐτὴ ἡ σχέση δὲν μπορεῖ νὰ εἰναί τυχαία. Ἀντιθέτως ἡ σχέση αὐτὴ μπορεῖ νὰ ἀποτελέσῃ τὸ κλειδί γιὰ μιὰ ἀκόμη βαθύτερη κατανόηση τοῦ Σύμπαντος. Ἡ σχέση αὐτὴ καθιστᾷ δυνατὴν τὴν ἀπορῆν, ἡ ὁποία «εισάγει στὸ Σύμπαν καὶ στοὺς φυσικοὺς νόμους ἕνα ἐπιτέλως καινούργιο στοιχεῖο,

Ἱερά Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ.κ. ΣΕΡΑΦΕΙΜ:

Ἐχοροστάτησε εἰς τὴν καθιερωμένην Δοξολογίαν ἐπὶ τῷ νέφ ἔτει (1.1.85).

Ἐτέλεσε τὴν θ. Λειτουργίαν εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν καὶ τὴν Ἀκολουθίαν τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ καὶ

Ἐθεμελίωσε τὸν νέον Ἱερόν Ναὸν τοῦ Μ. Βασιλείου εἰς τὸ Μπραχάμι διὰ τοῦ Μεγάλου Ἀγιασμοῦ (6.1.85).

Ἐδέχθη εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν ἐπιτροπὰς καὶ μεμονωμένα ἄτομα (7.1.85).

Παρέστη εἰς τὴν κοπὴν τῆς πίττας εἰς τὸ Ὀφθαλμιατρεῖον Ἀθηνῶν (16.1.85).

Προήδρευσε τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὀφθαλμιατρείου Ἀθηνῶν εἰς τὴν Ἱ. Ἀρχιεπισκοπὴν (17.1.85).

Προέστη τῆς θείας Λειτουργίας ἐν τῷ Μητρο-

πολίτικῳ Ναῷ τοῦ σκοποῦ, ποὺ συνδέεται μὲ τὴν ἔννοια τῶν ἀξιών, μὲ τὸ ὄλο πνευματικὸ ὑπόβαθρον τοῦ ἀνθρώπου».

Καὶ ὁ κ. Κοιτόπουλος καταλήγει ὡς ἐξῆς: «Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ἀποκλείσει τὴ δυνατότητα νὰ ὑπάρχει στὸ Σύμπαν ἐκτὸς ἀπὸ τὴν "ἀναγκαιότητα" καὶ τὴν "τύχη" καὶ ἕνας "σκοπός", ποὺ δίνει ἕνα βαθύτερο νόημα στὴ φύση καὶ στὸν ἄνθρωπο. Γιατὶ ἀκριβῶς ἡ ἔννοια ἐνός βασικοῦ "σκοποῦ τοῦ Σύμπαντος" ἀποτελεῖ καὶ τὴν βαθύτερη ἐξηγήση γιὰ τὴν καταπληκτικὴ συγγένεια ποὺ παρατηροῦμε ἀνάμεσα στὸ Σύμπαν καὶ στὸν ἄνθρωπο».

Αἱ ἀπόψεις αὐταὶ πείθουν, ὅτι ἡ ἀληθὴς καὶ ἀπροκατάλητος ἐπιστήμη οὐ μόνον δὲν ἀπομακρύνει ἐκ τῆς πίστεως, ἀλλ' ἀντιθέτως ἀνοίγει τὸν δρόμον εἰς αὐτήν.

Ἀνθρωποκτονία ἐν ψυχρῷ.

Πρόσφατον εὐστοχον δημοσίωμα ἐβδομαδιαίας ἐφημερίδος ὁρθῶς ἐπισημαίνει, ὅτι «στὰ ἐγγλήματα τῆς σημερινῆς ἐπιστήμης πρέπει νὰ καταλογισθοῦν καὶ τὰ πειράματα ὁρισμένων ἐπιστημόνων ποὺ ὡς «πειραματιζώων»... χρησιμοποιοῦν ζωντανὰ ἔμβρυα ἀνθρώπων ὑπάρξων. Διαδίδεται μάλιστα, ὅτι μερικὲς γυναῖκες πληρώνονται ἀκριβᾶ, γιὰ νὰ διακόψουν τὴν κησὴ τους στὸν ἔβδομο μῆνα καὶ νὰ παραδώσουν τὸ παιδί τῶν σπλάγγων τους (μὲ καισαρική τομή) νὰ γίνῃ πειραματιζώω, νὰ μεταμοσχευθοῦν τὰ ματάκια του ἢ ἄλλα ὄργανα τοῦ σώματός του σὲ ἄλλα... "πειραματιζώω" ἢ καὶ σὲ κανονικὰ θρέφῃ».

Ἡ ἐν ψυχρῷ ἀνθρωποκτονία αὐτὴ, ἥτις ἐξακριβωθῆκε ὡς «ἐπιστημονικὸς κανονιστικὸς» καὶ ἥτις ἐπενθύνει πειράματα πῶν χιλιετηρίων στρατοπέδων συγκεντρώσεως, εἶναι νέα ἀπόδειξις, ὅτι «πᾶσα ἐπιστήμη χωριζομένη... ἀρετῆς, πανουργίας, οὐ σοφίας φαίνεται».

πολιτικῶ Ναῶ μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Περιστερίου καὶ Καλαβρύτων, καὶ ἐν συνεχείᾳ τοῦ Μνημοσύνου τῶν πεσόντων κατὰ τὴν ξενικὴν κατοχὴν Κληρικῶν (20.1.85).

Ἐ δέχθη τὴν ἐπιτροπὴν τῆς Παγκοσμίου Ὁργανώσεως ὀρθοδόξων νέων (Σύνδεσμος), ἦτοι τοὺς κ.κ. Γεώργιον Ναχάν ἐκ Λιβάνου καὶ Μάρκον Στόκχον, Γεν. Γραμματέα αὐτῆς (22.1.85).

Ἐ δέχθη τὴν Ἐνωσιν Λειτουργῶν Ἐκκλησιαστικῆς Παιδείας εἰς ἀκρόασιν καὶ προήδρευσε τοῦ Συμβουλίου τοῦ Ὀφθαλμιατρείου Ἀθηνῶν (28.1.85).

Ἐ πύραψε, εἰς σχετικὴν ἐκδήλωσιν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, παρουσίᾳ τοῦ πρυτάνεως τοῦ Πανεπιστημίου κ. Σταθοπούλου, δήλωσιν, ὅτι μετὰ θάνατον δωρεῖται μέλη τοῦ σώματός του (μάτια - νεφρά) (29.1.85).

Παρέστη εἰς τὸ Διοικητικὸν Συμβούλιον τῆς Ἐθνικῆς Τραπεζῆς (30.1.85).

Ἐ δέχθη τὸν Γ. Γραμματέα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, Ἐπιτροπᾶς καὶ μεμονωμένα ἄτομα καὶ

Προήδρευσε τοῦ Συμβουλίου τοῦ TAKE καὶ τοῦ Συμβουλίου Μελισσοργοῦ (31.1.85).

Ἱερά Μητρόπολις Ἡλείας καὶ Ὠλένης

Ἐδημοσιεύθη μὲ Πρακτικὸν τοῦ Μονομελοῦς Πρωτοδικείου Πύργου ἢ ἰδιόγραφος Διαθήκη τῆς ἀειμνήστου Παναγιωτοῦλας Γ. Μαρκοπούλου, κατοικοῦ ἐν ζωῇ Πύργου, διὰ τῆς ὁποίας ἀφήνει τὴν περιουσίαν τῆς εἰς τὴν Ἱεράν Μητρόπολιν Ἡλείας, διὰ τὴν ἐνίσχυσιν τοῦ Ἀσύλου Ἀνιάτων «Η ΝΕΑ ΒΑΣΙΛΕΙΑΣ».

Ἡ ἀειμνήστος Διαθέτις εἶναι ἤδη Μεγάλῃ Εὐεργέτις τοῦ Ἀσύλου Ἀνιάτων τῆς Μητροπόλεως Ἡλείας, ἀφοῦ ἐν ζωῇ ἀνήγειρε τὴν μίαν ἀπὸ τὰς τρεῖς λειτουργούσας Πτέρυγας αὐτοῦ.

Ἔστω ἡ μνήμη αὐτῆς αἰωνία!

Ἱερά Μητρόπολις Κερκύρας καὶ Παξῶν

Κατόπιν ἐπιθυμίας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, ἐκφρασθείσης ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου κ. Τιμοθέου, ἡ Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία προσέφερε ἱερὸν λείψανον (τμῆμα τῆς δεξιᾶς χειρὸς) τοῦ ἁγίου Σπυριδῶνος, προστάτου καὶ πολιοῦχου τῆς νήσου Κερκύρας, τὸ ὁποῖον ἐφυλάσσετο εἰς τὸν ἱ. ναὸν CHIESA NUOVO.

Διὰ τὴν μετακομιδὴν τοῦ λειψάνου ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος μετέβη εἰς Ρώμην τὴν 7ην Δεκεμβρίου 1984, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ πρωτοπρεσβυτέρου - προϊσταμένου τοῦ ἱ. ναοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος π. Ἀθ. Τσίτσα. Εἰς τὸ ἀεροδρόμιον τῆς Ρώμης ἔγιναν ἐπισημῶς δεκτοὶ ὑπὸ ἐκπροσώπων τοῦ Βατικανοῦ. Τὴν 10ην τοῦ μηνὸς τὸν Σεβ. κ. Τιμόθεον ἐδέχθη εἰς ἀκρόασιν ὁ Πάπας Ἰωάννης Παῦλος Β', ὅστις ἐξέφρασε τὴν χαρὰν του διὰ τὴν προσφορὰν καὶ μετακομιδὴν τοῦ ἱ. λειψάνου, τὸν παρεκάλεσε δὲ ὅπως διαθίξῃ τὸν σεβασμὸν καὶ τοὺς χαίρετισμούς του εἰς τε τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον Ἀθηνῶν κ. Σεραφεῖμ καὶ τοὺς Σεβ. Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Σεβ. Κερκύρας ηὐχαρίστησε τὸν Πάπαν καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρώμης διὰ τὴν ἀδελφικὴν χειρονομίαν, τονίσας ἰδιαίτερώς τὴν σημασίαν τῆς πράξεως αὐτῆς εἰς τὰς σχέσεις τῶν δύο Ἐκκλησιῶν κατὰ τὴν πορείαν τοῦ «διαλόγου τῆς ἀγάπης».

Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐν Ρώμῃ παραμονῆς του ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος συνητήθη μὲ ἀξιωματούς του Βατικανοῦ καὶ ἐπεσκέφθη διαφόρους ἱ. ναοὺς καὶ μονὰς τῆς Ρώμης.

Τὴν παραμονὴν τῆς μνήμης τοῦ Ἁγίου Σπυριδῶνος (11 Δεκεμβρίου) ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος ἔφερε τὸ ἱερὸν λείψανον εἰς Κέρκυραν. Πλήθη λαοῦ ὑπεδέχθησαν τοῦ-

το ἐν τιμῇ καὶ εὐλαθείᾳ, ἐν ἐπισημῷ δὲ τελετῇ ἐναπετέθη εἰς τὸν φερόνυμον ἱ. ναόν.

Ἱερά Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

—Τὴν 27ην Ἰανουαρίου ὁ Σεβασμιώτατος, εἰς ἑορταστικὴν ἐκδήλωσιν ποῦ ἔγινε εἰς τὸν Κινηματογράφον «ΑΤΤΙΚΟΝ» Σπάτων ἐπροικοδότησεν 56 ἄπορα κοράσια περιφέρειᾶς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως μας. Ἀπὸ τὸ 1974 ἕως τὸ 1985 ἐπροικοδότησεν συνολικὰ 550 ἄπορα κοράσια, τὰ περισσότερα τῶν ὁποίων ἦσαν πολύτεκνα.

—Μὲ πρωτοβουλίαν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου μας κ. Ἀγαθοῦ, ἔγινε τὴν Τετάρτη 30 Ἰανουαρίου εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως, κατόπιν προσκλήσεως, συγκέντρωσις τῶν ἐκπαιδευτικῶν τῆς πόλεως Σπάτων, μὲ τὴν εὐκαιρίαν τῆς ἑορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν.

Εἰς τὴν ἀρχὴν ὁ Σεβασμιώτατος, ἀφοῦ προσεφώνησε τοὺς παρευρεθέντας, ἀναφέρθηκε εἰς τὸ εἰδικώτερον νόημα τῆς ἑορτῆς τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ εἰς τὴν προσφορὰν τῶν διὰ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν γραμμάτων. Ἐν συνεχείᾳ παρουσίασε τὸν ὁμιλητὴ τῆς ἡμέρας, Ἐπίκουρο Καθηγητὴ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, π. Κων(νο) Φούσκα, μὲ θέμα «Ἡ συμβολὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν εἰς τὸ θέμα τῆς εἰρήνης ὅπως τὸ ἔζησαν καὶ τὸ ἐβίωσαν οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες»... Ὁ ὁμιλητὴς καθώρισε μὲ σαφήνεια, ἐμβριθία καὶ γλαφυρότητα τὸ περιεχόμενον τῆς ἐννοίας τῆς εἰρήνης ὡς δυναμικοῦ, κοινωνικοῦ στοιχείου, χωρὶς τὸ ὁποῖο οἱ ἀνθρώπινες σχέσεις ὀδηγοῦνται εἰς τὴν ἀποσύνθεσιν καὶ εἰς τὴν δυσαρμονίαν κι ἀκόμα ὑπογράμμισε πὼς ἡ εἰρήνη δὲν συνιστᾷ μίαν ὑπόθεσιν μὲ ἐξωτερικὰ ἰδιώματα καὶ ἐπιφανειακὰ γνωρίσματα ἀλλὰ μὴ οὐσιαστικὴ ἰδιότης τοῦ ἐσωτερικοῦ ἀνθρώπου ποῦ ἐκδηλώνεται καὶ λαμπρύνεται κατὰ τὰς διάστάσεις μιᾶς θεμελιώδους ἀρετῆς... Οἱ Τρεῖς Ἱεράρχες εἶναι ἐκεῖνοι ποῦ κατ' ἐξοχὴν μᾶς δίνουν τὴν σωστὴν διάστασιν τῆς κατὰ Χριστὸν εἰρήνης. Στὸ τέλος ὁ Σεβασμιώτατος παρέθεσε δεξίωση πρὸς τιμὴν τῶν παρευρισκομένων ἐκπαιδευτικῶν Λειτουργῶν.

Ἀμφότεραι αἱ ἑορταστικαὶ ἐκδηλώσεις ἐπλουτίσθησαν ἀπὸ μουσικὸν ἑορταστικὸν πρόγραμμα τῆς χορωδίας τῆς Σχολῆς Βυζαντινῆς καὶ Εὐρωπαϊκῆς Σχολῆς τῆς Ἱεράς Μητροπόλεως, ὑπὸ τὴν Διεύθυνσιν τοῦ Μουσικοδιδασκάλου κ. Ἀνδρέου Βουτσιανῆ.

Παρευρέθησαν αἱ Ἀρχαὶ τῆς περιφέρειᾶς καὶ πληθὸς εὐσεβῶν χριστιανῶν.

Ἱ. Μητρόπολις Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου

Σειρὰ ἐκδηλώσεων ἐπραγματοποιήθη εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου πρὸς τιμὴν τῶν φοιτητῶν καὶ σπουδαστῶν τῆς περιφέρειᾶς, τὴν 27 Δεκεμβρίου. Ἐ. Λειτουργία, κοινὸν γεῦμα, δμιλία καὶ συζητήσεις ἐκάλυψαν τὸ ἡμερήσιον πρόγραμμα καὶ ἱκανοποίησαν ὅλα τὰ ἐνδιαφέροντα τῶν φιλοξενουμένων.

Τὸ πρῶτ' ἐτελέσθη ἡ Θ. Λειτουργία εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν ἀπὸ τὸν Σεβ. Ναυπάκτου καὶ Ἁγίου Βλασίου κ. Ἀλέξανδρον βοηθούμενον ἀπὸ τὸν Πρωτοσύγκελλον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως π. Ἰερόθεον Κατάνον, τὸν Ἱεροκήρυκα π. Σπυριδῶνα Λογοθέτην καὶ τοὺς ἱερεῖς καὶ διακόνους τοῦ Ναοῦ. Ἐψάλαν οἱ χοροὶ τοῦ Ναοῦ καὶ ἐπισκέπται, καθὼς καὶ τμῆμα τῆς Χορωδίας τῆς Νεολαίας τῆς Ἱ. Μητροπόλεως. Τὴν Θ. Λειτουργίαν παρηκολούθησαν οἱ φοιτηταὶ καὶ οἱ σπουδασταὶ καθὼς καὶ ὁ εἰδικὰ προσκεκλημένος διὰ τὴν ἡμέραν Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Εὐάγγελος Θεοδώρου. Τὸν Θεῖον Λόγον ἐκήρυξεν ὁ Σεβασμιώτατος.

Κατόπιν ἐδόθη δεξίωσις εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον

τῆς Ἱ. Μητροπόλεως με γλυκίσματα καὶ ἀναψυκτικά. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς δεξιώσεως, ἡ τετράφωνη μαθητικὴ - φοιτητικὴ χορωδία τῆς Μητροπόλεως παρουσίασε ἐπικαίρο χριστουγεννιάτικο πρόγραμμα.

Ἀμέσως μετὰ οἱ φιλοξενούμενοι μετέβησαν με ἀτοκίτητα εἰς τὴν Ἱ. Μοῆν Μεταμορφώσεως ὅπου ἔγιναν δεκτοὶ ἀπὸ τὸν Ἡγούμενον καὶ τοὺς μοναχοὺς. Μετὰ τὴν ξενάγησιν εἰς τοὺς χώρους τῆς ἱστορικῆς Μοῆς παρετέθη κοινὴ τράπεζα κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπεκράτησε θερμὴ ἀτμόσφαιρα. Τὴν ὥραν τοῦ γεύματος ἡ Ὑζαντινὴ μαθητικὴ - φοιτητικὴ χορωδία τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἔψαλε με ἐπιτυχίαν ἐκκλησιαστικοὺς ὕμνους. Πρὸς τοὺς συνδαιτημόνας ὁμιλήσε ὁ ἱεροκέρυξ π. Σπυρίδων Λογοθέτης καὶ ἀπήντησε ἐκ μέρους τῶν νέων, ὁ φοιτητὴς τῶν Μαθηματικῶν κ. Ἀνδρέας Μακρῆς, ὁ ὁποῖος ἀφοῦ ἠὺχαρίστησε τὸν Σεβασμιώτατον διὰ τὴν πρωτοβουλίαν πού εἶχε, ἐτόνισε τὴν ἀδιάκοπον φροντίδα τῆς Ἐκκλησίας διὰ τοὺς νέους. Ἰδιαιτέρως ἐξήρη τὸ νέον πνεῦμα πού ἐπικρατεῖ εἰς τὴν Ἱ. Μητρόπολιν ἀπὸ τότε πού ἐγκρατεστάθη εἰς αὐτὴν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης κ. Ἀλέξανδρος.

Μετὰ τὸ γεῦμα ἐτελέσθη Ἑσπερινὸς εἰς τὸ καθολικὸν τῆς Ἱ. Μοῆς. Τὸ ἀπογευμα ἐπέστρεψαν εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον. Ἐκεῖ ὁ Σεβασμιώτατος ἐβράβευσε δύο φοιτητὰς καὶ μίαν φοιτήτριαν, πού εἶχον ἐπιτύχει πρῶτοι εἰς τὰς εἰσαγωγικὰς ἐξετάσεις. Μετὰ παρουσίασε τὸν ὁμιλητὴν, Καθηγητὴν κ. Εὐάγγελον Θεοδώρου ὁ ὁποῖος ἔδωσε διάλεξιν με θέμα: «Τὰ ὄρια τῆς Ἐπιστήμης». Μετὰ τὴν διάλεξιν ἔγινε συζήτησις καὶ εἰς τὸ τέλος ὁ Σεβασμιώτατος διένειμεν εἰς ὄλους ἀναμνηστικὰ δῶρα.

Ἱερά Μητρόπολις Ν. Ἰωνίας καὶ Φιλαδελφείας

—Κατὰ τὴν 1ην τοῦ Νέου Ἔτους ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος πρόεστη τῆς Θ. Λειτουργίας εἰς τὸν Ἱ. Μητροπολιτικὸν Ναὸν Ἀγίων Ἀναργύρων Ν. Ἰωνίας καὶ ἐν συνεχείᾳ τῆς ἐπίσημου Δοξολογίας, παρουσία τῶν Τοπικῶν Ἀρχῶν τῆς περιφερείας. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν μετὰ μελῶν τῆς Ἱεράς Συνόδου μετέβη εἰς τὸ Προεδρικὸν Μέγαρον καὶ συνεχάρη ἐπὶ τῷ Νέῳ Ἔτει τὸν Πρόεδρον τῆς Δημοκρατίας.

—Κατόπιν Ἐγκυκλίου τῆς Ἱεράς Συνόδου, κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν τῆς 1ης τοῦ Νέου Ἔτους περιήχθη εἰς τοὺς Ἱ. Ναοὺς τῆς Μητροπολιτικῆς περιφερείας ἔκτακτος δίσκος ὑπὲρ τῶν πεινῶντων παιδῶν τῆς Αἰθιοπίας. Πρὸ τῆς περιφορᾶς τοῦ δίσκου οἱ Εὐλαβέστατοι Ἐφημέριοι διὰ καταλλήλου ἐκκλήσεως παρεκίνησαν τὸ Ἐκκλησιαστικὸν εἰς ἐνίσχυσιν τοῦ δίσκου τούτου, τὸ προῖον τοῦ ὁποῖου ἐκ δρχ. 224.650, κατετέθη εἰς τὸν ἐιδικὸν λογαριασμὸν τῆς Ἱεράς Συνόδου.

—Κατὰ τὴν ἑορτὴν τῶν Θεοφανείων ὁ Σεβ. κ. Τιμόθεος ἐτέλεσε τὴν Θ. Λειτουργίαν εἰς τὸν Ἱ. Ναὸν Ζωοδόχου Πηγῆς Καλογραίζης καὶ ἀκολουθῶς προέστη τῆς Ἀκολουθίας τοῦ Μ. Ἀγιασμοῦ. Τὴν μεσημβρίαν τῆς ἰδίας ἡμέρας πρόεστη τῆς Τελετῆς Ἀγιασμοῦ τῶν Ὑδάτων εἰς τὴν λίμνην Ἀλσους Ν. Φιλαδελφείας.

—Τὴν 7ην Ἰανουαρίου, ἑορτὴν τοῦ Ἀγ. Ἰωάννου, ὁ Σεβασμιώτατος πρόεστη τῆς Θ. Λειτουργίας εἰς τὸν πανηγυρίζοντα Ἱ. Ναὸν Ἀγ. Ἰωάννου Μαδύτου Ν. Φιλαδελφείας. Ἀκολουθῶς παρέστη εἰς τὴν ἑορτὴν κοπῆς τῆς Βασιλοπιττας εἰς τὸ ἑορτάζον τὴν ἐπέτειον αὐτοῦ Εὐαγῆς Ἰδρυμα «Ὁ Καλὸς Σαμαρεῖτης», ὅπου ὁμιλήσεν ἐπικαίρως. Ἐν συνεχείᾳ ἐπεσκέφθη πάντας τοὺς τροφίμους τοῦ Ἰδρύματος, κατακοίτους καὶ μὴ, καὶ προσέφευεν εἰς ἕνα ἕκαστον Ἱ. Εἰκόνας καὶ ἄλλα δῶρα.

—Προνοία τοῦ Σεβ. κ. Τιμοθέου διωργανώθη εἰς τὸ Πνευματικὸν Κέντρον Νεότητος τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἑορταστικὴ ἐκδήλωσις τῶν μελῶν τῶν Χριστ.

Ἐομίων Νέων καὶ Νεανίδων τῆς Ἱ. Μητροπόλεως, κατὰ τὴν ὁποίαν ὁ Σεβασμιώτατος ἠὺλόγησε τὴν Βασιλοπιτταν καὶ ὁμιλήσεν ἐπικαίρως. Ὁμοίᾳ ἐκδήλωσις ἐγένετο καὶ εἰς τὸ Ἐκκλησ. Ὁρφανοτροφεῖον Θηλέων «Ἡ Ἁγία Φιλοθέη» Καλογραίζης, ὅπου ἡ Χορωδία τοῦ Ἰδρύματος ἔψαλε διαφόρους ὕμνους καὶ ἠὺλογήθη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου ἢ πῖττα αὐτοῦ. Ὁ Σεβασμιώτατος παρέστη εἰς διαφόρους ἑορταστικὰς ἐκδηλώσεις κοπῆς Βασιλοπιττας Συλλόγων καὶ Σωματείων τῆς περιφερείας.

Ἱερά Μητρόπολις Πειραιῶς

Τὴν καθιερωμένην, πλέον, ἑορταστικὴν ἐκδήλωσιν πρὸς τιμὴν τῶν ἐκπαιδευτικῶν —ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῆς μνήμης τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν— διωργάνωσε καὶ ἐφέτος ἡ Ἱ. Μητρόπολις Πειραιῶς. Κατὰ τὸ πρόγραμμα, τὴν 29ην Ἰανουαρίου ἐτελέσθη ἀρχιερατικὸς Ἑσπερινὸς εἰς τὸν Καθεδρικὸν Ναὸν τῆς Ἁγίας Τριάδος, χοροστατοῦντος τοῦ Σεβ. κ. Καλλίνικου. Ἠκολούθησε ὁμιλία τοῦ Καθηγητοῦ εἰς τὸ Πανεπιστήμιον Ἀθηνῶν κ. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, με θέμα «Τὸ ἀνθρωπιστικὸν καὶ πολιτιστικὸν ἰδεῶδες τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν», εἰς τὴν αἴθουσαν τοῦ Πνευματικοῦ Κέντρου τοῦ Ἱ. Ναοῦ, τὴν ὁποίαν παρηκολούθησαν ὑπὲρ τοὺς 400 ἐκπαιδευτικοὶ καὶ πολλοὶ κληρικοὶ. Ἡ χορωδία τῆς νεοσυστάτου Σχολῆς Βυζαντινῆς Μουσικῆς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως ἔψαλε ἐπικαίρους ὕμνους, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ πρωτοπρ. κ. Ἀντ. Βάλλης καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐμφανίσθηκε ἡ νεανικὴ χορωδία τῆς ἐνορίας Θ. Μεταμορφώσεως Π. Κοκκινιάς.

Τὸ «ἑραδυνὸν τιμῆς καὶ ἀγάπης» πρὸς τοὺς ἐκπαιδευτικοὺς ἔκλεισε ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Πειραιῶς κ. Καλλίνικος, ἀπευθυνθεὶς δι' ὀλίγων πρὸς αὐτοὺς.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ὁ μέχρι σήμερον Μόνιμος Ἀντιπρόσωπος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, Σεβ. Μητροπολίτης Σηλυθρίας κ. Αἰμιλιανὸς (Τιμιάδης), μετὰ δόκιμον καὶ ἐπιτυχήν προσφορὰν ὑπηρεσίας πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὴν Ὀρθοδοξίαν καθ' ὅλου, ἐπὶ μίαν εικοσιπενταετηρίαν ἀπὸ τῆς θέσεως ταύτης, ἀπεχώρησε τὴν 31ην Δεκεμβρίου 1984, λόγῳ ὀρίου ἡλικίας.

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐκτιμῶσα τὴν προσφορὰν ταύτην τοῦ εἰρηνομίου Ἱεράρχου τῆς Μ. Ἐκκλησίας, ἐξέφρασε πρὸς αὐτὸν τὴν εὐαρέσκεϊάν της με ἰδιαιτέρον Πατριαρχικὸν Πιττάκιον καὶ εἰς τὴν διεξαχθεῖσαν σεμνὴν τελετὴν εἰς τὴν ἔδραν τοῦ Π.Σ.Ε. καὶ εἰς τὸ παρατεθὲν πρὸς τιμὴν τοῦ γεῦμα, πρωτοβουλία τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως, ἀπένειμεν εἰς αὐτὸν τὸν Πατριαρχικὸν Σταυρὸν, διὰ χειρὸς τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μύρων κ. Χρυσοστόμου, Ἀντιπροέδρου τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Π.Σ.Ε.

Εἰς τὴν οὕτω κενωθεῖσαν θέσιν τοῦ Μόνιμου Ἀντιπροσώπου, ἡ Ἁγία καὶ Ἱερά Σύνοδος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διώρισε, παμψηφεί, τὸν Αἰδεσιμολ. Μ. Πρωτοπρεσβύτερον κ. Γεώργιον Τ σ έ τ σ η ν, μέχρι τοῦδε Ἀναπληρωτῆν - Διευθυντὴν τῆς Ἐπιτροπῆς Διεκκλησιαστικῆς Βοηθείας τοῦ Π.Σ.Ε.

Ὁ νέος Μόνιμος Ἀντιπρόσωπος ἐγεννήθη εἰς Κωνσταντινούπολιν τὸ 1934, ἀπεφοίτησε δὲ τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τῆς Χάλκης τὸ 1960. Χειροτονηθεὶς διάκονος τὸ 1961 καὶ πρεσβύτερος τὸ 1964, προσελήθη τὸ 1965 εἰς τὴν Ἐπιτροπὴν Διεκκλησιαστικῆς Βοηθείας τοῦ Π.Σ.Ε., ἔνθα εἰργάσθη λίαν ἀποδοτικῶς ἐπὶ μίαν εἰκοσαετιᾶν ὡς στέλεχος, ἐν συνεχείᾳ δὲ ὡς Ἀναπληρωτῆς - Διευθυντῆς. Εἶναι γνωστὸς εἰς τοὺς κύκλους τῆς οἰκουμενικῆς κινήσεως, ἐκτιμώμενος ἀπὸ τὸν εὐ-

ρύτερον χριστιανικόν, ὅπως δὲ ἰδιαίτερας ἀπὸ τὸν ὀρθόδοξον κόσμον διὰ τὰς πολυτίμους ὑπηρεσίας του εἰς τὸν νευραλγικὸν τομέα τῆς οἰκουμενικῆς ἀλληλοβοηθείας.

Ἱερά Μητρόπολις Γαλλίας

Τὴν Κυριακὴ 4 Νοεμβρίου 1984, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Μελέτιος ἐπεσκέφθη τὴν Ἑλληνικὴ Ὁρθόδοξη Παροικία τοῦ Στρασβούργου. Εἰς τὴν ποιμαντορικὴ αὐτὴ ἐπίσκεψιν τὸν συνώδευε ὁ βοηθὸς του Ἐπίσκοπος Σασίμων κ. Ἱερεμίας. Τὴν παραμονή, ὁ Μητροπολίτης συνητήθη εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ Ἑλληνος Πρέσβευος εἰς τὸ Συμβούλιο Εὐρώπης κ. Νικολάου Διαμαντοπούλου μὲ ἐπισήμους ἐκκλησιαστικοὺς παράγοντες τῆς πόλεως, τὸν Ρωμαιοκαθολικὸν Ἀρχιεπίσκοπον Σεβ. RAPP, τὸν Πρόεδρον τῆς Διαμαρτυρομένης Συνομοσπονδίας Πάστορα Ἀνδρέα ARPEL, τὸν Ἀποστολικὸν Λεγάτον Λ. ΜΠΡΕΣΣΑΝ καὶ τὸν Πρέσβυν τῆς Κυπριακῆς Δημοκρατίας κ. Πούγιουρον.

Κατὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν τῆς Κυριακῆς, ποὺ ἐτέλεσεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Γαλλίας κ. Μελέτιος καὶ εἰς τὴν ὁποίαν προσήλθε ἱκανὸς ἀριθμὸς ἐπισκεπτῶν, μετεκπαιδευόμενοι, καὶ ὁ Πρέσβυς κ. Νικ. Διαμαντόπουλος ἐτέλεσθη καὶ ἱερὸν μνημόσυνον τῆς ἀειμνήστου Σοφίας Καμηλιέρη, ἡ ὁποία ὑπηρετήσε μὲ ἀφοσίωσιν τὴν Παροικίαν ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ὁ Μητροπολίτης ἐξήρε τις ἀρετὲς καὶ τὴν προσφορὰν τῆς ἀειμνήστου καὶ ἐξέφρασεν εἰς τὸν χαιρετισμὸν του τὰ πατρικά του αἰσθήματα πρὸ τὰ μέλη τῆς Παροικίας. Ἐπὶ τῆς εὐαγγελικῆς περικοπῆς τοῦ πλουσίου καὶ τοῦ πτωχοῦ Λαζάρου ὁμιλήσεν ὁ Ἐπίσκοπος Σασίμων κ. Ἱερεμίας. Μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐπηκολούθησε συνεστιάσις εἰς τὸ κυπριακὸ ἑστιατόριον «Ἀκρόπολις», τὸ δὲ ἀπόγευμα ὁ Μητροπολίτης ἐπεσκέφθη μικρὰ Παροικία τοῦ Μπισθιλιέρ, ἐτέλεσε ἐσπερινὴν ἀκολουθίαν καὶ μὲ τὸν χαιρετισμὸν του ἐτόνωσε τοὺς πιστοὺς, οἱ ὁποῖοι συσπειρωμένοι γύρω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖο, προσπαθοῦν νὰ κρατήσουν τὴν Ἑλληνορθόδοξον ταυτότητά τους, σ' αὐτὸ τὸ μικρὸ περίχωρον τοῦ Στρασβούργου. Συμπαραστάτης καὶ βοηθὸς τους εἶναι καὶ ὁ καθηγητὴς κ. Ἀστέριος Ἀργυρίου, πρὸς τὸν ὁποῖο ἐξεφράσθησαν εὐχαριστίες καὶ συγχαρητήρια. Ἐκεῖ λειτουργεῖ καὶ ομάδα παιδιῶν ἐντεταγμένη στὴν κίνησιν Νεολαίας τῆς Μητροπόλεως μὲ τὴν ὑπευθυνότητα τοῦ κ. Ἀναστασίου Ζωγράφου.

Ἡ Ὁρθόδοξη Ἑλληνικὴ Παροικία Στρασβούργου, παρὰ τὸν μικρὸ ἀριθμὸ τῶν μελῶν της, ἔχει τὴν σπουδαιότητα καὶ τὸ ἐνδιαφέρον της. Ἐκεῖ συναθροίζονται πολλοὶ Ἕλληνες φοιτητὲς καὶ μετεκπαιδευόμενοι, διότι εἶναι περιφημο καὶ παραδοσιακὸ τὸ Πανεπιστήμιό της. Εἰς τὸ Στρασβούργο ὑπάρχει ὡς γνωστὸ τὸ Συμβούλιον τῆς Εὐρώπης καὶ ἡ Ἑλλάδα ἐκπροσωπεῖται ἀπὸ μόνιμη ἀντιπροσωπεῖα μὲ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Πρέσβυν κ. Ν. Διαμαντόπουλον. Μάλιστα γίνεται σκέψι νὰ δημιουργηθῇ μίαν μόνιμη γραμματεία τῶν Ἐκκλησιῶν, ὅπου ἡ παρουσία ἐνός Ἑλληνος Ὁρθοδόξου κληρικοῦ θὰ διαδραματίσῃ τὸν ρόλο της.

Αὐτὴ τὴ στιγμή ἡ Παροικία στερεῖται μόνιμον κληρικοῦ καὶ θὰ εἶναι εὐχῆς ἔργον νὰ εὐρεθῇ ἕνας κληρικὸς ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ἑλλάδος, ὁ ὁποῖος καὶ μεταπτυχιακὰς σπουδὰς θὰ πραγματοποιήσῃ, ἀλλὰ καὶ τὴν Παροικίαν θὰ ἐξυπηρετήσῃ σ' αὐτὸ τὸν Εὐρωπαϊκὸν νευραλγικὸν χῶρον. Τὴν Παροικίαν κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια ἐξυπηρετήσαν δύο ἐξαίρετοι κληρικοὶ, οἱ Ἀρχιμανδρίται Ἰάκωβος - Παπαθανασίου Γκίνης καὶ Συμεὼν Κούτσας, οἱ ὁποῖοι καὶ ἐπανήλθον εἰς τὴν Πατριδα διὰ νὰ ὑπηρετήσουν ἀπὸ τὰς θέσεις των τὴν Ἐκκλησίαν μὲ ἐμπλουτισμένας πνευματικὰς δυνάμεις.

Πρωτοπρ. Π. Σ.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ ΑΝΤΙΟΧΕΙΑΣ

Ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιος ὁ Δ' ἐπραγματοποίησεν, ἀπὸ 19 Ὀκτωβρίου ἕως 2 Νοεμβρίου 1984, ἐπίσημον ἐπίσκεψιν εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἐνωσιν, γενόμενος δεκτὸς, εἰς τὰς ἑδρας των, ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Πατριάρχου Ποιμένος, ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου Καθολικοῦ Γεωργίας Ἡλία καὶ ὑπὸ τοῦ Καθολικοῦ Ἀρμενίας Βασγέν.

Ὑπενθυμίζεται ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ὅτι τὸ Πατριαρχεῖον Ἀντιοχείας ἔχει ἤδη προῆ εἰς μείζονα μεταρρυθμίσιν τῆς λειτουργικῆς του δομῆς, συνισταμένην εἰς τὴν παρουσίαν εἰς τὰς συνεδριάσεις τῆς ἐτήσιας συνόδου τῆς Ἱεραρχίας αὐτοῦ (15 ἐπίσκοποι ἐπὶ κεφαλῆς μητροπόλεων) τῶν 12 βοηθῶν ἐπισκόπων ὡς καὶ ἐκπροσώπων τοῦ κατωτέρου κλήρου, τῶν λαϊκῶν καὶ τῶν ὀργανισμῶν οἰκουμενικῆς φύσεως εἰς τοὺς ὁποίους μετέχει τὸ Πατριαρχεῖον: «Σύνδεσμος» (Ὁμοσπονδία Ὁρθοδόξου Νεολαίας ἀνά τὸν κόσμον) καὶ Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν Μέσης Ἀνατολῆς. Ἡ νέα αὐτῆ μορφή συνεδριάσεως τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας ἐθεμελιώθη ἐπὶ τῆς ἀνάγκης ὅπως ἀκούεται (ἀνευ ψήφου) καὶ ἡ φωνὴ τοῦ συνόλου τῆς Ἐκκλησίας ὡς τοῦτο συνέβαινε εἰς τὴν Ἀρχαίαν Ἐκκλησίαν.

Κατόπιν τοῦ ποιμαντικοῦ ταξιδίου του εἰς Ν. Ἀμερικὴν, τὸ ὁποῖον διήρκεσεν ἀπὸ 21ης Σεπτεμβρίου μέχρι τῶν μέσων Νοεμβρίου 1984, ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἰγνάτιος ἐβόασε τὴν 17ην Νοεμβρίου εἰς Παρισίους, ὁπόθεν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ἑδραν του εἰς Δαμασκόν. Ὁ Μακ. Πατριάρχης κ. Ἰγνάτιος ἐπεσκέφθη κατὰ τὴν περιοδείαν του τὴν Βραζιλίαν, τὴν Ἀργεντινὴν καὶ τὴν Χιλήν. Εἰς τὰς χώρας ταύτας ὑπάρχουν σήμερον 5 ὀργανωμέναι ἐπισκοπαὶ τοῦ Πατριαρχείου Ἀντιοχείας, ἔχουσαι τὰς ἑδρας αὐτῶν εἰς τὰς πόλεις: SAO PAULO, RIO DE JANEIRO, BUENOS AIRES, SANTIAGO καὶ Μεξικόν.

Π Α Ρ Α Ρ Τ Η Μ Α

ΙΕΡΑ ΣΥΝΟΔΟΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Συν. Ε. Διορθοδόξων καὶ Διαχριστιανικῶν Σχέσεων
ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΥΠΟΤΡΟΦΙΩΝ

Ἡ Ὑποεπιτροπὴ Ὑποτροφίῶν, εἰς ἐφαρμογὴν τοῦ ἀρθροῦ 5 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 13)1981 Κανονισμοῦ τῆς ΔΙΣ, προκηρύσσει διὰ τὸ ἀκαδημαϊκὸν ἔτος 1985 - 1986 τὰς κάτωθι ὑποτροφίας:

Α'. Ὀκτώ (8) ὑποτροφίας εἰς Ἕλληνας κατὰ προτίμησιν κληρικοὺς ἢ ὑποψήφιους κληρικοὺς, πτυχιούχους Ἑλληνικῶν Θεολογικῶν Σχολῶν διὰ μεταπτυχιακὰς θεολογικὰς σπουδὰς εἰς τὸ ἐξωτερικόν.

Ἀπαραίτητος προϋπόθεσις (ἀρθρον 6) διὰ τὴν χορήγησιν ὑποτροφίας διὰ σπουδὰς εἰς τὸ ἐξωτερικόν εἶναι:

- α) Ἡ ἰδιότης τοῦ κληρικοῦ ἢ ὑποψηφίου κληρικοῦ, ἐγκύρως θεβαιουμένη.
- β) Συστατικὸν γράμμα τοῦ οἰκείου Ἀρχιερέως.
- γ) Ἀντίγραφον πτυχίου.
- δ) Βεβαίωσις τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς, ἐξ ἧς ἀπεφοίτησεν ὁ ὑποψήφιος ὑπότροφος, εἰς τὴν ὁποίαν νὰ ἐμφανηται ἡ ἀναλυτικὴ κατ' ἔτος ἐπίδοσις καὶ βαθμολογία αὐτοῦ.
- ε) Ἡλικία οὐχὶ ἀνωτέρα τῶν 40 ἐτῶν. Εἰς ἐκτάκτους περιπτώσεις, ἡ ΔΙΣ δύναται νὰ μεταθέτῃ καὶ πέραν τῶν 40 ἐτῶν τὸ ὄριον ἡλικίας τοῦ ὑποψηφίου.
- στ) Ἐγγραφοὺς δήλωσις, ὅτι μετὰ τὸ πέραν τῶν σπουδῶν αὐτοῦ ὁ ὑποψήφιος θὰ τεθῇ εἰς τὴν διάθεσιν τῆς Ἱεράς Συνόδου, ἵνα ὑπηρετήσῃ ὡς αὐτὴ ἤθελεν ὀρίσει.

- ζ) Υποβολή πιστοποιητικών γεννήσεως, σπουδών, εκκλησιαστικής καταστάσεως και βιογραφικού σημειώματος.
- η) Βεβαίωση της οικείας Σχολής του Πανεπιστημίου, εις τὸ ὁποῖον ὁ ὑποψήφιος προτίθεται νὰ σπουδάσῃ, ὅτι γίνεται ὑπ' αὐτοῦ δεκτός, ὑποβαλλομένη εἰς τὴν ἀρμοδίαν Ὑποεπιτροπὴν Ὑποτροφῶν μέχρι τέλους τοῦ μηνὸς Ἀπριλίου, ἤτοι ἕνα ἐξάμηνον μετὰ τὴν χορήγησιν τῆς ὑποτροφίας.

Β'. Μιὰν ὑποτροφίαν εἰς ἀλλοδαπὸν κληρικὸν ἢ θεολόγον, κυρίως Ὁρθόδοξον, διὰ θεολογικὰς σπουδὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα, πανεπιστημιακὰς ἢ μεταπτυχιακὰς.

Ἡ ὑποτροφία αὐτὴ χορηγεῖται τῇ προτάσει τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ὑποψηφίου διὰ σχετικοῦ συστατικοῦ γράμματος.

Γ'. Χρόνος ὑποβολῆς δικαιολογητικῶν τὸ ἀργότερον ἕως τέλους Ἀπριλίου 1985.

Πληροφορία εἰς τὸ τηλ. 72.18.381.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25ῃ Ἰανουαρίου 1985

Ἐκ τῆς Γραμματείας τῆς Ὑποεπιτροπῆς

Ἱερά Μητρόπολις Ἰωαννίνων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει:

1. Τὰς διατάξεις τοῦ Ν. 346)1976 «περὶ τρόπου πληρώσεως ἐφημεριακῶν τιμῶν θέσεων καὶ συστάσεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως» καὶ τοῦ Ν. 1476)1984, ἄρθρον 20, παράγραφος 7 δι' οὗ παρετάθη ἡ ἰσχὺς τοῦ Ν. 346)1976 μέχρι 31ης Αὐγούστου 1986.

2. Τὸν ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμὸν τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος «περὶ Ἐφημερίων» καὶ

3. Τὴν ὑπ' ἀριθ. 141)29.1.1985 ἀπόφασιν ἡμῶν καὶ προκειμένου ἵνα προθῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν ὑφισταμένων κενῶν ὀργανικῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν ἐνοριῶν: 1) Παμ. Ταξιαρχῶν Γραμμένου, 2) Κοιμ. Θεοτόκου Γεωργάνων, 3) Ἀγ. Γεωργίου Κόντσικας, 4) Ἀγ. Κοσμά Νέου Οἰκισμοῦ Καρυῶν, 5) Ἀγ. Συμεῶνος Κορύτιανης, 6) Κοιμ. Θεοτόκου Λόγγου, 7) Κοιμ. Θεοτόκου Μελιγῶν, 8) Κοιμ. Θεοτόκου Μηλέας Μετσόβου, 9) Κοιμ. Θεοτόκου Ἀνθρακίτου, 10) Κοιμ. Θεοτόκου Νεγρᾶδων, 11) Κοιμ. Θεοτόκου Ραβενίων, 12) Κοιμ. Θεοτόκου Χρυσοβίτης, 13) Γεν. Θεοτόκου Μηλιωτάδων, 14) Εἰσ. Θεοτόκου Φορτοσίου, 15) Ἀγ. Γεωργίου Κοκκινοχώματος, 16) Ἀγ. Δημητρίου Ἀνατολικῆς, 17) Ἀγ. Νικολάου Ἡλιοχωρίου, 18) Ἀγ. Κυριακῆς Γρανιτισπούλας, 19) Ἀγ. Τριάδος Καβαλλαρίου, 20) Μετ. Σωτήρος Κάτω Λίππας, 21) Ἀγ. Νικολάου Νίστορα - Πατέρου, 22) Παμ. Ταξιαρχῶν Σερβιανῶν, 23) Ἀγ. Βασιλείου Νεοκαισάρειας, 24) Ἀγ. Βλασίου Προσηλίου καὶ 25) Ἀγ. Παρασκευῆς Πετραλώνων, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων, τῶν ἐκκλησιαστικῶν Νόμων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους ἀπαιτούμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 29ῃ Ἰανουαρίου 1985,

† Ὁ Ἰωαννίνων ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 1 καὶ 2 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1398)73 Ν.Δ. «περὶ συστάσεως ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων παρὰ τῆ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν καὶ ταῖς Ἱ. Μητροπόλεσι τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος», τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 673)77 Ν. «περὶ ἀνακατανομῆς καὶ ρυθμίσεως ὀργανικῶν τιμῶν θέσεων διακόνων», τὰς διατάξεις τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 346)76 Ν. «περὶ τρόπου πληρώσεως ἐφημεριακῶν τιμῶν θέσεων καὶ συστάσεως Εἰδικῶν Σχολῶν Ἱερατικῆς Μορφώσεως», τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 6 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1155)81 Ν., τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 20 παράγρ. 7 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 1476)84 Ν., ὡς καὶ τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 33 παράγρ. 3 καὶ 34, παρ. 2 τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 2)69 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ προθῶμεν εἰς τὴν ἀνακρίβως ὑφισταμένων ὀργανικῶν θέσεων Διακόνων τῶν κάτωθι Ἱερῶν Ναῶν: 1) Κοιμ. Θεοτόκου Περάσματος, 2) Τιμίου Προδρόμου Λευκογιάνων, 3) Ἀγ. Γεωργίου Χαριτωμένης, 4) Ἀγ. Γεωργίου Ἀνθοχωρίου, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Νόμων ὀριζόμενα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα δικαιολογητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Νέᾳ Ζίχνη τῇ 30ῃ Ἰανουαρίου 1985,

† Ὁ Ζιχνῶν καὶ Νευροκοπίου ΣΠΥΡΙΔΩΝ

Ἱερά Μητρόπολις Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 55 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ὀριζόμενα δικαιολογητικά, μετὰ σχετικῆς αἰτήσεως, πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς Διακονικῆς θέσεως τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀναλήψεως Κυρίου Κορωπίου - Ἀττικῆς.

Σπάτα, τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου 1985,

† Ὁ Μεσογαίας καὶ Λαυρεωτικῆς ΑΓΑΘΟΝΙΚΟΣ

Ἱερά Μητρόπολις Μυτιλήνης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 38 παράγρ. 2 τοῦ Ν. 590)1977 «περὶ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» καὶ τῶν ἄρθρων 33 - 37 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 2)1969 Κανονισμοῦ τῆς Ἱεράς Συνόδου «περὶ Ἱερῶν Ναῶν, Ἐνοριῶν καὶ Ἐφημερίων», προκειμένου νὰ πληρώσωμεν τὰς κενὰς ὀργανικὰς θέσεις τακτικῶν ἐφημερίων τῶν Ἱερῶν Ναῶν 1) Ἀγ. Ἐρμούλου Παλαιοκλήπου, 2) Ἀγ. Κωνσταντίνου Νεοχωρίου καὶ 3) Ἀγ. Νικολάου Πύργων Θερμῆς, καλοῦμεν τοὺς θουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ Περιοδικῷ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» ὑποβάλωσιν τὰ ἀπαιτούμενα δικαιολογητικά διὰ τὴν κατάληψιν τῶν ἀνωτέρω κενῶν θέσεων.

Ἐν Μυτιλήνῃ τῇ 1ῃ Φεβρουαρίου 1985,

† Ὁ Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Έχοντες ύπ' όψει: 1) τας διατάξεις του Π.Δ. 1398)73 «περί συστάσεως οργανικών θέσεων Διακόνων παρά τη Άρχιεπισκοπή Άθηνών και τας Ίεραϊς Μητροπόλεσι της Έκκλησίας της Ελλάδος», 2) την ύπ' αριθμ. 1342)1976 ήμετέραν Άπόφασιν, 3) τας διατάξεις της ύπ' αριθμ. 2104)1976 Έγκυκλίου της Ίερας Συνόδου της Έκκλησίας της Ελλάδος «περί αναδιορθώσεως των οργανικών θέσεων Διακόνων», 4) τας διατάξεις του άρθρου 1 του Ν. 673)77 «περί ανακατανομής και ρυθμίσεως οργανικών τιτων θέσεων διακόνων» και 5) τας διατάξεις των άρθρων 33, 34, 36 και 37 του ύπ' αριθμ. 2)1969 Κανονισμού «περί Ίερών Ναών, ένοριών και Έφημερίων» και προκειμένου να προβώμεν εις την ανακήρυξιν υποψηφίων Διακόνων προς πλήρωσιν των κενών οργανικών θέσεων των Ίερών Ναών Άγίου Θεράποντος Μυτιλήνης, Άγίας Βαρβάρας Παμφύλων και Ταξιαρχών Παπάδου, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά ύπό του νόμου όριζόμενα προσόντα όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης προκηρύξεως έν τώ Δελτίω της «ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ» υποβάλλωσιν ήμιν σχετικήν αίτησιν μετά των νομίμων δικαιολογητικών.

Έν Μυτιλήνη τη 1η Φεβρουαρίου 1985,

† Ό Μυτιλήνης ΙΑΚΩΒΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Φωκίδος

Έχοντες ύπ' όψει τας διατάξεις του άρθρου 38 παράγρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού της Ίερας Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν την κενήν οργανικήν θέσιν τακτικού έφημερίου του Ίεροϋ Ναού Κοιμήσεως της Θεοτόκου Κίρρας, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης έν τώ Περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν της άνωτέρω θέσεως.

Έν Άμφισση τη 6η Φεβρουαρίου 1985,

† Ό Φωκίδος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ

Ίερά Μητρόπολις Κεφαλληνίας

Έχοντες ύπ' όψει τας διατάξεις του άρθρου 38 παράγρ. 2 του Ν. 590)1977 «περί Καταστατικού Χάρτου της Έκκλησίας της Ελλάδος» και των άρθρων 33 - 37 του ύπ' αριθ. 2)1969 Κανονισμού της Ίερας Συνόδου «περί Ίερών Ναών, Ένοριών και Έφημερίων», προκειμένου να πληρώσωμεν τας κενάς οργανικές θέσεις τακτικών έφημερίων των Ίερών Ναών α) Άγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου Κουρουκλάτων, β) Άγίας Παρασκευής Κοκκολάτων και γ) Υπ. Θεοτόκου Δεμουτσαντάτων, καλούμεν τούς βουλομένους και έχοντας τά κανονικά και νόμιμα προσόντα, όπως έντός μηνός από της δημοσιεύσεως της παρούσης έν τώ Περιοδικώ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» υποβάλλωσι τά απαιτούμενα δικαιολογητικά διά την κατάληψιν των άνωτέρω κενών θέσεων.

Άργαστόλιον 11 Φεβρουαρίου 1985

† Ό Κεφαλληνίας ΣΠΥΡΙΔΩΝ

« ΕΚΚΛΗΣΙΑ »

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

Έκδιδόμενον κατά δεκαπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ό Μαντινείας και Κυνουρίας ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ

† Ό Άλεξανδρουπόλεως ΑΝΘΙΜΟΣ

Δ Ι Ε Υ Θ Υ Ν Τ Η Σ

ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ

Καθηγητής Πανεπιστημίου Άθηνών

Σ Υ Ν Δ Ρ Ο Μ Α Ι

Α) Έσωτερικού : Δραχμαί 300 έτησίως.

Β) Έξωτερικού : Δολλάρια 20 έτησίως.

Τιμή έκάστου τεύχους μετά του «ΕΦΗΜΕΡΙΟΥ»

δρχ. 15.

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Καθηγητού του Παν/μίου Άθηνών, Έκκλησία και διάλογος.

Μητροπ. Μεσσηνίας Χρυσοστόμου, Ό Εύβολας Νέοφυτος και τó «Λέσβιον» Μουσικόν Σύστημα.

Μητροπ. Γυθείου Σωτηρίου, Τό όνομα Χριστιανός.

Μητροπ. Άλεξανδρουπόλεως Άνθιμου, Ό Μέγας Φώτιος μιμητής του Άρχιεπίμωμου Χριστού.

Χρυσοστόμου (Γερασίμου) Ζαφείρη, Μητροπολίτου Περιστερίου, Η Θεολογική Σχολή της Χάλκης (άναμνήσεις — βιώματα — δραματισμοί).

Μητροπ. Έλευθερουπόλεως Εύδοκίμου, Λόγος έθροιστήριος.

Μητροπ. πρ. Παραμυθίας Τίτου, Σχέσεις Έπιστήμης και Θρησκείας.

Άρχιμ. Ίγνατίου Λάππα, Ό Αύλωνος Παντελεήμων (†).

Προκαταρκτικός πίναξ των προς Άρχιερατείαν εκλογίμων.

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Έντυπώσεις έκ της Ίερας Άρχιεπισκοπής Β. και Ν. Άμερικης.

Δευτερεύοντος Δημητρίου, Βασίλειος Κ. Νικολαΐδης (†).

Τό ποιμαντικόν έργον σήμερα (Χρονικόν, εισηγήσεις, πορίσματα Ίερατικού Συνεδρίου της Ί. Μητροπόλεως Δράμας).

Γεωργίου Ν. Λιλαίου, Κληρικοί και Μοναχοί και τά άρθρα 14 § 1 και 5 § 1 του Συντάγματος (Γνωμοδότησις).

Γερασίμου Γ. Ζώρα, Δύο άπεικονίσεις του Πατριάρχου Άθηναγόρα σέ Ναό της Ρώμης και του Μπάρι.

Ευαγγέλου Π. Λέκκου, Ό έορτασμός του Ίερού Φωτίου και οι Φωτισταί των Σλαύων.

Παρατηρήσεις και Σχόλια.

Έκκλησιαστικά Χρονικά.

Παράρτημα.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΤΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΚΟΝΙΑΣ Άθηναι, Ίασίου 1 — Τηλ. 721.073

Προϊστάμενος Τυπογραφείου: Ίωάννης Μιχαήλ. Άναστασία 8, Ζωγράφου. Τηλ. 7787.978.